

1. A) Sözlü Anlatımın Özellikleri :

Bir konuyu, sahip olduğumuz birikimi kullanarak bir plân çerçevesinde anlatmadır.

Anlatılacak konu dinleyicileri ilgilendirmelidir.

Anlatıcı konuyu detaylarıyla kavramış olmalıdır.

Anlatılacaklar, bir plâna göre sıralanmalıdır.

Dilin, açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir.

İfadeler, duygu düşünce ve hayallerle zenginleştirilmelidir.

Kelimelerin ses vurgu ve tonlamalarına uyulmalıdır ve buna dikkat edilmelidir.

B) Yazılı Anlatımın Özellikleri :

Bir konuyu, sahip olduğumuz birikimi kullanarak, bir plân çerçevesinde yazıyla ifade etmektir.

Metinde anlatılanlar, kalıcı özelliğe sahiptir.

Yazılı bir metnin oluşturulabilmesi için kişinin belli bir kültürel birikime sahip olması gerekir.

Yazacağı türün özelliklerini bilmesi ve bu özelliklere uygun bir yazı oluşturması gerekir.

Dilin yapısına ait özelliklerin bilinmesi, cümlelerin kuruluş biçimlerinin doğru olması gerekir.

Metnin anlaşılır bir dil ile oluşturulması, metinde sanatlı ifadelerin kullanılmasına engel teşkil etmez.

İfade yazılı olarak okuyucunun gözünün önünde olması sebebiyle ilgi takip oranı daha elverişlidir.

Duygu ve düşüncelerin daha iyi anlaşılabilmesi için değişik anlatım biçimleri kullanılmalıdır ve kullanılır.

Yukarıdaki karşılaştırmadan da hareketle günlük dilde kullandığımız her sözü yazılı eserlerde kullanamayız.

CEVAP: D**2. Edebî eserlerin özellikleri şöyle söylenebilir:**

- İnsanların duygu, düşünce ve hayal dünyasını geliştirir, zenginleştirir.
- Edebi eserlerin amacı bilgi vermek değildir.
- Edebi eserlerde sanatsal bir dil kullanılır. Mecazlar ve yan anlamlar vardır.
- Edebi metinlerde kelime ve cümleleri değiştirmek mümkün değildir.
- Edebi metinler kurmaca (tasarlanmış) metinlerdir.
- İnsanlar arasında dostluğun kurulmasını sağlar. Çevremizdeki güzellikleri bize gösterir.
- Kişinin hissettiği ancak tanımlayamadığı duyguları tanımlar.
- Bir edebî eseri okuyan kişi psikolojik yönden rahatlar, o eserin kahramanı ile empati kurar, onunla bütünleşir.
- Edebî eserler yazıldıkları çağın dil, kültür ve sanat anlayışını yansıtır. Örneğin Tanzimat Edebiyatı şair ve yazarlarından Namık Kemal'in eserlerinde o devrin sanat anlayışını, aile, gelenek, görenek ve evlenme gibi konularını görebiliriz.

Çağlar boyunca insanlar edebî metinlerle her mekânda ve zamanda anlatma, gösterime ve coşku ile dile getirme biçiminde kendilerini ifade etmişlerdir. Destan, hikâye, roman türleriyle anlatma; komedi, tragedya, dram, opera vb. türleriyle gösterme; şiirle coşku ve heyecanlarını dile getirmişlerdir.

Yukarıda sıralanan özelliklerden de hareketle edebî eserlerin sadece somut konuları anlattığına ulaşamayız.

CEVAP: D

3. Güzel sanatlar, insanların yaşadıkları döneme, çağa yani insana hitap ettiklerinden onları yaşanan zamanla ve de olaylarla soyutlamak mümkün olmadığından “Çağların değişmesiyle güzel sanatlardaki değişmeler arasında bir etkileşim yoktur.” yargısına ulaşmak mümkün değildir.

CEVAP: C

4. Aslında çok geniş bir çerçevede incelenmesi gereken “özgünlük” kavramı, dil – anlatım açısından bizim konu alanımıza girmektedir. Bu kavramla bilim, sanat, edebiyat vb. alanlara ait eserlerde, o çalışmayı ortaya koyan kişinin farklılığı, kendine has olan yönleri kastedilmektedir. Yani yarattığınız eser başka eserlere benzemiyor ve sizin imzanızı taşıyan farklı yönleriyle dikkat çekiyorsa böyle bir eserin özgün olduğundan söz edilebilir.

Özgün kelimesi, sözlük tanımından da anlaşılacağı üzere “öz” kelimesinden gelmektedir. Özü, kendine has olan anlamı kazanan bu kavrama “orijinal” kelimesiyle yabancı dilden karşılık bulunabilir. Özgünlük, aslında bir tarz, biçim olarak algılanabilir. Bir insanın yaşamı da özgün olabilir, ortaya koyduğu eser de... Veya yeni keşfedilen bir gezegen, deneme yanılma ile ortaya çıkan bir aşılı ağaç türü de özgün olabilir; çünkü onları başkalarından ayıran “kendilerine has” yönleri bulunmaktadır.

Verilen metinde de “Yaşar Kemal” in kendine özgü bakışı olduğu vurgulanmaktadır.

CEVAP: A

5. Edebi metinler okuyucuya bir şeyler öğretirken onlara estetik haz aldırarak da ister bundan dolayı V numaralı cümlede verilen “Bütün bunlarda asıl amaç okuyucuya bir şeyler öğretmektir.” yargısına ulaşamaz.

CEVAP: E

6. Öğretici metinler, bir konuda bilgi vermek, düşündürmek, yönlendirmek, uyarmak, düşünceleri değiştirmek, bir şeyleri haber etmek veya tanıtmak gibi amaçlar güdümler yazılmış metinlerdir. Öğretici metinler ele alındıkları türlere göre farklılık göstermektedir. Öğretici metinlerde dil, göndergesel işlevindedir. Öğretici metinlerde içerik tekrarlamaları ile cümle akışını bozan ve söylenmesi güç olan kelimelere yer verilmez. Verilen bilgiler çeşitli gerekçeler sunularak kabul ettirmeye çalışılır. Söz sanatları ve mecaz anlamlar ise çok fazla tercih edilmez. Bu bağlamda “roman” ise sanatsal metinler arasında değerlendirilmektedir.

CEVAP: C

7. Tiyatro, edebi eserlerin sahnede gösterilmesi olduğundan edebiyatla arasında derin ve anlamlı bir ilişki vardır.

CEVAP: E

8. Edebi eserlerde estetik tavır ön planda olduğundan A seçeneğinde verilen “Edebiyatla fayda sağlamak amaç olarak her zaman birinci plandadır.” yargı yanlıştır çünkü edebi eserler faydadan ziyade estetik tavır önemser.

CEVAP: A

9. Metinde vurgulanmak istenen, edebiyatın temel görevinin öğretmek olduğu misyonunun yıkılması olduğudur.

CEVAP: B

10. Edebiyatla elbette de yoruma açık yargılar dile getirilmiştir.

CEVAP: D

11. Verilen metinde sanat eserinin amacı üzerinde durulmuştur.

CEVAP: A

12. Verilen metinde Atatürk, edebiyatın güzel sanatlardaki yerine vurgu yapmıştır.

CEVAP: A

1. Kişilerin ve çevredeki nesnelerin gülünç taraflarını ele alarak onları yeren, kötüleyen şiirlere “satirik şiir” denir. Satirik şiirlerin eleştirici bir anlatımı vardır. Bir kişi, olay, durum, iğneleyici sözlerle, alaylı ifadelerle eleştirilir. Satirik şiirlerde didaktik öğeler de vardır. Ancak bilgi vermeyi, bir bilgiyi öğretmeyi amaçlamadığı için bu şiirler, didaktik şiirden ayrı bir tür olarak kabul edilir.

Satirik şiirlere Divan Edebiyatında “hiciv”, Halk Edebiyatında “taşlama”, Yeni Türk Edebiyatında ise “yergi” örnek olarak verilebilir. Edebiyatımızda Şeyhî, Bağdatlı Ruhî, Nefî, Ziya Paşa bu tip manzumelerin güzel örneklerini vermişlerdir.

Bu bilgilerden hareketle verilen şiir satirik şiir değil, lirik şiirdir.

CEVAP: E

3. Verilen metin epik şiire örnektir, epik şiir ise: Destansı özellikler gösteren şiirlerdir. Kahramanlık, savaş, yığıtlık konuları işlenir. Okuyanda coşku, yığıtlık duygusu, savaşma arzusu uyandırır. Daha çok, uzun olarak söylenir. Divan edebiyatında kasideler, halk edebiyatında koçaklama, destan, varsağı türleri de epik özellik gösterir. Tarihimizde birçok şanlı zafer yaşadığımızdan, epik şiir yönüyle bir hayli zengin bir edebiyatımız vardır.

CEVAP: D

4. E seçeneğinde “dan” ekleri aynı görevde kullanılmadığından zengin uyaktır. A’da “da” ekleri redif “ar” ekleri ise tam uyak, B’de “i” eki aynı görevde kullanıldığından redif, “iz” eki ise tam uyaktır, C’de “de” eki redif, “er” eki tam uyaktır, D’de “el” ekleri tam uyaktır.

CEVAP: E

2. Aşk, ayrılık, hasret, özlem konularını işleyen duygusal şiirlerdir. Okurun duygularına, kalbine seslenir. Eskiden Yunanlılarda “lir” denen sazlarla söylendiğinden bu adı almıştır. Tanzimat Dönemi’nde de bir saz adı olan “rebab” dan dolayı bu tür şiirlere rebabi denmiştir. Divan edebiyatında gazel, şarkı; halk edebiyatında güzelleme türündeki koşma, semai lirik şiire girer. Verilen şiirde de duygu yoğunluğu olduğundan lirik şiire örnektir.

CEVAP: A

5. A,B,C,D seçeneklerinde redif yoktur son iki ses tam uyak olarak kullanılmıştır, E seçeneğinde ise “lâle” “hâle” sözcüklerindeki “âle” sesleri zengin uyaktır, dizelerde redif yoktur. Bundan dolayı doğru cevap E seçeneğidir.

CEVAP: E

6. Dizelerdeki -cak sesleri, üç sestem olduğu için zengin uyaktır.

CEVAP: C

7. Şiirdeki hece sayısı 11'dir.

Verilen şiir:

Biter Kırşehir'in gülleri biter -a

Çağrışır dalında bülbüller öter -a

Ufacık güzeller hep yeni yeter -a

Güzelin kaşında keman görünür -b

Şeklindedir. "-t" yarım uyaktır. "-er" sesleri rediftir. Verilen şiirde mahlasa yer verilmediğinden şiirin son dördlüğü olduğu yargısına ulaşılmaz.

CEVAP: E

8. I'de pastoral şiir, II'de satirik şiir, III'te dramatik şiir, IV'te didaktik şiir hakkında bilgi verilmiştir ancak epik şiir hakkında bilgi verilmemiştir.

CEVAP: A

9. Verilen metin pastoral şiire örnektir. Pastoral şiir: Doğa şiirlerini, çobanların doğadaki yaşayışlarını anlatan şiirlerdir. Doğaya karşı bir sevgi, bir imrenme söz konusudur bunlarda. Eğer şair doğa karşısındaki duygulanmasını anlatıyorsa "idil", bir çobanla karşılıklı konuşuyormuş gibi anlatırsa "eglog" adını alır. Özellikle koyun, çoban gibi ifadeler pastoral şiir için ipucu oluşturmaktadır.

CEVAP: D

10. Verilen dördlükteki "-rak" seslerinin yazılışı aynı ancak görevi aynı olmadığından zengin uyaktır, bundan dolayı doğru cevap D seçeneğidir. Verilen diğer bilgiler ise doğrudur.

CEVAP: D

BİDERS YAYINCILIK

11. Yazılışları, okunuşları aynı söz ve sözcüklerle yapılan uyaktır. Halk şiirinde eski dönemlerden bu yana kullanılır. Cinası sesteş sözcükler de sağlamış olabilir. D seçeneğinde verilen dizelerde yüzde ifadeleri cinaslı olarak kullanılmıştır.

CEVAP: D

1. Kişilerin, toplumların, inançların aksayan, beğenilmeyen ve istenmeyen yönlerini eleştirmek, toplumdaki düzensizlikleri, yöneticilerin beceriksizliklerini, kişilerin dalkavukluklarını, kendini beğenmişliklerini yermek amacıyla yazılan şiirlere satirik şiir denir.

- * Her yergide bir uyarı olduğu için satirik şiirlerde öğretici özellik de bulunur.
- * Satirik şiirlerde iğneleyici sözler, zekice kurgulanmış ince bir alay ve komiklik öğesi vardır.
- * Halk edebiyatında taşlama, divan edebiyatında hicviye yeni edebiyatta ise yergi adını alır.
- * Türk edebiyatında, yergi denilince akla Nefî gelir.
- * Divan edebiyatında Nefî, Bağdatlı Ruhî, Şeyhi, Ziya Paşa, Şair Eşref; halk edebiyatında Dertli, Bayburtlu Zihnî, Develili Seyranî yer almaktadır.

Verilen özelliklerden de hareketle örneği verilen şiir türü satirik şiirdir.

CEVAP: E

2. Dramatik şiir, eski tiyatrodaki kullanılan şiir türüdür. Eski Yunan edebiyatında oyuncuların sahnede söyleyecekleri sözler şiir hâline getirilir ve onlara ezberletilirdi. Bu durum, dram tiyatrosunun (19. yy.) çıkışına kadar sürmüştür. Daha sonra ise tiyatro metinleri düzyazıyla yazılmaya başlanmıştır.

Batı edebiyatında Corneille, Racine, Shakspeare bu türün örneklerini vermişlerdir. Türk edebiyatında dramatik şiir türünde hemen hemen hiç örnek verilmemiştir. Çünkü Türk edebiyatı, Batı'ya açıldığı Tanzimat Dönemi'nde Batı'da da bu tür, şiir şeklinde değil de nesir şeklinde yazılıyordu. Türk edebiyatı da bu nedenle tiyatro türünü Batı'dan nesir olarak almıştır. Ancak Türk edebiyatında, Namık Kemal, Abdülhak Hamid Tarhan, Faruk Nafiz Çamlıbel gibi nadir de olsa nazımla (şiir şeklinde) tiyatro yazan sanatçılar olmuştur.

Bu bilgilerden de hareketle örneği verilen şiir türü dramatik şiirdir.

CEVAP: C

3. Verilen öncüldeki şiir epiktir seçeneğe baktığımızda C seçeneğinde verilen şiirin de epik şiire örnek olduğu görülmektedir. Konusu savaş, yiğitlik, kahramanlık ve vatan sevgisi olan, bir olayı veya tarihi bir hadiseyi coşkulu bir şekilde anlatan şiirlere 'epik şiir' denir. "Epik" sözcüğü, efsanelerle değişikliğe uğramış tarihî bir olayın izlerini taşıyan destan, bir milletin hayal gücünü en çok doyurabilecek en eski edebiyat biçiminin adıdır. Yunanca bir sözcük olan "epik"; konuşma, hikâye, şarkı, kahramanlık şiiri anlamına gelen "epos" sözcüğünden türemiştir. Epik şiirlerin ilk örnekleri destanlara dayanır ve bu şiir türü çıkışı itibarıyla destanlardan beslenir.

Epik şiirler bir milletin hayatında önemli izler bırakan büyük göçler, savaşlar, doğal afetler gibi olaylarla; yiğitlik, kahramanlık, mertlik, yurt sevgisi gibi konuların destan havası içinde işlendiği kahramanlık şiirleridir. Destan gibi uzunca yazılan bu şiirlere hamasi şiir, "kahramanlık şiiri", "destanî şiir" gibi adlar da verilir. Epik şiir, okuyanda coşku, yiğitlik duygusu, savaşma arzusu uyandırır. Destanlar gibi daha çok, uzun olarak söylenir.

CEVAP: C

4. "Dize sonlarındaki ses benzerliğinin sadece rediflerle sağlandığı, kafiyenin kullanılmadığı şiirlerde kafiye örgüsünden söz edilemez." Çünkü kafiye kullanılmadığında kafiye şeması redifle de sağlanabilir.

CEVAP: E

5. Örüşük Kafiye

- Üç dizeli bentlerde kullanılan ve bizde ilk örnekleri Servetifünun şiirinde görülen kafiye düzenidir.
- Terza-rima denen nazım biçimi bu kafiye örgüsüyle yazılır.
- Her üçlükte birinci ve üçüncü dizeler kendi arasında kafiyelidir. İkinci üçlükten itibaren her üçlükte birinci ve üçüncü dizeler bir üsteki üçlüğün orta dizesiyle kafiyeli olur. Terza-rimada son üçlükten sonra şiir tek dize ile bitirilir: aba bcb cdc d. Bu açıklamadan da hareketle doğru cevap E seçeneğidir.

CEVAP: E

6. Halk şiirinde dizelerdeki hece sayısı eşitliğine dayanan ölçüye hece ölçüsü, denir.

Halk ozanları, hece ölçüsüne “parmak hesabı” adı vermişlerdir.

Hece ölçüsü Türk şiirinin millî ölçüsüdür. Türkçe kelimelerde hemen hemen bütün heceler eş değerde söylenir. Hecelerde kalınlık, incelik, uzunluk, kısalık farkı gözetilmez. Bu bakımdan hece ölçüsü Türkçenin fonetik (ses) yapısına uygundur.

Türkçe ile yazılmış en eski şiirlerde hece ölçüsü kullanılmıştır. İslamiyet öncesi sözlü Türk edebiyatında ve bu geleneğin devamı olan halk edebiyatında hece ölçüsü kullanılmıştır. İslamiyet’ten sonra divan edebiyatında aruz ölçüsü kullanılırken halk edebiyatında hece ölçüsü kullanılmaya devam edilmiştir. Bu açıklamalardan da hareketle hece ölçüsünün Türkçenin ses ve yapısına uygun olduğu kanaatine varabiliriz. IV numaralı cümlede verilen yargı “Dizelerdeki hecelerinin sayısına bağlı olarak düzenlenen bu ölçü Türkçe sözcüklere pek uygun gelmedi.” yanlıştır.

CEVAP: D

8. İlk bölümde redifin tanımı ikinci boşlukta da aliterasyonun tanımı yapılmıştır.

CEVAP: B

7. Verilen metin serbest ölçüyle yazıldığından C seçeneğinde verilen yargı yanlıştır. Dizelerinin oluşturulmasında herhangi bir ölçü birimi kullanılmayan şiirlerdir. Serbest tarzda yazılan şiirlerde aruz ölçüsü veya hece ölçüsü kullanılmaz. Dizeler serbest tarzda oluşturulur. Serbest şiirlerin bazı özellikleri vardır. Serbest şiirler,

- Ölçsüz ve uyaksız olabilir.
- Ölçsüz ancak uyaklı olabilir.
- Nazım birimi (dörtlük, beyit, bölüm vb.) bakımından serbest olabilir.

CEVAP: C

9. Verilen şiirde yiğitlik teması olduğundan epik şiirdir. Hatta biraz ayrıntı olmakla beraber doğal epik şiire örnektir. Doğal epik: Toplumun ortak malı olan ve birtakım olaylar sonucu kendiliğinden oluşan destan şeklindeki şiirlerdir. Bu şiirler, yazının henüz bulunmadığı ve yaygınlaşmadığı bir kültürde doğan ve kuşaktan kuşağa sözlü olarak aktarıldıktan sonra yazıya geçirilmiştir. Doğal epik, ozan ve şarkıcıların değişik zamanlarda söylediği şarkı ve şiirlerin bütünleşmesi ve işlenmesiyle oluşturulur.

CEVAP: A

1. Sorudaki beyitte “razı değil” kelimeleri redif, ondan önceki “-k” sesleri ise yarım kafiyedir.

CEVAP: A

2. “-az” sesleri kafiyedir ve uyak örgüsü de aaab şeklindedir.

<u>a</u> kiraz	} -az'lar tam kafiyedir.
<u>a</u> biraz	
<u>a</u> olmaz	
<u>b</u> ismime	

CEVAP: A

3. Verilen şiir hece ölçüsüyle yazılmıştır. Ayrıca hece ölçüsü hakkında birkaç hatırlatma yapmak gerekirse, halk şiirinde dizelerdeki hece sayısı eşitliğine dayanan ölçüye hece ölçüsü, denir.

- . Halk ozanları, hece ölçüsüne “parmak hesabı” adı vermişlerdir.
- . Hece ölçüsü Türk şiirinin millî ölçüsüdür. Türkçe kelimelerde hemen hemen bütün heceler eş değerde söylenir. Hecelerde kalınlık, incelik, uzunluk, kısalık farkı gözetilmez. Bu bakımdan hece ölçüsü Türkçenin fonetik (ses) yapısına uygundur.
- . Türkçe ile yazılmış en eski şiirlerde hece ölçüsü kullanılmıştır. İslamiyet öncesi sözlü Türk edebiyatında ve bu geleneğin devamı olan halk edebiyatında hece ölçüsü kullanılmıştır. İslamiyetten sonra divan edebiyatında aruz ölçüsü kullanılırken halk edebiyatında hece ölçüsü kullanılmaya devam edilmiştir.
- . Türk şiirinde en çok hecenin 7’li, 8’li ve 11’li kalıpları kullanılmıştır.

Hece ölçüsünün “hece sayısı” ve “duraklar” olmak üzere iki temel özelliği vardır.

CEVAP: E

4. B seçeneğinde “-ler” redif, “-ül” ise iki ses benzerliği olduğundan tam uyaktır. C seçeneğinde “-er” redif, “-t” ise tek ses benzerliği olduğundan yarım uyak, D seçeneğinde “-ın” eki redif, “-aş” ekleri ise tam uyaktır. E seçeneğinde “-ıldı/ıldı” redif, “-ç” ise yarım uyaktır. A seçeneğinde ise “olur” redif “-urt” ise zengin uyaktır.

CEVAP: A

5. **Redif:** Mısra sonlarında, görevleri aynı olan eklerin ya da anlamları aynı olan kelimelerin tekrarlanması redif denir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere iki tür redif vardır:

- a) Ek Halindeki Redifler
- b) Kelime Halindeki Redifler

Ek Halindeki Redifler

Eş görevli eklerin tekrarlanmasıyla oluşan rediflerdir. Türkçe’deki yapım ve çekim eklerini kavramadan, ek halindeki redifleri kavramanız mümkün olmayacaktır. Eğer bu konularda bir eksikliğiniz varsa önce bunları tamamlamanız ve ondan sonra ek halindeki redifleri kavramak için çaba sarf etmeniz gerekir.

Fakat, ek halindeki rediflerin çoğu, kelimeye bağlanan ekler olduğundan bu konudaki genel kural: “Kelimelerin köklerinde kafiye, eklerinde ise redif vardır.” şeklindedir. Bu kural bilinerek mısraya bakılırsa ek halindeki rediflerin geneli mısradaki tahmin edilebilir. Ancak bu kural her zaman geçerli olmadığından yine de “ekler” konusunda bilgi sahibi olunması konunun kavranması açısından gereklidir.

Susuz değirmenlerin ne ile döner çarkı

Kerem etmeyen beyin fakirden nedir farkı

Yukarıdaki beyitte, “-ı” sesleri, ismin -i hali olduğundan yani, her ikisinin de görevi aynı olduğundan rediftir. Kelimenin köklerinde ise “-ark” sesleri benzeştiğinden bunlar da zengin kafiyeyi oluşturur.

Bu beyite pratik yoldan yaklaşırsak: Beyitin birinci mısrasında, kafiye söz konusu olan kelimenin kökü “çark”, ikinci mısradaki ise kelimenin kökü “fark”tır. Dolayısıyla, “-ı” seslerinin ek olduğu için redif olduğunu pratik yoldan söyleyebiliriz.

Kelimenin köklerinde kafiye bulunduğundan “-ark” seslerinde de zengin kafiye vardır.

Kelime Halindeki Redifler

Aynı anlamdaki kelimelerin tekrarlanmasıyla meydana gelen rediflerdir. Bu tür redifleri mısralarda görebilmek oldukça kolaydır:

Doğru söylerim halk razı değil

Eğri söylerim Hak razı değil

Yukarıdaki beyitte “razı değil” kelimeleri redif, ondan önceki “-k” sesleri ise yarım kafiye.

Verilen bu açıklamaların da ışığında verilen bütün beyitlerde redife yer verilmiştir ancak B seçeneğinde yer alan

“Kimi hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne bela

Hani tauna da zuldür bu rezil istila”

Beyitte redife yer verilmemiştir “-la” sesleri ise tam uyaktır.

CEVAP: B

6. I. ve III. dizelerde yer alan “-e karşı” ifadeleri redif, II. ve IV. dizelerde yer alan “-im/ üm değil mi” ifadeleri redif görevindedir. Ayrıca I ve III. dizelerde uyağa yer verilmemiştir. II. ve IV. dizelerde ise “-ı” sesi yarım uyak olduğundan doğru cevap B seçeneğidir. Şiirin konusuna göre baktığımızda lirik şiir olduğunu görmekteyiz. Lirik şiir: Şairin ruhunda uyanan ve kabaran heyecanları içli bir dille anlatan duygu yüklü şiirlere lirik şiir denir. Lirik şiirde toplumun hemen her kesimini ilgilendiren sevinç veya acı gibi ortak duygular veya aşk, ayrılık, özlem gibi bireysel duygular coşkulu bir tarzda işlenir.

Lirik şiirlerde “aşk, sevgi, ölüm, ayrılık” gibi bireysel ve duygusal konular ağır basar, ürik şiir, okurun duygularına, kalbine seslenir. İnsanın iç dünyasını yankılar, dolayısıyla da lirik şiir eylem, olay, etkinlik ve karşılıklı ilişki sergilemez. Ancak sadece iç dünyayı yansıtmakla kalmaz, nesnel dünyadan kaynaklanan duygu ve düşünceleri de içerir. Bu şiirler okuyanı etkiler, duygulandırır. Edebî türlerin en sanatsal, en katışıksız, en yoğun olanı lirik şiirdir. Lirik şiir, okuyucuya ve dinleyiciye estetik bir haz verir.

Eski Yunan edebiyatında bu tarz şiirler “lir (lyre)” denen bir sazla söylendiği için böyle adlandırılmıştır, lirik şiirin ilk ustaları Sappho (MÖ 612) ve Alkæus (MÖ 6. yüzyıl)’tır. Ancak lirik şiir bugünkü anlamdaki niteliğine 18. yüzyılda romantizm akımı döneminde kavuşmuş, kuralları oluşmuştur.

Lirik şiirler Türk edebiyatında eskiden “kopuz” denen bir tür saz eşliğinde söylenirdi. Sonraları kopuzun yerini “saz” ve “bağlama” almıştır. Türk edebiyatımızda halk şairlerinin (âşık, ozan) söylediği şiirlerin çoğunun lirik şiir olduğu söylenebilir. Halk edebiyatında “güzelleme” türündeki koşma, semai; divan edebiyatında ise “gazel, şarkı, murabba”; lirik şiire girer. Tanzimat Dönemi’nde de kemençeye benzer bir çeşit telli sazın adı olan “rebab”dan dolayı bu tür şiirlere “rebab” denmiştir. Yeni Türk edebiyatında ise lirik şiir, değişik nazım biçimleriyle yazılmıştır.

D seçeneğinde verilen bilgi doğrudur çünkü Kafiye örgüsü “çapraz kafiye”dir. Dörtlülle yazılan şiirlerde görülen kafiye düzenidir: abab

Açma zülfüflerin yâr yeke karşı -a

Senin zülfün benim telim değil mi -b

Bülbül figan eder güllere karşı -a

O yâr benim gülüm değil mi -b

Ayrıca şiir 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır bilgisi de doğrudur.

CEVAP: B

7. Şiir -a/-b /-b/ -a şeklinde kafiye örgüsüyle oluşturulduğundan A seçeneği doğrudur. I. ve IV. dizelerde yer alan “-ir” sesleri ve II. ve III. dizelerde yer alan “-al” sesleri tam uyaktır. Bundan dolayı redife de yer verilmediğinden doğru cevap E seçeneğidir. Şiir 14’lü hece ölçüsüyle yazılmıştır. Ayrıca şiir pastoral şiir özellikleri göstermektedir.

Pastoral şiir: Çoban, kır, dağ, orman, yayla, köy hayatını, doğal güzellikleri, manzaraları ve bunlara duyulan özlemleri anlatan şiirlere “pastoral şiir” denir. Pastoral sözcüğü “çobanlara ilişkin” demektir ve Türkçede bu anlamda “râiyâne”, “rûstâ” terimleri de kullanılmıştır. Pastoral şiirlerde doğaya karşı bir sevgi, bir imrenme söz konusudur. Bu şiirin kurucusu eski Yunan edebiyatında Theokritos (MÖ 3. yüzyıl)’tur. Virgilius da bu türde şiirler yazmıştır.

Türk edebiyatında Abdülhak Hamit’in “Sahra” adlı eseri pastoral şiire örnek gösterilebilir. Cumhuriyet Dönemi’nde köye, Anadolu’ya yönelen, kır yaşamının güzelliklerini işleyen şiirlere de pastoral şiir denmiştir.

Pastoral şiir iki türdür:

İdil: Batı edebiyatlarında doğrudan doğruya kır hayatının güzelliğini işleyen kısa pastoral şiirlere “idil” denir. Bu şiirlerde şair, doğa karşısındaki duygulanmasını anlatır.

Eglog: Batı edebiyatlarında birkaç çobanın kır hayatı, aşk gibi konular üzerinde karşılıklı konuşmaları tarzında yazılan pastoral şiirlere “eglog” denir. Eglog, Türk edebiyatında hemen hemen hiç kullanılmamıştır.

CEVAP: E

8. Verilen dörtlükte mahlas (Veysel) kullanılmıştır. Bundan dolayı şiir anonim halk edebiyatına ait olamaz. Bundan dolayı doğru cevap B seçeneğidir. A seçeneğindeki yargı doğrudur çünkü şiirin kafiye örgüsü “aaab” biçimindedir. Didaktik unsurlara yer verilmiştir şiirde.

Didaktik şiir: Belli bir konuda öğüt ve bilgi veren, bilimin metot ve prensiplerini, sanat eserlerinin güzel yönlerini öğreten, ahlaki, kültürel dersler veren şiirlere “didaktik (öğretici) şiir” denir.

Şairin temel amacı bir düşünceyi, bir bilgiyi aktarmak ve öğüt vermektir. Bunlar okurun aklına seslenir. Bu nedenle didaktik şiirler duygusal yönden zayıftır. Duygu yönü az olduğundan kuru bir anlatımı vardır. Dil ve anlatım bakımından pek değer taşımaz. Bu şiirlerin bilgi ve felsefî yönü ağırlıklıdır. Söylenenler imgeye dönüştürülmeden, düzyazı gibi bir yapı içinde aktarılır. Şairler, kafiye ve ölçülerinden dolayı akılda kolay kaldığından, bilgileri bu yolla vermeyi tercih ederler.

Didaktik şiirin tarihi eski Yunan’a dayanır. Hesiodos (MÖ 8. yüzyıl) düşüncelerini, kolayca akılda kalması amacıyla şiirin olanaklarından yararlanarak bu türde kaleme almıştır.

Türk edebiyatında ‘ta’limi” terimi didaktik şiir yerine kullanılmıştır. Manzum hikâyeler ve fabllar da bu türe girer. Türk edebiyatının Orta Asya’da oluşturduğu, Yusuf Has Hacıp’in “Kutadgu Bilgî”. Edip Ahmet Yükenekî’nin “Atabetü’l-Hakayık” adlı eserleri bazı bilgileri, doğruları öğretmek amacıyla oluşturulduğu için didaktik şiir sayılır.

Ayrıca mahlas son dörtlükte kullanılacağından şiirin son dörtlüğüdür ve 11’li hece ölçüsüyle oluşturulmuştur.

CEVAP: B

9. “-lere” ekleri redif olarak kullanılmıştır. Sade ve anlaşılır bir dille oluşturulduğundan halk edebiyatı söyleyişine sahiptir. ‘l’ sesi uyak olduğundan yarım uyağa yer verilmiştir. 11’li hece ölçüsüyle oluşturulmuştur.

Yeşil ördek gibi daldım göllere -a
Sen düşürdün beni dilden dillere -a
Başım alıp gidem gurbet illere -a
Ne sen beni unut ne de ben seni -b

Şeklinde düz uyağa başvurulmuştur.

CEVAP: C

10. Kafiye ya da uyak, şiirde mısra sonlarında bulunan sözcüklerin son heceleri arasındaki ses benzerliğidir. Şiirde uyak, dize sonlarında bulunan farklı görevlerdeki ekler veya anlamları ayrı sözcükler arasında görülür. Dize sonlarında yinelenen aynı görevdeki ekler ya da sözcükler uyak değildir. Bunlara redif denir.

Yarım Kafiye

Yarım uyak, dize sonundaki tek ses benzerliğine dayanan uyak türüdür.

-diz

-yaz

Burada “-z”ler yarım uyaktır.

Tam Kafiye

Mısra sonlarındaki iki ses benzerliğine ‘tam kafiye’ denir.

Örnek:

Ben yâr ile ettim savaş

Akıttım gözümde kanlı yaş

Yukarıdaki örnek dizelerde “-aş” sesleri tam kafiye oluşturmuştur.

Örnek:

Bir hazan akşamı indimdi sahile ben

Vardı, mavi sular üstünde beyaz bir yelken

Örnek :

Anna annane nede güzel bahane

Her şey burada şahane

Uyarı:

Uzun okunan ünlüler tek başına tam kafiye oluşturur. Çünkü bu ünlüler iki ses yerine geçer.

Örnek:

Gönlümüz düşmüşdi girdâb-ı belâ deryâsına

Geçdi derbend-i melâleden safâ sahrâsına

Yukarıdaki dizelerdeki “-â” ünlüsü tam uyaktır.

Zengin Kafiye

Dize sonlarındaki ikiden çok ses benzerliğine dayanan uyak türüdür.

Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak

Ve bir zaman bakacaksın semâya ağlayarak

Burada “yaprak” ve “ağlayarak” (-rak) sözcükleri zengin uyak oluşturur.

Yukarıdaki örnek ve de açıklamalarından sonra :

I.beyitte “-dır” sesleri redif, “-an” sesleri is tam uyaktır.II. beyitte redife yer verilmemiştir “ızlar” zengin uyak olarak kullanılmıştır. III. numaralı beyitte “-ı” sesleri tam uyak, IV. beyitte “-san” sesleri redif, “-k” sesi yarım uyaktır. V. beyitte “-er” sesleri tam uyaktır.

CEVAP: C

1. Bir kimseyi yermek ya da toplumun bozuk yönlerini eleştirmek amacıyla yazılan şiirlerdir. Seyrani, bu türde söylediği şiirlerle tanınmıştır. Taşlamanın Modern şiirdeki karşılığı “satirik”, divan edebiyatındaki karşılığı “hicviye”dir. A seçeneğinde verilen :

“Bir vakte erdi ki bizim günümüz
Yiğit belli değil mert belli değil”
Şiirde de eleştiri vardır.

CEVAP: A

2. I.ve II. dizelerde “-dan” redif, “-man” ise zengin uyaktır.III. ve IV. dizelerde ise “-ol” sesleri tam uyaktır. Verilen dördlük “-a/-a /-b/-b” şeklinde uyaklandığından bu da mesnevi tipi uyaktır. Ancak şiirde tunç uyağa yer verilmemiştir.

Tunç Uyak:

Ayrı dizelerin sonunda, bir sözcüğün ötekinin içinde tekrarlanması ile oluşur.

Örnekler:

Bir Marmara denizi

Bir de gözlerinin izi

(Birinci dizedeki”deniz” sözcüğünde, ikinci dizedeki “iz” sözcüğü de vardır.)

CEVAP: A

3. “Ağaçlar yorgun” derken, ağaçlar, “yetim bir tevekkül” derken, tevekkül, “uyuyan ruh” derken, ruh kişileştirilmiştir. Kişileştirmenin olduğu her yerde kapalı istiare olduğundan istiare de vardır. Yorgundaki ‘un’ ile Anadolu’nun sözcüğündeki ‘un’ sesleri tam uyaktır. Ayrıca rüzgar ile var sözcüklerindeki “-ar” sesleri de tam uyaktır. Verilen dizelerde uyak vardır ancak redife yer verilmemiştir. Ayrıca verilen dördlük:

Gölgeler içinde ağaçlar yorgun -a

Her tarafta yetim bir tevekkül var -b

Sanki fısıldıyor Anadolu’nun -a

Uyuyan ruhuna ninniler rüzgar -b

şeklinde olduğundan çapraz uyaktır.

CEVAP: E

4. Verilen şiirde mahlasa yer verilmediğinden şiir son dördlüğü olduğu yargısına ulaşılmaz. “-a” sesleri rediftir. “-an” sesleri tam kafiyedir. Uyak düzeni “-a/-b/-a/-b” olduğundan çapraz uyaktır ve şiir 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

CEVAP: E

5. Uyak (kafiye): mısra sonlarındaki yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları ve görevleri farklı kelimelerin, eklerin benzerliğine denir.

E seçeneğinde “-dan” sesleri zengin uyak olduğundan doğru cevap tam uyaktır.

A’da “-ar” sesleri, B’de “-er” sesleri, C’de “-de” sesleri redif, “-er” sesleri tam uyaktır. D’de “-dır” sesleri redif, “-an” sesleri tam uyaktır.

CEVAP: E

6. “Bu akşam o kadar durgun ki sular
İçimde maziden kalma duygular”

Beyitteki “-lar” sesleri redif, “-u” sesleri ise yarım uyaktır.

CEVAP: B

7. A seçeneğinde “-dık” redif, “-an” tam uyak, B’de “-ına” redif, “-af” tam uyak, C’de “-er” tam uyak, D’de “-nca” zengin uyak olduğundan doğru cevap D seçeneğidir. E seçeneğinde “-ur” redif olarak kullanılmış kafiyeye yer verilmemiştir.

CEVAP: D

8. Şiirde duygu ön planda olduğundan “lirik şiir”dir.

Lirik şiir: Duyguların coşkun bir dille anlatıldığı edebiyat eserlerinin genel adıdır. Latince *lyricus*, Yunanca *lyricos*, Fransızca *lyrique* kelimelerinden türemiştir. Sözlük anlamı ise; coşkun, ilhamla dolu demektir. Eski Yunan’da kullanılan lirik sözcüğü bugünkü anlamında kullanılmıyordu.

Bireysel duyguların içten geldiği gibi, coşkulu, etkili bir dille anlatılmasına da lirizm denir. Sıfat olarak esin dolu, coşkun, içli bir dili bulunan anlamlarında kullanılan lirik sözü, bu niteliği taşıyan düzyazı ürünleri de niteler. Aynı genellik lirizm için de söz konusudur.

Eski Yunan edebiyatında ozanlar şiirlerini lir denen telli bir sazla söyledikleri için, bu türlü şiirlere lirik denmiştir. Türk edebiyatında da âşık, ya da saz şairi adı verilen halk ozanları şiirlerini hâlâ sazla söylemektedirler. Lirik şiirde toplumsal mutluluk ya da felâketlerden duyulan sevinç ya da acı gibi ortak duygular; ya da aşk, ayrılık, özlem, ölüm acısı, vb. gibi bireysel duygular anlatılır. Lirik şiir dünya edebiyatında en çok işlenen ve sevilen şiir türüdür. Türk edebiyatımızda halk âşıklarının (veya halk şairlerinin) söylediği şiirlerin çoğu liriktir. Batı edebiyatında Rönesans devri ozanlarının (Petrarca, Ronsard, vb.); daha sonra da, ilke olarak içe dönüklüğü benimseyen romantik ozanların (Lamartine, Hugo, Musset, vb.) duygusal ve öznel bir nitelik gösteren şiirleri bu türün başarılı örnekleridir. Lirik şiir, Türk edebiyatında da en çok kullanılan şiir türlerinden biri olmuş; divan edebiyatında (Fuzuli, Nedim, vb.), halk tasavvuf edebiyatında (Yunus Emre, vb.), din-dışı halk edebiyatında (Karaçaoğlan, vb.) ve yeni edebiyatta (Yahya Kemal, vb.) bu alanda büyük ozanlar yetişmiştir. Bu türe örnek olarak; Fuzûlî’nin “Su” kasidesi, Yahya Kemal Beyatlı’nın “Hayal Şehir” ve Mehmet Âkif Ersoy’un “Bülbül” isimli şiirleri verilebilir

CEVAP: B

9. Verilen beyitte:

“Sen gittin yaslara büründü cihan
Soluyor dallarda gül dertli dertli”

Hem kafiye hem de redife yer verilmemiştir. Sade bir dille yazılmış. “Cihan yaslara büründü” derken “cihan” kişileştirilmiştir, “dertli dertli” de ikilemedir.

CEVAP: B

10. Verilen dörtlükteki:

Yeşil pencereden bir gül at bana

Işıklarla dolsun kalbimin içi

Geldim işte mevsim gibi kapına

Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ

“bana ve kapına” sözcüklerindeki “-a” sesi redif, “-n” sesi ise yarım kafiye.

CEVAP: A

11. Dize sonlarındaki söylenişleri aynı fakat anlamları farklı sözlerin oluşturduğu uyak türüne “cinaslı uyak” denir. Sesteş sözcüklerle cinaslı uyak yapılır. Sesteş olmayan ama okunduğunda kulağa aynı gelen sözlerle de cinaslı uyak yapılır. Bu şiir de anonim bir mânidir. İkinci dizede “sürü” ve “ne” sözcükleri bir araya gelerek dördüncü dizedeki “sürüne” sözcüğüyle cinaslı kafiye oluşturmuştur. Dikkat edilirse, bu mânide cinaslı kafiye sesteş sözcüklerden oluşmamıştır. İkinci dizedeki “sürü ne” sözcüğü iki farklı sözcükten meydana gelmiştir. “Sürü” sözcüğü koyun, kuzu, keçi gibi hayvanlardan oluşan topluluktur.

CEVAP: E

12. Verilen şiirdeki hece sayısı 8’e eşit olduğundan 8’li hece ölçüsüyle yazılmıştır. II. ve IV. dize (Sen d’olasın benim gibi) aynen tekrar ettiği için sözcük halinde rediftir. Sade bir dille yazıldığından halk söyleyişine sahiptir.

Ala gözlü benli dilber -a

Sen d’olasın benim gibi -b

Zülfün dökük boynun bükük -a

Sen d’olasın benim gibi -b

şeklinde bir uyak örgüsüne sahiptir.

CEVAP: E

1. Ayine güzel sözcükleri cinaslı uyaktır. “Ayn” Arapçada yüzdür ve ikinci dizedeki “ayine” bu anlamda kullanılmıştır. Dördüncü dizede üç ayrı sözcük, bu sözcüklerde ses benzerliği oluşturur, son dizedeki ise “ayna” yani görüntüyü yansıtan nesnedir.

CEVAP: A

2. “Acıklı ve üzüntü verici olayları konu edinir; manzum olarak yazılan tiyatrolarda söz konusudur.” cümlesi didaktik şiirin değil dramatik şiirin özelliğidir.

Dramatik şiir hakkında birkaç hatırlatma yapmak gerekirse: Dramatik şiirin konusu olaydır. Konuyu tiyatro gibi canlandıran şiirlerdir. Eski Yunan’daki tragedya ile başlayan dramatik şiir, günümüzde manzum tiyatrolarla varlığını sürdürmektedir.

Tiyatroda kullanılan şiir türüdür. Eski Yunan edebiyatında oyuncuların sahnede söyleyecekleri sözler şiir haline getirilir ve onlara ezberletilirdi. Bu durum dram tiyatrosunun (19. yy.) çıkışına kadar sürer. Bundan sonra tiyatro metinleri düz yazıyla yazılmaya başlanır.

Dramatik şiir harekete çevrilebilen şiir türüdür. Başlangıçta trajedi ve komedi olmak üzere iki tür olan bu şiir türü dramın eklenmesiyle üç kere çıkmıştır.

Batıda Cornille, Shakespeare vardır. Türk edebiyatında şiir ile yazılan tiyatro Tanzimat Edebiyatı’nda başlar. Namık Kemal, Abdülhak Hamit, Faruk Nafiz dramatik şiirin ilk örneklerini verirler.

CEVAP: C

3. B seçeneğinde verilen ifade de yanlışlık yapılmıştır çünkü verilen tanım zihafın değil imalenin tanımıdır.

CEVAP: B

4. B seçeneğinde eleştiri söz konusu olduğundan satirik şiir, diğer seçeneklerde ise yiğitlik konusu işlendiğinden epik şiire örneklerdir. Hatırlayacak olursak satirik şiir; kişilerin ve çevredeki nesnelere gülünç taraflarını ele alarak onları yeren, kötüleyen şiirlere ‘satirik şiir’ denir. Satirik şiirlerin eleştirici bir anlatımı vardır. Bir kişi, olay, durum, işneleyici sözlerle, alaylı ifadelerle eleştirilir. Satirik şiirlerde didaktik öğeler de vardır. Ancak bilgi vermeyi, bir bilgiyi öğretmeyi amaçlamadığı için bu şiirler, didaktik şiirden ayrı bir tür olarak kabul edilir.

Satirik şiirlere divan edebiyatında “hiciv”, halk edebiyatında “taşlama”, Yeni Türk edebiyatında ise “yergi” örnek olarak verilebilir. Edebiyatımızda Şeyhî, Bağdatlı Ruhî, Nefî, Ziya Paşa bu tip manzumelerin güzel örneklerini vermişlerdir.

Epik şiir ise; Destansı özellikler gösteren şiirlerdir. Kahramanlık, savaş, yiğitlik konuları işlenir. Okuyanda coşku, yiğitlik duygusu, savaşma arzusu uyandırır. Daha çok, uzun olarak söylenir. Divan edebiyatında kasideler, halk edebiyatında koçaklama, destan, varsağı türleri de epik özellik gösterir. Tarihimizde birçok şanlı zafer yaşadığımızdan, epik şiir yönüyle bir hayli zengin bir edebiyatımız vardır.

CEVAP: B

5. A seçeneğinde verilen beyitte “yakın ve bakın” sözcüklerindeki “ın” eki aynı görevde olduğundan “redif”, “ak” seslerinin ise sadece yazılışları aynı olduğundan “kafiye”dir.

CEVAP: A

6. Verilen boşluklara sırasıyla E seçeneğinde verilen “epik, pastoral, satirik” ifadeler getirilmelidir çünkü sırasıyla o şiir türleri hakkında bilgi verilmiştir.

CEVAP: E

7. Verilen şiir pastoral şiir örneğidir. Çoban, kır, dağ, orman, yayla, köy hayatını, doğal güzellikleri, manzaraları ve bunlara duyulan özlemleri anlatan şiirlere “pastoral şiir” denir. Pastoral sözcüğü “çobanlara ilişkin” demektir ve Türkçede bu anlamda “râiyâne”, “rûstâî” terimleri de kullanılmıştır. Pastoral şiirlerde doğaya karşı bir sevgi, bir imrenme söz konusudur. Bu şiirin kurucusu eski Yunan edebiyatında Theokritos (MÖ 3. yüzyıl)’tur. Virgilius da bu türde şiirler yazmıştır.

Türk edebiyatında Abdülhak Hamit’in “Sahra” adlı eseri pastoral şiire örnek gösterilebilir. Cumhuriyet Dönemi’nde köye, Anadolu’ya yönelen, kır yaşamının güzelliklerini işleyen şiirlere de pastoral şiir denmiştir.

CEVAP: B

9. Verilen şiir öğüt içerdiğinden didaktik şiirdir. Belli bir düşünceyi aşlamak ya da belli bir konuda öğüt, bilgi vermek, ahlaki bir ders çıkarmak amacıyla öğretici nitelikte yazılan, duygu yönü zayıf şiir türüdür. Eski çağlarda ozanların eğitici öğretici bir kişi olduğu kabul ediliyordu. Eski Yunan edebiyatında Hesiodos bu türün ilk örneklerini vermiştir. Türk edebiyatında “ta’limî” terimi de aynı anlamda kullanılmıştır. Manzum hikâyeler ve fabllar da bu gruba girer.

CEVAP: D

10. Verilen dörtlük:

Bir münasip dostum olsa sırrım açar idim -a

Harc edüp eldeki varım cümleden geçer idim -a

Tuti dilin agu verse nûş edip içer idim -a

Aşıklara ölüm gelmez tatlıdır ballar gibi -b

Şeklinde uyak şemasına sahiptir ayrıca “-ar/-er idim” redif, “-ç” sesi ise yarım uyaktır.

CEVAP: E

8. Verilen şiirde duygu yoğunluğu olduğundan lirik şiire örnektir.

Lirik Şiir:

Duygu ve düşüncelerin coşkulu bir dille anlatan şiire lirik şiir denir. Eski Yunan edebiyatında şairler şiirlerini Lyra (lir) denilen bir sazla söyledikleri için bu tür şiirlere lirik denilmiştir. Lirik şiir, dünya edebiyatında en çok işlenen ve sevilen şiir türüdür. Lirik şiirler insan yüreğine seslenen, okunduğunda insanı duygulandıran, coşkulandıran şiirlerdir. Batı edebiyatında Rönesans devrim şairlerinin (Petreca, Ronsard) daha sonra da ilke olarak içe dönüklüğü benimseyen romantik şairlerin (Lamartine, Hugo, Goethe, Schiller) duygusal ve öznel bir nitelik gösteren şiirlerin bu türün başanlı örnekleridir.

CEVAP: D

11. Verilen şiirde kahramanlık / yiğitlik teması ön plana çıkarıldığından doğru cevap E seçeneğidir.

Epik şiir: Kahramanlık ve yiğitlik konularını işleyen şiir türüdür. Epik şiirde olağanüstü olaylar ve kahramanlıklar dikkat çekici özelliklerdir.

Divan edebiyatında kasideler, halk edebiyatında koçaklama, destan, varsağı türleri de epik özellik gösterir.

Edebiyatımızın büyük şairlerinden Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın “Üç Şehitler Destanı” bu türe örnek sayılabilir.

CEVAP: E

1. Tevriye, örtmek, amacını gizlemek anlamına gelir. Edebiyatta nükte yapmak amacıyla birçok anlamı olan bir sözcüğü uzak anlamını kastederek kullanma sanatına tevriye denir. Bu sanatta sözün yakın anlamı söylenir, uzak anlamı anlatılmak istenir. Daha doğrusu uzak anlam ilk anda okuyucu tarafından kavranmayacak biçimde gizlenir. Okur, yakın anlamla oyalanır, ama anlatılmak istenen uzak anlamda gizlidir. Bu uzak anlam şiire ayrı bir güzellik katar.

A'da "gül", B'de "ben", C'de "Baki", D'de "ulusun" sözcükleri tevriyeli kullanılmıştır.

CEVAP: E

3. Bu dörtlükte birbiri ile ilgili olan "kestanelik, ağaç, bül-bül, gül, tarla, çiçek" sözcüklerini bir arada kullanan şair tenasüp sanatından yararlanmıştı.

"Müraat-ı nazir" adıyla da bilinen tenasüp, anlamca birbiriyle ilgili sözcükleri bir arada kullanma sanatıdır.

Tenasüp sanatında, anlamca ilgili sözcükler okuyucunun zihninde bir çağrışım, bir imge yaratırlar.

Tenasüp olması için anlamca ilgili sözcükler arasında karşıtlık ilgisinin bulunmaması gerekir. Divan şairleri tenasüp sanatında, türlü bilim terimlerini, mitoloji, tarih ve mesnevi kahramanlarını, hayvan, bitki ve çiçek adlarını bol bol kullanmışlardır.

CEVAP: A

2. I. cümlede: Beyt" sözcüğü hem "iki dizelik nazım birimi" hem de "ev" anlamında tevriyeli kullanılmıştır.

II. dizede "aynaların teselli vermesi" ifadesinde aynalar kişileştirilmiştir.

III. dizede "yaz" sözcüğü cinaslı kullanılmıştır.

Yani sırasıyla: "tevriye – teşhis – cinas" sanatlarına yer verilmiştir.

CEVAP: A

4. Verilen şiirin, ilk dizeyle insanlık tarihindeki en eski olaylardan birine, Kaabil'in, kardeşi Habil'i öldürmesi olayına göndermede bulunuyor. Bundan dolayı "telmih" sanatına yer verilmiştir.

Söz arasında tarihteki bir olaya ya da ünlü bir kişiye, bir inana, bir atasözüne, bir şiire işaret etmeye, onu anımsatmaya "telmih" denir. Telmih sanatında işaret edilen şeye bir iki sözcükle değinilir.

CEVAP: B

5. Mecazımürsel sanatına yer verilmiştir çünkü sarayı sevmeydi derken saraydaki padişah yahut yöneticiler kastedilmiştir. Konunun daha net anlaşılabilmesi için, Mecazımürsel (Ad aktarması): Benzetme ilgisiz söz konusu olmadan, başka bazı ilgilerle, bir sözün başka bir söz yerine kullanılmasıyla oluşturulan mecazlar dır.

İç - dış ilgisiz

- “Anne, çamaşır kazanı kaynadı, gel!”
- “Üstünü çıkarıp yatağa uzandı.”
- “Ne zamandır evde tencere kaynamıyor.”
- “Bu depoyla Düzce’ye kadar gideriz.”
- “Şofben yanıyordu.”

Parça - bütün ilgisiz

- “O zamanlar bu gazetede usta kalemler vardı.”
- “Üniversitedeki kürsüsünde yıllarca çalıştı.”
- “Motor gece karanlığında yükünü Bartın’a boşalttı.”
- “Bu sahalarda nice altın ayaklar top koşturdu.”

Neden - sonuç ilgisiz

- “Hay mübarek! Bereket yağıyor bereket!”
- “Bahar aylarında rahmet düşmezse ürün iyi olmaz.”

Sanatçı - eser ilgisiz

- “Davetlilere piyanosuyla önce Çaykovski, sonra Mozart çaldı.”
- “Şimdi de biraz Yunus Emre okuyalım mı?”
- “Pikapta Münir Nurettin dönüyordu.”

Yer, yön, bölge, çağ - insan ilgisiz

- “Eve haber verip geleyim.”
- “Batı ve Doğu, inanç ve felsefe yönünden hem birbirini etkilemiş hem birbirine uzak durmuştur.”
- “Dünya uyanırken uyumak maskaralıktır.”
- “Ankara bu notaya cevap vermekte gecikmedi.”
- “Adresi bir de şu büfeye sorsak mı?”
- “Sizin işinizi şu masa halleder beyefendi.”

Soyut - somut ilgisiz

- “Türklük yüreğini dağılasın gayrı/Cihan da bizimle ağlasın gayrı.”

Somut bir varlık olan “Türk insanı, Türk milleti” yerinde, soyut olan “Türklük” kullanıldı.

- “Gençlik; kafası ve yüreğiyle toplumun güvencesidir.”

“Gençler” yerine soyut olan “gençlik”; “düşünce” yerine somut olan kafa; “cesaret, duygu” kavramları yerine somut olan “yürek” kullanıldı.

CEVAP: E

6. Benzetme, zayıf olan bir varlığı güçlü olan bir varlığa herhangi bir yönüyle benzetilmesidir. Bu sanat anlatıma kuvvet katmak ya da anlatılan özelliğin daha fazla olduğunu belirtmek için kullanılır. “Bir bulut gözlerim” derken benzetmeye başvurulmuştur.

Telmih, bir edebi sanat türüdür. Hatırlatma sanatı olarak da geçer. Halk edebiyatında sıklıkla kullanılmakla birlikte daha çok divan edebiyatı şair ve yazarları tarafından tercih edilmiştir. Günümüzde de kullanılmaktadır.

Bilinen bir hadise, kişi, nükte, fıkra, atasözünü dolaylı biçimde anlatma sanatıdır. Telmih başarılı olması için okuyucunun dolaylı anlatıma konu olan düşüncüyü kolayca anlayabilmesi gerekir. Divan edebiyatında özellikle dini hikayeler, din büyükleri ile kahramanları, Kur’anı Kerim ayetleri ve mesnevi kahramanları telmih konusu olmuştur.

Söz arasında, bilinen bir olaya, tarihten veya mitolojiden bir kahramana, bir atasözüne işaret edip onu hatırlatma sanatıdır.

“Mecnun, Kerem” denilerek telmih sanatına başvurulmuştur.

Teşhis bir edebi sanat türüdür. İnsan dışındaki varlıkları insan özelliğiyle donatma, kişileştirme sanatıdır. Edebiyat dışında hitabet sanatında (retorik), görsel sanatlarda, dini metinlerde vs. de kullanılır.

“Bir çiçek boynunu bükmüş bakıyor” derken hem kişileştirme hem de kapılı istiareye yer verilmiştir çünkü kişileştirmenin olduğu her yerde kapalı istiare de vardır.

İstiare (eğretileme): Temel öğelerden (benzeyen, kendisine benzetilen) sadece biri söylenerek yapılan benzetmeye istiare denir.

İstiare, bir sözün benzetme amacıyla, başka bir söz yerine kullanılması olarak da tanımlanabilir.

Bir başka tanım: Aralarında benzerlik ilgisi bulunan iki sözcükten birini diğersinin yerine kullanma sanatıdır, Böylece bir sözcük, kendi anlamını değil başka bir sözcüğün anlamını ifade ettiği için mecazî anlamda kullanılmış olur. Teşbih sanatının iki temel unsurundan birini kullanarak yapılan söz sanatına istiare denir.

Açık İstiare:

Teşbihin yalnızca “kendisine benzetilen” (güçlü) öğesi kullanılarak yapılan istiaresidir.

- “Bir med zamanı gökyüzü kurşunla örtülü” (Kurşun gibi bulutlarla örtülü)

- “Doya doya sevemedim kuzumu (Kuzu gibi masum ve körpe yavru)

Kapalı İstiare :

Benzetme'nin temel öğelerinden yalnızca benzeyen'in (zayıf öğenin) kullanılmasıyla yapılır. Kapalı istiarede, benzetme anlamı kaybolmasın diye “benzetme yönü” de söylenir.

CEVAP: E

7. Aşağıda verilen beyitte,
“Bir gül mahzun durup bahçede
Yanakları yorgun”

“Gül” kişileştirilmiştir. Bundan dolayı cevap A seçeneğinde verilen “İnsan dışındaki varlığa insan özelliği verme” yargıdır.

CEVAP: A

8. Pekiştirilmiş teşbih: Benzetme edatı bulunmayan benzetmedir.

Benzeyen: yalnızlık

Kendisine Benzetilen: kartal

Benzetme Yönü: geniş, siyah gölgeli

Benzetme edatı: yoktur.

CEVAP: A

BİDERS YAYINCILIK

9. E seçeneğinde verilen,
“Baharda çiçekler renk renk olurmuş
Güller açar, kuşlar öter, aşık ağlamış”

Beyitinde şair bilinen bir şeyi bilmezden geldiği için tecahülîarife başvurmuştur.

CEVAP: E

10. **Mübalağa (abartma):** Bir özelliğin ya da durumun olduğundan daha çok gösterilmesidir.

Abartmanın oluşması için, söz konusu özelliğin, mantığın sınırlarını zorlayacak biçimde büyütülmesi gerekir. Böylece mecaz da oluşur.

Verilen dörtlükte durum olduğundan büyük gösterildiğinden abartmaya yer verilmiştir.

CEVAP: A

11. Verilen “Güneş sevgilinin güzelliğini görüp utanıyor
Görmemek için bulut perdesini başına çekiyor”
dizelerde de hüsni’tal yapılmıştır. Bildiğiniz gibi bulutlar hareketlidir, yer değiştirir. Bu hareketleri sırasınca bazen güneşi kapatırlar. İşte şair, bu gerçek olayı, yeni ve güzel bir nedene bağlamıştır. Güneş, sevgilinin güzelliğini görmemek için bulutları başına çekiyor, diyerek şair, hüsni’tal yapmıştır.

CEVAP: E

1. Verilen beyitte,

“Bulamadım dünyada gönüle mekan

Nerde bir gül bitse etrafı diken”

Kinaye sanatına başvurulmuştur.

Kinaye: Sözü kapalı bir şekilde anlatma sanatına kinaye denir. Bunun için şair, hem gerçek hem de mecaz anlama gelen sözcüklerden yararlanır. Sanatçı, bir sözcüğü hem gerçek hem de mecaz anlama gelecek şekilde kullanarak anlatımda kinayeden yararlanır. Kinayede bir gerçek bir de mecaz anlam bulunur. Ancak sözcüğün mecaz anlamı, gerçek anlamını bastırılmış durumdadır. Buna rağmen söyleyişte gerçek anlamın anlaşılmasına engel olacak bir durum yoktur. Bu söz sanatı sözün açıkça söylenmesinin hoş olmadığı durumlarda alay, şaka ve sitem için kullanılır. Böylece asıl amaç, dolaylı olarak söylenmiş olur.

Aynı sanat A seçeneğinde verilen,

“Bir sabah söyledi son sözlerini

Yumdu dünyaya ela gözlerini”

Beyitte de vardır.

CEVAP: A

2. I. Yazılışı, söylenişi bir, anlamı ayrı iki sözün bir arada bulunması sanattır. (cinas)

II. Bir olayın meydana gelişini, gerçek sebebi dışında güzel bir sebebe bağlamaktır. (hüsnitalil)

III. Divan edebiyatında nesirdeki kafiyeye verilen adıdır. (seci)

IV. Konuşma kabiliyeti olmayan varlıkların konuşulmasıdır. (intak)

CEVAP: B

3. I. cümlede, teller, tüller, duvaklar' kişileştirilmiştir. II. cümlede “bembeyaz ve karanlık” sözcükleri tezatlı kullanılmıştır. III. cümlede dostlarından yakınan bir eda ile “tariz” sanatına yer verilmiştir. V. cümlede “Yalnızlık” soyuttur. Bu soyutluğu anlatabilmek için “yalnızlık”, somut bir şey olan “yağmur”a benzetilmiştir. IV. cümlede ise “Bir sarmaşık uyanıyordu uykusunda.” “intak” sanatına yer verilmemiştir. İntak: İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkları konuşurma sanatıdır. Konuşurma, kişileştirmeden sonra gelir. Varlık önce kişileştirilir, gerekirse konuşturulur.

Ben bir ayrıkotuyum

Ne buğday amcam ne pirinç dayım

Mısırla akraba bile değilim

Bir yeşermeye göreyim

Kızmasınlar halim duman

Canıma kastederler yapabilseler

Ama nafiye kurumam

Ayrıkotu konuşurulmuştur.

CEVAP: D

4. C seçeneğinde teşbihin dört unsuruna da yer verilmiştir.

Sular öyle temiz ki annemin yüzü gibi.

Benzeyen: sular

Kendisine benzetilen: annemin yüzü

Benzetme yönü: temiz

Benzetme edatı: gibi

CEVAP: C

5. Sehlümteni, kolay görünen, ancak benzeri söylemeye kalkınca zor olduğu anlaşılacak, özlü söz söyleme sanatı. Bu tür sözler, derin anlamlıdır. Türk halk edebiyatında, özellikle Yunus Emre bu sanatı ustalıkla kullanmıştır.

Verilen dörtlükte,

Her canlıya hak, layık olan cevheri verdi

Tırtıl iki diş balsa eğer ormanı yerd

Şayet kediler haftada bir gün uçabilse.

Dünyada bütün serçelerin nesli biterdi

“Her canlının bir yaratılış gayesi vardır.” yargısı kolay görünen bir söyleyişle anlatıldığından doğru cevap sehlümteni'dir.

CEVAP: C

6. I. beyitte Mimar Sinan hatırlatıldığından mimari eserleriyle, telmih. Söz arasında herkesin bildiği bir olaya ya da kişiye işaret etme sanatı. Söz arasında herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye bir inanca ya da yaygın bir atasözüne işaret etmek, onu anımsatmaktır. Telmih edilen şey uzun uzadıya açıklanmaz, bir iki sözcükle anımsatılır.

Söz sırasında, herkesçe bilinen bir olayı geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca işaret etmeye, onu anımsatmaya telmih denir.

Çağrışıma dayanan bu sanatta anımsatılan şey uzun uzadıya açıklanmayıp bir iki sözcükle ifade edilir. Telmihte, anlatılan duygu ile işaret edilen olay arasında gizli bir benzetme söz konusudur.

II. beyitte ise “yıldızlar” kişileştirilmiştir. İnsan dışındaki canlı cansız varlıklara insan özelliği kazandırmaktır. İnsana özgü niteliklerin başka varlıklara aktarılmasına, onlara kişilik kazandırılmasına “teşhis” (kişileştirme) denir. İnsana ait özelliklerin insan olmayan varlıklara mal edilmesiyle gerçekleştirilen mecazlı bir anlatım özelliğidir. Bazen benzetme çoğu zaman da kapalı istiare biçiminde gerçekleştirilir.

Her teşhiste aynı zamanda kapalı istiare vardır.

CEVAP: A

7. Verilen metinde yazar, “Huzur”u arıyorum derken sözü birden fazla anlama gelecek şekilde kullanmıştır.

CEVAP: C

8. Gül yağını eller sürünür, çatlasa bülbül

El: 1) Organ 2) Yabancı şeklinde kullanılmıştır.

CEVAP: A

9. Söz arasında, herkesçe bilinen geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca... işaret etmeye, onu anımsatmaya telmih denir.

Çağrışıma dayanan bu sanatta anımsatılan şey uzun uzadıya açıklanmayıp bir iki sözcükle ifade edilir. Genellikle temsil ve örneklendirme amacına yöneliktir. Telmihte, anlatılan duygu ile işaret edilen olay arasında gizli bir benzetme söz konusudur. Telmihinin asıl malzemesi şiir dışı bilgilerdir. Güzel bir telmih, ne fazla açık ne de fazla kapalı olmalıdır.

Verilen öncülde de “Leyla ve Mecnun” hatırlatıldığından telmih sanatına başvurulmuştur.

CEVAP: C

10. Verilen şiirde “Hiçbir gülü koklamadım” denilerek hem hiçbir çiçeği koklamadığı hem de başkasına bakmadığı anlamı çıkar yani dize hem gerçek hem de mecaz anlama gelecek şekilde kullanılmıştır ancak asıl kastedilen mecaz anlam olduğundan doğru cevap A seçeneğidir.

Bir sözü hem gerçek hem de mecaz anlamda kullanmaktır. Bir sözü hem gerçek hem de mecaz anlamda kullanma sanatıdır. Bir sözün, benzetme amacı güdülmeyen, hem gerçek hem de mecaz anlamını düşündürecek biçimde kullanılmasına kinaye denir.

Kinayede asıl kastedilen, mecaz anlamdır. Kinayeden; karşıdakini incitmeden iğnelemede, hafif ve zarif biçimde alaya almada yararlanır. Deyim ve atasözlerimizde kinayeye çok rastlanır.

Ey benim sarı tanburam

Sen ne için inilersin

İçim oyuk derdim büyük

Ben onun'çün inilerim

Ben toprak oldum yoluna

Sen aşırı gözetirsin

Şu karşıma göğüs geren

Taş bağırlı dağlar mısın

Yunus Emre

Yukarıdaki dördüklerde bazı sözcükler hem gerçek hem de mecaz anlamlarını düşündürecek şekilde kullanılmıştır.

Uyarı: Kinayede daha çok mecaz anlam kastedilir.

– Mum dibine ışık vermez.

– Hamama giren terler.

– Taşıma su ile değirmen dönmez.

CEVAP: A

1. Cevap iktibas'tır çünkü, İktibas: Şiirde ya da düzyazıda mânâyı kuvvetlendirmek, söze güzellik katmak amacıyla bir şair ya da yazarın, eserine “âyet”, “hadis” ya da bunlardan parçalar almasıdır.

İktibasın, “alıntı” ile aynı anlamda kullanılması yanlış; zira şiirde ve nesirde sadece ayet ve hadisleri zikretmek iktibas sanatının sahasına girer.

İktibas fikre ve mânâyâ bağlı bir söz sanatıdır. Şiirde, iktibas olunan ayet veya hadisin –vezin zorunluluğu nedeniyle –tamamı alınmayabilir. Ayet ve hadislerin aynen alınıp alınmamasına göre; tam iktibas ve nakıs (yarım, eksik) iktibas olmak üzere iki şekli vardır.

CEVAP: D

2. Cevap, akrostiştir. Akrostiş ya da ilkleme, bir şiirde dizelerin ilk harflerinin yukarıdan aşağıya doğru sıralandığında anlamlı bir sözcük meydana getirmesidir.

Divan edebiyatında akrostişe muvaşşah ya da istihrac denir.

Eski Yunan ve Latin dillerinde “akro-” ön eki “uç taraf” veya “sivri taraf” anlamına gelir. Ör. “akromegali” uçların (ellerin ve burun ucunun) irileştiği hastalık anlamındadır. “akrostiş” de “uç taraftaki dize” anlamındadır.

CEVAP: E

3. Düzyazıda cümlelerin ya da cümle parçalarının sonunu, kulakta aynı sesi bırakan sözcüklerle kafiyelendirip süsleme sanatına seci denir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi seci düzyazı içinde kafiyeli sözler kullanmadır.

Türk edebiyatına İran edebiyatından geçen seci, divan edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Süslü nesrin doğması seci sayesinde olmuştur. Amaç düzyazıya şiir ahengi kazandırmak, yazıya güzellik katmaktır. Seciyi Türk edebiyatında en güzel kullanan Sinan Paşa'dır.

Seci sanatına başka bir örnek vermek gerekirse:

“İlahi her neyi güzâr ettinse anı ittim. İlahi elime her ne sundunsa anı tattım. İlahi gönlüm oduna ne yaktınsa o tüter. İlahi vücudum bahçesine ne diktinse o biter.”

Sinan Paşa'dan alınan bu parçada yazar, yazıda ahengi sağlamak için seciden yararlanmış, ‘tüter – biter’, ‘yaktınsa, diktinse’ sözcükleri birbiri ile kafiyeli olarak kullanılmıştır. Yazar, düzyazı içinde birbiri ile kafiyeli bu tür sözcükleri kullanarak yazıya akıcılık kazandırmıştır.

Bu açıklamadan da hareketle doğru cevap secidir.

CEVAP: B

4. Verile dörtlükte,

“Üç parmak noksan ölç, ölçersen kile

Dört kuruşa sekiz kuruş et hile

Tatlı söz konuşma bir kimse ile

Hilekarlık hoş sanattır, usanma”

Tariz sanatından yararlanılmıştır. Tariz: Tariz, taş atma anlamına gelir. Edebiyatta birini küçük düşürmek ve onunla alay etmek amacıyla, söylenecek sözü tam tersi olan bir sözle nükte yaparak anlatma sanatına tariz denir.

Tarizde güzel ve hoş bir şekilde ifadenin yönünü değiştirerek sitemde bulunma söz konusudur. Örneğin çok cimri bir kişi için “Ne kadar cömertsiniz!” demek bir tarizdir. Burada cimri kişi ile ilgili olarak “Ne kadar cömertsiniz.” denerek, söz söylenen kişi karşılık vermekten mahrum bırakılır ve psikolojik bir etki altına alınmış olur.

Tariz sanatında söz gerçek ya da mecaz anlam yerine, doğrudan zıddıyla kullanılır. Sözün gerçek anlamı doğru görünse de amaç, onun zıddının anlaşılmasını sağlamaktır. Bu sanatın etkili olması için nazik ve nükteli bir şekilde söylenmesi gerekir.

CEVAP: B

6. Verilen dörtlükte bir olayın gerçek nedeni başka bir olaya bağlandığından D seçeneğinde “Bir olgunun gerçek nedenini bir yana bırakarak olguyu başka bir nedene bağlama” verilen yargı doğru cevaptır. Bu da hüsnitalil’dir. Bir olayın, olgunun gerçek nedenini bir yana bırakıp, onu güzel ve hoş bir nedene bağlamaya hüsnitalil denir. Bu sanatta şair, sözünü ettiği olayın ya da durumun asıl nedenini bilir ama bunu bilmiyormuş gibi davranıp, o olaya başka bir neden bulur. Hüsnitalilde gösterilen neden gerçek olmamalı, fakat güzel olmalıdır. Gösterilen neden gerçek olursa hüsnitalil yapılmış olmaz. Şair, dış dünyaya duygularının penceresinden bakar ve bu sanata başvurur, böylece şiirini, değişik bir hayal dünyası ile zenginleştirir.

CEVAP: D

5. Verilen beyitte,

“Haklının elinde olmalı cihan

Mazlumun gözünde selle yanmakta”

“gözyaşı” ile “sel” arasında benzerlik kurulmuştur. Bundan dolayı B seçeneğinde verilen “Biz sözü benzetme amacıyla başka bir söz yerine kullanma” sanatına yer verilmiştir. Ayrıca biraz daha bilgi vermek gerekirse, Teşbih: “benzetmek” manasına gelir. İfadeyi kuvvetlendirmek için aralarında benzerlik bulunan iki kavramdan zayıf olanın güçlüye benzetilmesidir.

CEVAP: B

7. Verilen beyitte,
“Bakışların fırtına, duruşun durgun su
Biri alabora eder biri boğar”
Leffüneşr sanatına başvurulmuştur. Sözcük anlamı “toplayıp dağıtmak” demektir. Edebiyatta ise bir söz veya beytin ilk bölümünde en az iki şeyi söyleyip sonra onlardan her biriyle ilgili benzerlik ve karşılıkları kullanma sanatıdır.
Leffüneşr Sanatına Örnekler:
Sanatçı, şiirde en az iki şeyden bahsettikten sonra, bunların her birine ait olan özellikleri, fiilleri sıralar ya da açıklar. Leffüneşr, söylenen sözcüklerin sıralanışına göre ikiye ayrılır:
a. Leffüneşr-i mürettep (Düzenli leffüneşr): Birinci ile ikinci sözcüklerin aynı sıra içinde söylenmesi ile oluşur. Birinci dizede verilen sözcüklerin karşılıkları sırasıyla verilir.
“Nedir bu savaş insanlarda barışa azim yok mu
Kan dökücü mızrağı atıp zeytin dalı tutmak yok mu”
Bu beyitte birinci dizede verilen “savaş – barış” sözcükleriyle ilgili sözler (mızrak- zeytin dalı) ikinci dizede sırasıyla verilmiş ve düzenli leffüneşr yapılmıştır. Eskiden savaşta mızrak kullanılırdı. Bu açıdan savaş ile mızrak sözcükleri arasında ilgi vardır. Eskiden beri barışı zeytin dalı sembolize eder. Bu açıdan “barış-zeytin dalı” sözcükleri arasında ilgi söz konusudur.
Savaş -mızrak
Barış -zeytin dalı
b. Leffüneşr-i gayri mürettep (Dağınık leffüneşr): Birinci ile ikinci sözcüklerin çapraz veya karışık söylenmesi ile yapılır.
“Gönlümde ateştin, gözümde yaştın
Ne diye tutuştuñ, ne diye taştın”
Bu dizelerde ise “ateş-yaş” sözcükleri ile ilgili olan sözcükler ikinci dizede sırasıyla verilerek düzenli leffüneşr yapılmıştır.
Ateş – tutuşmak
Yaş – taşmak

CEVAP: B

8. Verilen dörtlükte “Yürü Behey” derken “nida” sanatından faydalanılmıştır ve şiirin genelinde de kişileştirmeye yer verilmiştir.
Ayrıca, Nida: İçinde bulunulan duygu ve heyecanları ifade etmek için yapılan bir söz sanatıdır. Sanatçı, duygu ve heyecanlarını coşturan olayları, varlıkları, durumları hayalinde canlandırır, sonra nida sanatı ile bunları açığa çıkarır.
Nida Sanatına Örnekler:
“Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir”
Bu dizede sanatçı “Dur yolcu” sözleri ile insanlara seslenmekte, onlardan üstünde yaşadıkları topraklara farklı bir gözle bakmasını istemektedir.
“İnanın bana ey insanlar
Çıkmam bir daha sokaklara”
dizelerinde şair, nida sanatı ile topluma, insanlara olan sitemini anlatmaktadır.
Teşhis ise, Teşhis bir edebi sanat türüdür. İnsan dışındaki varlıkları insan özelliğiyle donatma, kişileştirme sanatıdır. Edebiyat dışında hitabet sanatında (retorik), görsel sanatlarda, dini metinlerde vs. de kullanılır. Başka örnekler de vermek gerekirse,
“Sevincinden ağlayan, gülen, haykıran rüzgâr Kalple-re sevinç, umut ve inanç getiriyor.”
Rüzgâr, insan gibi sevinmekte, sevincinden ağlamakta, gülüp haykırmaktadır. Böylece kişileştirme gerçekleştirilmiştir. Kendisine benzetilen “insan” söylenmediği, gülmek, ağlamak, sevinmek, haykırmak gibi insana ait özellikler ‘benzetme yönleri’ belirtildiği için kişileştirme gerçekleştirilmiştir.
“Rüzgâr, bir insan gibi sevincinden ağlıyor, gülüyor, haykırıyordu.” denirse benzeyen de kendisine benzetilen (insan) de belirtildiği için kişileştirme, benzetme şeklinde gerçekleştirilmiş olur.
“Dağ başını duman almış / Gümüş dere durmaz akar.”
İkinci dizede, insanın ağlama özelliği dereye aktarılmış, dere kişileştirilmiştir. Aynı zamanda kapalı istiare yapılmıştır.

CEVAP: E

9. Soruda belirtildiği gibi şiirin son iki dizesinde,

“Ah ettikçe kara bağrım delinir

Sayılmaz benlerin binden ziyade”

Dizelerinde abartmaya yer verilmiştir çünkü ah ettikçe bağrın delinmesi mümkün değildir.

Sözün etkisini güçlendirmek için bir şeyi olduğundan daha çok ya da olduğundan daha az göstermektir. Bir sözün etkisini güçlendirmek amacıyla bir şeyi ya olamayacağı bir biçimde anlatmak ya da olduğundan pek çok veya pek az göstermektir.

Bir özelliğin ya da durumun olduğundan daha çok gösterilmesidir. Abartmanın oluşması için, söz konusu özelliğin, mantığın sınırlarını zorlayacak biçimde büyütülmesi gerekir. Böylece mecaz da oluşur.

CEVAP: C

10. Verilen dördüktteki “yakın- irak” kelimeleri arasında tezat sanatına başvurulmuştur.

Karşıtlık, karşı olma durumudur tezat. Sanat olarak ise, bir cümle ya da mısradaki karşıt anlamlı sözcüklerden hareketle iki zıt düşüncenin karşılaştırılmasına tezat denir.

Tezatta şuna dikkat etmek gerekir: Tezat sadece zıt anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması değildir. Tezat için birbirine karşıt özelliklerin de belirtilmesi gerekir.

Tezat Sanatına Örnekler:

“Geç yatar, erken kalkar.”

cümlesinde “geç-erken” zıt anlamlı sözcüklerdir. Burada tezat yoktur. Çünkü burada bir fikir ayrılığı, bir çelişme söz konusu değildir.

“Güleriz ağlanacak halimize.”

dizelerinde ise tezat söz konusudur. Çünkü burada “gülmek-ağlamak” sözcükleri sadece zıt anlamlı değildir. Aynı zamanda “ağlamak-gülmek” gibi iki zıt eylemin bir insan ruhunda ve aynı zamanda olması, insanın iki duygu arasında çatışma yaşaması, insan ruhundaki karşıtlığın dile getirilmesi söz konusudur.

CEVAP: A

11. Verilen dördüktte ağaç konuşturulduğundan intak sanatına yer verilmiştir o da E seçeneğinde “İnsan dışındaki varlıkları kişileştirerek onları insan gibi konuşturma” açıklanmıştır.

İnsan dışındaki varlıkları konuşturmadır. Her intak sanatında teşhis sanatı vardır; ancak her teşhiste intak sanatı yoktur. İntak sanatının bulunduğu her yerde teşhis sanatı da vardır. İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkları konuşturma sanatıdır. Konuşturma, kişileştirmeden sonra gelir. Varlık önce kişileştirilir, gerekirse konuşturulur.

Masallar ve fabller, teşhis ve intak sanatına en çok rastlanan türlerdir.

Örnek: Kurnaz tilki sesini yumuşatarak, ona

Dedi ki: Kardeşçiyim artık dostuz

Müjde getirdim sana in de öpüşelim

Barış oldu hayvanlar arasında

Yukarıdaki örnekte kurnaz tilkinin konuşması, “intak” (konuşturma) sanatı örneğidir.

CEVAP: E

1. “Ay zeytin ağaçlarından yere damlıyordu.” Verilen ifade de istiare sanatı vardır. Ay suya benzetilmiş ancak söylenmemiştir.

İstiare (Eğretileme):

Kelime anlamı “ödünç alma”dır. Edebiyatta bir sözcüğü, geçici olarak bir başka sözcük yerine kullanma sanatına istiare denir. İstiare, benzetmenin iki unsurundan sadece birisinin kullanılması ile yapılır. Benzetmenin iki temel unsuru vardır. Bunlar benzeyen (zayıf olan) ve kendisine benzetilen (kuvvetli unsur) dir.

İstiarede benzetme ilgisi söz konusudur. Örneğin cesur bir insana benzerlik ilişkisi ile “aslan” denmesi bir istiaredir. Çünkü “aslan” hayvanlar arasında cesareti ile ünlüdür. Bu örnekte olduğu gibi, benzerlik ilişkisi ile bir insana aslan dendiğinde, istiare yapılmış olur. Yine “tilki” çok kurnaz bir hayvandır. Kurnazlık bakımından bir kişi ile tilki arasında benzerlik ilişkisi kurulabilir.

İstiare Sanatına Örnekler:

“Kardeşi tilki gibi kurnaz biridir.” cümlesinde benzetme vardır.

Benzeyen: kardeş

Kendisine benzetilen: tilki

Benzetme yönü: kurnazlık

Benzetme edatı: gibi

Ama biz bu benzetmede iki temel öğeden birini, kardeş sözcüğünü, çıkardığımızda istiare sanatı oluşur.

CEVAP: A

2. Verilen dördükte,

“Bir yetim görünce döktür dişini

Bozmaya çabala halkın işini

Günde yüz adamın vur kır dişini

Bir yaralı sarmak için yeltenme”

Tariz sanatından yararlanılmıştır.

Tariz: Bir kişiyi iğneleme, bir konuyla alay etme veya sözün tam tersini kastetmedir. Söylenen sözün ya da kavramın gerçek ve mecazlı anlamı dışında büsbütün tersini kastetmektir. Genellikle bir kişiyi ya da durumu iğnelemek, alaya almak için yapılır.

Sözcük anlamıyla dokundurma, “taşlama”, “taş atma” demektir. Terim olarak; bir sözün görünürdeki anlamının tam tersi amaçlanarak kullanılmasıyla gerçekleştirilen mecazlı anlatımdır. Kinayedekinden daha keskin alay ve eleştiri içerir. Yazıda tariz, bazen parantez içerisinde ünlem (!) işaretiyle belli edilir.

CEVAP: C

3. Verilen dördükte “İsa ve Musa” söylenerek telmih sanatına başvurulmuştur. Telmih, bir edebi sanat türüdür. Hatırlatma sanatı olarak da geçer. Halk edebiyatında sıklıkla kullanılmakla birlikte daha çok divan edebiyatı şair ve yazarları tarafından tercih edilmiştir. Günümüzde de kullanılmaktadır.

Bilinen bir hadise, kişi, nükte, fıkra, atasözünü dolaylı biçimde anlatma sanatıdır. Telmihin başarılı olması için okuyucunun dolaylı anlatıma konu olan düşünceyi kolayca anlayabilmesi gerekir. Divan edebiyatında özellikle dini hikayeler, din büyükleri ile kahramanları, Kur’anı Kerim ayetleri ve mesnevi kahramanları telmih konusu olmuştur.

Söz arasında, bilinen bir olaya, tarihten veya mitolojiden bir kahramana, bir atasözüne işaret edip onu hatırlatma sanatıdır.

CEVAP: C

4. Rücû (geri gönüş) anlatımı güçlendirmek için, söylenen sözden vazgeçip daha güçlü bir söz söyleme sanatıdır. Edebiyatta ve hitabet sanatında kullanılır.

Örneğin;

Alnın bir sitare-i nev, yok bir âfitâb (Tevfik Fikret)

CEVAP: E

5. Verilen beyitte,

“İçimde damla damla bir korku birikiyor

Sanıyorum her sokak başını kesmiş devler”

“korkunun damla damla birikmesi” ifadesinden de net bir şekilde anlaşılacağı gibi somutlaştırmaya başvurulmuştur. Bu da en iyi şekilde C seçeneğinde “Benzetme yoluyla soyut kavram somutlaştırılmıştır.” verilmiştir.

Somutlaştırma veya diğer bir adıyla somutlama, deyim aktarmaları konusunun alt başlıklarından biridir. Normalde soyut bir anlam ifade eden bir kelimenin, somut bir kavram veya durumu ifade etmek için kullanılmasına “somutlaştırma” denilmektedir. Bazen farkında olmadan, soyut bir kavramı günlük hayatta karşılaştığımız bir somut kavramı veya durumu ifade etmek için kullanabiliriz.

Soyut ve somut kavramlar arasındaki bu aktarma sıklıkla birbirine karıştırılmaktadır. Onun için en basit yol, kelimenin önceki anlamına ve sonraki anlamına bakmaktır. Cümlede kazandığı yeni anlam hangisi ise, oradaki olayın adı da o olmalıdır. Örneğin “iyi” kelimesi, soyut bir kelimedir ve “İyiler çabuk ölür derler.” cümlesinde bu kelime bir insanı karşılayacak hâle geldiği için somut hâle gelmiştir. Demek ki bu cümlede somutlaştırma vardır.

CEVAP: C

6. “Menevşeler külahını kaldırır” derken kişileştirmeye başvurulmuştur ancak kişi söylenmediği için kişileştirmenin olduğu her yerde kapalı istiare vardır. Ayrıca “ağlar ve güldürür” ifadelerinde de tezat sanatına başvurulmuştur.

CEVAP: E

7. “Kestanelik gölgesinde hayal gibi yürürsün

Bülbül şakır bir ağacın nazenin gülüsün

Tarlalarda gülümseyen çiçeklerin alında

Elâ gözlü güzellerin gül benzini görürsün”

Bu dörtlükte birbiri ile ilgili olan “kestanelik, ağaç, bülbül, gül, tarla, çiçek” sözcüklerini bir arada kullanan şair tenasüp sanatından yararlanmıştır.

Tenasüp sözcüğü, uygunluk, orantı, yakışma anlamına gelir. Edebiyatta, aralarında anlamca ilgi bulunan iki ya da daha çok sözcüğü bir arada kullanma sanatına tenasüp denir.

Tenasüpte sözcükler arasında karşıtlığın olmaması gerekir. Çünkü karşıt anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılması tezat sanatını oluşturur.

Tenasüp Sanatına Örnekler:

“Ne nergis, ne leylak, ne lâle, ne gül

Hepsiyle dolu bir selesin, sevgili”

Bu dizede birbiri ile ilgili anlamca çiçek adları kullanılarak tenasüp sanatından yararlanılmıştır.

Bilimsel terimler, mitoloji ve tarih kahramanları, hayvan, bitki ve çiçek adları en çok yapılan tenasüp konularındandır.

“Yunus ki nergiste güler, gülde kanar

Kırlarda gelincikte onun bağı yonar”

Bu dizelerde “gül, nergis, gelincik” çiçek adları ile tenasüp yapılmıştır.

CEVAP: C

8. “Gayet çoktur değil, benim varam az
Bana yardım gayri cerrah varamaz”

dizelerinde böyle bir kullanım söz konusudur, “varam az” ve “varamaz” sözleri arasında cinas yapılmıştır. Birincisi iki ayrı sözcükten, ikincisi ise bir sözcükten oluşmuştur. Sonuçta birinci mısradaki cinası oluşturan sözcükler ayrı yazılsa da ortada yazımca bir benzerlik söz konusudur. İşte bu ayrık cinastır.

Ayrıca cinas sanatı hakkında bilgi vermek gerekirse, Yazılışları ve okunuşları aynı olup farklı varlık ve kavramları ve anlamları karşılayan sözcükleri bir arada kullanma sanatına cinas denir. Cinaslı sözcükler genellikle mısra sonlarında kullanılır.

Cinas Sanatına Örnekler:

“Karşımda duran yüce dağlar

Ayrılık yüreğimi dağlar”

Bu dörtlükte “dağlar” sözcüklerini inceleyelim. Dilimizde ‘yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümleri” anlamında “dağ”, bir de “acıyı yüreğine işlemek” anlamında “dağlamak” sözcüğü vardır. Şair, yazım bakımından aynı seslerden oluşan, farklı varlık ve kavramları karşılayan bu “dağlar” sözcüklerini kullanarak cinas yapmıştır.

CEVAP: B

9. I. İnsan dışındaki varlıkları insan gibi konuşurma sanatıdır. (intak)
II. İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıklara insana özgü nitelikler yükleme sanatıdır. (teşhis)
III. Bir gerçeği sezdirmek amacıyla sözü hem gerçek hem mecaz anlama gelecek şekilde kullanmaktır. (kinaye)

CEVAP: B

10. Verilen beyitte,
“Karanfil oylum oylum
Geliyor selvi boylum”

Sevgili boy yönüyle sevgiliye benzetilmiştir. Bu daha iyi şekilde E seçeneğinde “Bir sözün benzerlik ilgiyle kendi anlamı dışında kullanılması” ifade edilmiştir.

CEVAP: E

11. Tanımı verilen edebi sanat telmihtir.

Telmih (Hatırlatma):

Bir mısradan veya cümlede geçmişte yaşanmış olan, herkesçe bilinen bir olayı veya şahsı hatırlatmaya telmih denir.

Söz arasında herkesin bildiği bir olaya ya da kişiye işaret etme sanatı.

Telmih (Hatırlatma) Örnekleri:

*Aşk-ı sadık menem Mecnun'un adı var

*Vefasız Aslıya yol gösteren bu

Keremin sazına cevap veren bu

*Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhidi

Bedri aslanları ancak bu kadar şanlı idi

*Ekmek Leyla oldu bire dostlarım

Mecnun olup ardı sıra giderim

*Şu Boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi

En keşif orduların yükleniyor dördü beşi

*Yırtarım dağları enginlere sığmam taşarım

CEVAP: A

BİDGERS YAYINCILIK

12. "Nedir bu savaş insanlarda barışa azim yok mu

Kan dökücü mızrağı atıp zeytin dalı tutmak yok mu"

Bu beyitte birinci dizede verilen "savaş – barış" sözcükleriyle ilgili sözler (mızrak- zeytin dalı) ikinci dizede sırasıyla verilmiş ve düzenli leffü neşr yapılmıştır. Eskiden savaşta mızrak kullanılırdı. Bu açıdan savaş ile mızrak sözcükleri arasında ilgi vardır. Eskiden beri barışı zeytin dalı sembolize eder. Bu açıdan "barış- zeytin dalı" sözcükleri arasında ilgi söz konusudur.

CEVAP: A

1. A'da "Bedir savaşı", B'de "Ferhat ve Kerem", C'de "Hani Kasımpaşa sırtlarından gemiler Yürümüştü bir zamanlar ağalar, emmiler" derken "İstanbul'un fethi" , E'de "Nasrettin Hoca" hatırlatılır ancak D seçeneğinde herhangi bir kişi ya da olay hatırlatılmamıştır.

CEVAP: D

2. IV numaralı cümlede "Yemek için yaşamamalı, yaşamak için yemelidir." rücu değil, akis sanatına başvurulmuştur.

Bir cümle ya da dize içindeki sözleri ters çevirerek söylemeye akis denir. "Akis" sözcüğünün, kelime – yani sözlük- anlamı, "geri dönme, yansıma"dır. (bkz: TDK) Sözcüğün terim anlamı ise, "bir mısra içinde anlamlı bir ifadenin ters çevrilip, yine anlamlı bir ifadeye dönüştürülerek yerleştirilmesiyle yapılan sanat" olarak açıklanmaktadır.

Akis (yansıma) sanatı, reklam sloganlarında da sıkça kullanılmaktadır. Tersten okunduğunda da anlamlı olan cümlelerde akis bulunmaktadır.

Örnek:

Dîdem ruhunu gözler gözler ruhunu dîdem

Kiblem olalı kaşın kaşın olalı kiblem

Nazmî

Birinci mısraın "Didem ruhunu gözler" ifadesi ters çevrilerek, "gözler ruhunu dîdem" anlamlı ifadesine dönüştürülmüş ve aynı mısradaki yerleştirilmiştir. İkinci mısra da aynıdır.

CEVAP: D

3. Kandilli yüzerken uykularda
Mehtâbı sürükledik sularda
Yahya Kemal

Yukarıdaki şiirde "yer" adı (Kandilli) söylenerek, o bölgede yaşayan halk kastedilmiştir. (mecazimürsel sanatı)

CEVAP: A

4. Verilen beyitte,
"Renk aldı özge âteşimizde, şarâb u gül
Peymâne söylerim bunu, gülzâr söyleşir"

şerâb: şarap, Peymâne: kadeh, gülzâr: gül bahçesi

Bu dizelerde şair, şarabın ve gülün rengini (kırmızılığı) kendi içindeki ateşten geldiğini belirtiyor. Böylece şarabın ve gülün kırmızılığını gerçek nedeninin dışında daha güzel ve hayali bir nedenle açıklıyor.

CEVAP: D

5. Telmih, sözcüğü "anımsatma" anlamına gelir. Şairin, birçok kişi tarafından bilenen bir olaya, konuya, atasözüne ya da inanca işaret etmesi, bir iki sözle onu hatırlatmasıdır.

Telmih bilgiye dayalı bir sanattır. Gerek şairin gerekse okuyucunun sözü edilen olayı, durumu, sözü bilmesi gerekir. Bu bilgi olmazsa telmih anlaşılmaz. Örneğin, şiirde tarihi bir olaya telmih varsa bu olayın bilinmesi, bir peygamber kıssasına telmih varsa yine bu kıssanın bilinmesi gerekir. Böylece şair birkaç sözle bir tarihi olaya, gelenek ve göreneklere, bir peygamber kıssasına ya da meşhur bir olaya okuyucuyu zihnen götürmüş olur.

Verilen şiirde de tarihte yer edinen kişiler hatırlatılmıştır.

CEVAP: D

6. A,B,C,D seçeneklerinde yargının gerekçesi başka bir yargıya bağlanmıştır. Ancak,

"Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü

Kar değil, gökyüzünden yağın beyaz bir ölümdü"

Beyitinde böyle bir kullanım olmadığından doğru cevap E seçeneğidir.

CEVAP: E

7. "Gökyüzünün başka rengi de varmış
Geç fark ettim taşın sert olduğunu
Su insanı boğar, ateş yakarmış"

Yukarıda verilen dizelerde şair bildiği şeyleri bilmezden gelmiştir. Bundan dolayı doğru cevap C seçeneğidir. Bu da tecahüliarif sanatıdır. Anlam inceliği oluşturmak için herkesçe bilinen bir gerçeği bilmiyor-

muş gibi aktarmalıdır. Bilinen bir gerçeği bir nükteye dayanarak bilmiyormuş gibi söylemektir. Bir anlam inceliği yaratmak ya da nükte yapmak için, şairin, çok iyi bildiği bir şeyi bilmiyor görünerek söz söylemesine tecâhülîârif denir.

CEVAP: C

8. Verilen dörtlükte,

İstanbul, İstanbul olalı

Hiç görmedi böyle keder

Geberiyorum aşkımdan

Kalmadı bende gururdan eser

İstanbul kişileştirilmiş aynı zamanda abartma sanatına da yer verildiğinden doğru cevap B seçeneğidir. Ayrıca, İnsan dışındaki varlıklara insan özelliği verme sanatına teşhis (kişileştirme) denir. Kişileştirmede insan dışındaki varlıklara ağlama, mutlu olma, üzülme, kızma gibi insana özgü nitelikler aktarılır.

Teşhis Sanatına Örnekler:

“Dinmiş denizin şarkısı, rüzgâr uyumakta

Rıhtım boyu sonsuz bir üzüntüyle karaltı

Mevsim gibi süslenmiş Emirgan, Çınaraltı”

Bu dizelerde “deniz, rüzgâr, rıhtım boyu, Emirgan ve Çınaraltı” kişileştirilmiştir. Bildiğiniz gibi, deniz şarkı söylemez, rüzgâr uyumaz, rıhtım boyu üzülmez. Emirgan ve Çınaraltı gibi yerler süslenmez. Ama şair bu cansız varlıklara, insana özgü nitelik vererek şiire hoş bir hava katmış, ayrıca duygu ve düşüncelerini daha güzel bir şekilde aktarmıştır. Şair, dalgaların çıkardığı sesi denizin şarkısı olarak ifade etmiş; rüzgârın esmemesini, rüzgârın uyuması şeklinde yorumlamıştır. Karanlığın çökmesini rıhtım boyunun üzüntü içinde olmasına bağlamış, Emirgan ve Çınaraltının baharla birlikte yeşermesini ise buraların süslenmesi olarak ifade etmiştir.

Bir sözün etkisini güçlendirmek amacıyla bir şeyi ya olamayacağı bir biçimde anlatmak ya da olduğundan pek çok veya pek az göstermektir.

Örnek 1:

Ölüm indirmede gökler, ölü püskürtme de yer

O ne müthiş tipidir; savurur enkaz-ı beşer

(Burada yağmurlu, fırtınalı bir hava abartılarak anlatıldığı için mübalağa sanatı yapılmıştır.)

Örnek 2:

Aramazdık gece mehtabı yüzün parlarken

Bir uzak yıldıza benzedi güneş sen varken

(Burada şair, sevdiği kişiyi ve ona duyduğu sevgiyi abartarak anlatıldığı için mübalağa sanatı yapılmıştır.)

CEVAP: B

9. Verilen beyitte,

“Olsaydı bendeki gam Ferhad- ı müptelada

Bir ah ile devirirdi bin bi-sütun- ı bade”

Ferhat hatırlatıldığından telmih sanatına başvurulmuştur. Telmih, İnsanların bildiği bir olaya, kişiye, inanca, atasözüne veya bir şiire işaret etme (göndermede bulunma) sanatıdır. Ayrıca başka bir örnek vermek gerekirse,

Dağı bırak artık Ferhat

Kendini kazmada kullan külüngün

Şirin'i değil dağı seviyorsun sen

Yeter aldattığın kendini Kurtul öykünden

(Şair bu dizelerde Ferhat ile Şirin hikâyesine göndermede bulunmuştur.)

CEVAP: B

10. A seçeneğinde geçen “gül” kelimesi iki anlama gelmektedir bu beyitte olduğu gibi bir sözün iki anlama gelecek şekilde kullanılmasına “tevriye” denir. Diğer seçeneklerin tamamında kinayeye yer verilmiştir. Kinâye veya alegori, bir fikri kapalı, dolaylı olarak anlatan üstü örtülü söz. Edebiyatta bir maksattan dolayı sözü hem hakiki, hem mecazi anlamlara uygun olarak kullanmaktır. Bir kelimeyi gerçek anlamının dışında benzetme gayesi gütmeyen ve engelleyici ipucu olmaksızın mecazlı anlamda kullanmak olarak da tarif edilir. Kinayeli bir ifadede sözün gerçek anlamı da kastedilmiş olabilir.

Kinaye başka bir deyişle gerçeği mecaz yoluyla dolaylı olarak anlatmaktır. Deyimlerin çoğu mecazlı anlamlarıyla kullanıldıkları için kinayeli sözlerdir.

CEVAP: A

11. Şair, bahçede çiçeklerin açmamasını sevgilinin olmasına bağlıyor. Oysa gerçek neden çiçeklerin açma zamanının gelmemesidir. Bir olayın gerçek nedeninin dışında, hoşça giden bir nedene bağlama sanatına da “hüsnilil” denir.

CEVAP: B

1. Metinde boş bırakılan yere “münazara” getirilmelidir.

Münazara hakkında bazı bilgiler verecek olursak, Herhangi bir konu üzerinde zıt düşüncelerin karşılıklı olarak savunulmasına münazara denir.

Münazarada önemli olan “savunma” dır. Taraftarı az olan bir düşünce, iyi savunulduğu zaman çok kişi tarafından takdir edilebilir.

Münazara için genellikle üçer ya da dörder kişilik iki grup kurulmalıdır. Gruplardan birisi işlenecek konuya olumlu, diğeri ise olumsuz yönden savunmalıdır. Yani bir grup “tez”, diğeri grup ise “antitez” i almalıdır.

Ayrıca, münazara yapacak kişileri değerlendirecek bir “jüri” seçilmelidir. Jüri ya başlangıçta ya da münazara yapılacağı gün seçilebilir.

Olumlu tezin savunulması, olumsuzdan daha kolay olduğu için, konuşmaya, olumlu tezi savunan gruptan biri başlamalıdır.

Konuşmacıların savunmalarının gücü kadar, taraflı ve tarafsız dinleyicilerin gösterilerinin de jüri üzerinde etkisi bulunur. Ancak, taraf tutan dinleyicilerin, karşı taraf konuşmacılarının moralini bozacak nitelikte gösteride bulunmaları doğru değildir. (K. Garipoğlu, Kompozisyon Bilgileri, s. 31)

Münazaraya katılacak kişiler ve jüri üyeleri münazara tekniği konusunda bilgilendirilmelidir.

İki grup da kendi aralarında iş ve konu bölümü yapıp münazara gününe kadar hazırlıklarını tamamlamalıdır. Konuşmacılara, araştırma için en az 2-3 hafta süre verilmelidir.

Gruptaki her kişi savundukları konunun değişik alt konuları hakkında konuşmak zorundadır. Birden fazla kişi, aynı alt konuyu savunamaz. Münazarada yazılı metne bakarak okuma olmaz. Savunulan konu; sözlü ele alınmalıdır. Konuşmacıların, konularını bir kâğıda yazıp okumaları çok yanlıştır.

Münazarada etkili savunmanın önemli olması gibi, belli zaman içinde konuşmak da önemlidir. Bu nedenle konuşmacılara eşit zaman dilimleri verilmelidir. Bu zaman, genellikle 5 –15 dakikadır.

Ayrıca, münazarayı izleyen grup da çok önemlidir. Konuşmacılar; konularını savunurken izleyicilerin büyük bir sessizlikle konuları dinlemesi gerekmektedir. Konuşmacıların tutarsız bir düşüncesi, yanlış yerde yapılmış bir mimik hareketi izleyicilerde tepkiye neden olmamalıdır. İzleyiciler savunulan düşüncenin

doğruluğunu ya da yanlışlığını onaylayacak davranışlardan uzak durmalıdır. Ancak böylece jürinin doğru ve tarafsız değerlendirmesi mümkün olur.

CEVAP: D

2. Sempozyumda konuşmalardan sonra konuşmacılar, birbirlerine konu ile ilgili sorular sorabilirler. Böylece sempozyumdan “panele” geçilir. Bu tartışmalara sonradan seyirciler de katılırsa foruma geçilmiş olur.

Şeklinde ilk boşluğa “panel” ikinci boşluğa ise “forum” sözcükleri getirilmelidir.

CEVAP: C

3. A, C, D, E seçeneklerinde verilenler tartışmada başkanın görevlerindedir Ancak başkanın “Katılımcıların görüşlerine katılıp katılmadığını açıklar.” şeklinde bir görevi yoktur.

CEVAP: B

4. Sunumda Kullanılacak Malzemeler:

Etkili bir sunum, gücünü, konu kadar sunumda kullanılan teknik malzemelerden alır. Bu açıdan sunum yapılırken teknik araç gereçten mutlaka yararlanılmalıdır. Çünkü yazı tahtası, çok yapraklı pano, cd, disket, bilgisayar, projeksiyon cihazı, slayt makineleri, mikrofon gibi teknik araçlar ve görsellik konunun anlatılmasında ve anlaşılmasında çok etkilidir. Bu araç ve gereçler;

- Konuşmaya olan ilgiyi artırır.
- Dinleyicilerin, verilen bilgileri daha iyi algılamalarını sağlar.
- Sunumu yapana, anlatımda zaman kazandırır.
- Sunumdaki monotonluğu kırarak programa renklilik katar.
- Sunum için slayt hazırlanırken şunlara dikkat edilmelidir.
- Başlık slaytı hazırlanmalıdır.
- Slaytlarda kısa ve öz anlatım tercih edilmelidir.
- Aynı yazı karakteri kullanılmalıdır.
- Gerekğinde şekil, resim, grafik vs. kullanılmalıdır.

Ancak bir sunuda cep telefonu kullanılmaz.

CEVAP: C

5. Verilen metinde boş bırakılan yer açık oturum getirilmelidir. Çünkü açık oturum, geniş kitleleri ilgilendiren bir konunun, konuyla ilgili uzmanlar tarafından bir başkan yönetiminde ve dinleyiciler önünde tartışıldığı konuşmalara denir. Diğer bir ifadeyle güncel bir olay veya toplumu ilgilendiren bir sorunun dinleyiciler önünde bir başkan yönetiminde tartışıldığı konuşmalara açık oturum denir.

Açık oturum kalabalık bir izleyici önünde gerçekleştirilir. Bir salonda topluluk önünde olabildiği gibi, radyo veya televizyondan da yapılabilir. Konusu önceden belli olan açık oturumda bir başkan ve en fazla altı konuşmacı vardır. Başkan zamanı iyi kullanılmalıdır. Bunun için konuşmacılara eşit süreler verir, sorularla konuşmacıların bakış açılarını sınırlandırır veya genişletir. Başkan konuşmacılara soru sorar. Programın sonunda ise önceden not aldığı konuşmaları özetleyerek birbiriyle ilişkilendirir.

Açık oturumda bir sonuca varma amacı yoktur. Açık oturumun amacı, merak edilen bir konuda dinleyicileri ayrıntılı bir şekilde bilgilendirmektir.

CEVAP: C

6. Sunumda “Sunum yapan kişi oturumu yöneten başkanın uyarılarını dikkate almamalı, süreyi konusu bitene kadar kullanılmalıdır.” şeklinde bir özellik yoktur. Konuşmacı süresi doğru ayarlanmalıdır.

Sunumdan Önce Yapılması Gerekenler:

- Sunumu yapan kişinin sunumdan önce bazı noktalara dikkat etmesi gerekir.
- Öncelikle bir konu seçilmelidir. Bu konu güncel olmalıdır.
- Sunumun hazırlığında bol ve değişik kaynaktan yararlanmak faydalıdır.
- Sunum yerinin daha önceden görülmesi gerekir.
- Prova yapma, kullanacağı malzemelerin kontrolü sunumu yapan kişinin amacına ulaşmasında yararlı olacaktır.

Sunum Sırasında Yapılması Gerekenler:

- Sunum esnasında ciddi, ağırbaşlı, temiz ve derli toplu görünüm önemlidir.
- Sunum yapacak kişi konuşma anında ses tonuna, jest ve mimiklerine, sahneyi veya kürsüyü rahat kullanmaya özen göstermelidir.
- Konuşmacının dinleyicilerle, başta bakışlar olmak üzere, vücut diliyle iletişim kurması daha etkili olur.
- Konuşmacı ses ve kelimelerin doğru telaffuza özen göstermesi gerekir.
- Sunumda, bilgisayar, cd, disket, projeksiyon cihazı, slayt makineleri, mikrofon gibi teknolojik araçlardan faydalanabiliriz.
- Görsel malzemenin en az espri kadar konuşmanıza ilgi ve tat katacağını unutmamalıyız.

CEVAP: D

7. Verilen metinde “anı” türünün özellikleri ağır basmaktadır.

Toplum hayatında önemli görevler üstlenmiş, toplumu ilgilendiren önemli olayları bizzat yaşamış veya bu olaylara şahit olmuş kişilerin bu olayları duyurmak için sanat değeri taşıyan bir üslupla yazdıkları yazılara “anı” (hatıra, hatırat) denir. Anıların yazıldığı defterlere “hatıra defteri” denir.

Anı yazıları yaşanmakta olanı değil, yaşanmış konu alır. Anılar ya günü gününe tutulan notlardan yararlanılarak ya da yaşanan olaylar anımsanarak sonradan yazılır. Her iki durumda da anılar yaşandıktan çok sonra kaleme alınır. Anılarda gözlem esastır. Anılar kişinin kendi özel tarihidir. Mesleki yaşamında başarıya ulaşmış veya şöhreti yakalamış bazı kişiler anılarını yazarlar.

Anının özellikleri şunlardır:

- Anılar tarihi gerçeklerin öğrenilmesine katkı sağlar.
- Gelecek kuşaklara ders vermek ve kamuoyu ile hesaplaşmak amacı da vardır.
- Anılar kişinin yaşadığı dönemle ilgili bilgiler de verir. Bu bakımdan anılar tarihe ışık tutan kaynaklar arasında yer alır.
- Yaşanmış olayların gizli kalmış bazı yönlerini açığa çıkarır. Ancak bunlar, olaylara kişisel bakış açısıyla kaleme alınmış olduklarından kesin ve bilimsel bir doğru gibi kabul edilemez ve nesnel bir belge niteliği taşımaz.
- Anılar sonradan kaleme alındığı için olaylar üzerinden çok zaman geçmiş olur. Kişi bu zaman içinde değişim geçirebilir, olaylara bakış açısı değişebilir. Dolayısıyla anılar yazıldıkları andan bakılarak kaleme alınır.
- Anıların mutlaka gerçeği anlattığı söylenemez, onlara sağlam tarihî belgeler olarak bakılamaz.

CEVAP: E

8. Verilen metne baktığımızda “anı” ya da “biyografi” türünün özelliklerine rastlanmamaktadır.

CEVAP: D

9. Özellikleri verilen tür “dram”dır.

Dram: Hayatı olduğu gibi acıklı ve gülünç yönleriyle sahnede göstermek için yazılan tiyatro eseridir. 19. yüzyılda trajedinin sıkı kurallarını yıkmak amacıyla meydana getirilen tiyatro türüdür.

Dramın özellikleri şunlardır:

- Hayatı olduğu gibi yansıtır.
- Trajedi ve komedi kaynaşmıştır.
- Konusunu günlük yaşamdan ve tarihten alır.
- Üç birlik kuralına uyma zorunluluğu yoktur.
- Olaylar, çirkin dahi olsa sahnede gösterildiği gibi kişiler hangi sınıf ve halktan olursa olsun dramda yer alır.
- Şiir, düzyazı karışık halde bulunur.
- En ünlü dram yazarları; İngiliz yazar Shakspeare dramın ilk ürünlerini vermiştir. Ancak bu türün özelliklerini Victor Hugo belirlemiştir. Schiller, Goethe diğer ünlü dram yazarlarıdır.

CEVAP: D

10. Mülakat türünün ilk örneklerinden sayılan eser “Diyorlar ki”dir yazarı da “Ruşen Eşref Üneydin”dir.

CEVAP: B

1. B seçeneğinde verilen yargı “Düşüncelerini mecazlarla, sanatlı ve süslü sözlerle, şairane deyişlerle süslemeyen dile getiren bir hatibin söylev türünde başarılı olması mümkün değildir.” söylevin özelliklerinden değildir.

CEVAP: B

2. Parçada tanıtilen tür, “söylev”dir.

Söylev, nutuk veya hitabet, dinleyicilere belli bir fikri, bir duyguyu aşlamak için söylenen uzunca sözlere denir. Söylev, heyecanlandırarak bir fikri aşlamaktır.

Söylevlerin konuları, çoğunlukla; toplumsal fikirler, toplumsal ve millî dâva ve olaylardır. Törenlerde, ulusal günlerde, yıldönümlerinde, mitinglerde toplanan geniş halk kitlelerine ve topluluklara heyecan vermek, genel fikirleri anlatmak amacıyla hitap etmek veya meclis kürsüsünden siyasal ve ulusal dâvaları savunmak da söylevin niteliklerindedir. Demostenes ve Marcus Tullius Çiçero bu türün önemli isimlerindedir.

CEVAP: A

3. Münazaranın “Münazarada konuşmacılar, tezlerini ellerindeki yazılı notları okuyarak savunurlar.” şeklinde bir özelliği yoktur.

CEVAP: C

4. V numaralı yargıda verilen “Bu yüzden de aynı gerçek olay ve kişilere dayalı her kurmaca yapıt diğerine benzer.” yargısı yanlıştır çünkü kurmaca metinler birbirinden etkilenebilir ama büyük bir benzerlikten söz edilemez.

CEVAP: E

5. “Trajedi” de yer, zaman, olay birliğine uyulacağından doğru yanıt B seçeneğidir.

Trajedinin genel özellikleri şunlardır:

- Konusunu seçkin kimselerin hayatından ya da mitolojiden alır.

- Kahramanları tanrılar, tanrıçalar ve soylu kimselerdir.
- Kusursuz bir üslubu vardır. Kaba sözlere yer verilmez.
- Eser baştan sona kadar ağırbaşlı, ciddi bir hava içinde geçer.
- Çirkin olaylar, seyircinin gözü önünde gerçekleştirilmez, sahne arkasında gerçekleştirilir. Bu olaylar haberciler tarafından sahnede aktarılır.
- Üç birlik kuralına uyulur. (Yer, zaman, olay)
- Oyunda koroya yer verilir.
- Ünlü trajedi yazarları; Eski Yunan; Aiskhylos, Eurupides, Sophokles. Fransız; Corneille, Racine’dir.

CEVAP: B

6. “Dilin şiirsel işlevi tarihi eserlerde karşımıza çıkar.” yargısı yanlıştır çünkü bu işlev daha çok şiirlerde karşımıza çıkar.

CEVAP: D

7. Özellikleri verilen tür, söylevdir. Büyük Türk Milleti’ne seslenilmiştir. Söylev, nutuk veya hitabet, dinleyicilere belli bir fikri, bir duyguyu aşlamak için söylenen uzunca sözlere denir. Söylev, heyecanlandırarak bir fikri aşlamaktır.

CEVAP: A

8. Yüzyıllar boyunca Türk halkı arasında büyük ilgi gören sadece bir kişinin sahnelediği tür: “meddah” tır. Meddah: Tek kişi tarafından oynanan bir halk tiyatrosudur. Son devrin meddahları kahvehanelerde yüksekçe bir yere oturup anlatırlardı. Bunlar halk arasında dolaşan veya yazılı edebiyattan alınma yahut kendilerinin zemin ve zamana uygun olarak uydurdukları hikâyeleri, kahramanlarının şivelerini taklit ederek türlü jest ve mimiklerle anlatırlardı. Meddah, bir tiyatro eserindeki bütün şahısları kendisinde birleştirmiş bir aktör durumundadır.

Meddah, olayları temsil ederken seyircilerin rahatça görebileceği yüksek bir yere oturur. Bir eline mendil (makreme), bir eline de sopa (değnek) alır. Mendili değişik tipteki kişilerin kıyafetini göstermek ve ağzını kapatarak seslerini taklit etmek, değişik başlıklar yapmak için kullanır. Sopadan da oyunu başlatmak, seyirciyi susturmak, değişik sesler çıkarmak ve saz, süpürge, tüfek, at gibi varlıkları canlandırmak için yararlanır.

Meddah oyunu, genellikle kahvehane, meydan gibi halkın topluca bulunduğu yerlerde oynanırdı. Her kesimden insan bu oyuna ilgi gösterirdi. Saray halkını eğlendirmek için görevlendirilen meddahlar da vardı. Meddah, çeşitli kişisel ilişkilerin taklit yoluyla canlandırılması, senaryoların orada bulunan seyirciye göre, doğaçlama olarak geliştirilmesi açısından hikâyecilerden ayrılarak bir oyuncu kimliği kazanır.

CEVAP: A

9. Hakkında bilgi verilen tür "orta oyunu" dur. Orta oyunu, kahvehane gibi kapalı yerlerde oynanabilen ama açık meydanlarda daha çok oynayan geleneksel bir türdür.

CEVAP: B

10. A seçeneğinde Karagöz'ün değil, orta oyunun kişileri sayılmıştır. Karagöz'ün kişileri:

Karagöz, Hacivat, Beberuhi, Himmet, Tiryaki, Acem, Matiz, ... vb.

CEVAP: A

11. 1. **Mukaddime (giriş):** Metinde, Hacivat'la Karagöz'ün çatışmasına kadar olan kısım giriş bölümüdür. Perde aydınlatıldıktan sonra Hacivat müzik eşliğinde bir semai okur. Semai bitince "Of, hay Hak!" diyerek, perde gazeli denen bir şiir okur. Sonra Karagöz'ü perdeye davet eden sözler söyler. Karagöz, Hacivat'ın çıkardığı gürültüye kızar, perdeye gelir, kavga ederler.
2. **Muhavere:** Metinde, Hacivat'ın "Vay Karagöz'üm, benim iki gözüm merhaba." sözü ile başlayıp paçanın sonuna kadar devam eden kısım, oyunun muhavere (karşılıklı konuşma) adı verilen ikinci bölümüdür.

3. **Fasıl:** Oyunun perdeye aksettirilen asıl bölümüdür. Bu bölümde çeşitli tipler oyuna katılır. Bunlar genellikle kendi ağız (şive) özellikleriyle Karagöz'le konuşturulur. Konuşmalara bazen Hacivat da karışır. Konuşmalarda komiklik ağır basar. Olaylar bir yerde dögümlenir. Sonunda başka bir tipin (efe, külhanbeyi, sarhoş vb.) perdeye gelmesiyle dögüm çözülür.

4. **Bitiş:** Bu bölümde tekrar Hacivat'la Karagöz'ün konuşmaları olur. Konuşma kavgaya dönüşür. Hacivat: "Yıktın perdeyi eyledin virân. Varayım sahibine haber vereyim hemân" diyerek perdeyi terk eder. Karagöz de: "Her ne kadar sürç-i lisan ettikse affola." diyerek oyunu bitirir.

Ancak "pandomim" diye bir bölüm yoktur.

CEVAP: E

12. Orta oyununda asıl vaka "fasıl" bölümünde sergilenir.

Fasıl (Oyun): Oyunun asıl bölümü, belli bir olayın canlandırıldığı fasıl bölümüdür. Orta oyunu fasılları genellikle iki paralel olay dizisinde gelişir. Dükkân dekorunda gelişen olaylarda genellikle Kavuklu bir iş arar. Pişekâr'ın ona iş bulmasıyla olaylar gelişir. Dükkâna gelip giden çeşitli müşterilerle ilgili oyunlar da vardır. İkinci olaylar dizisi yeni dünya denilen ev dekorunda geçer. Zenne takımının, Pişekâr aracılığıyla ev araması ve bir eve yerleşmesi biçiminde olaylar gelişir.

CEVAP: C

13. Anlatmaya bağlı metinler ile göstermeye bağlı metinleri kıyasladığımızda "Her iki türde de insanların başlarından geçemeyecek olaylar anlatılır" yargısına ulaşamayız.

CEVAP: E

14. Verilen metin "mülakat" türünü örneklendirmektedir. Mülakat, iki kişi arasında herhangi bir konuda gerçekleştirilen, bazen önemli kısımları veya tamamı -daha sonra yararlanılmak üzere- kayıt altına alınan ciddi görüşme. Mülakat sözcüğü ile şunlardan biri kastedilmiş olabilir:

CEVAP: A

1. E seçeneğinde verilen karakter komedyasının değil, epik tiyatronun özelliğidir.

Karakter komedyası: Kişilerin olumsuz, çarpık, gülünç yönlerinin ön plana çıkarıldığı komedyalara karakter komedyası adı verilir. Moliere'in Cimri ve Tartuffe, Shakespeare'in Venedik Taciri, bu tür komedyalara örnek verilebilir.

Epik Tiyatro, Bertolt Brecht'in Marksizm-Leninizm akımlarından etkilenmesiyle oluşmuş, siyasal amaçlı bir tiyatro kuramıdır. Kapitalizmin ve toplumun eleştirisi yapılıdır. Bu tiyatronun amacı toplumun işsizlik, açlık, savaş gibi sorunlarının arkasında yatan nedenleri ortaya çıkarmayı sağlamaktır.

Epik tiyatro hayata ve sahneye eleştirel bir gözle yaklaşabilmektir. Sahnedekinin bir oyun olduğunu seyirciye hatırlatmak, izleyiciyi gözlemci yaparak onu etkin konuma sokarak bir yargıya varmak istenir. Bertolt Brecht, "Burası bir tiyatro sahnesi ve sizler de izleyicilersiniz." diyerek seyirciyi oyunun dışında tutmuştur.

1.Epik tiyatro anlayışını Türk edebiyatında ilk olarak benimseyen Haldun Taner (Keşanlı Ali Destanı ile) ve Vasıf Öngören (Asiye Nasıl Kurtulur ile) olmuştur.

İsminden anlaşılana aksine kahramanlık konuları işleyen tiyatro türü değildir.

İzleyiciye toplumsal çarpıklıkları eleştirip göstererek, izleyiciyi bu eleştirilere katmayı hedefleyen bir türdür. Bu anlamda toplumsal bir tiyatro türüdür.

Klasik tiyatrodaki gibi seyircinin kendisini oyunun içinde hissetmesi amaçlanmaz. İzleyen oyunla ilgili karar vermeye zorlanır.

Temelinde sosyalizm olan siyasal amaçlı bir tiyatro düşüncesidir.

Olaylar, durumlar parça parça verilir; arada bir şarkılar, türküler söylenir, anlatıcılar devreye girer.

Seyirci tam bir gözlemci olarak kalır. Acı duymak, sevinmek, coşkulanmak yerine durumlar üzerinde düşünür; kendisini ve olayları nasıl değiştirebileceğini anlamaya çalışır.

Sahneyi bir ideolojinin propaganda aracı olarak kullanır; seyircilerin kalbine değil, kafasına seslenir.

Bizde, Haldun Taner'in "Keşanlı Ali Destanı" adlı oyunu ilk epik tiyatro denemesidir.

CEVAP: E

2. C seçeneğinde "Hikâyede kahramanların tanıtımında ayrıntıya fazlasıyla değinilir." verilen ifade yanlıştır. Çünkü karakterlerin ayırımına hikâyede değil, romanda girilmektedir.

CEVAP: C

3. Zaman, Mekan, Olay örgüsü, kişiler anlatmaya bağlı edebi metinlerde yapıyı oluşturan unsurlardandır ancak "konu" bu unsurlardan değildir.

CEVAP: C

4. Aristophanes trajedi değil, komedi yazarlarındandır.

Tragedya (Trajedi / Ağlatı)

- Seyircide acıma ve korku duygulan uyandırarak ruhu tutkularından arındırmak amacıyla yazılan oyundur.
- Konu tarihten ya da mitolojiden alınır.
- Kişiler doğüstü varlıklar (tanrılar, tanrıçalar, yarı tanrılar) ve yüksek tabakadan seçilen kişiler (kralar, kraliçeler, prensler, soylular, vs.) dir.
- Erdem ve ahlaka büyük değer verilir.
- Beş bölüm olarak yazılır.
- Eser ara verilmeden oynanır.
- Oyunun dramatik bölümlerini diyaloglar, lirik bölümlerini ise koro oluşturur.
- Koro, eyleme karışmaz, olup bitenlere seyirci kalır. Kentin ihtiyarları ve kadınlardan oluşur, halkın sağduyusunu temsil eder. Öğütler verir, yol gösterir.
- Üç birlik kuralına uyularak yazılır. Yani tek bir olay üzerine oyun kurulur; mekan hiç değişmez ve oyundaki olayın en çok 24 saatlik bir sürede geçtiği kanısı uyandırılır.

- Acı veren olaylar (vurma, yaralama, öldürme) sahnede oluş halinde gösterilmez. Bunlar oyunda bir haber olarak verilir.
- Yüksek, ağırbaşlı bir üslup kullanılır.
- Nazımla yazılır.
- Olay mutluluktan mutsuzluğa, felakete doğru gelişerek sonuçlanır. Kahramanın düştüğü durum, her şeye rağmen hak ettiği bir son değildir.
- İlk trajediler MÖ 6. yüzyılda eski Yunan edebiyatında yazılmıştır. Aiskhylos (MÖ 525-456), Sophokles (MÖ 495-406), Euripides (MÖ 480-406) eski Yunan edebiyatının; Corneille (1606-1684) ve Racine (1639-1690) Fransız klasik edebiyatının en önemli tragedya yazarlarıdır.

CEVAP: B

5. D seçeneğinde yer alan “Güzel sanatların görsel sanatlar dalında yer alır.” ifade yanlıştır. Tiyatro göstermeye bağlı türlerdendir. Ayrıca tiyatro hakkında birkaç hatırlatma yapmak gerekirse,

Tiyatro:

Yaşanmış veya yaşanması mümkün olayların veya insan yaşamının çeşitli yönlerinin sahnede canlandırılarak oynanmasına yönelik yazılara “tiyatro” denir. Tiyatro, dinsel törenlerden doğmuştur. Daha sonra dinden bağımsızlaşarak bir sanat hâline gelmiştir. Tiyatronun ortaya çıkışında, insanın doğa olaylarını kendi bedensel hareketleriyle simgesel olarak canlandırma çabaları yatar.

Tiyatro eserleri genellikle, sahnede oynamak üzere yazılır, ancak oynamak için değil de okunmak için yazılan tiyatro eserleri de vardır. Tiyatrolarda bir öykü, sahne olarak ayrılmış yerlerde oyuncuların söz ve hareketleriyle canlandırılır. Tiyatro eseri, seyirciye ders vermek, onu düşündürmek, onu yorum yapmaya yönlendirmek amacını taşır. Bu bakımdan, pek çok sanatçı tiyatroyu okul olarak görmüş ve tiyatro aracılığıyla halkı eğitmeyi amaçlamıştır.

CEVAP: D

6. **Müzikli Tiyatro:** Tiyatronun, “trajedi, komedi, dram” dışında türleri de vardır. Son yüzyıllarda mizahi ve acıklı öğeleri içine alan birçok tiyatro türü ortaya çıkmıştır. Bunlar müzikli tiyatro olarak da anılmaktadır.

Opera: Baştan sona orkestra eşliğinde, müzikle oynanan tiyatro eserlerine denir. Operada bütün sözler, hareketler ve jestler musikiyle bestelenir ve orkestra şefinin idaresine verilir. Operada ağır bir hüznün havası vardır. Olaylar acıklı ve hisli bir şekilde, gösterişli dekor ve kıyafetler içinde sunulur.

Operet: Sözlerinin bir kısmı müzikli bir kısmı müziksiz olan tiyatro eserleridir. Halka hitap etmek için yazılır. Operetlerde renk, ışık, kıyafetler ve dans en göze çarpıcı şekilde kullanılır.

Revü: Operetin daha hafif; fakat hiciv, alay, tenkit dolu çeşididir.

Skeç: Beş altı dakikaya sığdırılan tablolar halinde kısa, müzikli oyunlardır. Bir çeşidi de radyo skeçleridir.

Fars: Basit olay ve yergilerle dolu halk komedisidir.

Vodvil: Hareketli ve eğlenceli bir konuya dayanan alaycı, taşlamalı komedidir.

Komedi Santimental: Güldürürken düşündüren, insanı duygulandıran içli komedidir.

Melodram: Seyirciyi heyecandıran, hareketli ve duygusal, müzikli bir oyun türüdür.

Feeri: Masal öğelerinden yararlanılarak yazılmış tiyatro eseridir.

Piyes: Gerçeklere uygun, ciddi konulu dramdır.

Bale: Konusunu müziğe bağlı hareketlerle gösteren, konuşmanın yer almadığı tiyatro türüdür.

Pantomim: Düşünce ve duygulan müzik veya türlü eşyalar eşliğinde bazen dansla, bazen de gövde ve yüz hareketleriyle yansıtmayı amaçlayan, sözsüz oyundur

Ancak “trajedi” müzikli trajedi türlerinden değildir.

CEVAP: E

7. Özellikleri verilen anlatmaya bağlı tür “masal”dır.

Masal hakkında birkaç bilgi daha vermek gerekirse:

Masal Türünün Özellikleri:

- Masallar tamamiyle hayal gücü ürünüdür. Gerçekle organik bir bağ söz konusu değildir.
- Mensur bir yapıya sahiptir. Nazım-nesir karışık olan masal örnekleri de vardır.
- Sunduğu evreni inandırıcı kılma gibi bir kaygı söz konusu değildir.
- Masallar, meydana geldikleri zaman bir kişinin maliyken, yaygınlaştıkça, yöreden yöreye, ülkeden ülkeye geçtikçe halkın malı olur. Masal, anonim bir türdür.
- Masallarda genellikle iyilik - kötülük, doğruluk - haksızlık, adalet - zulüm, alçakgönüllülük - kibir... gibi zıt durumların temsilcisi olan kişilerin mücadelelerinden veya insanların ulaşılması güç hayallerinden söz edilir.
- Masallarda yer ve zaman kavramları belirsizdir. Mekan adı olarak genellikle “Hint, Yemen, Kaf Dağı, Çin, Maçın” kullanılır.
- Anlatımda genellikle geniş zaman veya öğrenilen geçmiş zaman kipi (-mişli geçmiş) kullanılır.
- Anlatım kısa ve yoğundur.
- Masal kişileri her tabakadan seçilebilir. Masallarda cinler, periler, devler de rol alır.
- Masalların bir kısmı hayvanlarla ilgilidir.
- Masalların çoğu “ bir varmış, bir yokmuş” ya da “ evvel zaman içinde, kalbur saman içinde” gibi ifadelerle başlar. Bunlara tekerleme ya da döşeme denir. Tekerlemeden sonra olay ve dilek bölümleri gelir. Türk masallarında dilek bölümü “Onlar ermiş muradına .. “ ya da “ gökten üç elma düştü.” biçiminde başlar.
- Masallarda milli ve dini motiflere hemen hiç yer verilmez.
- Masallarda genellikle bir eğitim amacı saklıdır; masallar bu yönüyle didaktik (öğretici) bir nitelik taşır.
- Günümüzde belli bir kişinin ortaya koyduğu yapma masallar da yazılmaktadır. Türk masalları üzerinde, bizde Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney gibi kişiler çalışmışlardır. Eflatun Cem Güney, edebiyatımızda “masalcı baba” olarak anılır. Pertev Naili Boratav’ın masallarla ilgili yaptığı iki önemli çalışma “Az Gittik Uz Gittik” ve “Zaman

Zaman içinde” adı ile yayımlanmıştır. Billur Köşk Masalları, Tahir Alangu’ya aittir.

- Masal türünün Hindistan’da doğduğu sanılmaktadır.
- Evrensel esaslara dayanır.
- Anlatımda secilere yer verilir.
- Metin hacmi olarak destandan ve halk hikayesinden kısadır.
- Masal metinlerinin içerisinde diğer halk edebiyatı ürünlerine yer verilmiş olabilir.
- Olağanüstülükler ön plandadır.
- Tasvir, soru - cevap, tekrar gibi yöntemler anlatımı şekillendiren hususlardır.
- Türk masalları, sembolik açıdan zengindir. Türk masallarında Hızır, derviş, pir gibi karakterlere yer verilir; bu karakterler genellikle dualarının kabul görmesi yönüyle anlatılırlar.
- Türk masalları ile ilgili derleme yapan ilk kişi Ziya Gökalp’tir.
- Türk masalları ile ilgili ilk önemli bilimsel çalışmalar ise İgnacz Kunos’a aittir.
- Behçet Necatigil’e ait Üç Turunçlar ve Ziya Gökalp’e ait Alageyik adlı eserler önemli manzum masal örneklerimizdendir.

CEVAP: A

8. E seçeneğinde verilen ifade “Gazete veya dergilerde yayımlanmaz.” yanlıştır çünkü “makale” gazete ve dergilerde yayımlanabilir.

CEVAP: E

9. Bir kişinin kendi hayatı hakkında yazdığı yazı veya esere otobiyografi denir.

Bir kişi hayatıyla ilgili dönemleri bütün ilginç yönleriyle geniş şekilde kendisi yazarsa buna “otobiyografi (öz yaşam öyküsü)” denir. Yani kişi kendi biyografisini yazarsa bu otobiyografi olur.

Otobiyografinin özellikleri şunlardır:

- Otobiyografide doğumdan itibaren otobiyografinin yazıldığı ana kadar yaşananlardan anlatmaya değer olanlar yazılır.
- Otobiyografilerde çoğu zaman sanatçı kendisiyle beraber aile büyüklerinden ve sosyal çevresinden, aile içi durumlarından da söz eder.
- Edebiyat, sanat, siyaset, spor gibi değişik alanlarda ünlü bir kişi; diğer insanlarca bilinmeyen yönlerini, başarısını nelere borçlu olduğunu ve nasıl kazandığını anlatmak amacıyla otobiyografisini yazar.
- Otobiyografi her ne kadar öznel bir anlayışla kaleme alınsa da gerçekler göz ardı edilmemelidir.
- Bütün bu iyi niyete rağmen otobiyografiler öznel eserler olarak kabul edilir. Çünkü kişi kendisini anlatmaktadır ve bunu yaparken tarafsız davranamaz.

Kişinin kendi hayatını roman şeklinde yazması sonucunda ortaya çıkan esere “otobiyografik roman” denir. Bu türün örneklerini anı türünde verilmiş eserlerde de görmek mümkündür.

Bir kimsenin kişisel hayatının olayları, heyecanları, duyguları ve düşüncelerini anlatmak için günü güne yazdığı yazılara ve bu yazıları içine alan esere günlük denir.

Günlük, kişinin içini dökme gereksiniminden doğmuştur, denilebilir. Kişi, içini dökerken duygu ve düşüncelerini ya hiç saklamadan ya da sınırlayarak aktarır. Bu açıdan günlüklerin kimisi dışa, kimisi içe dönüktür.

Günlük Türünün Özellikleri:

1. Yaşan olayların, izlenimlerin günün gününe yazılması ile oluşurlar.
2. Birinci kişi ağzından yazılmış kısa ve özlü, öznel yazılardır.
3. İnanırcı, içten ve samimidirler.
4. Konuşma diline yakın bir dil kullanılır. Anlatımda “iç konuşma” tekniğinden yararlanır. Doğrudan anlatım yöntemi benimsenir.

5. Yazarın kişiliğini, görüşlerini ve ruhsal yapısını yansıtırlar.

6. Gerçekler, yaşananlar değiştirilmeden, çarpıtılmadan yazılır.

7. Tarih, biyografi, anı için birer belge değeri taşırlar.

8. Her olay, olgu günlük konusu olabilir.

9. Her türlü anlatım biçiminden ve tekniğinden yararlanılır.

10. Kimi roman ve öykülerde “günlük”, bir anlatım biçimi olarak kullanılabilir.

CEVAP: C

10. Bazı özellikleri verilen tür “biyografi” dir.

Edebiyat, sanat, siyaset, ticaret gibi alanlarda haklı bir üne kavuşmuş, tanınmış insanların hayatlarını, eserlerini, başarılarını okuyucuya duyurmak amacıyla yalın bir dille, tarafsız bir görüşle yazılan inceleme yazılarına “biyografi (yaşam öyküsü, hayat hikâyesi)” denir. Eskiden bu tür yazılara “tercüme-i hâl” denirdi.

Biyografinin özellikleri şunlardır:

- Biyografide amaç, söz konusu kişiyi tüm yönleriyle tanıtmaktır.
- Biyografilerde anlatılan kişinin özellikle hayatı, eserleri, kişiliği, görüşleri konu edilir.
- Biyografide kişinin nerede doğduğu, çocukluğunun nasıl bir ortamda geçtiği, öğrenim hayatı, yaptığı işler, çalıştığı yerler, kişiliği, huy ve karakteri, davranış özellikleri, başarılı olduğu alanlar, eserleri, ürünleri anlatılır.
- Belgelere ve örneklere dayandırılarak hazırlanan biyografiler sanat ve meslek alanındaki tarihçiler için önemli kaynaklardır.
- Biyografiler belgesel nitelikte olup gelecek kuşaklara önemli bilgilerin, tecrübelerin, örneklerin, görüşlerin aktarıldığı kaynaklardır.

CEVAP: C

11. Halide Edip Adivar'ın "Handan" eseri mektup şeklinde oluşturulmuştur.

Ayrıca, Tanzimat'tan sonra ilk ilgi çekici mektuplar Akif Paşa'ya aittir. Bunlar 1885'de basılmıştır. Sonraki dönemlerde Namık Kemal'in Hususi Mektupları, Abdülhak Hâmid Tarhan'ın, Mektuplar; Muallim Naci'nin Muhaberat ve Muhaverat adlı eserleri basılmıştır.

Bazı sanatçılar ise mektuplardan oluşan romanlar, hikâyeler, anılar, gezi yazıları kaleme almıştır. Halide Edip'in Handan; Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Mutallaka, Sevda Peşinde; Reşat Nuri Güntekin'in Bir Kadın Düşmanı adlı romanları bunlar arasında sayılabilir.

Ömer Seyfettin'in bazı hikâyeleri, mektup biçiminde kaleme alınmıştır.

Mektup türünde yazılan gezi yazıları da vardır. Cennap Şahabettin'in Hac Yolunda, Avrupa Mektupları; Ahmet Rasim'in Romanya Mektupları buna örnektir.

Nurullah Ataç'ın Okura Mektuplar isimle eseri mektuplardan oluşan bir deneme kitabıdır. Cumhuriyet Dönemi'nde bazı sanatçıların mektupları kitap hâline getirilmiştir. Cahit Sıtkı Tarancı Ziya'ya Mektuplar, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Mektuplar, Nazım Hikmet'in Kemal Tahir'e Hapishaneden Mektuplar adlı eserleri buna örnektir.

CEVAP: A

12. IV numaralı cümlede "Yaşanmış olanı değil, yaşanmakta olanı konu anı bir türdür." ve V numaralı "Geçmiş üçüncü kişinin ağzından, kişisel yargılar ve yorumlarla verilir." cümlede verilen özellikler "anı" türünün özelliklerinden değildir.

Anı (Hatıra) Türü:

Bir kimsenin, özellikle tanınmış kişilerin yaşadıkları dönemde gördükleri ya da yaşadıkları ilginç olayları gözlemlerine ve bilgilerine dayanarak anlattıkları yazı türüdür. Tanınmış sanatçı, siyasetçi, ve bilim adamlarının yazdığı anılar onların yaşayışlarını, yaşadıkları dönemdeki önemli olayları anlatması bakımından önemlidir.

Özellikleri:

- 1 – Yaşanmakta olanı değil, yaşanmış bir konuyu anlatır.
- 2 – İnsan belleğinde iz bırakan olay ve olguları anlatır.
- 3 – Tarihsel gerçeklerin öğrenilmesine katkı yaptığı için tarihçilere ışık tutar.
- 4 – Tanınmış, bilim, sanat ve politika adamlarının yaşamlarını çalışma ve araştırmalarını anlatır.
- 5 – Yazarın unutulmasını istemediği gerçekleri kalıcı kılar.
- 6 – Geçmiş birinci kişinin ağzından kişisel yargılar ve yorumlarla verilir.

CEVAP: E

13. Eleştiride de asıl beklenen "nesnel" bir yapı olduğundan E seçeneğinde verilen yargı "Dil ve anlatım özellikleri yönünden makaleden çok denemeye yakın bir türdür." yanlıştır.

Eleştirinin Özellikleri:

- Eleştiri, öznelikten uzak olmalıdır.
- Eleştiri, doğrudan esere yönelik olmalıdır.
- Eleştiri yapılırken somut verilerden yararlanılmalıdır.
- Eserin olumlu ve olumsuz yönleri birlikte ele alınmalıdır.
- Her eser ya da sanatçı eleştirinin konusu olabilir.
- Eleştiride daha çok açıklama, tanık gösterme, örnekleme, tartışma gibi anlatım tekniklerinden faydalanılır.
- Eleştiriye konu olan eser, yalın bir dille anlatılır.
- Eleştirilen eserin kimin tarafından, hangi zaman ve çevrede, hangi şartlar altında yazıldığı dikkate alınmalıdır. Eserin yeri ve yabancı benzerleriyle karşılaştırması yapılır.
- Eleştirilen eser konusu, dili, üslubu, tekniği, kahramanları, gözlem ve betimlemeleri bakımından değerlendirilir.

CEVAP: E

14. Verilen metindeki A,C,D,E seçeneklerinde verilen ifadeler doğrudur ancak B seçeneğinde verilen ifade “Anlatım birinci tekil kişinin ağzındandır.” yanlıştır çünkü anlatım üçüncü tekil kişi ile oluşturulmuştur.

Hikaye veya roman gibi olay yazılarında birinci (1.) veya üçüncü (3.) ağızdan anlatım, olayların yazarın başından geçip geçmemesine göre yapılan bir sınıflandırmadır. Özellikle son yıllarda Türkçe ve edebiyat sorularında çok yerde karşımıza çıkan bu kavramlar, aslında çok basit bir şekilde çözümlenebilir. Bunun yolu, metinde anlatılan olaylarda yazarın var olup olmadığını kontrol etmektir.

Daha kapsamlı bir şekilde tanımlayacak olursak; “birinci ağızdan anlatım” yazının olay örgüsünde yazarın bizzat bulunduğu ve genellikle fiillerin “gördüm, yaptık, başlıyoruz” gibi yazarın da içinde bulunduğu kiplerle çekimlenen anlatım türüdür. Bu anlatım türünde yazar, anlatılan olayın bizzat kahramanlarından biridir. Yani yazar kendi başından geçen olayı anlatmaktadır.

Örnek: “Kapıdan çıkarken soluk yüzlü, sert bakışlı, iri yarı bir adam karşımda dikildi ve gözleri benden hesap sorar gibiydi. Aldırmadan yoluma devam etmeye çalıştım. Çirkin suratını aklıma kazıdım ve onun bakışlarındaki derin anlamı çözmeye gayretiyle saatlerce yürüdüm.”

Yukarıdaki örnek incelenirse, yazar (yani yazıyı kaleme alan kişi) olayın bizzat içindedir. “Ben” kelimesini, “çalıştım, yürüdüm” gibi fiilleri kullanmıştır. Bunun için bu metin birinci ağızdan anlatılmıştır.

“Üçüncü ağızdan anlatım” ise, anlatılan olay örgüsünde yazarın bulunmadığı, yazıyı yazan kişinin ancak bir gözlemci veya kurgu sahibi olduğu anlatım türüdür. Bu tür yazılarda birinci tekil şahıs kipi kullanılmaz, yazar hep başkalarının başından geçen olayları anlatır.

Örnek: “Kapıdan çıkarken soluk yüzlü, sert bakışlı, iri yarı bir adam karşısına dikildi ve gözleri ondan hesap sorar gibiydi. Aldırmadan yoluna devam etmeye çalıştı. Çirkin suratını aklına kazıdı ve onun bakışlarındaki derin anlamı çözmeye gayretiyle saatlerce yürüdü.”

Yukarıdaki örneklerde aynı metni kullanmamızın sebebi, aradaki farkı daha rahat görmemizdir. Ayrıca sık sık “İkinci ağızdan anlatım yok mu?” diye bir soruyla karşılaşırız. Yoktur; çünkü bir metinde ya kişinin kendi başından (birinci ağız) geçen olay anlatılır ya da bir üçüncü şahsın başından geçen bir olay. “Sen” şahsına göre bir olay örgüsü mümkün değildir.

CEVAP: B

1. E seçeneğinde verilen yargı “Deneme, sadece belli konularda kaleme alınan bir türdür.” yanlıştır çünkü deneme her konuda yazılabilir.

Bir yazarın kendi isteğine göre seçtiği herhangi bir konuda kesin yargılara varmadan, kişisel düşüncelerini kendi kendisiyle konuşuyormuş havası taşıyan bir üslupla kaleme aldığı yazılara “deneme” denir. Deneme, yazarın gözlemediği ya da yaşadığı olay, olgu, durum ve izlediği varlıklarla ya da herhangi bir kavramla ilgili izlenimlerinin belli bir plana bağlı kalmayarak, tamamen kendi kişisel görüşüyle serbestçe yazıya döktüğü kısa metinlerdir. Deneme yazarı öne sürdüğü düşünceleri doğrulama, ispatlama, kanıtlama kaygısı taşımaz. Denemenin inandırıcılığı, ele alınan konunun içtenlikle anlatılmasından kaynaklanır.

Denemenin özellikleri şunlardır:

- Denemelerde yazar herhangi bir konudaki görüşlerini kesin kurallara varmadan, kanıtlamaya kalkmadan, okuyucuyu inandırmaya zorlamadan anlatır.
- Deneme, kişinin kendi dışındaki varlıklarla herhangi bir konuda gerçek ya da hayalî olarak girdiği diyalogun ürünüdür.
- Denemeler tek bir konuyu rahat ve akıcı bir biçimde ele alan, çoğu kez yazarın kişisel bakış açısı ve deneyimini aktaran orta uzunluktaki edebî metinlerdir.
- Konuların kişisel bir anlayışla işlenmesi; çeşitli sanatçıların aynı konudaki değişik fikir, zevk ve inanışlarını yansıtmaları bakımından bu tür önemlidir.
- Denemeye özgü belirli bir konu yoktur. Konu özgürce seçilir.
- Her şey denemenin konusu olabilir. Yeter ki yazarın o konuda bir birikimi olsun. Ancak denemeler daha çok her devrin, her ulusun insanını ilgilendiren konularda yazılır.
- Denemelerde diğer fikir yazılarından farklı olarak aşk, dostluk, iyilik, güzellik, ahlak, sevinç, kültür, yiğitlik gibi daha çok soyut ama kalıcı ve evrensel konular işlenir.

CEVAP: E

2. Verilen metin bir “makale”den alınmıştır.

Bir gerçeği açıklamak, bir konuda görüş ve düşünceler öne sürmek ya da bir tezi savunmak, desteklemek için yazılan yazılara makale denir. Yani makaleler, Herhangi bir konuda bilgi vermek, bir fikir veya bir konuya açıklık getirmek, yeni bir görüş ve düşünceleri ileri sürmek, ele alınan konu üzerinde yapılan inceleme ve araştırma sonuçlarına göre deliller göstererek, bu yeni görüş ve düşünceleri desteklemek ve ispatlamak gayesi ile yazılan ilmi gazete ve dergi yazılarıdır.

Bilim, bilimsel araştırmaların gelişmesine paralel olarak ortaya çıkmış; gazete ve dergiler de güç kazanıp gelişmiştir. Makaleleri “gazete makaleleri” ve “dergi makaleleri” olmak üzere iki kısımda değerlendirilmektedir. Gazete makalelerinin konusunu sosyal, siyasi ve toplumsal sorunlar gibi günlük olaylar oluşturduğu için uzmanlık aranmaz konu ile ilgili bilgisi olan herkes yazabilir. Sade akıcı. Samimi bir dil kullanıldığı için fıkra türüne yakındır.

Dergi makalelerinin konusunu akademik konular oluşturur. Uzmanlık gerektirir. Ancak o konunun uzmanı olan kişiler yazar daha bilimsel ve alanın gerektirdiği terimlerle yüklü ağırbaşlı bir anlatımı vardır. Bu makaleleri , “genel makaleler” ve “bilimsel makaleler” şeklinde gruplama yapanlar da vardır.

Gazetelerin çoğunlukla ilk sayfasında yer alan ve o gazetenin genel fikrî yapısını temsil eden yazılara başmakale, bu yazıyı yazan kişiye de başyazar denir.

Makalenin Özellikleri:

- * Amaç bilgi ve fikirleri başkalarına açıklamak olduğu için ağırbaşlı, ciddi, kolay anlaşılır, yalın, pürüzsüz bir dil kullanılır.
- * Öne sürülen düşünce ve tez nesnel bir nitelikte ele alınıp birtakım bilgi, belge ve araştırma verilerinden yararlanılarak kanıtlanır.
- * Söz oyunlarına baş vurulmaz, süslü anlatımdan uzak durulur. Düşünceler doğrudan aktarılır.
- * Sosyal, edebî, sağlık, din, teknik vs. olmak üzere her türlü konuda makale yazılabilir
- * Öğretici bilgilendirici fikir yazısı olduğu için daha çok açıklayıcı anlatım biçimi kullanılır.
- * Gazete ve dergilerde yayımlanır.

CEVAP: B

3. C seçeneğinde verilen “Ağırlıklı olarak öyküleyici anlatım tarzıyla konular ifade edilir.” yargı öğretici metinlerin özelliği değildir.

Öğretici Metinlerin Özellikleri:

- Öğretici metinler bilgi vermek amacıyla yazılan metinlerdir.
- Bu metinler hayatın gerçeklerini, tarihi olayları, felsefi düşünceleri ve bilimsel gerçekleri anlatır.
- Dil, bu metinlerde göndergesel işlevinde kullanılır.
- Öğretici metinler genellikle kelimelerin ilk anlamlarıyla oluşturulduklarından her okuyucuda aynı izlenimi bırakır.
- Bu metinlerde gerçeklik değiştirilmeden verilir.
- Öğretici metinlerde açıklayıcı ve tartışmacı anlatım türleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır.

CEVAP: C

4. Verilen metnin İçerik, dil ve anlatım özellikleri dikkate alındığında “eleştiri” olduğu görülmektedir.

Eleştiri, bir kişi, eser ya da konuyu doğru ve yanlışlarını göstererek anlatmak amacıyla yazılan kısa metinlerdir. Sanat, edebiyat, düşünce eserlerini hem öz hem yapı yönünde açıklayan, başarılı ve başarısız ya da değerli ve değersiz yönlerini gösteren, bunları örneklerle somutlayıp belirten yazı türüdür.

Eleştirinin Özellikleri:

- Eleştiri objektif olmalıdır.
- Eleştiride amaç okura ve yazara yol göstermektir.
- Eleştirmenin kişisel duyguları kattığı eleştirilere öznel eleştiri, kişisel duyguları katmadığı, objektif olduğu eleştirilere de nesnel eleştiri denir.
- Eleştiri her yönden yapılabilir.
- Eleştiride yazar okuyucuyla konuşma halindedir

CEVAP: E

5. E seçeneğinde verilen “Sanatsal metinlerde kişi, yer, zaman gösterilerek anlatılan olaylar mutlaka oluş sırasıyla verilir.” ifade sanatsal (kurmaca) metinlerle ilgili doğru bir belirleme değildir.

Sanatsal metinlerin ayırıcı özellikleri şunlardır:

- Edebi zevk uyandırmak amacıyla yazılır.
- Sözcükler gerçek anlamının yanı sıra yan ve mecaz anlamlarıyla da kullanılır.
- Öznel anlatım vardır.
- Yargılar kanıtlanmak zorunda değildir.
- Dil göndergesel işlevin yanı sıra heyecanı dile getirme, alıcıyı harekete geçirme vb. işlevlerde kullanılır.
- Olaylar değiştirilerek yazarın bakış açısıyla verilir.
- Kurmaca gerçeklik vardır.
- Üslup kaygısı ön plandadır.
- Masal, roman, hikâye, fabl, destan, şiir, halk hikâyesi gibi türler sanatsal metinlerdir.
- Öyküleme, betimleme, kişileştirme, benzetme, abartma, çeşitli duyulardan yararlanma gibi anlatım teknikleri kullanılır.
- Sanatsal metinlerin tek anlamı yoktur, sanatsal metinler çok anlamlıdır, her okunuşta yeni anlamlar kazanır.
- Sanatsal metinlerde kelime ve cümlelerin yeri değiştirilemez.
- Sanatsal metinler yazıldığı dönemin özelliklerinden ve o dönemdeki her türlü gerçeklikten izler taşır.
- Sanatsal metinler biriciktir, benzeri yapılamaz.
- Sanatsal metinlerde yalnız görüne, deneysel, hesaplanabileceği değil bilinmeze, geleceğe ve olabileceklere de yer verilebilir.
- Sanatsal metinlerde ileti önceden belirlenmiş, kurallaştırılmış, değişmez bir gerçek değildir.
- İleti, metnin içyapısına sindirilmiş okurun süzüp çıkaracağı tek anlamlılıktan uzak bir ilişkiler yumağıdır.
- Sanatsal metinlerdeki her ögenin dış dünyada bir benzeri, bir karşılığı bulunabilir.
- Sanatsal metinlerde okura kendi düş gücüyle doldurabileceği boş alanlar bırakılır.
- Sanatsal metinlerde okur kendini anlatılanların akışına kaptırıp yapıttaki karakterlerle kendini özdeşleştirebilir.

- Sanatsal metinler dış dünya ile bağlantılı ama ondan farklı bir dünya sunar.
- Sanatsal metinlerde dil kişisel kullanılır.
- İleti dolaylı olarak verilir.
- Okurun düş gücüne yer bırakılır.
- Sanatsal metinlerin malzemesi dildir.
- Üç temel unsuru vardır: İçerik, dil ve üslup, yapı (şekil).

CEVAP: E

6. A seçeneğindeki ifade "Olaylar üzerinden belli bir süre geçtikten sonra kaleme alınır." yanlıştır çünkü günlük günü gününe yazılır.

Günlüklerin Belli Başlı Özellikleri:

- Günlükler ne gün yazıldığını belirtmek için tarih atılan, çoğu zaman her günün sonunda o gün olup bitenin sıcaklığına anlatıldığı, olaylarla ilgili yorumlar, değerlendirmeler yapıldığı yazılardır.
- Günlükler her gün yazıldığı için kısadır.
- Bu yazılar yazarının yaşamından izler taşır. Bu bakımdan günlükler içten ve sevecendir.
- Okuyucular dikkate alınmadan yazılan günlükler, özeldir.
- Duyguların, düşüncelerin yoğun olduğu anlarda sıcaklığına yazılan günlüklerin anlatımı geliştirmede önemli bir yararı vardır.
- Günlükler bir deftere yazılabileceği gibi daha kullanışlı olması bakımından bir ajandaya da yazılabilir.

CEVAP: A

7. Bazı özellikleri verilen tür "gezi yazısı"dır.

Gezi Yazısı (Seyahatname):

Herhangi bir kimsenin, daha çok bir edebiyat sanatçısının gerek yurt içinde gerekse yurt dışında gezip gördüğü yerlerdeki toplumlari, kentleri, yerleri, yaşayışları, âdet ve töreleri, gelenek ve görenekleri, doğal ve tarihî güzellikleri, ilgi çeken değişik yönleri edebî bir üslup içinde kaleme alarak anlatmasına "gezi yazısı" (seyahatname) denir.

Yazar, gezip gördüğü yerlerle ilgili gözlemlerini, incelemelerini, bilgileri bir araya getirerek gezi yazısını yazar. Okur, anlatılan yerleri bu sayede sanki yazarla birlikte gezmüş hissine kapılır. Gezi yazılarında aydınlatıcı, öğretici bilgiler de yer alır. Amaç, gezilen yeri okuyucuya her yönüyle tanıtmaktır. Bu yapılırken geçmişle gelecek arasında bağ kurulur, toplumların birbirleriyle ilişki kurması ve birbirlerini tanınması, toplumlar arası kültür alışverişi ortamının oluşması sağlanır.

Gezi yazısının özellikleri şunlardır:

- Gezi yazılarında, gezilip görülen yerin bütün özellikleri ele alınır.
- Gezilen yerin özellikle tarihî, coğrafi, tabii ve sosyal nitelikleri belirgin şekilde anlatılır.
- Gezi yazılarında gezginin dikkatini çeken ve farklı bir özellik gösteren insanlar, tarihî ve tabii güzellikler, farklı kültürler gibi konular güncel olaylarla da bütünleştirilerek edebî bir üslupla yazıya geçirilir.
- Gezi yazılarında ayrıca yörenin dil, din, inanç, âdet, gelenek, görenekleri incelenir. Bölgedeki insanların düşünce yapısı ortaya konur.
- Bölge, okuyucunun daha iyi anlaması açısından başka bölgelerle kıyaslanır.
- Yazar, gezisi esnasında birçok yer görür, birçok insanla tanışır; bunları hafızasında tutmak zor olduğu için gezi esnasında kısa notlar alır ve bunları hikâye eder.

Gezi yazısı gezilen bölge için belgesel bilgiler içerir. Bu bakımdan gezi yazısında yazar gözlemlerine yer vermeli, yanlış bilgiler aktarmamalıdır. Gezi yazısında gerçek bilgiler verilmelidir. Ancak gezi yazıları her şeye rağmen kişisel bir değerlendirme içerdiği için nesnel verilerden oluşan bilimsel bir belge niteliği taşımaz. Sadece fikir verici bir içeriğe sahiptir. Dış dünyayı yazarın gözüyle anlamaya yarar.

CEVAP: A

8. Edebiyatımızda “denemeci” kimliğiyle tanınan sanatçılar: Nurullah Ataç ve Suut Kemal Yetkin’dir.

CEVAP: A

9. E seçeneğinde verilen “Öğretici metinlerde yazarın gerçekliğe istediği biçimi verme özgürlüğü vardır, bu yüzden de nesnellik aranamaz.” ifade öğretici metinlerin bir özelliği değildir.

Öğretici metinler, bilgi ve haber vermek, ikna etmek, kanıları değiştirmek, uyarmak, düşündürmek, yönlendirmek, tanıtmak gibi amaçlarla yazılan metinlerdir.

Öğretici Metinlerin Özellikleri :

- Açıklamak, bilgi vermek, öğretmek amacıyla yazılır.
- Günlük yaşantılar, tarihî olaylar ve bilimsel gerçekler ele alınır.
- Konuyla ilgili duygu ve düşünceler kısa ve kesin ifadelerle dile getirilir.
- Dil, daha çok, göndergesel işlevde kullanılır.
- Söz sanatlarına, kelimelerin mecaz ve soyut anlamlarına pek yer verilmez.
- Verilen bilgiler, yapılan açıklamalar örneklerle, tanımlarla pekiştirilir.
- Daha çok ansiklopedilerde, bilimsel kitaplarda ve ders kitaplarında kullanılır.
- Gereksiz söz tekrarına, ses akışını bozan, söylenmesi güç sesler ve kelimelere yer verilmez.

CEVAP: E

10. Verilen metnin dil, anlatım ve içerik özelliklerine baktığımızda “sohbet” türünden alınmış olduğunu görmekteyiz.

Sohbet (Söyleşi):

Bir yazarın günlük olaylar arasından seçtiği bir konuyla ilgili kendine özgü görüş ve düşüncelerini fazla derinleştirmeden karşısındakilerle konuşuyormuş gibi anlattığı yazı türüne “sohbet (söyleşi)” denir. Bir diğer deyişle güncel bir konuda yazarın okuyucuyla konuşuyormuş gibi samimi ve anlaşılır bir dille yazdığı, her türlü özentiden uzak yazılara sohbet denir. Bu yazı türünde yazar, ele aldığı konuyu derinlemesine incelemez, bilimsel bir ispatı da amaçlamaz. Yazarın amacı okuyucuyla samimi diyaloglar kurarak sadece düşüncelerini açıklamaktır. Bu yazılar genellikle gazete ve dergilerde yayınlanır. Hatta gazetelerde soh-

bet (söyleşi) adı altında bu tür yazıların kaleme alındığı köşelerde bulunabilir. Sohbet yazılarına eskiden “musahabe” denirdi.

Sohbetin özellikleri şunlardır:

- Çoğunlukla, günlük konuların işlendiği sohbet yazılarında konuşma senli benli bir anlatım yolu seçilir.
- Yazar deyimlerden, atasözlerinden, hatıralardan, halk fıkralarından, nüktelerden, özlü sözlerden çokça yararlanır.
- Sohbet türü yazılarda herkesi ilgilendiren konular seçilir.
- Cümleler, konuşma üslubundadır ve genellikle devriktir.
- Yazar karşısında biri varmış gibi sorular sorar, cevaplar verir, düşüncelerini günlük konuşma dili içtenliği içerisinde açıklar.
- Sohbetlerde konu uzatılmaz, fazla ayrıntıya girilmez, sadece konuya dikkat çekilir, anlatılanlar kanıtlanmaya çalışılmaz, anlatılanlara inanılması için bir gayret ortaya konmaz.
- Amaç, okuyucuyu konu üzerinde düşünmeye davet etmektir.
- Bu yazılar gazete ve dergilerde yayımlanabildiği gibi yazar bu yazıları ayrıca bir kitap olarak da basabilir.
- Sohbet türünde makalede olduğu gibi giriş gelime ve sonuç bölümleri bulunur ancak karşılıklı konuşma havası içinde yazılması ve açıklanan düşüncelerin ispatlanma gereği duyulmadan anlatılması yönünden makaleden ayrılır.
- Yazar sohbet türünde genellikle kişisel düşüncelerini anlatır, bu yüzden de sohbet türü öznel bir anlatıma sahiptir.

CEVAP: D

11. Makale, deneme, eleştiri ve fıkra düşünce yazısıdır ancak “günlük” düşünce yazısı değildir.

CEVAP: B

1. E seçeneğinde verilen ifade yanlıştır çünkü İslamiyet öncesi Türk edebiyatındaki “koşuk” divan edebiyatındaki “kaside”nin değil, “gazel”in temelini oluşturmaktadır.

İslam’dan önceki Türk edebiyatı tarihin karanlık devirlerinden, İslamiyet’in kabul edildiği 8 - 11. yüzyıla kadar sürer. Destanlar bu dönemde oldukça yaygın olduğundan bu döneme “destan dönemi” de denir.

İslamiyet’in Kabulünden Önceki Türk Edebiyatının Genel Özellikleri:

- Bilinmeyen dönemlerde başlayan bu dönem, 11. yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür.
- Yabancı etkilerden uzak kalmış bir edebiyat dönemidir.
- Dönemin oluşumunda Şamanizm, Maniheizm ve Budizm gibi dinlerin etkisi vardır.
- Biçim, ölçü ve dil bakımından tamamen yerli (milli) özellikler taşır.
- Göçebe kültüre ait bir edebiyattır.
- Yazılı eser çok azdır; genellikle sözlü bir edebiyattır.
- Aşk, doğa sevgisi ve kahramanlık konuları işlenmiştir.
- Yabancı sözcüklere hemen hemen hiç rastlanmayan bir öz Türkçe ile oluşturulmuştur.
- Çoğunlukla anonim ürünleri içerir.
- İslamiyet’in kabulünden önceki Türk edebiyatı sözlü ve yazılı olmak üzere iki bölümde incelenir.

CEVAP: E

2. C seçeneğinde verilen “Türlere Arapça öğretmek için kaleme alınmıştır.” yargısı yanlıştır çünkü bilginin tam tersi doğrudur. “Araplara Türkçe öğretmek için kaleme alınmıştır.”

Divan-ı Lügat-it Türk:

- “Türk dilleri sözlüğü” anlamına gelen bu eser, 1072-1074 yıllarında Kaşgarlı Mahmut tarafından yazılmıştır.
- İlk Türk dilcisi olarak bilinen yazar, eserini Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazmıştır.
- Eser Arapçadır, içinde yer alan örnekler Türkçedir.
- Eserde 7500 Türkçe sözün açıklaması yapılmıştır. Sözcüklerin anlamı, örnekler verilerek açıklanmıştır.
- Eserde yalnız sözcükler yer almaz; çok sayıda şiir örneği, deyimler, savlar da vardır.
- Yazar sözcükleri açıklarken o sözcük ya da sözün kullanıldığı Türk boyları hakkında da bilgiler verir.
- Sözcüklerin kullanımını örnekendirir. Yazar, Türkçenin önemini ve eserine niçin bu adı verdiğini açıklar.
- Eser halk edebiyatı ve halk bilimi (folklor) açısından da önemli malzemeler içerir.
- Yazar, eserini oluşturan malzemeleri Türk boyları arasında dolaşarak derlemiştir. Türk boylarının yaşadığı bölgeler ve yaşam koşulları hakkında bilgiler vermiştir.
- Eserin sonunda Türklerin yaşadığı bölgeleri gösteren bir harita yer almaktadır.
- Bağdat’ta yazılan Divanü Lügati’t-Türk Türkçenin ilk sözlüğü olarak bilinir.

CEVAP: C

3. Geçiş dönemi Türk edebiyatında İslam öncesi nazım şekilleriyle beraber Arap edebiyatından da alınan nazım şekilleri kullanılmış ürünlerde aruz ölçüsüyle beraber hece ölçüsü de kullanılmıştır.

Eserlerin Genel Özellikleri:

İslamiyet öncesi kültür ve İslami kültür iç içedir.

Eserlerde toplum hayatını şekillendirme ve yönlendirme amacı güdülmüştür.

Eserlerde dini öğretme amacı esas alınmıştır.

Hece ölçüsüyle beraber aruz ölçüsü de kullanılmaya başlanmıştır.

Dile Arapça ve Farsçadan sözcükler girmiştir.

Nazım birimi dörtlük ve beyittir.

Arap ve Fars edebiyatında kullanılan nazım şekilleri ile eserler verilmeye başlanmıştır.

CEVAP: B

5. D seçeneğinde verilen “Destan Dönemi Türk edebiyatının önemli ürünlerinden birini oluşturan koşuklar ile İslamiyet’in kabulünden sonra Anadolu’da ortaya çıkan koşmalar arasında hiçbir biçim ve içerik benzerliği söz konusu değildir.” yargı yanlıştır çünkü “koşuk” ve “koşma” arasında dil- anlatım yapı ve içerik açısından bağ vardır.

CEVAP: D

4. C seçeneğinde verilen bilgi “Yusuf Has Hacıp’in, Kutadgu Bilig adlı yapıtında Türk destanlarına derli toplu bir şekilde rastlamak mümkündür.” yanlıştır. Çünkü bu bilgilere “Kutadgu Bilig” de değil Divanü Lügati’t-Türk’te rastlanmaktadır.

CEVAP: C

6. D seçeneğinde verilen “Eserde Türkçe sözcüklerin anlamları Türkçeye açıklanmakta ve her maddeden sonra birtakım Türkçe metinler örnek olarak verilmektedir.” yargı yanlıştır çünkü eserde Arapça sözcüklerin Türkçe karşılıkları açıklanmıştır.

CEVAP: D

7. I. Destan geleneğinden halk hikayeciliğine geçiş dönemi eseridir. (Dede Korkut Hikayeleri)
- II. Araplara Türkçeyi öğretmek, Türkçenin güzelliklerini göstermek için yazılmıştır. (Divan- ı Lüğati't – Türk)
- III. Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra verdikleri ilk eser olma niteliği taşır. (Kutadgu Bilig)
- IV. Bilginin faydaları, bilgisizliğin zararlarından bahsedilen didaktik bir eserdir. (Atabetü'l- Hakayık)
- V. Eserde 7500 kadar Türkçe kelime yer almış ve bu kelimeler örneklerle açıklanmıştır. (Divan- ı Lüğati't – Türk)

CEVAP: E

8. V numaralı cümlede verilen "Eserin tamamı Arapça ve Farsça sözcüklerden oluşmaktadır." ifade yanlıştır çünkü eserde Türkçe sözcüklere de yer verilmiştir.

Kutadgu Bilig:

- Balasagunlu Yusuf Has Hacip tarafından, 1069-1070 yıllarında yazılmış ve Tabgaç Buğra Han'a sunulmuştur.
- İslamiyetiin etkisinde yazılan ilk eser olarak bilinir.
- Türk edebiyatında ilk siyasetname olarak bilinir.
- Kutadgu Bilig "mutluluk veren bilgi" anlamına gelir.
- Eser, aruz ölçüsü ve mesnevi nazım biçimiyle yazılmıştır.
- Eserde 73 bölüm, 6645 beyit ve 173 dörtlük vardır.
- Eser, İran edebiyatından "Şehname" örnek alınarak yazılmıştır; Şehname'nin aruz kalıbıyla yazılmıştır.
- Kutadgu Bilig sembolik öğeler taşıyan bir eserdir. Eserdeki dört şahsın her biri ayrı bir kavramı sembolize eder.
- Kün Togdı hakandır, adaleti sembolize eder; Ay Toldı onun veziridir, mutluluğu sembolize eder; Ögdülmiş vezirin oğludur, aklın sembolüdür; Odgurmış ise Ögdülmiş'in yakınıdır, yaşamın sonunu, ahireti sembolize eder.
- Eser konuşmalarla, tartışmalarla ve karşılıklı mektuplaşmalarla geliştirilir. Yazar, kahramanları aracılığıyla öğütler vermiş; idarecilik, dilin önemi, dünya yaşamı, iyilik etmek gibi konularda düşüncelerini ortaya koymuştur.

- Eserde o dönemdeki toplum yaşamında öne çıkan kişilerden de söz edilir.
- Kutadgu Bilig oldukça yalın bir dille yazılmıştır; eserde çok az sayıda yabancı sözcük kullanılmıştır.

CEVAP: E

9. A seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü Kutadgu Bilig'in tamamına yakına dörtlülüklerden değil beyitlerden oluşmaktadır. (173 dörtlülük 6645 beyit)

CEVAP: A

10. Öncülde bazı özellikleri verilen eser Atabetü'l – Hakayık'tır.

Atabetü'l Hakayık eseri 12. yüzyılda Edip Ahmet tarafından kaleme alınmıştır. Eser, aruz vezni kullanılarak dörtlülükler halinde yazılmıştır. Didaktik türde yazılan eserin Türkçe anlamı "Hakikatler Basamağı"dır.

Edip Ahmet Yükneki kaleme aldığı bu eseri Karahanlı Beyi olan Sipehsalar Mehmet Bey'e takdim etmiştir. Hakaniye Türkçesiyle kaleme alınan eserde bilginin yararlarına, cehaletin zararlarına, cömertlik, cimrilik duygularına iyi ve kötü huylara değinilmiştir. Toplumun bu eserden feyz alması hedeflenmiştir. Eserde Arapça ve Farsça kelimelerde sıkça kullanılmıştır. Eserin tam kaleme alınış tarihi bilinmemektedir. Edip Ahmeş Yüknek, eseri kaleme alırken Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig eserinden etkilendiği bilinmektedir.

- Eserde din ve ahlak konuları didaktik bir biçimde işlenmiştir.
- Mesnevi tarzında kaleme alınmıştır.
- Nazım birimi beyit ve dörtlülükür.
- Eser, aruz ölçüsü kullanılarak yazılmıştır.
- Sıkça telmih sanatına başvurulmuştur.
- 14 bölümden oluşan eserde 80 beyit ve 101 dörtlülük vardır.
- Fa'ülün fa'ülün fa'ülün fa'ül ölçüsü kullanılmıştır.

CEVAP: C

11. İslamiyet öncesi Türk edebiyatı ile ilgili sav, sagu, koşuk,destan gibi ürünlerin günümüze ulaşmasında “Divan- ı Lügati’t -Türk” adlı eserin önemi yadsınmaz.

Eserin Genel Özellikleri:

- 11. yüzyılda yazılmıştır.
- Türkçenin ilk sözlüğü, antolojisi, ansiklopedisi ve dil bilgisi kitabıdır.
- Araplara Türkçe öğretmek, Türkçe'nin yaygınlığını göstermek için yazılmıştır.
- Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılmıştır.
- Yazarı, birçok Türk boyunu gezerek derlemeler yapmıştır.
- Sözcükleri güzel örnekleyen atasözleri ve şiirler kullanmıştır. (Bu özelliği, onun, kendinden sonraki Türk yazını için çok önemli bir kaynak olmasını sağlamıştır.)
- Divanü Lügati't Türk 7500'den daha fazla Türkçe sözcük içerir.
- Dönemin özelliklerini yansıtan kelimeleri barındırır.
- Karahanlı Türkçesi ile yazılmıştır.

CEVAP: D

1. İslami ilk dönem eserlerinde serbest ölçüye yer verildiği söylenemez çünkü serbest ölçü çok daha sonra yazınımıza girmiştir.

Serbest Ölçü :

Ölçü ve uyak düzeni olmayan şiirlerin ölçüsüdür. Bu ölçüyle oluşturulan şiirlerde uyum, hece sayısı ve uyakla değil, sözcüklerdeki ses ilişkileriyle sağlanır. 19. yüzyılın sonlarında doğmuş ve hızla gelişmiştir. Şiir dizelerindeki hece sayılarında eşitlik yoktur.

Vezin anlayışını ortadan kaldıran bir düşüncenin ürünüdür. Şairin hiçbir ölçüye bağlı kalmadan dilediği gibi yazmasıdır. Türk edebiyatında ilk defa bunu kullanan Garipçiler'dir. Özellikle 1950'lerden sonra kullanılmıştır.

Aruz ya da hece, herhangi bir ölçüye bağlı kalmadan yazılan şiirler, serbest ölçülü demektir. Serbest ölçü, gerçekte ölçünün olmadığını, ölçüsüzlüğü ifade eder. Çağdaş edebiyatta özgür nazımla birlikte ortaya çıkan serbest ölçü, Türk edebiyatında Garipçilerle yaygınlık kazanmıştır.

CEVAP: A

BİDERS
YAYINCILIK

2. I. Hepsiz manzum eserdir.
III. Türkçe sözcüklere yer verilmemiştir.
IV. Eserlerin tamamı aruz ölçüsüyle yazılmıştır. İfadelerinde bilgi yanlışlığı vardır.
Çünkü bu dönem eserlerinde düzyazı bölümlere, Arapça ve Farsça sözcüklere yer verildiği gibi aruz ölçüsü ve hece ölçüsü de beraber kullanılmıştır.

CEVAP: A

3. Dönemin Türk haritası "Atabetü'l- Hakayık" ta değil, "Divan-ı Lügatî't - Türk"te yer almaktadır. Eser yalnız sözlük olarak değil birçok türün içinde bulunduğu hacimli bir eserdir.

CEVAP: E

4. Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla Türkçe - Arapça bir sözlük olarak düzenlenen Türk tarihi, gelenek ve görenekleriyle ilgili değerli bilgiler taşıyan eser "Divan- ı Lügatî't -Türk" tür.

Divan-ı Lügatî't- Türk Genel Özellikleri:

- 11. yüzyılda yazılmıştır.
- Türkçenin ilk sözlüğü, antolojisi, ansiklopedisi ve dil bilgisi kitabıdır.
- Araplara Türkçe öğretmek, Türkçenin yaygınlığını göstermek için yazılmıştır.
- Kaşgarlı Mahmut, birçok Türk boyunu gezerek derlemeler yapmıştır.
- Sözcükleri örnekleyen atasözleri ve şiirler kullanmıştır. (Bu özelliği: onun, kendinden sonraki Türk edebiyatı için çok önemli bir kaynak olmasını sağlamıştır.)
- Kitabın yazıldığı metin Hakaniye lehçesiyle, açıklamaları ise Arapçayla yazılmıştır.

CEVAP: B

5. V numaralı ifade de verilen “Ergenekon Destanı: Türklerin, Kutsal taşı Çinlilere vermeleri üzerine, Tanrı tarafından cezalandırılmaları kuraklığın başlaması nedeniyle de göç etmeleri anlatılır.” yargı yanlıştır çünkü bu özellik “Göç Destanı”na aittir.

CEVAP: E

6. 12. yüzyılda Türk tasavvuf edebiyatının kurucusu “Ahmet Yesevi” tarafından kaleme alınmıştır Divan-ı Hikmet adlı eser, dini ve tasavvufi konular üzerine yazılmış ‘didaktik’ bir şiir kitabıdır. Nazım birimi dördütlük olan eser, koşma nazım biçimi ve hece vezni ile yazılmıştır?

CEVAP: E

7. Öncülde hakkında bilgi verilen sanatçı “Kaşgarlı Mahmut” tur. Divan-ı Lügati’t – Türk adlı eseri birçok değişik halkında bilgiler içermektedir.

CEVAP: D

8. C seçeneğinde verilen “İki eserde de aruz ölçüsünün hiç kullanılmaması” ifade iki eserin de ortak özelliği olamaz çünkü her iki eserde de aruz ölçüsü kullanılmıştır.

CEVAP: C

9. “Alp Er Tunga” destanı İslamiyet’ten önce oluşturulan bir destandır.

Destanların Genel Özellikleri:

- Anonimdirler.
- Genellikle manzumdurlar. Az olmakla beraber nazım-nesir karışık olan destanlar da vardır. Bazıları, manzum şekilleri unutulmuş günümüze nesir hâlinde ulaşmıştır.
- Olağan ve olağanüstü olaylar iç içedir.
- Destan kahramanları olağanüstü özelliklere sahiptir.
- Destanlar, tarihî ve sosyal olaylardan doğarlar. Bu eserlerde genellikle, yiğitlik, aşk, dostluk, ölüm ve yurt sevgisi gibi temalar işlenir.
- Bir edebiyat türü olan destan, zamanla asıl anlamını yitirmiş, âşık edebiyatında savaşları, ünlü kişileri, gülünç olayları anlatan eserlere de destan denilmiştir.

Türk destanları, İslamiyet’ten önceki destanlar ve İslamiyet’ten sonraki destanlar olmak üzere ikiye ayrılır.

İslamiyetten Önceki Türk Destanları

- **Altaylara Ait Destanlar**
- Yaratılış Destanı
- **Sakalara Ait Destanlar**
- Alp Er Tunga Destanı
- Şu Destanı
- **Hunlara Ait Destanlar**
- Oğuz Kağan Destanı
- Attila Destanı
- **Göktürklerle Ait Destanlar**
- Ergenekon Destanı
- Bozkurt Destanı
- **Uygurlara Ait Destanlar**
- Türeyiş Destanı
- Göç Destanı

İSLAMİYETTEN SONRAKİ TÜRK DESTANLARI:

- Karahanlı Dönemi – Satuk Buğra Han Destanı
- Kazak-Kırgız Dönemi – Manas Destanı
- Moğol Dönemi – Cengiz Han Destanı (Cengiz-nâme)
- Tatar-Kırım Dönemi – Timur Destanı
- Tatar-Kırım Dönemi – Edige Destanı

- Beylikler Dönemi – Danişmend Gazi Destanı (Danişmend-name)
- Selçuklular Dönemi – Battal Gazi Destanı (Battal-name)
- Osmanlılar Dönemi – Köroğlu Destanı

CEVAP: C

10. B seçeneğinde verilen “Türk edebiyatında İslam kültürünün etkisiyle yazılan ilk eserdir.” ifade yanlıştır çünkü Türk edebiyatında İslam kültürünün etkisiyle yazılan ilk eser “Kutadgu Bilig” dir.

Divan-ı Hikmet Genel özellikleri:

- Kitapta Allah aşkı Peygamber sevgisi işlenmiştir.
- Hikmet: Hoş, hayırlı anlamlarına gelir.
- Sade ve yalın bir dil kullanılmıştır.
- Aruz ve hece ölçüsü bir arada kullanılmıştır.
- Dörtlük ve beyitle yazılmıştır.
- 144 hikmet ve bir münacaattan oluşur. (2009 yılında bulunan yeni hikmetlerle bilinen hikmet sayısı 217 olmuştur.
- Eser Karahanlı Türkçesinin Hakaniye lehçesiyle yazılmıştır.
- İstifham (soru sorma) ve Tecahüliarif (bilip de bilmezlikten gelme) sanatları kullanılmıştır.
- Ahmet Yesevi'nin hikmetlerinin birleşmesiyle oluşmuştur.
- Ahmet Yesevi hikmetleri Karahanlı Türkçesiyle söylemiştir.
- Hikmetler dini tasavvufi şiirlerdir.
- 63 yaşından sonra toprağın altında yaşamayı seçmiştir.
- Allah'a yakın olma isteği vardır.
- Şiirlerde ulusal ögeler (ölçü, nazım biçimi, yarım uyak) ile İslamıktan gelme yabancı ögeler (din ve tasavvuf konuları, yabancı sözcükler) bir arada kullanılmıştır.
- Eserin uyaklanışı abcd dddb eeeb şeklindedir. Dördüncü dizelerin birbiriyle uyaklı oluşu hatta zaman zaman aynen tekrarlanması bu şiirlerin musiki ile okunmak için söylendiğini gösterir.
- Eser 12. yy'a aittir.
- Didaktik ve manzum bir eserdir.

- Ahmet Yesevî 63 yaşından sonra bir yere kendini kapatmıştır ve Hz Muhammed gibi 63 yaşında ölmek istemiştir ama 73 yaşında hayata veda etmiştir.
- Türk edebiyatı tarihinde “Divan-ı Hikmet”in önemi İslamiyet'ten sonraki Türk edebiyatının daha önce yazılan Kutadgu Bilig'den sonraki bilinen en eski örneklerinden biri ve tasavvuf Türk Edebiyatı'nın ilk eseri oluşudur.
- Lirik ve didaktik özellik gösterir.

CEVAP: B

11. Öncülde hakkında bazı bilgiler verilen destan, “Türe-yiş Destanı”dır. Bu destan Uygur ulusuna aittir.

CEVAP: A

12. Manas destanı İslamiyet'ten sonraki döneme aittir . Bu yüzden üç destanın ortak özelliği İslamiyet'ten önceki döneme ait olmaları olamaz.

CEVAP: E

13. Orhun Yazıtları 8. yüzyıla aittir. Diğer eserler ise İslami devir Türk edebiyatına (11. ve 12. yüzyıl) mensup-tur.

CEVAP: B

14. İslamiyet öncesi Türk edebiyatında nazım biri dördlütür.

İSLAMİYET ETKİSİNDEKİ TÜRK EDEBİYATI GENEL ÖZELLİKLER :

yüzyıldan itibaren İslamiyet, Türk boyları arasında yayılmaya başlamış, yüzyılda Türklerin büyük çoğunluğu bu dini kabul etmiştir. Bu inanç ve kültür değişimi, edebiyatı da etkilemişti yüzyıldan itibaren İslamlık etkisinde ilk büyük eserler verilmeye başlanmıştır.

11. yüzyılda Batılılaşma hareketinin, edebiyatı da etkileyecek boyuta ulaşmasına kadar ki bu dönem "İslam Etkisindeki Türk Edebiyatı Dönemi" olarak bilinir.

Genel Özellikler:

a) İslam inançlarıyla, Müslüman Araplar ve İranlıların oluşturduğu ortak kültür ve edebiyatın etkisindedir.

b) Dilde gittikçe yoğunlaşan bir Arapça-Farsça etkisi görülür. Bu dillerden alınmış kavram, sözcük ve tamlamalar kullanıldığı gibi, tamamen Arapça ve Farsça ile yazılmış eserler de vardır.

c) Genellikle yazılıdır. Sözlü edebiyat da İslami etkiler altında, halk arasında yaşamış ve gelişmiştir.

d) Yazılı eserlerin sahipleri bellidir. Anonim ürün yok denebilecek kadar azdır.

e) Düzyazı da yaygınlaşmış olmakla birlikte, nazım türlerinin ağırlığı devam eder.

f) Nazımda; aruz ölçüsü, Arap ve İran edebiyatlarından girmiş nazım tür ve biçimleri, tam ve zengin uyak ön plana çıkmıştır. "Beyit", en çok kullanılan birimdir. Halk arasında dördlütük birimi ve hece ölçüsü kullanılmaya devam edilmiştir.

g) Müzik eşliği hayli zayıflamıştır.

h) Şiirde daha çok bireysel duygular işlenmekle birlikte düzyazıda toplumsal konulara yönelme de görülür.

i) "Aşk" teması ön plana geçer. "Kahramanlık" teması az işlenir. Dini konular da hem şiirde hem de düzyazıda önemli ölçüde yer alır. Tabiat teması araç olarak kullanılır.

j) Halk tabakalarıyla seçkinlerin dilleri, şiir ve edebiyat anlayışları farklıdır. Türkçede çeşitli bölge farklılıkları ortaya çıkar. Bölgeler, uzak yurtlar arasında farklı gelişmeler yaşanır. Halkın edebiyatı ile seçkinlerin edebiyatı ayrımı kendini gösterir.

CEVAP: D

1. E seçeneğinde verilen yargı “Şiirlerde genel olarak zengin uyak kullanılmıştır.” yanlıştır çünkü halk edebiyatında genel anlamda yarım ve tam uyak kullanılmıştır.

Halk Edebiyatının genel özellikleri şunlardır:

- Şiirler, çoğu zaman saz eşliğinde söylenir. Doğa-çama olarak şiir söyleyen âşıklar, şiirleri için bir ön hazırlık yapmazlar. Bu yüzden de şiirlerinde derin bir anlam, kusursuz bir biçim görülmez.
- Nazım birimi olarak dörtlük kullanılır. Ancak çok az da olsa türkülerde ve ninnilerde üçlü, beşli söyleyişler görülür.
- Aruzla şiir yazarlar olmakla birlikte kullanılan asıl ölçü hece ölçüsüdür. En çok yedili, sekizli, on birli kalıplar kullanılmıştır.
- Şiirler, halk arasında kullanılan konuşma diliyle söylenir. Bu dilin öz Türkçe olduğu söylenemese de halka mal olmamış sözcükler kullanılmamıştır.
- Şiirler hazırlıksız söylendiğinden genellikle yarım kafiye ve redif kullanılmıştır.
- İslam’dan önceki Türk edebiyatı geleneğini sürdüren sözlü bir edebiyattır.
- Şiirler, “saz şairi” ya da “âşık” denen şairlerce “bağlama” adı verilen bir sazla söylenir.
- Nazım şekli olarak mani, koşma, varsağı, semai, destan vs. kullanılmıştır.
- Halk edebiyatı ürünleri yazılı değildir. Müzik eşliğinde sözlü olarak oluşur.
- Halk edebiyatında şiir, egemen türdür.
- Şiirlerde başlık yoktur, biçimiyle adlandırılır.
- Halk edebiyatı gözleme dayalıdır. Benzetmeler, somut kavramlardan yararlanılarak yapılır. Söyledikleri her şey gerçek yaşamdan alınmadır, dolaşısıyla şiirlerde somutluk hâkimdir.
- Konu olarak aşk, ölüm, hasret, ayrılık, doğa sevgisi, yiğitlik, zamandan şikâyet işlenmiştir.
- Halk şairlerinin hayat hikâyeleri ve şiirleri cönk adı verilen eserlerde toplanmıştır.

CEVAP: E

2. Halk şiirinde “Bütün güzelliğinden çok parça güzelliğini ön planda tutması” yargısı değil tam tersine “bütün güzelliğine” önem verilmiştir.

Halk Şiirinin Genel Özellikleri:

- İçerik, tema ve şekil yönünden İslamiyetten önceki Türk şiir geleneğiyle benzerlikler gösterir.
- Halk şiiri geleneğinde eser verenlerin çoğu halkın içinde gelip onların ortak duygularını yansıtmayı amaçlayan, düzenli bir eğitimden almamış kişilerdir. Özellikle anonim halk şiiri ve âşık tarzı halk şiiri, genel olarak ekonomik durumu çok iyi olmayan, hayatın zorluklarıyla mücadele eden, edebiyat estetiğinden çok; ince bir sezgi, duyuş algılama yeteneğine sahip Anadolu insanının zihniyet dünyası etrafında oluşmuştur.
- Halk şiiri, divan şiirinde olduğu gibi yüce, yüksek ve ideal olmaya değil hayatın gerçeklerine yönelik bir şiirdir. Bu şiirde önemli olan biçim değil “mana”dır. Bu yönüyle soyut unsurlardan çok somut unsurlar, hayali güzellerden çok gerçek güzeller; mitolojik kahramanlar, olağanüstü olay ve olgulardan çok günlük hayatın gerçekleri şiirde işlenir.
- Sözlü gelenek içinde çoğunlukla da irticalen (doğa-çama, birdenbire ve içinden geldiği gibi söylemek) oluşturulan halk şiiri, sonraki kuşaklara da genellikle sözlü gelenek yoluyla aktarılmıştır.
- Şairlerin çoğu şiirlerini ilk söylediklerinde yazıya geçirmedikleri için, şiirlerin birçoğu unutulmuş, hafızalarda kaldığı kadarıyla günümüze ulaşmıştır. Günümüzde bu edebiyata ait bir şiirin, Anadolu’nun farklı yörelerinde, farklı varyantlarıyla karşımıza çıkmasının nedeni budur. (Varyant: Bir eserin aslından çok az ayrılan değişik biçimi)
- Divan şairleri, kendi şiirlerinden beğendiklerini divan adı verilen kitaplarda toplayıp yazıya geçirmişlerdir. Ancak, halk şiiri, yazılan bir şiir olmaktan ziyade söylenen bir şiir olduğu için şairlerin hayattayken kendi şiirlerini bir araya getirip yazıya geçirmeleri pek mümkün olmamıştır. Bu nedenle bu şairlerin şiirleri başkaları tarafından “mecnua” veya “cönk” diye adlandırılan defterlerde toplanmıştır.
- Zaman zaman Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmışsa da halkın konuşma diliyle oluşturulmuştur. Özellikle anonim halk şiiriyle âşık tarzı halk şiirinde Türkiye Türkçesinin ortak sözcüklerinin yanında ürünlerin dilinde yöresel sözcüklere de rastlanır.
- Anlatım, içten, canlı ve yalındır. Divan edebiyatının

daki kadar edebî sanatlara fazla yer verilmemiştir. Fakat söyleyiş güzelliği yaratmak için kalıplaşmış benzetmelere (mazmunlara) başvurulmuştur.

İnci: diş, kalem: kaş, elma: yanak, ok: kirpik, suna: turna; ela göz, yeşil başlı ördek gibi...

- Şiirlerde, aşk, ayrılık, sevgiliye özlem, doğa güzelliği, ölüm, toplumsal olaylar, kahramanlık, din ve tasavvuf gibi temalar işlenmiştir.
- Şiirlerin nazım birimi genellikle dördlüktür.
- Şiirler, hece ölçüsüyle söylenmiş, en çok 7, 8 ve 11'li kalıplar kullanılmıştır. Divan şiirinden etkilenen bazı şairler aruz ölçüsünü de kullanmıştır. (Aşık Ömer, Kâtibi, Dertli, Gevheri, Erzurumlu Emrah, Bayburtlu Zihni gibi)
- Halk şiirinde ahengi sağlamak için genellikle yarım ve cinaslı uyak kullanılmıştır. Bazen de sadece redife yer verilmiştir. Halk şiiri geleneğindeki şairler özellikle ölçü ve uyak yönünden divan şairleri kadar titiz değiller, biçim mükemmelliğine önem vermezler. Örneğin 8'li hece ölçüsüyle söylenmiş bir şiirin bazı dizelerinde 7 veya 9 hece bulunması, iki dizesinde tam kafiye bulunan bir dördüğüün üçüncü dizesinde yarım kafiye kullanılması halk şiirinde zaman zaman karşılaşılan bir durumdur. Biçimle ilgili bu kusurların nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:
- Bazı, şairlerin okur-yazar olmaması, biçim ve uyak konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması.
- Şairlerin, şiirlerini saz eşliğinde ve hazırlıksız (irticalen) söylemeleri.
- Kulak için kafiye anlayışı benimsenmiştir.
- Şairlerin biçim güzelliğini değil anlam güzelliğini ön planda tutmaları.
- Koşma, semai, mani, türkü, varsağı, gibi nazım şekilleri kullanılmış, konuları bakımından şiirler, güzelleme, koçaklama, taşlama, ağıt, nefes, ilahi, sathiyeye gibi isimler almıştır. İşledikleri konuya göre adlandırılan bu ürünler halk şiiri nazım türlerini meydana getirmiştir.
- Şiirler çoğu zaman müzikle iç içedir, belli bir ezgiyle söylenir.

CEVAP: D

3. Tekke (tasavvuf) edebiyatı'nın en belirgin özellikleri şunlardır:

1. Kurucusu 12. yüzyılda Doğu Türkistan'da yetişen Hoca Ahmet Yesevi'dir.
2. Tekke edebiyatı, Anadolu'da 13. yüzyıldan itibaren gelişmiştir.
3. Bu edebiyat şairleri tarikat merkezi olan tekkelerde yetişmiştir.
4. Nazım birimi genellikle dördlüktür.
5. Hem aruz hem hece vezni kullanılmıştır.
6. Şiirlerin çoğu ezgilidir.
7. Allah, insan, felsefe, doğruluk, ibadet gibi konular işlenmiştir.
8. İlahi, nefes, nutuk, devriye, şathiyeye, deme gibi nazım şekilleri kullanılmıştır.
9. Dili aşık edebiyatına göre ağır, divan edebiyatına göre sadedir.
10. Aşık, maşuk, şarap, saki gibi mazmunlara yer verilmiştir.
11. Yüzyıllara göre bu edebiyatın en önemli temsilcileri şunlardır:

CEVAP: D

4. Halk şairleri şiirlerinin çok büyük bir kısmını hece ölçüsüyle yazmış olsalar da bunun dışında aruz ölçüsüyle de yazdıkları türler ve şiirler mevcuttur.

Halk şiirinde aruz ölçüsüyle düzenlenmiş şiirler de vardır. Bunlar divan edebiyatının halk edebiyatına etkisiyle oluşmuştur. Halk edebiyatında özel bir adla anılan ve aruzla oluşturulan bu yoldaki nazım biçimleri şunlardır:

- Divan (Divani)
- Selis
- Semai (Hece ile yazılanların yanında aruzla yazılan semailer de vardır.)
- Kalenderi
- Satranç
- Vezn-i âhar

CEVAP: C

5. Öncülde hakkında bilgi verilen tür "tekerleme"dir.

Tekerleme: Uyaklarla elde edilen ses ve söz oyunları ve çeşitli çağrışımlarla birbirine bağlanmış, çoğunlukla, iç ahenk olarak şiir, şekil olarak düzyazı görünümü, birbirini tutmaz gerçektışı düşüncelerin sıralanmasıyla meydana getirilmiş sözlü bir halk edebiyatı ürünüdür.

Konu: Tekerlemenin belirli bir ana konusu yoktur. Birbirine aykırı düşünceleri, gerçektışı, olmayacak durumları biraraya getirip mantık dışı bir takım sonuçlara vararak şaşırtıcı bir etki yaratır. Böyle olunca da dinleyenleri şaşırtmak, eğlendirmek, keyiflendirmek için başvurulan ahenkli bir söz kurgusu olarak karşımıza çıkar.

Bu özellikleriyle tekerlemenin, ilgiyi sıcak tutup anlatılacak olan anlatıya veya yapılacak olan eyleme dinleyicileri, katılımcıları hazırlamak gibi bir işlevi de vardır. Masal tekerlemelerinin bunun yanı sıra bir başka işlevi de masalın gerçektışı, hayal ürünü olduğunu anımsatmasıdır.

CEVAP: C

6. Verilen dörtlük için "Klasik edebiyatın etkileri yoğunudur." şeklinde bir yargıya varamayız çünkü verilen dörtlük oldukça açık ve yalın bir anlatımla kaleme alınmıştır klasik edebiyatın örneği olsaydı dili ağır, süslü ve sanatlı olması gerekirdi.

CEVAP: E

7. III numaralı yargı "Sagu, koşuk, sav en önemli ürünleridir." Halk edebiyatının bir özelliği değildir bu türler İslamiyet öncesi Türk edebiyatının türleridir. Ayrıca V numaralı yargı da "Nesir alanında şiirden daha çok gelişme görülmüştür." halk edebiyatının özelliklerinden değildir hem halk hem de divan edebiyatında şiir nesirden daha çok gelişmiştir.

CEVAP: D

8. Aşık edebiyatı sanatçıları genel anlamda doğaçlama şiir söylediklerinden D seçeneğinde verilen yargı “Doğaçlama şiir söyleme geleneğine çok uzaktırlar.” yanlıştır.

Âşık Edebiyatının Özellikleri:

1. Aşık veya ozan denilen kişilerin, saz eşliğinde söyledikleri şiirlerden oluşur.
2. Genelde sözlü olmasına rağmen şairler, şiirlerini “cönk” dedikleri defterlerde toplamışlardır.
3. Şairler, sazlarını omuzlarına alarak köy köy, kasaba kasaba, şehir şehir dolaşmışlardır.
4. Şiirlerde anlatım içten, canlı ve yalındır.
5. Şairler, halkın içinden çıktığından halk dilini kullanmışlardır. Bu sade dil 18. ve 19. yüzyıllarda bazı şairler tarafından divan edebiyatının etkisinde kalmasıyla eski arılığını kaybetmiştir.
6. Nazım birimi dördlüktür.
7. Koşma, semai, destan, varsağı gibi nazım şekilleri kullanılmıştır.
8. Hece ölçüsünün 7’li, 8’li ve 11’li kalıplarına ağırlık verilmiştir.
9. Aşk, tabiat, gurbet, ayrılık, ölüm, özlem, kıskançlık, yiğitlik, toplumun sorunları, insan davranışları, bunlarla ilgili eleştiriler konu olarak işlenmiştir.
10. Şiirlerin son dördlüğünde şairin adı veya mahlası geçer.
11. Göz kafiyesi anlayışı yerine, kulak kafiyesine ağırlık verilmiştir. Yani kafiye için aynı sesin kullanılmasına gerek yoktur. Buna göre p/b , ç/ş, t/d, l/ n gibi seslerle de kafiye yapılmıştır.
12. Genellikle yarım ve cinaslı kafiye kullanılmıştır.
13. Benzetme (teşbih) ve kişileştirme (teşhis) dışında edebi sanatlara fazla yer verilmemiştir.
14. Bazı ürünlerde yöresel özellikler görülür.
15. Şiirler genellikle hazırlık olmaksızın irticalen yani içte doğduğu gibi söylenir.
16. Divan edebiyatında görülün kalıplaşmış benzetmeler (mazmun) halk edebiyatında da vardır. Buna göre sevgili anlatılırken yeşil başlı ördek, inci diş, elma yanak, badem göz, kiraz dudak, keman kaş, sırma saç, selvi boy gibi benzetmeler kullanılmıştır.
17. Divan edebiyatı daha çok düşünceye önem verdiği için soyut bir edebiyattır. halk edebiyatında ise şair gördüğünü, yaşadığını anlatır. Bu nedenle aşık edebiyatı, somut bir edebiyattır. Ayrıca divan edebiyatında sevgilinin tipi çizilir, adı söylenmez. halk edebiyatında ise sevgilinin adı (Elif, Ayşe...)

vardır.

18. Şiirler, işlenen konulara göre koçaklama, güzelleme, taşlama, ağıt gibi adlar alır.
19. Âşık edebiyatı hayali olaylardan çok, gerçekçiliğin ön plana çıktığı bir edebiyattır.

CEVAP: E

9. Öncülde bazı özellikleri verilen tür “koşma”dır.

Halk edebiyatında en çok kullanılan ve en çok sevilen nazım biçimidir.

Koşmaların genel özellikleri şunlardır:

- Genellikle hece ölçüsünün on birli (6+5 ya da 4+4+3) kalıbıyla üç veya beş dördlük arasında söylenir.
- Şair koşmanın son dördlüğünde adını ya da mahlasını söyler.
- İlk dördlüğün kafiye örgüsü xaxa ya da aaab biçiminde olur.
- Diğer dörtlüklerin ilk üç dizesi kendi arasında kafiyelenir, dördüncü dize birinci dördlüğün son dizeyle kafiyelenir. Yani cccb, dddb...

Koşmalar işlediği konulara göre değişik isimler alır

- a. Güzelleme: Aşk, hasret, ayrılık, doğa sevgisi gibi lirik konuları işleyen koşmalardır.
- b. Taşlama: Bir kişi olay ya da durumu eleştiren koşmalardır.
- c. Koçaklama: Coşkun ve yiğitçe bir üslupla savaş ve kahramanlık konularını anlatan, savaşları tasvir eden koşmalardır.
- d. Ağıt: Bir kimsenin ölümü üzerine duyulan acıları anlatmak amacıyla söylenen ölü çıkan evlerde, matem toplantılarında okunup ağlanan şiirlerdir. Ağıtlar, eski Türk sagularını hatırlatır. Ağıtların çoğu on birli hece ölçüsüyle söylenmiştir. (Anonim halk şiiri ürünü olan ağıtlar da vardır).

CEVAP: A

10. III numaralı öncüde verilen “Hece ölçüsüyle yazılmakla beraber genellikle aruz ölçüsü ile yazılır.” yargı yanlışır çünkü türküler hece ölçüsüyle söylenir.

Türkülerin özellikleri şunlardır:

- Türkü iki bölümden oluşur. Birinci bölüm asıl sözlerin bulunduğu bölümdür ki buna “bent” adı verilir. İkinci bölüm ise bentlerin sonunda yinelenen nakarattır. Bu bölüme “bağlama” ya da “kavuştak” denir. Bentler ve kavuştaklar kendi aralarında kafiyelenir.
- Türküler, hece ölçüsünün her kalıbıyla söylenir. Daha çok, yedili, sekizli, on birli hece ölçüleri kullanılır.
- Her konuda türkü söylenebilir. Bunlar arasında elbette aşk, hasret ilk sırayı alır.
- Halk arasında heyecan uyandıran olaylarla ilgili yakılan türküler bestelenir, zamanla yurdun her köşesine yayılır.
- Türkü, bölgelere, konularına, ezgilerine göre değişik isimler alır. Buna göre türkünün, hoyrat, oturak, kırık gibi türleri vardır.
- Türküleri kesin ayrıma sokmak güçtür.
- Bir yörede yakılan türkü diğer bir yöreye şekli ve söyleniş biçimi değişerek geçebilir. Böylece türkü halka mal olur.

CEVAP: C

11. Hakkında bazı bilgiler verilen tür “ilahî” dir.

İlahinin özellikleri şunlardır:

- Kendine özgü bir ezgiyle okunur.
- Hem koşma, hem semai biçiminde ve hem hece hem de aruz ölçüsüyle yazılmıştır.
- Hece ölçüsünde 7, 8 ve 11 ‘li kalıplar tercih edilmiştir.
- Dörtlülüklerden oluşur. Dörtlük sayısı 3 ile 7 arasında değişir.
- Genelde şiirin içinde şairin mahlası geçer.
- İlahî denince akla ilk gelen Yunus Emre dir. Yunus Emre, şiirlerini halkın anlayabileceği sade bir dille yazmıştır. Hece ölçüsü kullanmıştır. 11’li hece ölçüsünü kullanmıştır. Halkın içinden biri olduğu için halk tarafından çok sevilmiştir ve dili halkın dilidir.
- Daha sonra Eşrefoğlu Rumi, Niyazi-i Mısri, Aziz Mahmut Hüdai, Yunus Emre’nin etkisinde kalarak ilahiler yazmışlardır.

Not: İlahiler tarikatlara göre farklı isimler alır: Mevlevilerde ayin, Bektaşilerde nefes, Alevilerde deme, Gülşenilerde tapuğ, Halvetilerde durak olarak adlandırılır.

CEVAP: A

12. C seçeneğinde verilen “Aşıklar şiirlerini önce yazıya geçirir, sonra da saz eşliğinde söylerler.” yargı yanlıştır çünkü aşıklar şiirlerini genel olarak irticalen söyler ve çoğu aşık okuma - yazma bilmez.

CEVAP: C

14. Metinde boş bırakılan yere “tekerleme” getirilmelidir.

Tekerleme, genellikle masal ve bilmece gibi anlatı türlerinin giriş - sonuç kısımlarında söylenen, dinleyicinin veya okuyucunun kulağına hoş bir ezgi gibi gelen, kafiyeli, ölçülü ve ses tekrarları içeren sözlerdir. TDK'nin Güncel Türkçe Sözlük'ünde “Çoğunlukla, masalların genellikle başında bulunan -Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde.- gibi uyaklı giriş veya ara sözler.” olarak tanımlanmaktadır. Tekerlemeler, kalıp sözlerdir ve Türkçenin söz varlığı zenginliğini yansıtmaktadır. Çocuk oyunlarında ve pek çok edebiyat türü içinde sıklıkla geçen tekerlemeler, insanlarda anlatılana karşı bir merak ve ilgi uyandırmaktadır.

CEVAP: D

13. Anonim halk edebiyatı nazım biçimleri A seçeneğinde “Mani - Türkü - Ninni - Bilmece - Tekerleme -Ağıt” doğru olarak verilmiştir.

CEVAP: A

1. E seçeneğinde verilen ifade yanlıştır çünkü tekerleme aşık edebiyatı değil anonim edebiyatın türüdür.

CEVAP: E

2. Koşma, semai ve varsağı; aşık edebiyatına ait nazım biçimleri olduğundan B seçeneğinde verilen ifade “Temel nazım biçimlerini koşma, semai ve varsağı oluşturur.” yanlıştır.

Anonim Halk Edebiyatının Özellikleri:

- Söyleyeni belli olmayan ürünlerden oluşmuştur.
- Türkü, mani, masal, destan, halk hikâyeleri, ata-söz ve bilmeceler; karagöz, orta oyunu ve meddah gibi halk oyunları bu dönemin başlıca ürünleridir.
- Anonim ürünlerde halkın konuştuğu yalın bir dil kullanılmıştır.
- Şiirler; hece ölçüsüyle, genellikle yarım ve cinaslı uyaklar kullanılarak dörtlülerle söylenmiştir.

CEVAP: B

3. Verilen boşluklara sırasıyla “hece, cönk, koçaklama” getirilmelidir.

Aşık tarzı halk edebiyatında kullanılan ölçü “hece”dir.

“Cönk”, Genellikle dikey olarak aşağıdan yukarıya doğru açılan, halk arasında dana dili veya sığır dili gibi adlarla da bilinen, içerisinde âşık şiirinin yanı sıra az da olsa divan şiirinin de örneklerinin bulunduğu defterlerdir.

Konusu savaş, yiğitlik, kahramanlık olan halk edebiyatı şiirlerine “koçaklama” denir. Çoşkun ve yüksek tempolu söyleyişleri vardır. Halk edebiyatımızda bu türün en güzel örneklerini Köroğlu ile Dadaloğlu vermiştir.

CEVAP: E

4. A seçeneğinde verilen ifade “Söyleyiş özgünlüğüne önem verildiği için ortaklaşa kullanılan ve mazmun adı verilen kalıplaşmış ifadelerle hiç rastlanmaz.” yanlıştır çünkü hem halk edebiyatında hem de divan edebiyatında mazmun adı verilen kalıplaşmış ifadelerle yer verilmektedir.

Âşık Tarzı Halk Şiirinin Genel Özellikleri:

- İslamiyet’ten önceki “ozan”ın, “âşık” adını alması, sözlü edebiyatımızın devamlılığının göstergesidir.
- Şairler genellikle okuma yazma bilmeyen âşıklar usta-çırak ilişkisiyle yetişmişlerdir.
- Âşıklar köylerde, şehirlerde veya asker ocaklarında yetişmişlerdir.
- Asker ocaklarında veya şehirlerde yetişen âşıklar (kalem şuarası) medreselerde okuduklarından dolayı divan edebiyatından etkilenmişlerdir.
- Aşk, toplumsal olaylar, doğa güzellikleri işlenen başlıca konulardır.
- Âşık edebiyatı dini etki taşımadan oluşmuş, din dışı bir edebiyattır.
- Şiirler dörtlülerle, hece ölçüsüyle ve daha çok yarım uyaklı olarak söylenmiştir.
- Koşma, varsağı, semai, destan nazım şekilleri kullanılmıştır.
- Saz eşliğinde söylenen şiirlere içten bir söyleyiş hâkimdir.
- Âşık edebiyatında, halkın konuştuğu sade bir Türkçe kullanılmıştır.
- Kalem şairleri (kalem şuarası) divan edebiyatının etkisinde kalmış, beyitlerle, aruz ölçüsüyle ve divan edebiyatı nazım şekilleri ve Arapça – Farsça sözcükleri kullanarak selis, satranç gibi şiirler yazmışlardır.

CEVAP: A

5. V numaralı ifade de verilen bilgi “İzlenen en genel yol ise, dünya nimetlerinden ve zevklerinden vazgeçmeden yalnızca ibadetlerini zamanında ve eksiksiz yerine getirerek varlığını Allah’a adanmak ve gerektiğinde bu yolda çile çekmektir.” yanlıştır. Tekke sanatçıları tüm dünya nimetlerinden vazgeçmiş bir halde “tek hırka tek lokma” anlayışıyla ibadetlerini dile getirmişlerdir.

CEVAP: E

6. Halk edebiyatının hemen hemen tüm ürünlerinde nazım birimi dörtlük, ölçü ise hece olduğundan E seçeneğinde verilen “Hemen hemen bütün ürünlerde nazım birimi olarak beyit, ölçü olarak da hece kullanılmıştır.” yargı yanlıştır.

Halk edebiyatının genel özellikleri şunlardır:

- Şiirler, çoğu zaman saz eşliğinde söylenir. Doğa-çama olarak şiir söyleyen âşıklar, şiirleri için bir ön hazırlık yapmazlar. Bu yüzden de şiirlerinde derin bir anlam, kusursuz bir biçim görülmez.
- Nazım birimi olarak dörtlük kullanılır. Ancak çok az da olsa türkülerde ve ninnilerde üçlü, beşli söyleyişler görülür.
- Aruzla şiir yazarlar olmakla birlikte kullanılan asıl ölçü hece ölçüsüdür. En çok yedili, sekizli, on birli kalıplar kullanılmıştır.
- Şiirler, halk arasında kullanılan konuşma diliyle söylenir. Bu dilin öz Türkçe olduğu söylenemese de halka mal olmamış sözcükler kullanılmamıştır.
- Şiirler hazırlıksız söylendiğinden genellikle yarım kafiye ve redif kullanılmıştır.
- İslam’dan önceki Türk edebiyatı geleneğini sürdüren sözlü bir edebiyattır.
- Şiirler, “saz şairi” ya da “âşık” denen şairlerce “bağlama” adı verilen bir sazla söylenir.
- Nazım şekli olarak mani, koşma, varsağı, semai, destan vs. kullanılmıştır.
- Halk edebiyatı ürünleri yazılı değildir. Müzik eşliğinde sözlü olarak oluşur.
- Halk edebiyatında şiir, egemen türdür.
- Şiirlerde başlık yoktur, biçimiyle adlandırılır.
- Halk edebiyatı gözleme dayalıdır. Benzetmeler, somut kavramlardan yararlanılarak yapılır. Söyledikleri her şey gerçek yaşamdan alınmadır, dolayısıyla şiirlerde somutluk hâkimdir.
- Konu olarak aşk, ölüm, hasret, ayrılık, doğa sevgisi, yiğitlik, zamandan şikâyet işlenmiştir.
- Halk şairlerinin hayat hikâyeleri ve şiirleri cönk adı verilen eserlerde toplanmıştır.

CEVAP: E

7. C seçeneğinde verilen yargı yanlıştır “Ürünlerde, divan edebiyatındakinden farklı olarak ortaklaşa kullanılan kalıplaşmış ifadeler (mazmun) yer verilmiş.” çünkü “mazmun” hem halk edebiyatı türlerinde hem de divan edebiyatında kullanılan kalıplaşmış ifadelerdir.

CEVAP: C

8. “Methiye, hicviye, naat ve münacat” aşık tarzı halk edebiyatının değil, divan edebiyatının nazım şekilleridir. Bundan dolayı D seçeneğinde verilen “Bu edebiyata özgü temel nazım türleri “methiye, hicviye, naat ve münacat”tır. Yargı yanlıştır.

CEVAP: D

9. E seçeneğinde verilen ifade “Daha çok dini konular ele alınmış ve nazım ürünleri bestelemek amacıyla söylenmiştir.” Anonim halk edebiyatının değil, tekke edebiyatının bir özelliğidir.

Anonim Halk Edebiyatı:

Söyleyeni belli olmayan, ağızdan ağıza, kulaktan kulağa yayılan, halkın ortak malı olan ürünlerin oluşturduğu edebiyattır.

Özellikleri şunlardır:

- Belli bir sahibi yoktur. Halkın ortak malı olan ürünlerden oluşur.
- Dili sade, akıcı bir halk Türkçesidir.
- Şiirlerde hece ölçüsünün 7’li, 8’li, 11’li kalıpları ağırlıklı olarak kullanılır.
- Somut ve gerçeklerle iç içe bir edebiyattır.
- Şiirlerinin nazım birimi dörtlüktür.
- En çok yarım kafiye kullanılmıştır. Bazı manilerde cinaslı kafiye görülür.
- Mecazlara ve edebi sanatlara fazla yer verilmez.
- Ölüm, aşk, tabiat sevgisi, ayrılık acısı, özlem, yiğitlik, toplumsal aksaklıklar gibi konular işlenir.
- Sözlü geleneğe dayanır.
- Anonim halk edebiyatı ürünleridir; mani, ninni, türkü, destan, tekerleme, bilmece, masal vb.

CEVAP: E

1. E seçeneğinde verilen “Mantuku't - Tayr” adlı mesnevi Kaygusuz Abdal'a değil “Gülşehri”ye aittir.

CEVAP: E

2. C seçeneğinde “Tavvufun öncüleri arasında olan Hacı Bayram-ı Veli, yalnızca hece vezni kullanmış, ilahilerini “Marifetnâme” adlı eserinde toplamıştır.” Bilgi yanlışı vardır çünkü “Marifetname” Hacı Bayram-ı Veli'nin değil “Erzurumlu İbrahim Hakkı”nın eseridir.

CEVAP: C

3. Öncülde hakkında bilgi verilen sanatçı “Kayıkçı Kul Mustafa”dır.

Kayıkçı Kul Mustafa

Kayıkçı Kul Mustafa, yeniçeri şairlerdendir. Dönem'in önemli olayları üzerine şiirler söylemiş, devrin tarihi olayları ile ilgilenmiştir. XVII. yüzyılın ilk yarımında büyük bir üne kavuşan, o yüzyılın birçok âşıklarında etkileri görülen Kayıkçı Kul Mustafa, yeniçeri âşıklarından olduğu için şiirleri uzun zaman özellikle yeniçeriler arasında serhat boylarında (ülkenin en uç sınırlarında) okunmuştur.

Bağdat kuşatmasında ölen Genç Osman adında bir yiğit üzerine söylediği destan, şiirlerinin en ünlülerinden sayılır. Kusurlu bir nazım tekniği kullanan şairin, tamamen halk zevkine bağlı, sade ve doğal söyleyişi, başlıca özelliğini oluşturur. Kayıkçı Kul Mustafa, şiirlerinin yalınlığı ve içtenliğiyle geniş etki bırakmış, ozanları da bir ölçüde etki altına alabilmiştir.

CEVAP: E

4. Hakkında bilgi verilen değerli sanatçımız “Âşık Veysel”dir.

Âşık Veysel (1894-1973)

- Âşıklık geleneğinin önemini kaybettiği Cumhuriyet Dönemi'nde en ünlü halk şairidir.
- 1894 yılında Şarkışla'nın Sivrialan köyünde dünyaya gelmiş olup asıl ismi Veysel Şatıroğlu'dur. Yedi yaşında yakalandığı çiçek hastalığı nedeniyle bir gözünü, daha sonra bir kaza neticesinde, çok az gören diğer gözünü de kaybetmiştir.
- Gençlik döneminde usta malı türküler dile getirmiş, 40 yaşlarına doğru kendi şiirlerine ağırlık vermeye ve türküleştirmeye başlamıştır.
- 1931 senesinde Âşıklar Bayramı'nda ismi duyulmuş ve 1933 senesinde Atatürk için söylediği bir türküden sonra özellikle Ahmet Kutsi Tecer'in de desteği ile giderek tüm Türkiye'de bilinmeye başlamıştır.
- Köy Enstitülerinde saz hocalığı yaptığı seneler boyunca ulaştığı ruh dinginliği ile sağlam yapılı hoş koşmalar söylemeye başlamış; Anadolu'yu köy köy, şehir şehir gezmiştir.
- 1952 senesinde İstanbul'da kendisi için büyük bir jübile yapılan ozana 1965 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin özel bir kanunuyla aylık bağlanmıştı. 1973'te hayata gözlerini yummuştur.
- Yalın ve duygulu söyleyişiyle Cumhuriyet Dönemi'nde halk şiirinin son büyük şairlerinden biri olarak değer görmüş; geleneksek âşık şiirimize toprak, yurt, Atatürk sevgisi ve devrimleri gibi yeni konular getirmiş; kimi şiirlerinde de güzelliklerin kaynağını Tanrı'da gören bir anlayışla tasavvufa yönelmiştir.
- Şiirlerini “Deyişler”, “Sazımdan Sesler” ve “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı kitapta toplanmıştır.

CEVAP: E

5. Öncülde hakkında bilgi verilen sanatçı “Karacaoğlan”dır. XVII. yüzyıl Türk halk edebiyatının önemli şairlerindendir. 1606’da doğduğu, 1679’da ya da 1689’da öldüğü sanılmaktadır. Yaşamı üstüne kesin bilgi yoktur. Bugüne değin yapılan inceleme ve araştırmalara göre Anadolu’nun çeşitli illerini gezdiği. Rumeli’ye geçtiği. Mısır ve Trablus’a gittiği de sanılmaktadır. Yaşamının büyük bir bölümünü Çukurova, Maraş, Gaziantep yörelerinde geçirmiştir. Doğum yeri gibi, ölüm yeri de kesin olarak bilinmemektedir. Etkileyici bir dil ve duygu evreni kurduğu şiirleriyle Türk halk şiiri geleneğinde çığır açmıştır.

Karacaoğlan yaşadığı çağda yetişmiş başka saz şairlerinin tersine, dil ve ölçü bakımından divan edebiyatının etkisinden uzak kalmıştır. Güneydoğu Anadolu insanının o çağdaki günlük konuşma diliyle yazmıştır. Yöresel sözcükleri ise yoğun bir biçimde kullanmıştır. Deyimler ve benzetmelerle halk şiirinde kendine özgü bir şiir evreni kurmuştur. Bu da onun şiirine ayrı bir renk katmıştır. Bu sözcüklerin birçoğunu halk dilinde yaşayan biçimiyle, söylenişlerini bozarak ya da anlamlarını değiştirerek kullanmıştır. Karacaoğlan, halk şiirinin geleneksel yarım uyak düzenini ve yer yer de redifi kullanmıştır. Hece ölçüsünün 11’li (6+5) ve 8’li (4+4) kalıplarıyla yazmıştır. Bazı şiirlerinde ölçü uygunluğunu sağlamak için hece düşmelerine başvurduğu da görülmektedir. Mecaz ve mazmunlara çokça başvurması, söyleyişini etkili kılan önemli öğelerdir. Şiirsel söyleyişinin önemli bir özelliği de, halk şiiri türü olan mani söylemeye yakın oluşudur. Koşmalar, se-mailer, varsağlar ve türküler şiirleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bunların her birinde açık, anlaşılır bir biçimde, içli ve özlü bir söyleyiş birliği kurmuştur.

CEVAP: A

6. Öcülde hakkında bilgi verilen sanatçı “Dadaloğlu”-dur.

Dadaloğlu:

Dadaloğlu’nun doğum ve ölüm tarihleri hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla beraber eldeki kaynaklarda 1785-1868 olarak belirlenmiştir. Yani Dadaloğlu’nun 18. yüzyılın son çeyreğinde doğup 19. yüzyılın ortalarında öldüğü bilinmektedir. Güney illerinde doğan Türkmen topluluklarının Avşar boyundandır.

Dadaloğlu’nun şiirleri yazılı kaynaklar aracılığıyla değil sözlü gelenek sayesinde bugüne ulaşmıştır. 19. yüzyılın öteki halk şairleri (Dertli, Seyrani, Emrah...) divan şiiri etkisinden kurtulamadıkları hâlde. Dadaloğlu şehir hayatından uzakta bulunduğu için yalnız kendi çevresinin duygu ve düşüncelerini dile getirmiş, dolayısıyla divan şiirinin etkilerini şiirine taşımamıştır. Devlet, zaman zaman isyan eden Türkmen boylarının göçebelikten çıkarılıp köylere yerleştirilmeleri için harekete geçmiş, Gavur Dağları’ndaki (Toroşlar) Türkmenler ise bu karara karşı ayaklanmış, Osmanlı Devleti, bu ayaklanmayı bastırınca Dadaloğlu’nun aşiretini Sivas’ın köylerinden birine yerleştirmiştir.

Dadaloğlu, çoğu cenkler, çarpışmalar üzerine yazılmış şiirlerinde bu tarihî ve sosyal olayları işlemiştir. Koşma, türkü, semai, varsağı, destanlar yazmış olan, ama asıl kişiliğini türkülerinde gösteren şair, yazış bakımından Karac’oğlan’la Köroğlu’nu hatırlatır. Dili, cenk şiirlerinde sert, pervasız; aşk ve tabiat şiirlerinde ise içli, samimi, ama hepsinde katıksız ve saf bir halk dilidir.

CEVAP: B

7. Hakkında bilgi verilen sanatçı “Dertli” dir. Sanatçı, derbeder bir hayat sürdürdüğü için “Dertli” mahlasını kullanmıştır.

CEVAP: C

8. Özellikleri verilen sanatçı “Aşık Şenlik”tir.

Aşık Şenlik: Türklerin Terekeme boyundandır. Asıl adı Hasan’dır. 1850’de Çıldır’ın (Suhara) Aşık Şenlik Kasabası (Yakınsu) köyünde doğmuştur.

19 yaşındayken Ahilkelekli Aşık Nuri’den saz çalmayı öğrenmiştir.

Kars, Ahıska, Borçalı, Tiflis, Gürü ve Revan’ı gezerek çağının diğer saz şairiyle karşılaşmalar yapmıştır.

1913’teki Revan yolculuğu sonrasında oradaki rakip saz şairlerinin kıskançlığıyla yemeğine zehir katılmış ve memleketi Çıldır’a ulaşmadan Arpaçay ilçesinde ölmüştür.

CEVAP: A

9. Metinde hakkında kısaca bilgi verilen sanatçı “Hacı Bektaş Veli”dir.

Hacı Bektaş Veli (1209-1271)

Asıl adı Seyyit Muhammet Bin Ata’dır.

Horasan Nişabur’da doğan Hacı Bektaş 13. yüzyılda yaşamıştır.

Hoca Ahmet Yesevi’nin müridi Lokman Perende’nin öğrencisi olan Hacı Bektaş, Yeseviliğin halifesi kabul edilir.

Kırşehir’in Sulucakarahöyük köyüne (Hacıbektaş’a) gelerek burada Yeniçeri Ocağı etrafında şekillenen “Bektaşilik” tarikatını kurmuştur. Hatta Hacı Bektaş’ı pirleri olarak kabul eden Yeniçeriler sefere çıkmadan önce şu duayı okurlardı:

- “Allah, Allah! İllallah! Baş uryan, sine püryan, kılıç al kan. Bu meydanda nice başlar kesilir hiç olmaz soran; Kahrımız, kılıcımız düşmana zıyan! Kulluğumuz padişaha ayan! Üçler, yediler, kırklar! Gülbang-ı Muhammedi, Nûr-i Nebi, Kerem-i Âli, Pirimiz, Sultanımız Hacı Bektaş Veli. Demine devranına hû diyelim, Hû!”
- Sevgi, hoşgörü ve tasavvuf eserlerinin konusunu oluşturur.
- Tasavvuf yollarından bahsettiği dört kapı (Şeriat, Tarikât, Hakikât, Marifet) kırk makamı işleyen Makalat adlı Farsça bir eseri vardır. Ahlâkî kuralları, hoşgörüyü ve tasavvuf anlayışını işleyen Makalat, kelime anlamı olarak makaleler anlamına gelir. Manzum tarzda beyitlerle oluşturulan eserin dili sade ve anlaşılırdır. Bu eserin de orijinali bulunmamıştır.
- Kitâbu’l-Fevâid, Şerh-i Besmele, Şathiye, Makâlât-ı Gaybiye ve Kelimât-ı Ayniye adında eserleri de vardır.

CEVAP: E

10. Halk şiirimizin ünlü saz şairi, 17. yüzyılda yaşayan, yeniçeri şairlerinin en tanınmış olduğu halde, nerede doğduğu, nerede öldüğü kesin olarak bilinmemektedir. Kayıkçı Kul Mustafa, "aşık edebiyatı"nın önemli temsilcilerindendir.

CEVAP: A

11. Metinde hakkında bilgi verilen sanatçı "Erzurumlu Emrah"tır. Erzurumlu Emrah XIX. yüzyıl halk şairlerindendir. Erzurum'un Tanbura köyünde doğduğu söylenmektedir. Erzurum doğumlu olduğu için de Erzurumlu lakabını almıştır. Sivas, Kastamonu, Konya, Niğde illerini dolaşmıştır. 1840'ta Sivas'tan Niksar'a gelerek ömrünü orada tamamlamıştır.

Saz şairleri içinde divan şiirini en iyi bilenlerden biri olan Erzurumlu Emrah, aruzla yazdığı gazel, murabba, muhammes ve müseddeslerinde bu kültürünü açıkça belli eder. Hece ile yazılmış tasavvuf üzerine şiirleri var ise de asıl kişiliği, âşık tarzı koşma ve semailerinde görülür. Ölümü hakkında kesin bir tarih yoktur.

CEVAP: A

1. Hakkında kısaca bilgi verilen sanatçı, “Seyrani”dir.

Âşık Seyrani

Develi li (Everek li) Seyrani'nin doğum tarihi kesin değildir. 1800 veya 1807 yılında doğduğuna dair kayıtlar vardır. Bugün Kayseri ilinin ilçesi olan, o yıllarda Everek adıyla bilinen Develi'de doğmuştur. Asıl adı Mehmet'tir.

Babası fakir bir mahalle cami imamı olan Hoca Cafer Efendi'dir. Çocukluğu ekonomik güçlüklerle geçmesine rağmen babasının sayesinde medrese eğitimi almaktan geri kalmamıştır.

Seyrani'nin hayatı ile ilgili kesin bilgiler mevcut olmadığından halk kendisi için bazı menkıbeler yayarak bu eksikliği gidermeye çalışmıştır. Seyrani'nin ününü duyan çevre vilayet ve kaza aşıkları sık sık Develi'ye gelerek onunla atışılar. Seyrani ustalığını konuşarak onları pes ettirir. Ama artık ona Develi dar gelmeye başlamıştır, İstanbul'a gitmeyi arzular.

Seyrani, büyük bir ihtimalle Sultan Abdülmecit'in tahta geçtiği yıl olan 1839 yılında İstanbul'a gelir. O yıllarda İstanbul'da semai kahvelerine, söz meclislerine ilgi gösterilir, aşıklar birer bilge kişi olarak görülür, dinlenirdi. Bu meclislerin tiryakileri, aşıkları yalnız bırakmaz, onları meclisten meclise, kahveden kahveye taşırlardı. Saray'da devlet erkanının konaklarında, zenginlerin köşklerinde bir araya gelen aşıklar, birbiriyle tanışır, söyleşir, atışılırlardı. Bazı paşa ve beyler, şairleri himaye eder onlara rahat bir hayat sağlarlardı. Böylesi bir zamanda İstanbul'a giden Seyrani, zamanın saz ve kalem şairleriyle tanışır, bilir. Seyrani, İstanbul'a gelmişken yarım kalan medrese öğrenimini tamamlar. Şu sözleriyle tanımlamıştır bu günlerini:

“Yedi yıl eğlendi, kaldı Seyrani

Bütün tahsil etti ilmi irfanı

Sendeyken her türlü mürüvvet kanı

Bulmadın derdime çare İstanbul”

CEVAP: D

2. D seçeneğinde verilen bilgi “Masal ve destanlarda görülen olağanüstü niteliklerin bu hikâyelerde bulunmaması Türk hikâyeciliği bakımından önemlidir.” yanlıştır çünkü Dede Korkut'ta da yer yer olağanüstü- lüklere yer verilmiştir.

Dede Korkut Hikayelerinin genel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

- Destandan halk hikâyesine geçiş döneminin ürünüdür.
- 12 hikâyeden oluşur.
- Olağanüstü olaylarla gerçeğe uygun olaylar eserde iç içedir.
- Türklerin eski yaşam tarzları ile ilgili ayrıntılar yanında İslam dini ile ilgili özelliklerde vardır.
- Eserde geçen “Dede Korkut” meçhul bir halk ozanıdır.
- Hikâyelerde Oğuzların çevredeki boylar ile aralarındaki savaşlar ve kendi iç mücadeleleri yer alır.
- Hikâyelerin konuları; aşk, yiğitlik gösterisi, kahramanlık, boylar arasındaki savaşır.
- 15. yy.da kaleme alınmıştır.
- Eserin yazarı belli değildir.
- Nazım ile nesir iç içedir.
- Hakaniye lehçesi kullanılmıştır.

CEVAP: D

3. E seçeneğinde verilen “Bütün bir milletin hikâye yaratma hünerleriyle meydana gelmiş ortak halk edebiyatı verimleri olan bu hikâyeleri Dede Korkut bir araya getirmiştir.” ifade yanlıştır çünkü “Dede Korkut Hikâyeleri” anonimdir.

Dede Korkut Hikâyeleri'nin özellikleri şunlardır:

- Dede Korkut hikâyeleri on iki hikâye ile bir ön sözden oluşmaktadır.
- Hikâyelerde olaylar nesir, kahramanların duygu ve düşünceleri nazımla dile getirilmiştir.
- Arı bir dil kullanılmış, olağanüstü olaylara yer verilmiştir.
- Türkçenin canlı ve doğal anlatım güzelliğini gösteren hikâyelerde ses tekrarları da sıkça yer almaktadır.
- Dede Korkut'un Türkler arasında, ağızdan ağıza, dilden dile dolaşan hikâyeleri XV. yüzyılda Akkoyunlular devrinde Dede Korkut Kitabı adıyla bir kitapta toplanmış, böylelikle sözden yazıya dökülmüştür.

Bu hikâyeler, Türk ruhuna, Türk düşüncesine, Türk kültürüne ve hayat tarzına ışık tutan en açık belgelerdir. Dede Korkut, Oğuz Türklerini, onların inanışlarını, yaşayışlarını, gelenek ve göreneklerini, yittiklerini, sağlam karakteri ve ahlakını, ruh enginliğini, saf, arı, duru bir Türkçe ile dile getirir. Hikâyelerdeki şiirlerde, çalınan kopuzların kıvrak ritmi, yanık havası vardır. Dede Korkut'un kahramanları, iyiliği ve doğruluğu öğütler. Güçsüzlerin, çaresizlerin, her zaman yanındadır. Tok sözlü, sözlerinin eridirler. Türk milletinin birlik ve beraberliğini, millî dayanışmayı, el ele tutuşmayı öne çıkarır.

CEVAP: E

4. Verilen boşluklara sırasıyla “Erzurumlu İbrahim Hakkı- Marifetnâme” getirilmelidir.

Erzurumlu İbrahim Hakkı (1703 -1780)

Erzurum'da doğdu. Öğreniminin önemli bir kısmını babasından aldı. Hayatı boyunca, dinî konularla ilgilendi ve bu konularda on beş kadar eser verdi. En önemli eseri Marifetnâme'dir. Bu eserde, çeşitli islâmî terimlere açıklamalar getirmiştir : İnsan kalbi, Allah aşkı, eser sevgisi, yemek, içmek, uyumak gibi... Yazarın dili, çok yalın olmamakla birlikte anlaşılabilir niteliktedir.

CEVAP: C

5. B seçeneğinde verilen bilgi “Sanatçılar sadece aruz ölçüsünü kullanmışlardır.” yanlıştır çünkü “tekke edebiyatı”nda hem aruz hem de hece ölçüsü kullanılmıştır.

CEVAP: B

6. Hakkında bilgi verilen sanatçımız “Karacaoğlan” dır.

Karacaoğlan (1606?- 1679)

Karacaoğlan, 17. yüzyıl da yaşadığı sanılan, göçebe Türkmen obalarında yetişmiş bir âşıktır. Âşk temalarının yoğun olarak yer aldığı şiirlerinde halk edebiyatında Türkmen âşıkları geleneğinin ilk ve en büyük temsilcisidir.

Yıllardır sürdürülen araştırmalar sonucunda hayatı hakkında bazı bilgiler bulunmuşsa da doğum ve ölüm yerleri, yaşadığı dönem, asıl adı ve ailesi halen kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Karacaoğlan'ın, Türkmen aşiretleri arasında Çukurova ve Toroslar'da yaşadığı sanılmaktadır. Anadolu'yu, Rumeli'yi ve Orta Doğu'yu dolaşmış, şiirler söylemiştir. Hayatı boyunca tabiatla kucak kucağa yaşamış, ona gönül vermiştir.

Karacaoğlan'ın halk beğenisine uygun ve divan edebiyatı etkisinden uzak şiirleri çabuk yayılmıştır. Bu geniş şöhreti nedeniyle ölümünden sonra gerçek hayatı unutulmuş, adı etrafında efsaneler meydana gelmiştir. Çağdaşları olan Bayburtlu Zihni, Dertli ve Seyrani de Karacaoğlan'ın izleri görülür.

Sayırsız inceleme ve tanııtma kitabına konu olan Karacaoğlan'ın şiirlerini ilk kez Sadettin Nüzhet Ergun, 1927'de “Karacaoğlan” adıyla derleyip yayımlar.

Edebi Kişiliği / Sanat Anlayışı:

- ✓ Halk edebiyatı sanatçıları içerisinde en hislisi olan Karacaoğlan; aşk, sevgi, gurbet, ayrılık, özlem, doğa ve ölüm temalarını şiirlerinde bolca işlemiştir.
- ✓ Halk şiirinin geleneksel yarım uyak düzenini ve yer yer redifi kullanmıştır. Hece ölçüsünün 11'li ve 8'li kalıplarıyla şiirler söylemiştir.
- ✓ Süsten ve özentiden uzak, bütün şiirlerini halk Türkçesiyle söylemiştir.
- ✓ Şiirlerinde coşkun bir lirizm, doğal bir içtenlik vardır.
- ✓ Şiirlerinde, yaşadığı dönemin önemli siyasi ve sosyal olaylarına da yer vermiştir.

- ✓ Koşma, semai ve varsağı türlerinde eser vermiştir. Varsağı türünün kurucusu kabul edilen şair asıl ününü, gördüğü ve âşık olduğu güzeller için yazdığı güzellemeleleriyle kazanmıştır. Bir de Nemçe Destanı adında epik şiiri vardır.
- ✓ Hayali sevgilerin peşinde koşmamış, gerçek sevgiliyi eserlerinde işlemiştir.
- ✓ Divan edebiyatı ve tasavvufu ilgillemiştir. Aruzu kullanmamış, dini temaları eserlerinde işlememiştir.
- ✓ Elinde sazı, dilinde sözüyle köy köy, diyar diyar dolaşarak insan ve yeryüzü güzelliklerini şiirlerinde anlatmıştır.

CEVAP: A

7. Metinde tanıtılan sanatçı “Bayburtlu Zihni” dir.

Öğrenimini Erzurum ve Trabzon Medreseleri’nde yaptıktan sonra 1816-17 yıllarında İstanbul’a gelerek Mustafa Reşit Paşa ile yakınlık kurmuş ve Divan-ı Hümayun kalemine girmiştir. Bir süre İstanbul’da kaldıktan sonra yurduna dönmüştür. Türk-Rus savaşında yurdunun Rus işgali altına girmesinin (1828) bütün acılarını yaşamıştır. Bir süre sonra Mısır’a gitmiş, 1840 yılına doğru İstanbul’a geldiyse de burada pek kalmamış, çeşitli görevler alarak dolaşmıştır. Donanma ile Akka’ya gitmiş, Hopa, Karaağaç, Ünye, Erzurum, Erzincan vb. yerlerde dolaşmıştır. Her gittiği yerde taşlanacak birini bulan Zihnî, bu yüzden de yerden yere vurulmuştur. Elli beş yaşını geçtikten sonra Trabzon’a gelmiş ve burada hastalanmıştır. Bu sırada yurt hasretiyle yanan Zihnî, Bayburt’a doğru yola çıkmış, Trabzon yakınlarında Holasan köyünde 1859’da ölmüştür.

Divanı ile başından geçen olayları anlatan Sergüzeştname adlı eseri bulunan Zihnî, daha çok divan şairi olmak kaygısı gütmüştür. Ama adını yine sayıları az olan, hece ile söylenmiş koşmaları ve destanları yaşatmaktadır. Divanında divan şiirinin bütün şekilleri ile yazılmış şiirler vardır. Usta bir taşlamacıdır.

CEVAP: B

8. Metinde hakkında bilgi verilen sanatçı “Hacı Bayram Velî” dir.

Hacı Bayram Velî (1352 – 1429)

Ankara’nın Çubuk ilçesinin Solfasol (Zülfâzıl) köyünde doğmuştur. Zamanın en iyi öğrenimini yapmış, sonraları kendini tasavvufa vermiştir. Hacı Bayram Velî, Fatih Sultan Mehmet’in hocası olan Akşemsettin’i de yetiştirmiş ulu bir kişidir. Şiirleri, son derece güzeldir. Ne yazık ki bu değerli şairden elimizde sadece beş şiir vardır. Bu şiirler, dil, anlatım ve duygu zenginliği bakımından çok başarılıdır. Beş şiirden, üç tanesini hece, iki tanesini aruz vezniyle yazmıştır. Ancak Hacı Bayram’ın bütün şiirleri herhalde bu kadar değildir.

CEVAP: B

9. Özellikleri verilen sanatçı “Dadaloğlu”dur.

Dadaloğlu

Yaşamı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığımız Dadaloğlu’nun şiirleri yazılı kaynaklar aracılığıyla değil, sözlü gelenek sayesinde bugüne ulaşmıştır. Asıl adı Veli olan ve Türkmen - Avşar aşıklarının önde gelenlerinden biri olan Dadaloğlu, Kul Mustafa mahlasını da kullanan Aşık Musa’nın oğludur. Az da olsa eğitim almıştır. Daha çok Gavurdağı ve Ahır Dağı yörelerinde yaşadı. Çukurova’yı, Torosları, Orta Anadolu’yu dolaştı. Şiirlerinde göçerlik koşullarını, döneminde Orta Anadolu’da hüküm süren aşiret kavgaları ve aşiretlerin Osmanlı Devleti ile savaşlarını duru ve yalın bir dille yansıttı. Dili Anadolu Türkmen boylarının kullandığı halk Türkçesiydi. Dadaloğlu Anadolu’nun halk şiiri geleneğine damgasını vurmuş en önemli sanatçılardan biri olmuştur.

Dadaloğlu, asıl ününü kavga türkülleri ile yaptı ama duygu ve aşk konularını da aynı başarıyla işledi. Yüz kadar şiiri sözlü kaynaklardan derlenerek günümüze ulaştı. Kent yaşamından kaldığı için şiirlerinde hep göçerlik ortamını yansıttı. Diğer yandan yine kentte bulunmayışi nedeniyle çağdaşı halk ozanlarında sık rastlanan divan şiirine yakınlık onda hiç görülmez. Karacaoğlan’ın aşk ve doğa şiirlerinde ki üstün yeteneği ile Köroğlu’nun yiğit ve kavgacı anlatımını birleştirir.

CEVAP: A

10. Öncülde hakkında bilgi verilen tür “meddah”tır.

Meddah

Tek kişi tarafından oynanan bir halk tiyatrosudur. Son devrin meddahları kahvehanelerde yüksekçe bir yere oturup anlatırlardı. Bunlar halk arasında dolaşan veya yazılı edebiyattan alınma yahut kendilerinin zemin ve zamana uygun olarak uydurdıkları hikâyeleri, kahramanlarının şivelerini taklit ederek türlü jest ve mimiklerle anlatırlardı. Meddah, bir tiyatro eserindeki bütün şahısları kendisinde birleştirmiş bir aktör durumundadır.

Meddah, olayları temsil ederken seyircilerin rahatça görebileceği yüksek bir yere oturur. Bir eline mendil (makreme), bir eline de sopa (değnek) alır. Mendili değişik tipteki kişilerin kıyafetini göstermek ve ağzını kapatarak seslerini taklit etmek, değişik başlıklar yapmak için kullanır. Sopadan da oyunu başlatmak, seyirciyi susturmak, değişik sesler çıkarmak ve saz, süpürge, tüfek, at gibi varlıkları canlandırmak için yararlanır.

Meddah oyunu, genellikle kahvehane, meydan gibi halkın topluca bulunduğu yerlerde oynanırdı. Her kesimden insan bu oyuna ilgi gösterirdi. Saray halkını eğlendirmek için görevlendirilen meddahlar da vardı. Meddah, çeşitli kişisel ilişkilerin taklit yoluyla canlandırılması, senaryoların orada bulunan seyirciye göre, doğaçlama olarak geliştirilmesi açısından hikâyecilerden ayrılarak bir oyuncu kimliği kazanır.

CEVAP: A

11. Hakkında bilgi verilen tür “Karagöz Oyunu”dur.

Karagöz, bir gölge oyunudur. Bu oyun, deriden kesilen ve tasvir adı verilen birtakım şekillerin (insan, hayvan, bitki, eşya vb.) arkadan ışıklandırılmış beyaz bir perde üzerine yansıtılması temeline dayanır.

Gölge oyununun önce Çin’de (MÖ 2. yüzyıl) veya Hint’te çıktığı söylentileri vardır. Evliya Çelebi ise Karagöz ile Hacivat’ın Anadolu Selçuklu Hükümdarı Alaaddin Keykubat zamanında (13. yüzyıl) yaşamış gerçek kişiler olduğunu belirtir.

Halk arasındaki bir söylentiye göre ise Karagöz ile Hacivat, Sultan Orhan (14. yüzyıl) zamanında Bursa’da bir cami yapımında çalışmış işçilerdir. İkisi arasındaki nükteli konuşmalar, diğer işçileri oyaladığı için Sultan Orhan tarafından öldürtülmüşlerdir. Daha sonra Şeyh Küşteri, Hacivat ve Karagöz’ün deriden yapılmış tasvirlerini oynatmış ve onların şakalarını tekrarlamıştır. Bu nedenle Karagöz perdesine “Küşteri Meydanı” da denir.

İslâm dünyasında 11. yüzyılda sözü edilmeye başlanan bu oyuna hayal-i zili (gölge hayali) adı verilmiştir.

Karagöz oyunu, özellikle 17. yüzyıldan sonra oldukça yaygınlaşmıştır. 19. yüzyılda Karagöz, kısaca, hayal oyunu diye anılmış, bu oyunu oynatan sanatçılara da hayalî (hayalci, Karagözcü) denmiştir.

Karagöz oyunu, halk kültürünün ortak ürünüdür. Bu oyunlarda işlenen çeşitli konuları kimin düzenlediği belli değildir. Karagöz, tuluata dayandığı için oyunun sözlerini, her sanatçı, oyun sırasında kendine göre düzenler. Karagöz oyunları 19. yüzyılda yazıya geçirilmeye başlanmıştır.

CEVAP: A

1. Metinde hakkında bilgi verilen sanatçı “Dadaloğlu”-dur.

Dadaloğlu, Toroslarda yaşayan göçebe Türkmenlerin Avşar boyundan olan sanatçının yaşamı hakkında söylentilerden başka bir şey bilinmemektedir. Devlet yönetiminin aşiretiyle olan mücadelesi üzerine söylediği: “Ferman padişahınsa dağlar bizimdir” dizelerinin nakarat olarak kullanıldığı şiiri oldukça beğeni toplamıştır. Varsağı, semai ve destanları meşhurdur. Türküler yazmıştır.

CEVAP: E

2. Halk edebiyatı sanatçılarının aruzla yazdığı türler: divan, selis, kalenderi, semai, satranç’tır. Buradaki semai hece ile yazılan semai ile karıştırılmamalıdır.

CEVAP: A

3. Metinde boş bırakılan yere “Yunus Emre” getirilmelidir.

Kesin olmamakla birlikte, Yunus Emre’nin 1238-1240 yılları arasında doğduğu sanılmaktadır. Sivrihisarlı, Karamanlı, Bolulu, Eskişehirli olduğu yönünde savlar ileri sürülse de doğum yeri konusunda kesin bir bilgi yoktur.

Şiirlerinden çıkarabildiğimiz ölçüde, yaşamının ayrıntılarını öğrenmeye çalıştığımız Yunus Emre’nin kentte oturan, eğitim görmüş, Türkmen toplulukları arasında yaşadığını söyleyebiliriz. Yunus, sık sık, bir kentin ekonomik ilişkilerinden, faaliyetlerinden söz eder. Dükkân, sermaye, kâr, zarar, alım, satım Yunus’un en çok kullandığı sözcükler arasındadır. Yunus’un şiirinde gür bir ırmak gibi çağlayan bu iş ve hayat sahneleri küçük yerleşim birimlerinde görülecek cinsten değildir.

Şiirlerine ve hayatı hakkında yazılıp anlatılagelenlere göre; iyi bir eğitim görmüştür. Taptuk Emre’nin dergâhında tasavvuf terbiyesinden geçmiştir. Halkı aydınlatmak amacıyla diyar diyar dolaşmıştır. Yıllar süren gurbet hayatından sonra doğduğu köye, Eskişehir’in Mihaliççik ilçesine bağlı Sarıköy’e dönmüştür.

Yunus, Türk edebiyatının en büyük şairlerinden biridir. Kendisinden sonra gelen pek çok şairi etkilemiştir. Kullandığı Türkçe, işlediği temalar, şiirindeki sadelik ve yalınlık, onun ne denli büyük bir şair olduğunu ispat etmeye yeter. Şiirleri *Divan*’ında toplanmıştır. Ayrıca *Risaletü’n-Nushiyye* adında bir mesnevisi vardır.

CEVAP: B

4. Öncüde verilen dörtlük, “mani” ye örnektir.

Mani, anonim halk şiirinin en küçük ve en sevilen nazım biçimidir.

Manilerin özellikleri şunlardır:

- Yedi heceli dört dizeden oluşur.
- Uyak düzeni aaxa şeklindedir.
- Birinci ve üçüncü dizeleri serbest, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı maniler de vardır (xaxa).
- Manilerin ilk iki dizesi uyağı doldurmak ya da temel düşünceye bir giriş yapmak için söylenir. Bunlara doldurma dizeler denir.
- Temel duygu ve düşünce son iki dizede ortaya çıkar.
- Üçüncü mısranın serbest oluşu söyleme kolaylığı sağlar.
- Başlıca konusu aşk olmakla birlikte her türlü konuda da söylenmiştir.
- Maniler, divan edebiyatındaki “tuyuğ”un karşılığıdır.

CEVAP: E

5. Verilen metinde “halk hikayeleri” hakkında bilgi verilmiştir.

Destanların, zaman içerisinde biçim ve öz değişikliğine uğramasıyla oluşan ürünlerdir. Halk hikâyelerinde olağanüstü unsurlar azalmış, kişiler ve olaylar doğal boyutlarına gelmiştir. Halk hikâyeleri ilahi bakış açısı ile oluşturulur. Yani hikâyelerin anlatıcısı her şeyi bilmektedir. Bu hikâyelerin metinleri kurmacadır ve bu metinlerde dil şiirsel işleviyle kullanılmıştır.

CEVAP: E

6. Metinde boş bırakılan yere “Âşık Ömer” getirilmelidir. Âşık Ömer, 17. yüzyıl saz şairlerindedir. Eline sazını alıp çok genç yaşlarda sefere çıkan Âşık Ömer, İran, Suriye, Irak, Arabistan ve Türkiye’de köy köy dolaştıktan sonra, uzun yıllar Türkiye’de kalmıştır. Gezdiği yerlerin dil ve edebiyatlarına hâkimdir. Şairin gazel, destan, koşma, semai vb. eserlerinde işlenen ana tema; sevgi, sadakat, iyilik, namus, insanlık, adalet ve merhamettir. Âşık Ömer yetmiş yaşını geçtikten sonra, gezdiği yerlerden doğum yeri olan Gözleve’ye dönmüş ve ömrünün sonuna kadar orada yaşamış, 1707 senesinde seksen altı yaşında ölmüştür.

Âşık Ömer, yüzyıllar boyunca yetmiş bütün saz şairlerimizin hem en ünlüsü hem de en çok şiir bırakmış olanıdır. (1500’e yakın) Edebî kişiliği divan ve halk şiirinin ortak etkileri altında geliştikçe bir yandan aruzla nazım tekniği kusurlu, hayalleri aşınmış da olsa tevhit, naat, kaside, gazel vb. yazmış, bir yandan da asıl ün kazandığı koşma, semai, varsağı ve destanlar meydana getirmiştir. Özellikle koşma ve semaide başarılıdır. Şiirleri Âşık Ömer Divanı’nda toplanmıştır.

CEVAP: A

7. Verilen dörtlükler “Dadaloğlu”na aittir. Bunu,
“Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir”
Beytinden net olarak anlamaktayız.

Yaşamı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığımız Dadaloğlu’nun şiirleri yazılı kaynaklar aracılığıyla değil, sözlü gelenek sayesinde bugüne ulaşmıştır. Asıl adı Veli olan ve Türkmen - Avşar aşıklarının önde gelenlerinden biri olan Dadaloğlu, Kul Mustafa mahlasını da kullanan Âşık Musa’nın oğludur. Az da olsa eğitim almıştır. Daha çok Gavurdağı ve Ahır Dağı yörelerinde yaşadı. Çukurova’yı, Torosları, Orta Anadolu’yu dolaştı. Şiirlerinde göçerlik koşullarını, döneminde Orta Anadolu’da hüküm süren aşiret kavgaları ve aşiretlerin Osmanlı Devleti ile savaşlarını duru ve yalın bir dille yansıttı. Dili Anadolu Türkmen boylarının kullandığı halk Türkçesiydi. Dadaloğlu Anadolu’nun halk şiiri geleneğine damgasını vurmuş en önemli sanatçılardan biri olmuştur.

Dadaloğlu, asıl ününü kavga türkülleri ile yaptı ama duygu ve aşk konularını da aynı başarıyla işledi. Yüz kadar şiiri sözlü kaynaklardan derlenerek günümüze ulaştı. Kent yaşamından kaldığı için şiirlerinde hep göçerlik ortamını yansıttı. Diğer yandan yine kentte bulunmayışı nedeniyle çağdaşı halk ozanlarında sık rastlanan divan şiirine yakınlık onda hiç görülmez. Karacaoğlan’ın aşk ve doğa şiirlerinde ki üstün yeteneği ile Köroğlu’nun yiğit ve kavgacı anlatımını birleştirir.

CEVAP: D

8. Örneği ve açıklaması verilen “koşma”dır.
Koşma Nazım Şeklinin Özellikleri:
- * Aşk, ayrılık, gurbet, vb. temalar işlenir.
 - * Koşmalar hece ölçüsüyle oluşturulur. Genellikle 7’li, 8’li ve 11’li hece ölçüsü kullanılır.
 - * Dörtlükler halinde oluşturulur. Dörtlük sayısı 3 ila 6 arasındadır.
 - * Uyak (kafiye) düzeni xaxa, bbba, ccca veya abab, cccb, dddb şeklindedir.
 - * Koşmaların son dörtlüğünde şairin mahlası (takma adı) bulunur.
 - * Koşmalar konularına göre dörde ayrılır:
 - Güzelleme: Sevgi, aşk gibi konuların işlendiği koşmalardır.
 - Koçaklama: Kahramanlık, savaş gibi konular işlenir.
 - Ağıt: Ölen kimselerin ardından söylenen koşmalardır. İslamiyet öncesi Türk edebiyatında sagu, divan edebiyatında mersiyeinin karşılığıdır.

CEVAP: C

9. Verilen örnekler “bilmece” ye örnektir.
Bilmece, çeşitli doğa olaylarını, yaşama ait soyut ve somut hemen hemen her olguyu, çeşitli çağrışımlarla tanımlayan ve çoğu zaman da yanıtlarını bu çağrışımlarda gizleyen, kalıplaşmış sözlerden oluşan, ortak (anonim) bir sözlü halk edebiyatı ürünüdür.
Bu söz kalıpları genellikle, sonları uyaklı sözcüklerden oluşan dizeler halinde söylenir. Düz bir söyleyiş biçiminde, tek bir cümleden oluşanları da vardır.

CEVAP: B

10. “Mum” halk edebiyatında kullanılan rüya motiflerinden biri değildir.

Türk Destanlarında Motifler (Totemler):

Işık: Bu motif destanların kuruluşunda kutsiyetten kaynaklanan hayat verici bir özelliğe sahiptir. Destanların büyük kahramanları; bu kahramanlara kadınlık ve mukaddes Türk çocuklarına annelik yapan kadınlar ilahî bir ışıktan doğarlar. Şamanist inanca göre yerden on yedi kat göğe doğru gittikçe aydınlanan bir nur âlemi vardır ki bunun on yedinci katında bütün göz kamaştırıcı ışıyla Türk Tanrısı oturur. Yeryüzünde iyilik yapan ruhlar da bir kuş şeklinde bu nur âlemine uçarlar.

Rüya: Destanın bütünü etkileyen ve destan kahramanlarının hareket alanını belirleyen bir motiftir. Bir mücadele üzerine kurulu destanlarda kazanılacak başarı veya yaşanacak bir felaket düş yoluyla önceden öğrenilir. Kadercilik anlayışı düş motifiyle destanlarda işlenir.

Ağaç: Destanlarda ağaç motifi üç yönüyle yer alır: Sığınak (Oba), Ana ya da Ata, varlığı, devleti temsil eden sembol. İnsanlığın yaratılışı hakkındaki Türk düşüncesine göre Tanrı, yeryüzündeki dokuz insan cinsini, bu insanlardan önce yarattığı dokuz dallı ağacın gölgesinde barındırmıştır.

Kırklar: Bu motif, kahramanlar etrafındaki gücü temsil eder. Kırk sayısı bazı eşya ve davranışları sınırlar. Oğuz Kağan’ın kırk günde yürümesi, konuşması gibi. Kırk sayısı görünmez âleminden gelen koruyucu, güç verici kutsiyete erişmiş şahısları da simgeler.

At: At destanlarda önemli bir konuma sahiptir. Bunun temelinde göçebe kültürün yarattığı zorlayıcı koşullar vardır. Ata bir tür dinsel totem özelliği kazandıran şamanist inançtır. At, kahramanın başarıya ulaşmasında en etkin güçtür. Sahibini korur, ona yol gösterir, tehlikelere karşı uyarır.

Ok-Yay: Destanlarda maden isimlerinin sıkça geçmesi Türklerin savaşçı bir ulus oldukları kadar savaş aracı üretmede de usta olduklarını gösterir. Destanlardaki maden isimleri tamamıyla Türkçedir. Bu da Türklerin çok eskiden beri madencilikle uğraştıklarının delilidir. Ok- yay motifi destanlarda sadece savaş aracı olarak geçmemiş, Türk üstünlüğünü ifade etmiş, hukuki bir sembol haline gelmiştir.

Mağara: Bu motif destanlarda sığınak ve ana karnını temsil eder. Bazen de ilahî buyruğun tebliğ edildiği yer olarak karşımıza çıkar.

Aksakallı İhtiyar: Destanlarda hakanların akıl danışıp öğüt diledikleri güngörmüş yaşlılar vardır. Derin tecrübeli bu kimseler, geç hakanlara yol ve iz gösterirler. Bu, Türklerin âlimlere mukaddes insan gözüyle bakıp ilme değer verdiklerini gösterir.

Yada Taşl: Bu taş destanlarda millî birlik ve bütünlüğü, halkın mutluluğunu ve devletin idealini temsil eder. Bu taş ülkeden çıkarıldığında birlik ve bütünlük bozulur ve kıtlık baş gösterir.

CEVAP: E

11. “Tuyuğ” divan edebiyatı nazım şekillerindedir. Diğer nazım şekilleri ise halk edebiyatı nazım şekillerindedir.

CEVAP: A

12. Verilen şiir “Köroğlu”na aittir.

Köroğlu (16. Yüzyıl):

- On altıncı yüzyılın sonlarına doğru, Kafkaslardan Rumeli'ye kadar, ünü bütün Osmanlı ülkesine yayılan bir saz şairidir.
- Şiirlerini dolduran samimi eda, coşkun lirizm, Celali isyanları döneminin eğilimlerine uygun kahramanlık ruhu, onun eserlerini yüzyıllarca yaşatmış ve tarihi şahsiyeti unutulmuş bir nitelik kazanmıştır.
- Bazı edebiyat tarihçilerine göre hem eşkıya, hem de hece vezniyle şiirler söyleyen bir halk ozanıdır. Kimileri ise onun ünlü halk destanının kahramanından ayrı bir kişi olduğu görüşündedir.
- Şiirlerini hece ölçüsüyle söylemiştir.
- Divan edebiyatından ve tasavvuftan etkilenmemiştir.
- Koçaklama şiir türünün Köroğlu ile başladığı söylenebilir.
- Düşmana meydan okurken ya da koçaklarına öğüt verirken üslubunda görülen sert eda, özlem duygularını dile getirirken yumuşar, lirizme kayar.
- Âşıkların piri sayılır. Âşık fasıllarında önce Köroğlu türküsü söylenir.

CEVAP: A

1. Hakkında bilgi verilen sanatçı “Yunus Emre”dir.

Yunus Emre (13. yüzyıl)

- 1240 – 1321 yılları arasında yaşadığı sanılan Yunus Emre'nin doğum ve ölüm yeri kesin olarak bilinmemektedir. Yaşamına ilişkin bilgiler hakkında kesinlik yoktur. Yaşamı efsanelerle örülmüştür.
- Taptuk Emre'nin dergahında uzun süre himmet eden Yunus Emre, Şeyhi Taptuk Emre'nin düşüncelerini yaymak için Anadolu'yu bir derviş olarak dolaştı. (Emre sözcüğü, âşık anlamına gelmektedir.)
- 13. yüzyılda Moğol istilasıyla bocalayan Anadolu'da tüm insanları dil, din, ırk ayrımı gözetmeksizin kucaklamış; barış, sevgi ve hoşgörünün en büyük temsilcilerinden biri olmuştur.
- Yunus Emre, halk şiiri tarzındaki tasavvuf edebiyatının Türk dünyasında Ahmet Yesevi'den sonra ikinci büyük şairidir.
- Anadolu'da tasavvufun yaygınlaşmasında büyük rolü vardır. Anadolu sahasında tekke (tasavvuf) şiirinin en büyük şairidir.
- Tüm halk şairlerini yüzyıllar boyunca etkilemiş, Türkçeyi büyük bir ustalıkla kullanmıştır. Şiirlerini, sehl-i mümteni denilen herkesin başaramayacağı bir sadelik, açıklık ve özlülükle söylemiştir.
- Şiirlerinde çok derin bir Allah aşkı ve insan sevgisi vardır.
- İlahi türünün en güzel örneklerini vermiştir.
- Çoğunlukla hece ölçüsü ve dörtlük nazım birimi kullanan şair, kimi şiirlerinde ve Risaletü'n – Nushihye adlı mesnevi biçimindeki eserinde ise aruz ölçüsünü kullanmıştır.
- 1991 yılı, UNESCO tarafından “Yunus Emre Sevgi Yılı” ilan edilmiştir.

Eserleri:

Divan: Genellikle hece ölçüsü ve dörtlüklerle yazdığı şiirlerinin toplandığı eseridir.

Risaletü'n – Nushihye: Dini, tasavvufi içerikli bir nasihatname sayılabilecek bu eser, mesnevi nazım biçimi ve aruz ölçüsüyle yazılmıştır.

CEVAP: A

2. V numaralı cümlede verilen bilgi yanlıştır. “Başlıca nazım şekilleri “ilahi, nefes, türkü, semai”dir. Çünkü “semai ve türkü” tekke edebiyatının nazım şekillerinden değildir.

CEVAP: E

3. V numaralı yargı da yanlışlık vardır. “Bu yüzyılda aşık edebiyatı olgunluk dönemine ulaşmış, yalın bir dille ve hece ölçüsüyle “Mevlit” ve “Garipname” gibi dini nitelikte eserler yazmıştır.” Çünkü hem “Mevlit hem de Garipname” divan edebiyatı sanatçıları tarafından kaleme alınmıştır.

CEVAP: E

4. Metinde boş bırakılan yere “türkü” getirilmelidir.

Türkünün Özellikleri:

- Türkü nazım şeklinin diğer halk şiiri türleri içinde ayrı bir önemi vardır. Diğer halk şiiri türlerinde ferdi (kişisel) niteliğine karşılık türkülerde sosyal yan ağır basar.
- Türkülerin anonim özellik kazanmasında gurbet, göç, gezgin halk şairleri ve günümüzde de kitle iletişim araçlarının etkisi rol oynamıştır.
- Türküler, hece ölçüsünün bütün kalıplarıyla söylenir, en çok yedili, sekizli ve on birli hece ölçüsü kullanılır.
- Bir türkü iki bölümden oluşur: bent ve bağlantı (kavuştak).
- Bent, türkünün asıl sözlerinin olduğu bölümdür. Bağlantı ise her bendin sonunda tekrarlanan “nakarat” bölümüdür.
- Bentler ve bağlantılar kendi içinde uyaklanır.
- Türküler, başlangıçta söyleyeni belli ürünler iken, zamanla türkünün asıl sahibi unutulur, sözlü gelenek içinde farklı yörelere yayılarak anonim nitelik kazanır. Ancak söyleyeni belli türküler de vardır. Buna örnek olarak âşık tarzı halk şiirinde türkü nazım biçimini kullanarak şiir söyleyen sanatçıları gösterebiliriz.

CEVAP: A

5. Verilen şiirde “eleştiri” olduğundan “taşlama” türüne örnektir.

Taşlama: Bir kişi olay ya da durumu eleştiren koşma-
lardır.

CEVAP: A

6. Metinde hakkında bilgi verilen tür “satranç” tır.

Satranç:

- Saz şairlerinin aruzla yazdıkları türlerden biri olan satrançın örnekleri de azdır ve ancak 19. yüzyılda görülür.
- Aruz ölçüğünün “Müfteilün Müfteilün Müfteilün Müfteilün” kalıbıyla ve musammat gazel biçimiyle düzenlenir. Özel bir beste ile söylenir.
- Satranç, musammat beyitlerinden oluştuğu için her dize iki eşit parçaya bölünür ve iç uyak bulunur. İç uyaklarına göre uyak şeması şöyledir: abab-cccb- çççb.
- Satranç hece ölçüsünün 8+8 kalıbına da uyar.

CEVAP: D

7. Gevheri, Bayburtlu Zihni, Seyrani ve Dertli'nin aruz ölçüsüyle de yazılmış şiirleri varken “Dadaloğlu” şiirlerinde sadece hece ölçüsünü kullanılmıştır.

CEVAP: B

8. Hakkında bilgi verilen şair “Kaygusuz Abdal”dır.

Didaktik türdeki eserlerinde açık ve yalın bir dil kullandı. Nükteli ve iğneli bir üslubu vardır. Alevî-Bektaşî Türk şiir geleneğini sürdürdü. Bazı şiirlerinde Yunus Emre'nin etkileri görülür.

Eserleri:

- Divân
- Sarây-nâme
- Minber-nâme
- Dil-güşâ
- Gevher-nâme
- Budala-nâme
- Mesnevi
- Muğlâta-nâme (Kitab-ı miğlate)
- Esrâr-i Hurûf
- Vücûd-nâme

CEVAP: C

9. E seçeneğinde verilen ifade “Değişler, Sazımdan Sesler, Dostlar Beni Hatırlasın adlı kitaplarda toplamıştır.” yanlıştır. Çünkü “Aşık Veysel”in şiirlerini ölümünden sonra Ümit Yaşar Oğuzcan toplayıp derlemiştir.

CEVAP: E

10. Parçada özelliği verilen tür “tekerleme”dir.

Tekerlemelerin Özellikleri, Tekerleme Türleri:

Uyaklarla elde edilen ses ve söz oyunları ve çeşitli çağrışımlarla birbirine bağlanmış, çoğunlukla, iç ahenk olarak şiir, şekil olarak düzyazı görünümlü, birbirini tutmaz gerçekdışı düşüncelerin sıralanmasıyla meydana getirilmiş sözlü bir halk edebiyatı ürünüdür.

Konu: Tekerlemenin belirli bir ana konusu yoktur. Birbirine aykırı düşünceleri, gerçekdışı, olmayacak durumları bir araya getirip mantık dışı bir takım sonuçlara vararak şaşırtıcı bir etki yaratır. Böyle olunca da dinleyenleri şaşırtmak, eğlendirmek, keyiflendirmek için başvurulan ahenkli bir söz kurgusu olarak karşımıza çıkar.

Bu özellikleriyle tekerlemenin, ilgiyi sıcak tutup anlatılacak olan anlatıya veya yapılacak olan eyleme dinleyicileri, katılımcıları hazırlamak gibi bir işlevi de vardır. Masal tekerlemelerinin bunun yanı sıra bir başka işlevi de masalın gerçekdışı, hayal ürünü olduğunu anımsatmasıdır.

CEVAP: A

11. Hakkında bilgi verilen sanatçı, “Kazak Abdal”dır.

Kazak Abdal:

Romanya Türklerindedir. On yedinci yüzyılda yaşadığı sanılan bir ozandır. Şiirlerinin bir kısmı hiciv örnekleriyle doludur. Dili yalın ve sadedir. Rahat okunur. Şiirleri güncelliğini halen korumaktadır.

Kazak Abdal'ın ucu tenteneli ve taslanmış bir mendilinin, Demir Baba dergahında bulunduğunu, Deliorman'dan gelen göçmenler söylemektedirler. Kazak Abdal, Denizli'deki dergahında yatmaktadır.

CEVAP: E

12. E seçeneğinde “Âşıkların savaş ve dövüşlerini anlatan, mertlik ve yiğitlik duygularını işleyen şiirlerine taşlama denir.” bilgi yanlışlığı vardır çünkü bu türe “taşlama” değil “epik” denir.

CEVAP: E

13. D seçeneğinde verilen bilgide “11’li hece ölçüsüyle yazılan semaide dini ve toplumsal konular ele alınır.” yanlışlık yapılmıştır çünkü semai 8’li hece ölçüsüyle yazılır ve dini konulara semaide yer verilmez.

Semai: Halk şiirinde hecenin sekizli ölçüsü ile koşma biçiminde düzenlenen ve özel bir ezgi ile söylenen şiirlerdir. Genellikle en az üç, en fazla beş dörtlükten oluşurlar. Çoğunlukla doğa, güzellik, ayrılık, kavuşma gibi duygusal ve lirik temaları işlerler. Semainin hece ölçüsünün yanında aruz ölçüsü kullanılarak yazılanları da vardır.

Semai Özellikleri:

1. Genellikle en az 3, en fazla 5 dörtlükten oluşurlar.
2. Çoğunlukla doğa, güzellik, ayrılık, kavuşma gibi duygusal ve lirik temaları işlerler.
3. Semainin hece ölçüsünün yanında aruz kullanılarak yazılanları da vardır.
4. Güney Anadolu’da yaşayan Varsak Türkmenlerine ait halk şairleri tarafından söylenen şiirlerdir.
5. Özel bir bestesi vardır.
6. 8’li hece ölçüsü ile söylenir.
7. Varsağıda hayattan ve talihten şikayet gibi konular da işlenir.
8. Şiirin sonuna doğru mahlas kullanılır.
9. Yaygın olmayan bir nazım şeklidir.
10. Dili sade ve yalındır halkın günlük yaşantıda kullandığı deyim ve deyişlerden yararlanır.
11. Birçok yönüyle koşmalara benzerler. Aralarındaki tek fark semaiyerin 8’li hece ölçüsüyle yazılmaları, koşmaların ise 11’li hece ölçüsüyle yazılmalarıdır.
12. En güzel örneklerini Karacaoğlan, Erzurumlu Emrah vermiştir.
13. İlk dörtlülüğü aaab abab aaba abcb şeklinde diğer dörtlükler dddb eeeb fffb şeklindedir.

NOT: Semaiyer koşmalardan hece sayısı ve özel ezgisi bakımında ayrılır.

CEVAP: D

1. Divan edebiyatında şiir dili oldukça ağırdır, nesir ise süslü, orta ve sade olmak üzere üçe ayrılır.

Divan Edebiyatı'nın Genel Özellikleri:

- Arap ve İran edebiyatlarının etkisiyle, medrese tahsillerinden geçmiş seçkinlerin oluşturduğu edebiyattır. Bu nedenle Yüksek Zümre Edebiyatı adıyla da anılır. Şairlerin şiirlerini divan adı verilen eserlerde bir araya getirmeleri dolayısıyla "divan edebiyatı" adını almıştır.
- Dil, konu, biçim özellikleri yönünden Arap ve özellikle İran edebiyatının etkisindedir.
- Edebiyatımızın yabancı etkilere en açık olduğu bölümüdür.
- Eserlerin tamamı yazılıdır. Divan edebiyatında anonim ürün yoktur.
- Düzyazı da kullanılmış olmakla birlikte nazım (şiir) daha yaygındır.
- Müzikle ilgisi halk edebiyatına göre çok daha azdır.
- Dindışı ve bireysel konular-temalar ön plandadır. Dini ve toplumsal konulara daha az yer verir.
- İlk örnekleri 11. ve 12. yüzyıllarda kendini göstermiş ise de asıl başlangıcı 13. yüzyıldadır. 19.yüzyılın ikinci yarısına kadar devam etmiştir.

CEVAP: E

2. Divan edebiyatında genel olarak tam ve zengin uyak kullanılmıştır. Bundan dolayı A seçeneğinde verilen "Şiirler, daha çok yarım ve cinaslı uyak kullanılarak yazılmıştır." yargı yanlıştır.

Divan Şiiri'nin Genel Özellikleri:

- Aruz ölçüsü kullanılmıştır.
- Ana nazım birimi beyittir. Dörtlükler de kullanılmıştır.
- Arap ve İran edebiyatlarından aynen alınmış nazım biçimleri kullanılmıştır. Sadece şarkı ve tuyuğ Türk divan şairlerince divan şiirlerine dâhil edilmiştir.
- Genellikle tam ve zengin kafiye tercih edilir. Ahenge önem verildiğinden rediflere de özellikle yer verilir.
- Bütün güzelliğine değil parça (beyit) güzelliğine önem verilir.
- Dil ve anlatım süslü ve sanatlıdır. Mazmun adı verilen kalıplaşmış dolaylı (telmihli, eğretilmeli) söz kalıplarıyla, anlatım yapılır. ["Meh" (ay) dendiğinde "sevgilinin yüzü"nü, "servi" dendiğinde "boyu"nun "inci" dendiğinde "dişi"nin anlaşılması gibi.]

CEVAP: A

3. E seçeneğinde verilen "Gazelin her dizesinin altına birer kısa dize eklenerek yazılan biçimler de vardır. Bu tür gazellere "ziyade" denir. ifade yanlıştır bu tür gazellere "ziyade" değil, "müstezat" adı verilir. Ziyade gazelin sonuna eklenen kısa dizelere verilen isimdir.

CEVAP: E

4. D seçeneğinde verilen bilgi “Kasidede şairin kendini övdüğü bölüme “methiye” denir. yanlıştır çünkü bu bölüme “methiye” değil, “fahiye” denir.

Konularına Göre Kaside Türleri:

- a- **Tevhit ve Münacât:** Allah’ın birliğini ve yüceliğini anlatan şiirlere tevhit, Allah’a yapılan yalvarış ve yakarışları anlatan şiirlere ise münacaat denir.
- b- **Naat:** Hz. Muhammed’i övmek için yazılan kasidelere denir.
- c- **Mersiye:** Bir kimsenin ölümü üzerine duyulan üzüntü ve acıyı anlatmak için yazılan şiirlerdir. (Bu türün konu bakımından eski Türk edebiyatındaki karşılığı sagu, halk edebiyatındaki karşılığı ise ağıttır.)
- d- **Methiye:** Bir kimseyi övmek için yazılan kasidedir.
- e- **Hicviye:** Bir kimseyi yermek için yazılan kasidedir.
- f- **Fahiye:** Şairlerin kendilerini övmek amacıyla yazdıkları kasidelerdir.

NOT: Bundan ayrı olarak kasideler çoğunlukla nesib bölümlerinde ele alınan konulara göre isim alır. Padişahın tahta çıkışı için yazılanlara cülûsiyye, düğün törenlerini anlatanlara sûriyye, Ramazan ayının gelişini kutlamak ve Ramazan’ın faziletlerinden bahsetmek için yazılanlara Ramazaniyye, bayramı konu alanlara bayramiyye veya iydiyye, Muharrem ayını anlatanlara Muharremiyye, yeni yılı kutlayanlara sâliyye, bahar mevsimini tasvir edenlere bahariyye veya rebîiyye, kış mevsimi için yazılanlara şitâiyye, yaz eğlencelerini anlatanlara sayfiye veya temmuziyye, yeni yapılan bir bina için yazılmış olanlara dâriyye, hamam tasviri için yazılanlara hamamiyye, at tasvirleri ihtiva edenlere rahşîyye, nevrüz dolayısıyla yazılanlara nevrüziyye, bir ülkenin veya kalenin fethi dolayısıyla o yerin fatihine sunulanlara fethiyye, barış üzerine yazılanlara sulhiyye, gittiği yerden veya seferden dönen padişah veya kumandanlara takdim edilenlere kudûmiyye denir.

Bazı kasideler ise rediflerine göre gül, sümbül, lâle, menevşe, su, tiğ, kalem kasidesi gibi adlar alır.

CEVAP: D

5. B seçeneğinde verilen “Eleştiri ve yergi içerikli ürünlerle ağırlık verme” bilgi divan şiirinin özelliklerinden biri değildir.

Divan şiirinin genel özellikleri şunlardır:

- Aruz ölçüsü kullanılmıştır.
- Daha çok tam ve zengin uyak kullanılmıştır.
- Şiirler, “göz için kafiye” anlayışıyla yazılmıştır.
- Nazım birimi olarak ağırlıklı olarak beyit tercih edilmiş, beyte göre az da olsa dörtlük kullanılmıştır.
- Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamalar yoğun olarak kullanılmıştır.
- Oldukça sanatlı, ağır bir dili vardır.
- Anlam ve söz sanatlarına yer vermek bir hüner olarak görülmüştür.
- Gazel, mesnevi, kaside ve rubai gibi Arap ve İran edebiyatı nazım şekillerinin yanı sıra Türklere ait olan şarkı ve tuyuğ nazım şekilleri de kullanılmıştır.
- Şiirler konularına göre tevhit, münacat, naat, methiye, fahiye, mersiye, hicviye adlarını almıştır.
- Aşk, şarap, sevgili, Allah aşkı gibi konular ağırlıklı olarak işlenmiştir.
- Bütün güzelliğine değil parça güzelliğine önem verilmiştir.
- Somut konulardan çok soyut konular işlenmiştir.
- “Sanat için sanat” anlayışı egemendir.
- Konudan çok konunun işleniş biçimi önemsenmiştir.
- Divan şiirinin İran edebiyatından aktarılmış, şaire özgürlük tanımayan bir estetiği vardır.
- Duygu ve düşünceler kalıplaşmış sözlerle; yani “mazmun”larla anlatılmıştır.
- Şairler, mahlaslarını son beyitte söylemişlerdir.

CEVAP: B

6. D seçeneğinde verilen bilgi “Divan edebiyatında ölüm temasının ele alındığı, ölenin niteliklerinin dile getirdiği şiirlere “ağıt” denir. yanlıştır çünkü bu türe divan edebiyatında “mersiye” denir.

Mersiyenin Genel Özellikleri:

- Arapça bir kelime olan mersiyenin halk edebiyatındaki karşılığı “ağıt”, İslamiyet öncesi Türk edebiyatındaki adı ise “sagu”dur.
- Kutsal günlerde, ölüm törenlerinde mersiye okuyan kişiye de mersiyehan denir.
- Mersiyeler bazen ölenin kaybindan doğan teessürü ifade etmek, bazen ölen kişinin meziyetlerini (yiğitliğini, cömertliğini, kahramanlığını) ifade etmek için yazılır.
- Arapça ve Farsça kelimeler çok olduğundan dili ağırdır.
- Nazım birimi beyittir.
- Aruz ölçüsüyle yazılmıştır.
- Mersiyeler genellikle mesnevi ve terkib-i bent nazım biçimlerinde yazılmıştır.
- Divan edebiyatı klasik çağında orta uzunlukta ve tamamı beyitlerden oluşan bir şiir iken, son evrede 8 beyitten ve bunu tamamlayan bendlerden oluşan bir yapıya dönüşmüştür.
- Tekke edebiyatının Bektaşî nev’inde Hz. Hüseyin için yazılan mersiyeler çoktur ve meşhurdur.
- Fuzûli’nin “Hadikatü’s-Süedâ” (Seyyidler Bahçesi) adındaki mersiyesi ünlüdür.
- Ünlü divan şairi Bakî’nin Kanuni Sultan Süleyman’ın ölümü üstüne yazdığı Kanuni Mersiyesi, bu türün en güzel örneklerindedir.

CEVAP: D

7. Divan şiirinde her beytin kendi içinde bir bütünlüğü ve anlamının olması C seçeneğinde verilen “Parça güzelliğine, bütün güzelliğinden daha fazla önem verilmiştir.” yargıya ulaştırır bizi.

CEVAP: C

8. Gazelin son beytinde mahlasa yer verilir B seçeneğinde verilen,
“Ey şuh Nedîmâ ile bir seyrin işittik
Tenhâca varıp Göksu’ya işret var içinde”
Beyitte de “Nedima” şeklinde mahlasa yer verilmiştir.

CEVAP: B

9. Özellikleri verilen akım “Sebk-i Hindi” akımı olduğundan verilen boşluğa da “Sebk-i Hindi” getirilmelidir.

CEVAP: D

10. Verilen boşluğa “musammat gazel” getirilmelidir.

- Musammat gazel, dize ortaları uyaklı olan ve dizeleri ortadan ikiye bölünebilen gazellere denir.

Musammat Gazel Örneği:

Beni candan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı

Felekler yandı âbımdan muradım şem'i yanmaz mı

Kamu bîmârına cânân deva-yı derd eder ihsan

Niçün kılmaz bana derman beni bîmar sanmaz mı

Şeb-i hicran yanar canım döker kan çeşm-i giryânım

Uyarır halkı efgânım kara bahtım uyanmaz mı

CEVAP: E

1. B seçeneğinde verilen bilgi “Mesneviler “divan” ların içinde yer alan ve uyaklanış yönüyle gazele benzeyen önemli şiiirlerdir.” yanlıştır çünkü “mesnevi” ve “gazel” türleri uyaklanış ve konu olarak birbirine benzemez.

Gazelin özelliklerini maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz:

1- Beyit sayısı 5 ile 15 arasında değişir ama genelde bu sayı 5, 7, 9 beyittir.

2- İlk beyit kendi arasında kafiyelidir. Gazelin kafiye düzeni (örgüsü) şöyledir; aa, ba, ca, da, ea, fa

3- Gazelin ilk beytine matla (doğuş yeri) denir.

4- Gazelin son beytine makta (bitiş, kesiliş yeri) denir.

5- Şairin isminin geçtiği beyte taç beyit denir.

6- Gazelin en güzel beytine beytül-gazel denir. Bu beyte “şah beyit” de denir.

7- Gazelde genelde anlam bütünlüğü aranmaz, anlam beyitte tamamlanır.

8- Bir gazelin bütününde aynı konu işleniyorsa, böyle gazellere yek-ahenk gazel denir.

9- Bütün bir şiiirin aynı söyleyiş güzelliğine sahip olduğu gazellere yek-âvâz gazel denir.

10- Divan edebiyatı şairleri bütün maharetlerini gazelde ortaya koyarlar. Büyük şair olmanın en büyük ölçütü gazellerdir.

11- Gazelde konu aşk, şarap, güzellik ve aşkın ıstırabıdır.

12- Bazı gazellerin matladan sonra gelen beyitlerinde mısralar ortalarından bölünebilir. Bu durumda gazele iç kafiye hakimdir. Böyle gazellere musammat gazel denir.

13- Aruz ölçüsüyle yazılır.

14- Fuzûlî, Bâkî, Nedim, Şeyh Galip, Taşlıcalı Yahya Bey vb. gazelin önemli isimleridir.

Mesnevinin özelliklerini maddeler halinde şöyle sıralamak mümkündür:

- Her beyiti kendi içinde uyaklıdır. (aa-bb-cc-dd-ee-ff...)
- Aşk, tasavvuf, savaş, kahramanlık, savaş... gibi çeşitli konular işlenir.
- Divan şiiirinde olay ağırlıklı konuların işlendiği bir türdür. Hikaye ve romanın divan edebiyatındaki

karşılığıdır.

- Divan şiiirinin en uzun nazım biçimidir.
- Aruzun kısa kalıplarıyla yazılır.
- Beyitler arasında anlam bütünlüğü vardır.

CEVAP: B

2. Hakkında bilgi verilen divan edebiyatı nazım şekli “şarkı”dır. Şarkılarıyla ünlü sanatçı Lâle Devri’nde yaşamış olan Nedim’dir.

CEVAP: A

3. Verilen dizeler “müstezat” nazım şekinden alınmıştır. Müstezatın kelime anlamı olarak, çoğalmış, artmış demektir. Divan şiiirinde edebiyat terimi olarak ise özel bir nazım biçiminin adıdır.

Divan şiiirinde müstezat, gazelin özel bir biçimidir. Uzun dizelerden sonra birer kısa dize eklenmesiyle meydana gelir. Kısa dizelere “ziyade” yani “ek” denir. Uzun ve kısa dizeler kendi aralarında kafiyelidir.

CEVAP: E

4. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı “Hoca Dehhani”dir.

Edebî Kişiliği:

- Dehhani, Anadolu’da divan şiirinin din dışı konularda şiirler yazan bilinen ilk şairidir.
- Döneminde hemen bütün şairler dinî-tasavvufî konularda şiirler yazarken onun şiirlerinde pek tasavvuf etkisi görülmez.
- O, bahar, gül, içki meclisleri gibi dünya zevklerini; hasret, arzu, heves, içli şikâyetler hâlinde dünyevî aşkın çeşitli görünümlerini, hayatın geçiciliği gibi din dışı konuları işler şiirlerinde.
- Az sayıdaki şiirlerinde daha sonraki yüzyıllarda karmaşık mazmunlar hâline gelecek olan teşbih ve istiarelerin zengin örnekleri görülür. Bu bakımdan onun şiirleri, İran tesirinin görüldüğü ilk örnekler sayılmıştır.
- Dehhani’nin bugüne kadar ele geçen şiirleri bir kaside ve altı gazelden ibaret olup toplam yetmiş dört beyittir.
- Gazellerinde mazmunlara açık şekilde yer veren şair, Oğuz Türkçesini en zarif ve en sade şekilde kullanmıştır.
- Şiirleri, Türk edebiyatında gazel ve kaside nazım şeklinin ilk örneklerini oluşturur.
- Şiirleri ifade ve teknik bakımından aynı devirdeki diğer Anadolu Türk şairlerine oranla daha başarılıdır.

Eseri:

Selçuklu Şehnamesi

Şikârî’nin Tarih adlı eserindeki rivayete göre Selçuklu Sultanının isteği üzerine 20 bin beyitlik bir Selçuklu Şehnamesi yazdığı ileri sürülmüşse de bugüne kadar böyle bir eser bulunamamıştır.

CEVAP: D

5. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı “Şeyhî”dir.

Edebî Kişiliği:

- Erken dönem divan edebiyatı şairlerindedir ve divan edebiyatının gelişmesine büyük katkısı olmuştur.
- Dokuzlar köyüne giderken, köyün eski sahiplerinin saldırısına uğramış ve bu durumu padişaha “Harnâme” adlı mesnevi tarzında kaleme aldığı hicviyesi ile anlatmıştır.
- Şiirlerinde ses güzelliğinden çok, söze ve anlama önem vermiştir.
- Şiirlerinde tasavvuf kültüründen çokça yararlanmıştı.
- Şiirlerinde alışılmamış ya da terk edilmiş sözcükleri kullanmaya meraklıdır.
- İnsan hakları, ilahî ve beşeri adalet gibi konularda yergi dolu şiirler yazmıştır.
- Tasavvufî bir kişilik olmasına ve tasavvuf eğitimi almış olmasına rağmen eserlerinde tasavvufî öğeler bulunmamaktadır.
- Din dışı şiirler yazmayı tercih etmiştir.

Eserleri:

Harname, Hüsrev ü Şîrin

Harname

Çelebi Sultân Mehmet’e sunulmuş 126 beyitlik bir mesnevidir. Eser, Türk mizah ve hiciv edebiyatının şaheserlerindedir. Eser, ince alay ve nükteleri içerir. Şair, eserde yük taşımakta pek çok sıkıntılar çeken bir eşeği ele alarak semiz bir öküz gibi olmaya çalışan bu eşeğin başına gelenleri anlatır. Öküzlerin rahatına ve boynuzuna imrenen eşek, sonunda kulaklarından da olur. Eleştirel nitelikler taşıyan Harname, sembolik bir mesnevidir.

Hüsrev ü Şîrin

II. Murat’ın isteği ile yazılan eser 6944 beyitten oluşmaktadır. Esas hikâye 11 bölümdür. Eser Nizami’nin aynı addaki mesnevisinin tercümesidir. İran hükümdarı Hüzmüz’ün oğlu ile Ermeni Meliki Mehin Banu’nun yeğeni Şirin arasındaki aşk macerasını işler.

CEVAP: A

6. Hakkında bilgi verilen eser "Leyla ile Mecnun" dur. Eser Arap edebiyatı kaynaklıdır.

CEVAP: C

8. Parçada sözü edilen şair "Kadı Burhaneddin"dir.

Edebî Kişiliği:

- Kadı Burhaneddin, gazelleri ve tuyuğları ile ün kazanmıştır.
- Tuyuğ nazım şeklini divan edebiyatına kazandırmıştır.
- Gazellerinin gayet içten ve âşıkane olduğu görülür.
- Aşk şiirlerinin yanı sıra din ve tasavvuf ile ilgili şiirleri de vardır.
- Şiirlerinde ne mahlası ne de adı bulunmaktadır.
- Şiirlerinde Türkçeyi aruza uydurmakta güçlük çektiği görülür.
- Günlük konuşma dilini şiirlerinde kullanması onun şiirlerine ayrı bir özellik verir.
- Edebî sanatlara, özellikle cinasa düşkündür.
- Bazı şiirlerinde tasavvuf izleri gayet açıkça görülmekle beraber daha çok, beşeri, maddi aşkı işlemiş ve maceracı, dövüşçü, savaşçı hayatının ve ruhunun izleri çok açık olarak şiirlerine yansımıştır.
- Divan'ı vardır.

Eserleri: Divan

Divan'ında 1500 gazel, 119 tuyuğ, 20 rubai var. Şiirinde adını ya da mahlasını anmaz. Edebi sanatlara, özellikle cinasa düşkündür.

Divan'ının yanı sıra dini konuları işlediği İksîr-üs Saadet fî Esrâr-ül İbâdet ve Tercîh-üt Tavzîh adlı iki eseri daha vardır.

CEVAP: B

7. Paçada boş bırakılan yerlere sırasıyla "Bağdatlı Ruhî- Terkbibent'tir" ifadeleri getirilmelidir.

CEVAP: E

9. E seçeneğinde yanlışlık yapılmıştır. Çünkü Fezail-i Mekke, Fuzulî'nin değil, Bâkî'nin eseridir.

CEVAP: E

BİDERS YAYINCILIK

10. A seçeneğinde verilen "Tezkiretü'l – Evliya" Sinan Paşa'ya aittir.

CEVAP: A

1. C seçeneğinde verilen bilgi “Divan edebiyatında bir şairin başkalarına ait bir şiirin aynı ölçü ve uyakla benzerlerini yazması yaygın bir gelenektir ve bu şekilde yazılan şiirlere de şehrengiz adı verilmiştir.” yanlıştır. Buna “sherengiz” değil, “nazire” denir.

Nazire, bir şairin bir şiirine başka bir şairin aynı ölçek, aynı uyak ve aynı nazım biçimi ile yazdığı benzer şiir dir.

Eski edebiyatta bir esere nazire (benzer) yazma işi ne, o eseri tanzîr etmek (benzerini yazmak) denirdi.

Gazel, kaside ve musammatlara yazılan nazirelerde aynı ölçü, aynı uyak ve aynı konu kullanıldığı halde; terkiib-i bend, mesnevi gibi uzun eserlerde sadece konu ve ölçü korunur; uzunluk kısalık, bend sayısı ve yaklar korunmaz.

Divan edebiyatında nazireye çok önem verilmiş, hattâ nazireleri derleyen birtakım kitaplar dahi hazırlanmıştır.

Ciddî bir esere lâtife ve gülmece (mizah) yoluyla nazire yazmaya tehzil (alaya alma, şaka biçimine sokma) denir. Nazire olsun, olmasın, alaycı şiirlere genellikle hezel (şaka, lâtife) adı verilir.

CEVAP: C

2. V numaralı cümlede bilgi yanlışlığı yapılmıştır. “Bununla birlikte divan edebiyatında şairler sürekli yeni nazım şekilleri arayışı içinde olmuştur.” Çünkü divan edebiyatı sanatçıları yeni arayışlardan ziyade var olanı en iyi şekilde işlemeye ve anlatmaya çalışmışlardır.

CEVAP: E

3. Verilen öncüldeki eser “Harnâme”dir.

Harnâme, divan edebiyatı şairi Şeyhi tarafından mesnevi türünde kaleme alınmış bir hikâyedir. 126 beyitten oluşmaktadır. Türk edebiyatında ilk fabl örneği sayılabilir. Sonunda canından olan, öküze özenen bir eşeğin hikayesi anlatılır.

Aynı zamanda bir hekim olan Şeyhi; Çelebi Mehmed’i tedavi edince, Çelebi Mehmed ona bir köy (Tokuzlu köyü) hediye eder. Köye doğru yola koyulan Şeyhi, yolda eşkiyalar tarafından soyulur ve dövülür. Bunun üzerine Harnâme’yi kaleme alır.

CEVAP: B

4. Parçada özellikleri verilen divan edebiyatı temsilcisi “Şeyh Galip”tir.

Edebî Kişiliği:

- Divan şiirinin son büyük ustası kabul edilmiştir.
- İlk şiirlerinde Esed, sonraki şiirlerinde Galip mahlasını kullanmıştır.
- Üslup bakımından Sebk-i Hindî akımının etkisinde kalmış ve bu tarzı, şiirlerinde başarıyla uygulamıştır.
- Hint üslubundan dolayı kapalı, ilk başta rahatça anlaşılmayan şiirler söylemiştir.
- Şiirlerinde ses ve söz güzelliğine önem vermiş, kendi bulduğu mecazlarla şiire yeni bir hayal gücü kazandırmıştır.
- Duygu, düşünce ve heyecanlarını ustalıkla dile getiren lirik bir şairdir.
- Nedim’le mahalli yaşamı yansıtan ve halka yaklaşan anlayışa uzak kalmakla birlikte, zaman zaman halk deyişlerine ve söyleyişlerine de yer vermiştir.
- Sade bir dille şarkılar da yazmıştır.
- Duygu ve düşüncelerini birtakım hayaller, sembollerle anlatmıştır.

Eserleri:

Divan, Hüsn ü Aşk, Şerh-i Cezîre-i Mesnevi, Es-Sohbetü’s-Sâfiyye

CEVAP: B

5. Öncüde hakkında bilgi verilen sanatçı “Bakî” dir.

Edebî Kişiliği:

- Bâkî, şiirde söyleyiş tarzında yenilik yapmış, imâle ve zihaf denilen dil kusurlarını en aza indirmiştir.
- Şiirlerinde aruz kusurlarını okuyanın dil zevkini incitmeyecek derecede azaltmıştır.
- Şöhret kazanmış birçok kasidesi olmakla beraber o, her şeyden önce bir gazel şairidir.
- Onun bu sahadaki üstünlüğü sonraki devirlerde de hep kabul edilmiştir.
- Bâkî, gazellerinde hayatın zevklerini terennüm etmiş, insanın fani ömrünü elinden geldiğince aşk, içki ve eğlence meclislerindeki zevklerle gününü gün edip değerlendirmesini benimseyen bir felsefeye tercüman olmuştur.
- Onun şiiri manevî ıstırap ve acılar etrafında dönen çağdaşı Fuzûlî’nin şiirlerinden bu yönüyle ayrılır.
- Bakî, derin ve büyük ıstırapların şairi olmak yerine hayatın zevk ve eğlencelerine yönelmiş bir şiir ustasıdır.
- Bâkî, şiirini ince hayaller, nükte ve tevriye başta olmak üzere türlü edebî sanatlarla işleyip zenginleştirmiştir.
- Bâkî, Osmanlı’nın 16. yüzyıldaki ulaştığı büyüklüğü şiir alanında temsil eden ve yansıtan usta bir sanatçıdır.
- Bir yandan Osmanlı ordusu ve hükümdarlarının savaşlarını tantanalı şiirlerde yüceltirken, bir yandan da çok ince aşk ve tabiat şiirleri söylemiştir.
- Onun şiirlerinde coşkun bir lirizm yoktur, o şiirlerinde duygudan çok, akla önem vermiştir.
- Bâkî’nin şiirlerinde tasavvufî izler görülmez. Aşağı yukarı her büyük şairin divanında bulunan tevhid, münâcât, na’t gibi dinî ve tasavvufî içerikli şiirler Bâkî’nin divanında yoktur. Yaşadığı hayatı anlatmayı amaç edinen sanatçı, bu amaçla tasavvufî terimleri bir araç olarak kullanmıştır.
- Bâkî nin şiirlerinde tabiat ve İstanbul’dan çizgiler sıklıkla yer alır. Onun manzumelerinde devrinin zengin hayatı ve görkemi kolaylıkla hissedilir. Şiirinde İstanbul Türkçesini kullanan şair, zaman zaman halk söyleyişinden de yararlanmıştır.
- Temiz ve ahenkli bir üslûba sahip olan Bâkî, divan şiirine bir söyleyiş kudreti ve rahatlığı kazandırmıştır.

CEVAP: C

6. Öncüde tanıtılan divan şairi “Taşlıcalı Yahya”dır.

Edebî Kişiliği:

- Sade bir dil, akıcı bir üslupla güzel kaside ve gazeller söylemiştir. Ancak o, mesnevileriyle tanınmıştır. Hamse sahibidir.
- Hamsesindeki mesneviler “Şah ü Geda, Usulname, Gençne-i Raz, Gülşen-i Envar, Yusuf ve Züleyha”dır.
- Şair, mesnevilerinin konularını İran edebiyatından almamış, kendi oluşturmuştur. Bu yönüyle eserleri orijinaldir.
- Eserlerinde mahalli renk ve çizgilere çokça yer vermiştir.
- Yusuf ve Züleyha, Türk edebiyatında bu isimle yazılan mesnevilerin en değerlisi ve başarılısı kabul edilmektedir.

CEVAP: A

7. Parçada tanıtılan sanatçı “Nef’î”dir.

Edebî Kişiliği:

- Divan şiirinin kaside alanında başarılı olmuş ve bu türde üstat, kabul edilmiştir.
- Kasidelerinin özellikle “nesib” kısmında çok başarılı olmuştur.
- Övgü ve yergilerinde sınır tanımayan sanatçı en güzel “fahriye”leri yazmış, sanat kudreti bakımından kendini İran şairlerinden üstün görmüştür.
- Gazellerinde de başarılı olan sanatçı, gazellerinde sağlam bir dil ve ifade, güzel tasvir ve hayallerle yer vermiştir.
- Şiirlerinde iç ve dış musikiye büyük önem vermiş, söz oyunlarına çok fazla ilgi göstermemiştir.
- Övgülerinde çok abartılı olan şair, gördüğü hatalar ve küçüklükler karşısında da aynı derecede hicvedicidir.
- En yüksek makamdakiler bile onun hicivlerinden kurtulamamış, bu durum, onun ölümüne neden olmuştur.
- Şiir diline yeni bir ahenk ve musiki kazandırmıştır. Bu nedenle şiirlerinde zengin bir musiki, düşünce ve bilgiyle yoğrulmuş sanatlı bir ifade vardır.
- Anlamda açıklığa önem veren sanatçı, sözü kursesiz söylemeye özen göstermiş ve bunda başarılı olmuştur.

CEVAP: D

8. Öncülde de hakkında bilgi verilen şarkılarıyla ün yapmış divan şairi “Nedim”dir.

Edebî Kişiliği:

- Divan şiirine yenilik getirmiş, bu şiirin soyut dünyasından çıkarak dış dünyayı ve duyguları gerçek yönleriyle vermeye çalışmıştır.
- Halk zevkinin inceliklerine dikkat etmiş, halk deyimlerini ve söyleyişlerini şiirlerinde kullanmıştır.
- İstanbul Türkçesi onunla büyük ölçüde şiir dili hâline gelmiştir.
- Kasideden çok, gazel ve şarkı türünde başarılı olmuştur.
- Şiirlerinde bazı kuralların dışına çıkarak şiire yenilikler getirmiştir.
- Klasik şiirin mazmunlarının yanında yeni mazmunlar oluşturmuştur.
- Tasavvufî ilişkisi olmayan, hikmetli sözler söylemeye merak duymayan bir şairdir.
- Şiirlerinde maddi ve beşeri bir aşkı, şen şakrak ve çarpıcı bir şekilde dile getirmiştir.
- Kudretli tasvirleri, ince hayalleri ve güzel anlatımıyla yaşadığı Lale Devri’ni ve eğlencelerini başarılı bir şekilde anlatmıştır.
- Yaşamı hep neşeli yanlarıyla gören sanatçı, şiirlerinde hüznü ve kedere yer vermemiştir.
- Şarkı türünün gelişip yaygınlaşmasında büyük rol oynamış, “şarkı şairi” olarak anılmıştır.
- Kasidelerinde İstanbul’un tabiat güzelliklerini, İstanbul yaşamını ve aşk duygularını tasvir ve ifade etmiştir.
- Farsça şiirleri de olan şairin hece vezniyle bir de türküsü vardır.
- Divan’ından başka Arapçadan bazı tercüme nesirleri vardır.

CEVAP: B

9. II numaralı cümlede “Divan nesrinin önemli eserlerinden olan Fuzulî’nin Leyla ile Mecnun’u süslü nesir örneğidir.” yanlışlık yapılmıştır. Çünkü “Leyla ve Mecnun” süslü nesir örneği olmaz “mesnevi” nazım şekliyle yazılmıştır.

CEVAP: B

10. Parçada sözü edilen sanatçı Gülşehri’dir. Feridüddin Attar’dan uyarladığı “Mantıkü’t Tayr” adlı eseri çok önemlidir. Sanatçının bu eserden başka; Feleknâme, Aruz Risalesi, Keramet-i Ahi Evran isimli eserleri de vardır.

CEVAP: B

1. Verilen boşluklara sırasıyla “XVI. - Fuzulî - Bakî” yargıları getirilmelidir.

CEVAP: E

2. Hakkında bilgi verilen sanatçı “Nedim”dir.

Edebî Kişiliği:

- Divan şiirine yenilik getirmiş, bu şiirin soyut dünyasından çıkarak dış dünyayı ve duyguları gerçek yönleriyle vermeye çalışmıştır.
- Halk zevkinin inceliklerine dikkat etmiş, halk deyimlerini ve söyleyişlerini şiirlerinde kullanmıştır.
- İstanbul Türkçesi onunla büyük ölçüde şiir dili hâline gelmiştir.
- Kasideden çok, gazel ve şarkı türünde başarılı olmuştur.
- Şiirlerinde bazı kuralların dışına çıkarak şiire yenilikler getirmiştir.
- Klasik şiirin mazmunlarının yanında yeni mazmunlar oluşturmuştur.
- Tasavvufî ilişkisi olmayan, hikmetli sözler söylemeye merak duymayan bir şairdir.
- Şiirlerinde maddi ve beşeri bir aşkı, şen şakrak ve çarpıcı bir şekilde dile getirmiştir.
- Kudretli tasvirleri, ince hayalleri ve güzel anlatımıyla yaşadığı Lale Devri’ni ve eğlencelerini başarılı bir şekilde anlatmıştır.
- Yaşamı hep neşeli yanlarıyla gören sanatçı, şiirlerinde hüznü ve kedere yer vermemiştir.
- Şarkı türünün gelişip yaygınlaşmasında büyük rol oynamış, “şarkı şairi” olarak anılmıştır.
- Kasidelerinde İstanbul’un tabiat güzelliklerini, İstanbul yaşamını ve aşk duygularını tasvir ve ifade etmiştir.
- Farsça şiirleri de olan şairin hece vezniyle bir de türküsü vardır.
- Divan’ından başka Arapçadan bazı tercüme nesirleri vardır.

CEVAP: D

3. Öncülde verilen boşluğa “Bağdatlı Ruhi” getirilmelidir.

Edebî Kişiliği:

- Şiirlerinde tasavvufun izleri görülmektedir. Ancak o, tasavvufu bir fikir ve bilgi olarak değil bir heyecan ve duygu olarak ele almıştır.
- Sade bir dille, sanat endişesinden uzak bir söyleyişle şiirler yazmıştır.
- Şiirleri nazım tekniği bakımından zayıftır.
- Bağdatlı Ruhi'nin en çok etkilendiği şair Fuzulî'dir. Fuzulî'nin oğlu Fazlı ile de arkadaşlık kurmuştur.
- Aşk, kahramanlık gibi konular üzerine yazmaktansa yaşadığı bölgelerin idari sistemlerinin meseleleri, toplumun sorunlu ve eksik noktaları, yanlış din anlayışı gibi konularda, eleştirel bir üslupla şiirler yazmıştır.

Eserleri:

Divan

Terkibibent

Bağdatlı Ruhi'nin en ünlü eseri Terkibibent isimli 17 bendlik manzumesidir. Bu eser, asırlarca beğenilerek okunmuş, Tanzimat Dönemi'nde Ziya Paşa ve Muallim Naci bu esere nazire yazmıştır. Şair bu şiirde, devrinin kusurlu ve eksik yanlarını, din ve ahlak sahasındaki ikiyüzlülüğü, kötülükleri işlemiştir. Bu eseriyle o, sosyal eleştirinin ilk şairi olarak adlandırılabilir.

CEVAP: C

4. D seçeneğinde verilen bilgi “Dini- tasavvufi edebiyat alanında Âşık Paşa, Yunus Emre tanınmış şair ve yazarlardır.” yanlıştır.

CEVAP: D

5. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı “Şeyhi”dir.

Edebî Kişiliği:

- Erken dönem divan edebiyatı şairlerindedir ve divan edebiyatının gelişmesine büyük katkısı olmuştur.
- Dokuzlar köyüne giderken, köyün eski sahiplerinin saldırısına uğramış ve bu durumu padişaha “Harnâme” adlı mesnevi tarzında kaleme aldığı hicviyesi ile anlatmıştır.
- Şiirlerinde ses güzelliğinden çok, söze ve anlama önem vermiştir.
- Şiirlerinde tasavvuf kültüründen çokça yararlanmıştı.
- Şiirlerinde alışılmamış ya da terk edilmiş sözcükleri kullanmaya meraklıdır.
- İnsan hakları, ilahî ve beşeri adalet gibi konularda yergi dolu şiirler yazmıştır.
- Tasavvufi bir kişilik olmasına ve tasavvuf eğitimi almış olmasına rağmen eserlerinde tasavvufi öğeler bulunmamaktadır.
- Din dışı şiirler yazmayı tercih etmiştir.

Eserleri:

Harname, Hüsrev ü Şirin

Harname

Çelebi Sultân Mehmet'e sunulmuş 126 beyitlik bir mesnevidir. Eser, Türk mizah ve hiciv edebiyatının şaheserlerindedir. Eser, ince alay ve nükteleri içerir. Şair, eserde yük taşımakta pek çok sıkıntılar çeken bir eşeği ele alarak semiz bir öküz gibi olmaya çalışan bu eşeğin başına gelenleri anlatır. Öküzlerin rahatına ve boynuzuna imrenen eşek, sonunda kulaklarından da olur. Eleştirel nitelikler taşıyan Harname, sembolik bir mesnevidir.

Hüsrev ü Şirin

II. Murat'ın isteği ile yazılan eser 6944 beyitten oluşmaktadır. Esas hikâye 11 bölümdür. Eser Nizami'nin aynı addaki mesnevisinin tercümesidir. İran hükümdarı Hüzmüz'ün oğlu ile Ermeni meliki Mehin Banu'nun yeğeni Şirin arasındaki aşk macerasını işler.

CEVAP: A

6. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı “Nabî”dir.

XVII. yüzyılın Nefî’den sonra en büyük şairidir. Asıl adı Yusuf olan sanatçı, 1642’de Urfa’da doğmuş, eğitimini burada tamamlamış, daha sonra İstanbul’a gelmiş, 1712’de İstanbul’da vefat etmiştir.

“Bende yok sabr-ı sükûn, sende vefadan zerre
İki yoktan ne çıkar fikredelim bir kere”

Na ve bi kelimeleri Farsça ve Arapçada ‘yok’ manasına gelmektedir. Bu beyitte Nabî mahlasının oluşumunu belirtmektedir.

Edebî Kişiliği:

- Edebiyatımıza düşünce şiiri çığırını açmıştır. Bu açıdan o, hikemi şiirin kurucusudur.
- Didaktik, yani öğretici şiirin en başarılı şairlerindedir.
- Eserlerinde duygu ve hayal yerine düşünceye önem vermiştir. Bu nedenle şiirlerinde heyecan ve duygular azdır.
- Günün olaylarını, çağının haksızlıklarını, huzursuzluklarını edebiyat ve sanattan taviz vermeden işlemiştir.
- Nâbî’ye göre şiir, günlük hayatın içinde olmalı, hayattan ve insanlardan kopmamalıdır. Bunun için Nâbî’nin şiirleri hayat içinde karşılaşılan sorunlara çözümler üreten, yer yer öğütler veren ve yol gösteren bir yapıdadır.
- Şiirlerini hakîmane bir eda ile söyleyen sanatçı, bunlarda sanat unsurlarından uzak durmamıştır.
- Şiirlerinin dili dönemine göre bir hayli sadedir.
- Rahat ve kolay bir söyleyişi vardır.
- Bazı hikmet sözleri atasözü gibi kabul edilmiş ve günümüze kadar gelmiştir.
- Manzum ve mensur birçok eseri vardır.
- Şiirlerinde sade, açık ve akıcı bir dil kullanan Nâbî, nesirlerinde hayli ağır bir dil kullanmıştır.

Eserleri:

Hayriyye, Hayrabad, Surname, Tercüme-i Hadis-i Erbain, Münşeât, Fetihname-i Kamanîçe

Hayriyye

Oğlu için yazdığı öğütler kitabıdır. Mesnevi tarzında yazılan eser, dini, millî, ahlaki ve insani öğütleri içerir. Hikemi tarzın en güzel örneklerinden biridir. Bu yönüyle didaktik bir eserdir. Sanatçı, devrin hayatını,

sosyal anlayışını da bu eserinde başarılı bir şekilde ortaya koymuştur.

Hayrabad

İçinde masalsı öğelerin olduğu bir mesnevidir. Eser, Ferüdüddin Attar’ın “İlahiname” isimli eserinden hareketle yazılmış dört bölümden oluşan bir mesnevidir.

CEVAP: D

7. Hakkında bilgi verilen divan edebiyatı nazım şekli “müstezat”tır.

Müstezat :

- Gazelin her dizesine kısa bir dize eklenmesiyle oluşur; ancak bu kısa dizeler “ziyade” adını alır, yani “dize” kabul edilmez.
- Uyak düzeni genellikle gazel gibidir:
- aa/ xa/ xa/xa/xa...
- Ziyadeler, eklendikleri dizelerle uyaklı olur.
- Aruzun belirli bir kalıbıyla yazılır.
- Divan şiirinin sanatlı biçimlerindedir. Fakat seyrek kullanılmıştır.

CEVAP: A

8. Verilen öncülde “Şeyh Galip” hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir. “Cihannüma” ile Katip Çelebi’ye, “Habname” ile Veysi’ye, “Tazarrunama” ile Sinan Paşa’ya “Münşeat” ile Nergisi’ye ulaşılır.

CEVAP: E

10. D seçeneğinde verilen yargı “Felsefe, tasavvuf ve ahlak konularını işleyen “Kabusname” adlı eser, süslü nesrin en başarılı örneğidir.” yanlıştır.

CEVAP: D

9. IV numaralı cümlede verilen yargı “Orta nesir”, çeşitli söz sanatlarıyla yüklü, secilerle dolu nesirdir ve tezkireler bu nesir ile yazılır.” yanlıştır.

Divan Nesri’nin Genel Özellikleri:

- Dil, konu ve tür yönünden Arap ve İran edebiyatlarının etkisindedir.
- Konu ve düşünceden çok, söyleyiş güzelliğine önem verilir.
- Dili yabancı sözcük ve tamlamalarla yüklüdür. Söz sanatlarına ve mecazlara önem verilir. Cümleler uzundur. Paragraf düzeni yoktur.
- Cümlelere yerleştirilen secilerle (uyaklı sözlerle) şiirdekine benzer bir ahenk yaratılmaya çalışılır.
- Noktalama işareti kullanılmaz.
- Düzyazıda dini-ahlaki konular ağırlıklı olarak işlenir. Tarihi olaylar, gezi izlenimleri, toplumsal sorunlar, bireysel duygular gibi konuların da işlendiği olur.

CEVAP: D

1. C seçeneğinde yanlışlık yapılmıştır “Şeyhî'nin Hüsn ü Aşk adlı tasavvufi mesnevisi, ilahi aşk yolunda kişilerin katlanması gereken zorlukları işleyen alegorik eserdir.” çünkü “Hüsn ü Aşk” Şeyhî'nin değil, Şeyh Galip'in eseridir.

CEVAP: C

2. A seçeneğinde bilgi yanlışlığı yapılmıştır. Çünkü toplumsal eleştirinin ilk örneği “Harname” ve yazarı da “Şeyhî” kabul edilir.

CEVAP: A

3. Metinde boş bırakılan yere “Sehi Bey” getirilmelidir. Şair ve Anadolu sahasının ilk tezkire yazarı olan Sehî Bey, Edirne’de doğdu. Asıl adı belli değildir. AbdulaHoğlu denmesine bakılırsa devşirme olduğu söylenebilir. Şairlik bakımından zayıf olmakla birlikte, onu önemli kılan “Heşt Behişt” adlı tezkiresidir.

CEVAP: A

4. Öncülde verilen boşluğa “Kâtip Çelebi'nin” getirilmelidir çünkü “Cihannüma” adlı eser Katip Çelebi'nindir.

CEVAP: A

5. IV ve V numaralı cümlelerde bilgi yanlışlığı vardır. Çünkü şair “medhiye” kısmında kendini değil, övdüğü kişinin faziletlerini dile getirir. “Fahriye” bölümünde ise şair kendini över.

Methiye: Bu bölümde adına kaside yazılan kişi övülür. Kasidenin asıl bölümüdür.

Fahriye: Şairin, kendi kendisini övdüğü, sanatının diğer bütün şairlerden üstün olduğunu söylediği bölümdür.

CEVAP: D

6. Öncülde hakkında bilgi verilen sanatçı “Naima”dır.

Naimâ (1655-1716)

XVII. yüzyıl Osmanlı tarihçiliğinin en ünlü temsilcisidir. Halep’te doğmuş, genç yaşta İstanbul’a gelmiştir. Kendini sevdirmesi sayesinde kısa sürede saray balıcalığından Divan-ı Hümayun kâtipliğine yükselmiş; bilgisi ve tarihe olan merakı dikkat çekerek vakanüvisliğe getirilmiştir. Sonraki yıllarda başmuhasebeciliğe kadar bu yükselişini sürdürdüyse de uğradığı bir iftira yüzünden gözden düşmüş, Mora’da ölmüştür.

Naimâ Tarihi adlı eserinde Osmanlı tarihinin 1574-1659 yılları arasındaki olaylarını olduğu gibi hikâye etmekten çekinmemiş, devlet yönetimindeki bozuklukları ve bunların nedenlerini tarafsız bir tarihçi gözüyle anlatma başarısını göstermiştir. Sözlü ve yazılı kaynaklardan derlediği bilgileri bir araya getirmedeki ustalığı, olayları tahlil ve tasvir etmedeki gücü ve üslubunun çekiciliği, eserini başarılı kılan özellikler arasındadır.

CEVAP: A

7. Metinde boş bırakılan yerlere “Divan – Risalet’ün – Nushiye” getirilmelidir.

CEVAP: B

8. IV numaralı ifade de verilen bilgi de yanlışlık “Çok uzun cümlelerin, bol söz ve anlam oyunlarının göze çarptığı bu türün en belirgin örneklerini Fuzuli ve Şeyh Galip vermiştir.” söz konusudur. Çünkü gerek Fuzuli gerekse Şeyh Galip düzyazıyla değil şiirleriyle ön plana çıkmış şairlerdir.

CEVAP: D

BİDERS YAYINCILIK

9. Metinde verilen boşluklara sırasıyla “Nedim - Enderunlu Vâsıf” getirilmelidir.

CEVAP: D

1. **Nesib veya Teşbib:** Kasidenin ilk bölümüdür. Genellikle kasidelerin en uzun ve sanatlı bölümüdür. Şair bu bölümde mevsimleri, bayram günlerini, felsefî bir konuyu ve daha başka çeşitli konuları işleyebilir. Kasidelere ismini veren kısım bu bölümdür.

E seçeneğinde verilen,

“Sadrında seni eyleye Hak daim ü sabit

Hep âlemin ettikleri şimdi bu duadır”

Beyitte kaside yazılan kişiye dua edildiğinden kasidenin “dua” bölümünden alınmıştır.

Dua: Kasidelerin son bölümüdür. Bu bölümde, şair Allah’tan, övdüğü kimse için ikbal, saadet, uzun ömür ve başarı diler, kendisi de, kasidesini başarı ile bitirmesine imkân verdiği için Allah’a karşı şükran duygularını dile getirir.

CEVAP: E

2. Hakkında bilgi verilen nazım biçimi “tahmis” tir.

Tahmis: Bir gazelin her iki dizesinin başına aynı ölçüde üç dize ekleyerek oluşturulan nazım biçimidir. Tahmis genellikle başka bir şairin gazeline yapılırsa da, kendi gazellerinden tahmis oluşturan şairler de vardır. başarılı bir tahmis’te asıl beyit ile eklenen dizeler anlam bakımından kaynaşmış olmalıdır. Başa eklenen üçer mısra gazelin matlası ile aynı kafiyede olur. Diğer beyitlere eklenen üçer mısra ise o beyitlerin ilk mısraları ile kafiyelidir.

Uyak düzeni şöyledir:

aaaaa - bbbba - cccca - dddda - eeeee

CEVAP: D

3. Parçada verilen boşluklara sırasıyla “terciibent – ter-kibibent” ifadeleri getirilmelidir.

Teciibent

Biçim ve uyak bakımından ter-kibibende benzer.

- Bentlerin kafiye düzeni aşağıdaki gibidir:

aa xa xa xa xa xa bb cc xc xc xc xc xc bb
ee xe xe xe xe xe bb gg xg xg xg xg xg bb...

- En az beş, en fazla on beş bentten oluşur. Her bent beş ila on beyitten oluşur.
- Her bendin sonunda vasita beyti denen bir beyit vardır. Her bendin sonundaki vasita beyiti aynıdır.
- Terciibentin ter-kibibentten farkı vasita beyitleri-nin her bendin sonunda aynen tekrarlanmasıdır. Bu sebeple bentlerde işlenen konular asında bir uyum olmak zorundadır. Yani konu bütünlüğü vardır.
- Konu bakımından da farklılıklar görülür. Genellikle Tanrı'nın gücü, evrenin sonsuzluğu, doğanın ve yaşamın karşıtlıkları işlenir. Ayrıca ter-kibi bentte işlenen yaşamdan ve talihten şikayet; felsefi düşünceler, dini, tasavvufi konular ve toplumsal yer-giler de terciibentte işlenir.
- Vasita beyitinden bir önceki bente “tercihane” adı verilir.
- Ziya Paşa önemli bir tercii bent şairimizdir.

Ter-kibibentin özellikleri şunlardır:

- 8-20 dizelik bentlerden oluşan nazım şeklidir.
- Genellikle 5-7 bentten oluşur.
- Bentlere “hane”, bentleri bağlayan beyitlere ise “vasita” denir.
- Şair, son bentte mahlasını söyler.
- Kafiye düzeni aa xa xa xa xa xa bb (v) – cc xc xc xc xc dd (v) ya da aa aa aa aa aa bb – cc cc cc cc cc dd... şeklindedir.
- Vasita beyti, bentteki dizelerden ve diğer vasita beyitlerinden ayrı kafiyelenir.
- Münacaat, naat gibi dinî; felsefi ve tasavvufi düşünce gibi öğretici konular; övgü, yergiler işlenir.
- Edebiyatımızda ter-kibibent deyince akla ilk gelen isim Bağdatlı Ruhi'dir. Onun ter-kibibenti gazel kafiyeyle 16'şar mısralık 17 bentten oluşmuş uzun bir şiirdir. Dönemindeki aksaklık ve bozuklukları, insanların zayıf ve kötü taraflarını alaylı bir dille hicveden bu ter-kibibent çok tanınmış ve pek çok şair tarafından nazire yazılmıştır.

CEVAP: C

4. Parçada sözü edilen nazım biçimi “şarkı”dır.

Şarkı:

Divan şiirinde bestelenmeye uygun ölçü kalıpları ile yazılan ve çoğunlukla 4 dizelik bendlerden oluşan nazım biçimidir. 5 ya da 6 dizelik bendlerden de oluşabilir. Üçüncü dizeye meyan adı verilir. Ve bu dizinin anlam bakımından daha özlü olmasına dikkat edilir. Dördüncü dizeye ise nakarat denir. Aşk, sevgili, ayrılık, içki, eğlence gibi konularda yazılır. Divan edebiyatının ilk şarkı yazarı Naili-i Kadim'dir. 28 şarkısıyla Nedim de bu türün en güzel örneklerini vermiştir.

Divan şiirine Türklerin kazandırdığı bir nazım şeklidir. Şarkıda ilk bendin dördüncü mısraı bütün bentlerde tekrarlanmaktadır. Nazım birimi, kafiye şeması bakımından koşmaya benzer. Ölçü, beste, dil ve anlatım yönünden koşmadan ayrılır. Buna nakarat denir. Şarkılar bestelenmek üzere yazılır. Bu sahanın ustası Nedim'dir.

CEVAP: D

5. D seçeneğinde verilen “Bâkî ve Hayâlî gibi şairlere hocalık yapmış olan Zatî, mesnevi türünde yazdığı eserlerle bilinmektedir.” bilgide yanlışlık vardır. Çünkü Zatî'nin “mesnevi” nazım şekliyle yazdığı eserlerle değil “gazel” nazım şekliyle yazdığı eserlerle bilinmektedir.

CEVAP: D

6. Hakkında bazı bilgiler verilen divan edebiyatı sanatçısı, "Güvahi" dir.

Güvahi (?-1526)

Kaynaklarda Güvahi hakkında fazla bilgi yoktur. Sipahi olduğunu, ordu ile Çaldıran Seferi'ne çıktığını biliyoruz. Geyveli olarak gösterilirse de Geyve'ye sonradan yerleştiği ve orada öldüğü sanılmaktadır. Kâtip Çelebi; asıl adını Mehmet, babasının adını ise Abdullah olarak verir.

Dönemin tezkire yazarları, "Şiirlerinde zarafet yoktur." yargısında bulunmuştur. Klâsik edebiyat ölçüleri içinde bu yargı doğru gibi görünse de özellikle Pendnâme dil ve folklor açısından büyük önem taşır.

Pendnâme, Kenzu'l-Bedayi (Güzel Sözler Kaynağı, Yavuz Sultan Selim adına Türkçe atasözlerini derlediği bir eserdir.).

Güvahi'nin ayrıca 117 beyitlik Gurbet-nâme ve 396 beyitlik İbret-nâme adlı mesnevî tarzında iki küçük eseri daha vardır.

CEVAP: D

7. Anadolu sahasında yazılan ilk tezkire ve yazarı, "Sehi Bey'in Heşt Behişt" adlı eseridir.

CEVAP: B

8. Öncülde bazı özellikleri verilen sanatçı, "Enderunlu Fazıl"dır. Enderunda yetiştiği için "Enderunlu" lakabını almıştır. Asıl adı Hüseyin'dir.

CEVAP: A

9. A seçeneğinde verilen "Hoca Dehhani – Baki - Nedim" şiirlerinde dini –tasavvufi konulara değinmemişlerdir.

CEVAP: A

10. Öncülde özellikleri verilen sanatçı “Ahmedî” dir.

Edebî Kişiliği:

- Kaside ve gazellerinin yanında birçok konuda eser vermiş, özellikle mesnevilerinde bilimsel ve kültürel konuları işlemiştir.
- Türk edebiyatında bu yüzyılda en çok eser veren sanatçıdır.
- Türkçeyi iyi kullanan, nazım tekniğine hâkim kudretli bir sanatkârdır.
- Ahmedî'nin 8000 beyti aşan büyük bir Divan'ı, 8250 beyitlik İskender-nâme'si, 5000 beyit tutan Cemşîd ü Hurşîd'i eserlerinin en önemlileridir.
- Ahmedî, divanındaki kaside ve gazellerinde İran şiir mektebinin sanatlarını gösterdiği gibi, Türk ruhunun inceliklerini ve Türkçe'nin ifade gücünü de aksettirmiştir.
- “İskendernâme” adlı mesnevisi ile tanınmıştır.

Eserleri:

Divan, İskendernâme, Cemşîd ü Hurşîd, Tervihü'l-Ervah, Mirkâtü'l-Edeb

İskendernâme

Eser, I. Bayezid'in oğlu Emir Süleyman'a sunulmuş 8000 beyitlik bir mesnevidir. Eserin sonunda 334 beyitlik “Dâstân-ı Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osman” adıyla Osmanlı tarihi vardır. Bu bölüm, günümüze kadar gelen Türkçe yazılmış ilk Osmanlı tarihi olma özelliğini taşır.

Büyük İskender'in hayatı, aşkları ve fetihlerini, gayesni anlatan ve konusunu Genceli Nizâmî'nin kitabından alan fâilâtün fâilâtün fâilün vezniyle yazılmış mesnevi şeklinde bir eserdir. Başka kaynaklardan da faydalanan ve konuyu kendi buluşlarıyla, sanatıyla süsleyip genişleten Ahmedî, orijinal sayılabilecek bir eser ortaya koyduğu gibi, onu çeşitli bilgilerle zenginleştirerek bir ilimler ansiklopedisi hâline getirmiştir.

Cemşîd ü Hurşîd

Ahmedî'nin Emir Süleyman'ın isteği üzerine kaleme aldığı mesnevisidir. Mesnevinin konusu, Çin hükümdarının oğlu Cemşîd ile Rum kayserinin kızı Hurşîd arasında geçen aşk hikâyesidir. 1403 yılında mefâîlün mefâîlün faülün vezniyle yazılmış bir mesnevidir.

Tenrihü'l-Ervah

Tıp konusunda yazılmış bir mesnevidir. Emîr Süleyman adına 1403-1410 yılları arasında kaleme alınmış, daha sonra bazı ilavelerle birlikte I. Mehmed'e

sunulmuştur.

Esrar-name Çevirisi

İranlı şair Ferideddin Attar'dan yapılmış olan bu çeviri mesneviden önceki kaynaklar söz etmemektedir.

Mirkâtü'l-Edeb

Aydınöğullarından, Hamza Bey'in ismine yazılmış olan eser Arapça-Farsça manzum sözlüktür.

CEVAP: A

1. Türk edebiyatında yazılan ilk tezkire, Ali Şir Nevai'nin "Mecalisü'n Nefais" adlı eseridir. Mecalisü'n-Nefâis Çağatay Türkçesi ile Semerkant'ta Hüseyin Baykara adına yazılan Mecalisü'n - Nefâis, Türk edebiyatında yazılan ilk tezkiredir. Mukaddime ve yazarın meclis adını verdiği sekiz bölümden oluşan bu eser, Câmî ve Devletşah'ın eserlerinin benzeridir. Tezkirede şairler her mecliste kronolojik olarak sıralanmıştır.

CEVAP: A

2. Hakkında bilgi verilen sanatçı "Evliya Çelebi"dir.

Evliya Çelebi (1611 -1682)

- 17. yüzyılda düz yazı alanında en önemli sanatçılardandır.
- Gezi türünde edebiyatımızın en büyük yazarıdır.
- Aslen Kütahyalı bir aileden gelen saray kuyumcusu Derviş Zillî Mehmet Ağa'nın oğlu olup İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Medrese öğreniminden sonra Enderun'da eğitim görmüştür.
- On ciltlik Seyahatname isimli eserinde İstanbul'dan başlayarak Anadolu, Rumeli, Suriye, Kafkasya, İran, Avusturya, Mısır, Balkanlar, Rusya... gibi ülkelere yaptığı gezilerini anlatır.
- Arı bir dille ve ilgi çekici bir üslupla yazdığı eserinde yalnızca gördüklerini ve yaşadıklarını yazmamış, gezdiği devletlerle ilgili tarih coğrafya, folklor, din ve inanış biçimlerini de yazmıştır.
- Gezdiği, gördüğü mekanlarla ilgili düşüncelerini sergilerken, başlı başına birer araştırma konusu olabilecek bilgiler, belgeler ortaya koyar. Bunlar arasında öyküler, türküler, halk şiirleri, söylenceler, masal, mani, ağız ayrılıkları, halk oyunları, giyim kuşam, düğün dernek, eğlence, inançlar, karşılıklı insan ilişkileri, komşuluk bağlantıları, toplumsal davranışlar, sanat ve zanaat varlıkları önemli bir yer tutar.
- Kimi zaman mübalağaya ve esprilere başvurması, insanları ve olayları masallaştırması, halk içinde yaşayan efsanelere yer vermesi esere renk katmaktadır.
- Başvurduğu hikâye tekniği (bugünkü anlayışla röportaj tekniği) ilgi çekicidir.

CEVAP: C

3. Divan edebiyatında önemli olan aynı konuyu ve kavramı aynı nazım şekillerini kullanarak daha iyi yazmaya ve anlatmaya çalışmak olduğundan divan edebiyatı özgün bir edebiyat oluşturamamıştır.

CEVAP: C

4. Hem sözlü hem halk hem de divan edebiyatında oluşturulan eserlerde bir ölçü vardır. Sözlü ve halk edebiyatında bu ölçü hece; divan edebiyatında ise bu ölçü aruz ölçüsü olmuştur.

CEVAP: E

5. V numaralı cümlede verilen yargı "Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin 18. yüzyıl Fransa'sındaki izlenimlerini anlattığı eseri "Kitab-ı Bahriye" adını taşımaktadır." yanlıştır. Çünkü "Kitab-ı Bahriye", Seydi Ali Reis'in eseridir.

CEVAP: E

6. B seçeneğinde verilen bilgi "Izdırap şairi olarak bilinirler. Her ikisi de çilenin insanı olgunlaştıracağına inanırlar ve şiir dışında eser vermezler." yanlıştır. Fuzuli "aşk ve ızdırap şairi"dir. Ancak Baki için bu ifadeyi söylemek yanlıştır.

CEVAP: B

7. D seçeneğinde bilgi “Aruz ölçüsünün yalnızca bir kalıbıyla yazılabilir.” yargısı yanlıştır. Çünkü “kaside” aruzun değişik kalıplarıyla yazılabilir.

CEVAP: D

8. Metinde boş bırakılan yere “nesib ya da teşbib” getirilmelidir.

Nesib veya Teşbib: Başlangıç bölümü de sayılan bu kısımda, şair konuyla ilgisi bulunmayan (bahar, yaz, kış, saray, bahçe...) tasviri yapar. Genellikle 15-20 beyit arasında olur. Şiir yönünün en ağır olduğu bölümdür. Kaside genellikle övgü konuludur; ancak şair, doğrudan doğruya övgüye geçmez.

Medhiye: Allah'ın, Hz. Muhammed'in, padişahın veya önde gelen kişilerin övüldüğü, yüceltildiği en uzun bölümdür. Övülen kişinin kişisel nitelikleri dikkate alınmadan, çok abartılı olarak kalıplaşmış mazmun ve benzetmelerle yapılan bir övgüdür.

Tegazzül: Kasidenin ölçüsüne ve uyağına uygun yazılan, araya sıkıştırılan gazeldir. Şair gazel söyleyeceğini önceden belirtir.

Fahiye: Şairin kendisini övdüğü bölümdür. Şair abartılı olarak İran'ın ünlü şairleriyle kendi şairliğini karşılaştırır. Şiirinin ve şairliğinin onlardan üstün olduğunu söyler.

Dua: Kasidenin en son bölümüdür. Birkaç beyitten oluşur. Bu bölümde Allah'a, Peygamber'e, ülke büyüklerine iyi dileklerde bulunulur. Şairler dua bölümüne geçileceğini uygun bir şekilde belirtirler.

CEVAP: A

9. Hakkında bilgi verilen sanatçı “Ali Şir Nevai”dir.

Edebi Kişiliği:

- Hamse (beş mesnevi) sahibi olan ilk sanatçıdır.
- Şiirlerini Türkçe ve Farsça yazmıştır.
- Kaşgarlı Mahmut'tan sonra Türk diline en büyük hizmet eden kişi olarak tanınan Ali Şir Nevâî, Muhâkemetü'l-Lügateyn adlı kitabında Türkçe ile Farsçayı karşılaştırarak pek çok yerde Türkçenin üstünlüğünü savunmuştur. Ali Şir Nevâî, bu kitabını Türkçe'yi bırakarak eserlerini Farsça verenlere ithafen yazmıştır.
- Ali Şir Nevâî, Türkçe yazdığı şiirlerinde Nevâî, Farsça yazdığı şiirlerinde ise Fanî mahlaslarını kullanmıştır.
- Anadolu dışında, Çağatay sahasında eser vermiş din dışı divan şairidir.
- Platonik ve romantik bir aşk anlayışı vardır.
- Lirik ve canlı bir anlatıma sahiptir.
- Şiirlerinde dini - tasavvufi temaları da olgun bir samimiyetle kullanır.

CEVAP: E

10. Türk edebiyatındaki hamse sahibi sanatçılar, A seçeneğinde “Ali Şir Nevai – Taşlıcalı Yahya – Nev'izade Atay” doğru olarak verilmiştir.

CEVAP: A

1. Sözü edilen edebi akım "Romantizm" dir.

Romantizm (Coşumculuk)

Romantizmin Akımının Özellikleri:

- Duygu ve coşku önem kazanır.
- Birey, öznellik, akıl dışılık, düş gücü, kişisellik ön plana alınmıştır.
- Romantik sanatçılar, eserlerinde kişiliklerini gizlemezler, olaylarla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyarlar.
- Seçilen kahramanlar ya çok iyi ya da çok kötüdür ve romanlarda iyi-kötü çatışması vardır. Ayrıca romantizmde her sınıftan insan eserlerde kendine yer bulur.
- Aşk, ölüm, tabiat, belli başlı konular olarak dikkat çeker.
- Romantikler, edebiyat dilindeki kalıplaşmış kelimeler yerine, günlük konuşma dilini kullanmayı benimserler. Bu yüzden romantizmde klasisizme göre daha sade bir dil göze çarpar.
- Romantikler, her sınıftan insanı da eserlerine konu olarak almışlardır.
- Klasiklerin önemsemediği din duygusuna geniş yer veren romantiklerin kahramanlarının çoğu dindardır.
- Romantizmde ilk eserler tiyatro alanında verilir, ancak daha sonra roman ön plana çıkar.
- Romantik tiyatrodaki, klasik tiyatrodaki bulunan zaman ve yer birliği kaldırılmıştır.

Romantizmin Temsilcileri:

- Victor Hugo
- J.J. Rousseau
- Goethe
- Schiller
- Lamartine
- Aleksandre Dumas
- Alfred de Musset
- Voltaire
- Lord Byron
- Chateaubriand
- Puşkin

Türk Edebiyatında Romantizmin Temsilcileri:

- Tanzimat Edebiyatı Dönemin'deki ürünlerin çoğunluğu Romantizmin etkisiyle kaleme alınmıştır.
- Namık Kemal (Roman ve tiyatrolarıyla)
- Ahmet Mithat (İlk romanlarıyla)
- Rezaizade Mahmut Ekrem (Şiirleriyle)
- Abdülhak Hamit (Tiyatrolarıyla)
- Ziya Paşa (Şiirleriyle)

CEVAP: B

2. Metinde özellikleri verilen edebiyat akımı “Parnasizm”dir.

Parnasizmin Akımının Özellikleri:

- Parnasyenler, şiiri salt biçim olarak görürler. Bu yüzden biçim güzelliğini her şeyden üstün tutarlar.
- Dizelerin dış yapısı, sözcüklerin sıralanışı, seslerin uyumu, ritim ön plandadır. Bu yüzden parnas sanatçıları, ölçü ve uyağa çok önem verirler.
- Duygunun yerini düşüncelerin aldığı parnasizmde ayrıntılı ve canlı betimlemelere yer verilir.
- Parnasyenler eski Yunan mitolojisine büyük hayranlık duyarlar. Dolayısıyla ele alınan bazı konular klasisizmle benzerlikler taşır.
- Parnasyenler, şiirlerini daha çok “sone” tarzında yazarlar.

Parnasizmin Temsilcileri:

- Gautier
- Lisle
- Prudhomme
- J. Maria de Heredia

Türk Edebiyatında Parnasizmin Temsilcileri:

Parnasizm Türk edebiyatına Servetifünun Dönemi’nde girer. İlk izleri Cenap Şahabettin’de olsa da bu akımın en belirgin etkileri Tefik Fikret’te görülür. Kimi yönleriyle Yahya Kemal de bu akımdan izler taşır.

CEVAP: E

3. “Genç Werther’in Acıları” Goethe’nin, “Romeo ve Juliet” Shakespeare’nin, “Kırmızı ve Siyah” Stendhal’ın, “Budala” Dostoyevski’nindir ancak “Germinal” Emile Zola’nın eseridir. Ancak öncülde verilmemiştir.

CEVAP: A

4. Parçada sözü edilen roman Gogol’un “Ölü Canlar”ıdır.

Başka bir açıyla Ölü Canlar Özeti:

Pavel Ivanovich Çiçikov, Rusya’da kasaba kasaba dolaşarak feodal kanunlara göre toprak sahiplerinin malı olan köle köylüleri satın almaktadır. Ancak istediği köylüler çalışmayı iyi bilen ya da sağlıklı olanlar değil, tam aksine ölü olanlardır. Zamanın yasalarına göre, toprak sahipleri topraklarının sınırları içinde yaşayan insanların sayısına göre vergi ödemesi gerekmektedir. Çiçikov Rusya’yı gezerek son nüfus sayımında ölenlerin (ölü canların) ölüm belgelerini satın alır. Toprak sahipleri, bu alışverişten memnundur. Her iki tarafın da kârlı çıktığı bir durumdur bu. Çiçikov bu belgeleri toplayarak mevcut olmayan mülküne koyar ve karşılığında para alır.

Çiçikov bir kasabaya uğrar, oyununu burada uygulamaya karar verir. Kasabanın ekonomik durumu, toprak sahiplerinin kimlik bilgileri, devlet memurlarının özellikleri ve ölü canların sayısını öğrenir. Halk, onu önemli ve zengin bir kişi zanneder. Sevimliliği ile zenginlerin de kısa sürede güvenini kazanır. Varlıklı ailelerin evlerine davet edilir, onların yaşantısına şahit olur. Bu arada, pek çok ölü can belgesi toplar. Herkes topladığı belgelerle onun Ukrayna’daki çiftliğinde çalışacak işçi aradığını zannetmektedir. Bir süre sonra, her şey anlaşılır. Valinin balosunda sarhoş bir toprak sahibi Nozdryev her şeyi anlatır. Bazıları, Çiçikov valinin kızı ile evlenmek istediği dedikodusunu ortaya atarlar. Bazıları ise onun casus olduğunu söyler. Bütün dolandırıcılığı ortaya çıkan Çiçikov kasabadan kaçır ve başka bir macera için yola koyulur.

CEVAP: E

5. Öncüldeki sözleri söyleyen sanatçı “Naturalizm” akımına bağlıdır.

Naturalizmin Özellikleri:

- Naturalizme göre insanın her türlü duygu, düşünce ve eylemi, soyaçekim özelliklerinin ve içinde yetiştiği sosyal çevrenin etkisiyle açıklanabilir. Kişiyi yönlendiren iradesi değil, soyaçekimin özellikleri ve sosyal çevredir.
- Naturalist yazar bir gözlemci gibi davranır. Yazar, soyaçekim özellikleri ve sosyal çevreleri belli kahramanları izlerken, olaylar yazarın isteğine bağlı olmaksızın gelişir ve belli bir sonuca kavuşur. Yazar hem bir gözlemci, hem de deney yapan bir bilim adamı gibi davranır.
- Naturalizmde yazar, oldukça nesnedir; anlattıklarına kişiliğini katmaz, o bir “tutanakçı”dan başkası değildir. Emile Zola “Hayata elverişli bir nesne olmadığı için azota kızan, buna karşılık hayata elverişli bir nesne olduğu için de oksijene sevgi gösteren bir kimyacı düşünebilir misiniz?” diye sorar ve Naturalist bir yazarın suç karşısında içten davranmak, erdem karşısında alkış tutmak ihtiyacı duymayacağını belirtir.
- Natüralist yazarlar sosyal gerçekleri yansıtırken daha çok toplumdaki çirkinlikler ve olumsuzluklar üzerinde durmuşlar; genellikle sorunlu, toplum dışına itilmiş kişileri anlatmışlardır. Yoksul işçiler, köylüler, ayyaşlar, hırsızlar, fahişeler... Naturalist yazarların çok anlattığı kişilerdir.
- Romanlarda ayrıntılı tasvirler yapılmış, bu tasvirler yardımıyla kişilerin psikolojileri ortaya konulmuştur.
- Naturalist eserlerde dil doğal ve yalındır. Roman ve öykü kahramanları, sosyal sınıflarına uygun bir dille konuşturulmuşlardır.
- Argo sözcüklere bolca yer verilmiş “sokak dili” edebiyata o zamana dek görülmedik bir biçimde girmiştir.
- Naturalizmde roman, öykü ve tiyatro türleri gelişmiştir. Bu akımda her eserin savunduğu bir “tez” vardır.
- Naturalizm, herhangi bir akıma tepki olarak doğmamış, kendisinden önceki akımın (Realizmin) ileri bir aşaması olarak ortaya çıkmıştır.

Naturalizmin Önemli Sanatçıları:

- Zola: roman
- Goncourt Kardeşler (Edmon ve Jules): roman

- Alphonse Daudet: roman, öykü
- Guy de Maupassant: öykü, roman
- John Steinbeck: roman, öykü
- Henrik İbsen: tiyatro

Naturalizmin Türk Edebiyatındaki Temsilcileri:

- Nabizade Nazım: roman
- Hüseyin Rahmi Gürpınar: roman, öykü
- Selahattin Enis: roman

CEVAP: E

6. Verilen boşluklara sırasıyla “Fütürizm – Marinetti – Nazım Hikmet” getirilmelidir.

CEVAP: A

7. Kısaca özetlenen eser, Don Kişot'tur ve Cervantes'in dir. Eser modern romanın ilk örneği sayılır.

CEVAP: D

8. D seçeneğinde verilen “Şiirde biçim kusursuzluğuna önem verme (sürrealizm)” seçenekte yanlışlık yapılmıştır. “biçim kusursuzluğuna önem verme” “parnasizm”in özelliğidir.

CEVAP: D

9. Bu şiirde olduğu gibi “Bu şiirde doğa gerçekte olduğu gibi değil, ondan edinilen izlenimler ölçüsünde anlatılması” “Empresyonizm”in özelliğidir.

CEVAP: A

10. Hakkında bilgi verilen akım “Empresyonizm” dir.

Empresyonizmin Akımının Özellikleri:

- Bu akımda dış dünya ile ilgili gözlemler, olduğu gibi tüm ayrıntılarıyla anlatılmaz ancak edinilen izlenimler ölçüsünde aktarılır.
- Empresyonist sanatçılar, dış dünyada gördüğü varlıkların; gerçek, realist yönünü değil kendinde uyandırdığı izlenimleri anlatır. Çünkü onların anlattıkları dış dünya değil, bu dünyanın hayalleriyle bezenmiş izlenimleridir.
- Empresyonizm, her şeyden önce özgürlüğün sembolüdür. Özellikle empresyonist ressamlar, alışılmış hiçbir kurala bağlı kalmamışlardır. Böylece empresyonist resimde renklerin özgürlüğü sağlandığından sistemsiz bir coşkunluk vardır.

Empresyonizmin Temsilcileri:

- Monet
- Sisley
- Cezanne

Türk Edebiyatında Empresyonizmin Temsilcileri:

Türk edebiyatında Ahmet Haşim empresyonizmden etkilenmiştir.

CEVAP: C

1. Hakkında bilgi verilen edebi akım “Sürrealizm”dir.

Sürrealizmin Akımının Özellikleri:

- Bilinçaltının, bilinç alanına olan egemenliği savunulur. Ayrıca bilinç ile bilinç dışını birleştirme esas alınır.
- İçinden geldiği gibi yazmak bu akımın en belirgin özelliğidir.
- Akılcılığın karşısında olan sürrealistler, geleneksel ve biçime dayalı inanç ve değerleri düşünceden silmişlerdir.
- Sürrealist şairlerin dizelerindeki sözcükler, mantıksal bir sıra izlemek yerine bilinçdışı psikolojik süreçlerle bir araya gelir.

Sürrealizmin Temsilcileri:

- André Breton
- Paul Eluard
- Louis Aragon

Türk Edebiyatında Sürrealizmin Temsilcileri:

Garip akımı şairleri: Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Horozcu bu akımdan etkilenmişlerdir.

CEVAP: E

2. Hakkında bilgi verilen sanatçı “Victor Hugo”dur.

Fransız edebiyatının en çok ürün veren yazarı. 1830'larda “Romantizmin en güçlü beyni” olarak nitelendirildi. Popüler Fransız edebiyatının babası ve Fransa'nın ulusal şairi oldu. Ancak sonraki yıllarda daha çok düzyazıları ve özellikle romanlarıyla akıllarda kaldı. 15 yaşındayken bir şiiriyle Akademi Ödülü'nü kazandı. 17 yaşında Toulouse Edebiyat Akademisi'nin en büyük ödülü olan Altın Zambak'ı aldı. 1825'te Légion d'Honneur nişanının sahibi oldu.

CEVAP: E

3. V numaralı cümlede verilen bilgi “Geçmişin bütün biçimlerine bağlı kalınmıştır.” “sembolizm”in özelliği değildir.

CEVAP: E

4. “Yüzbaşını Kızı” romanı Puşkin'e, “Suç ve Ceza” da Dostoyevski'ye ait olduğundan III ve IV numaralı cümleler yer değiştirirse bilgi yanlışlığı da düzeltilmiş olur.

CEVAP: D

5. Hakkında bilgi verilen akım “dadaizm”dir.

Dadaizm Akımının Özellikleri:

- Dadaistler aklın hiçbir değerinin olmadığına inanırlar.
- Her şeye kuşkuyla bakan dadaistler çevrelerindeki hiçbir şeyin doğruluğuna ve varlığına inanmazlar.
- Bu akım, hiçbir şeyin sağlam ve sürekli olduğuna inanmayan bir felsefi yapıdan etkilenir.
- Dadaist sanatçılar, insanları şaşırtmak istemişlerdir.
- Alışılmış estetik anlayışa karşı çıkarak, dil ve biçimde yeni deneylere girişen dadaistler, dil, biçim, uyak gibi kaygılar taşımaz. Çünkü onlara göre estetiğin hiçbir değeri yoktur.
- Dadaistler, bilinçsiz bir şekilde hayalle ruhun kontrol edilemeyen boyutlarına kadar ilerleyip karışıklık meydana getirip sanatı bile ortadan kaldırmayı düşünürler.
- Dadaizmde, bilincin yönünü kaybetmiş bir kuşağın ümitsizliği ve isyanı vardır.

Dadaizmin Temsilcileri:

- Tristan Tzara
- Jean Arp
- Richard Hülsenbeck
- Marcel Janco
- Emmy Hennings

CEVAP: A

6. Parçada verilen bilgi “realizm” dir.

Realizmin Akımının Özellikleri:

- Gerçekler ön plandadır. Realist sanatçılar, eserlerinde yaşamın gerçeklerini dile getirir.
- Yalnızca yaşananın anlatılmasına yönelik gerçekçiler, olaylar ve kişiler karşısında tarafsız davranırlar. Eserlerine kendi duygu, düşünce ve yorumlarını katmazlar. Çünkü realizmde doğayı olduğu gibi kopya etmek esastır.
- Gerçekler anlatılırken kişilerin psikolojileri, onların kişiliklerini etkileyen çevrelerinin tanıtımı, içinde buldukları ortam ayrıntılarıyla verilir. Onun için de betimleme, realist yazarlarda en önemli anlatım biçimi olarak dikkat çeker.
- Realizmde, gerçek hayatın anlatılması esas olduğu için realistlerin eserlerinde toplumun sıradan kişilerine rastlanır. Eserlerinde daha çok yaşamın olağan olaylarına yönelik gerçekçiler, çok basit bir konuyu bile ele alırlar.
- Realist yazarların okuyucuyu eğitime gibi bir amaçları yoktur; onlar gözlem, araştırma ve belgeleme dayanarak, yaşananı nesnel bir şekilde aktarmayı amaçlarlar.
- Realizmde biçim güzelliğine önem verilir, dilde ve anlatımda süsten, özentiden kaçınılır. Çünkü sanatı, klasik ve romantik akımların yapaylığından kurtarmak amaçlanır.
- Realizmde roman ve hikâye ön plana çıkmıştır.

Realizmin Temsilcileri:

- Stendhal
- Honore de Balzac
- G. Flaubert
- E. Hemingway
- J. Steinbeck
- Charles Dickens
- Lev Tolstoy
- Dostoyevski
- A. Çehov
- Gogol
- M. Gorki

CEVAP: B

7. V numaralı cümlede verilen ifade “Eserlerde sıradan kişilere rastlanmaz.” yanlıştır.

Realizmin Akımının Özellikleri:

- Gerçekler ön plandadır. Realist sanatçılar, eserlerinde yaşamın gerçeklerini dile getirir.
- Yalnızca yaşananın anlatılmasına yönelik gerçekçiler, olaylar ve kişiler karşısında tarafsız davranırlar. Eserlerine kendi duygu, düşünce ve yorumlarını katmazlar. Çünkü realizmde doğayı olduğu gibi kopya etmek esastır.
- Gerçekler anlatılırken kişilerin psikolojileri, onların kişiliklerini etkileyen çevrelerinin tanıtımı, içinde buldukları ortam ayrıntılarıyla verilir. Onun için de betimleme, realist yazarlarda en önemli anlatım biçimi olarak dikkat çeker.
- Realizmde, gerçek hayatın anlatılması esas olduğu için realistlerin eserlerinde toplumun sıradan kişilerine rastlanır. Eserlerinde daha çok yaşamın olağan olaylarına yönelik gerçekçiler, çok basit bir konuyu bile ele alırlar.
- Realist yazarların okuyucuyu eğitime gibi bir amaçları yoktur; onlar gözlem, araştırma ve belgelere dayanarak, yaşananı nesnel bir şekilde aktarmayı amaçlarlar.
- Realizmde biçim güzelliğine önem verilir, dilde ve anlatımda süsten, özentiden kaçınılır. Çünkü sanatı, klasik ve romantik akımların yapaylığından kurtarmak amaçlanır.
- Realizmde roman ve hikâye ön plana çıkmıştır.

Realizmin Temsilcileri:

- Stendhal
- Honore de Balzac
- G. Flaubert
- E. Hemingway
- J. Steinbeck
- Charles Dickens
- Lev Tolstoy
- Dostoyevski
- A. Çehov
- Gogol
- M. Gorki

CEVAP: E

8. Öncüde verilen sözleri söyleyen bir kişi “sembolizm” akımına mensuptur.

Sembolizmin Akımının Özellikleri:

- Sembolizmde dış dünyayı sembollerle anlatmak esastır. Sembolist şairler, semboller aracılığıyla dış çevrenin insan üzerindeki etkilerini ve izlenimlerini anlatmışlardır.
- Sembolistler, şiirde müzik unsuruna önem verirler hatta müziği şiirin amacı hâline getirirler.
- Şiir, düşüncelere değil, duygulara seslenmelidir çünkü şiir bir şey anlatmak için yazılmaz.
- Şiirde anlam kapalılığı olmalıdır, buna göre şiirden herkes kendine göre bir yorum çıkarmalıdır. Anlam kapalılığı amaçlandığından söz sanatlarına sıkça başvurulur.
- Gerçeklerden kaçma, hayale sığınma, çirkinlikleri hayal yardımıyla güzelleştirme, bunlara bağlı olarak ortaya çıkan karamsarlık, sembolizmin en belirgin özelliklerindedir.
- Sembolistler daha çok serbest nazım türleriyle şiir yazmışlardır.

Sembolizmin Temsilcileri:

- Baudelaire
- Rimbaud
- Mallarme
- Paul Valéry
- Verlaine
- Edgar Allen Poe

CEVAP: A

9. B seçeneğinde verilen “Din duygusuna geniş yer verilmesi” ifade klasisizmin özelliklerinden biri değildir.

Klasisizmin Akımının Özellikleri:

- Akıl ve sağduyu en önemli ölçüttür.
- Hayaller ve duygusallık akıl yolu ile denetim altına alınır. Aklın denetiminden geçmeyen hiçbir duygu eserde yer alamaz.
- Sanatçının görevi, tabiatı akla uygun bir biçimde taklit etmektir. Tabiatı taklit etmek, insanın değişmeyen, “akıl, irade” gibi asli öğelerini anlatmaktır.
- Konu önemli değildir; önemli olan, konunun işleniş biçimidir, anlatımdır. Bu yüzden, anlatımda mükemmellik amaçlanır.
- Anlatımda sokak dili değil, seçkin çevrelerin dili yalın bir biçimde kullanılmıştır.
- Az sözle çok şey anlatmak hedeflenmiştir.
- Sanatta sıkı kuralların bulunması ve bunlara uyulması gerektiğine inanan klasikler, “üç birlik” (yer - zaman - olay) kuralının doğmasına neden olmuşlardır.
- Kahramanlarını hep soylu tabakadan seçen klasikler, eserlerinde kaba ve çirkin sözlere de yer vermezler.
- Klasisizmde genellikle din dışı konulara ilgi duyulmuştur.
- Klasik sanatçılar, konularını çoğunlukla tarihten, hatta mitolojiden seçerler. Çünkü Yunan ve Latin edebiyatının etkisindedirler.
- İnsanların her zaman, her yerde, her toplumda aynı duygu ve düşüncede oldukları kabul edilir. Onun için klasik sanatçılar eserlerinde değişmez tipler yaratırlar.
- Tiyatro (trajedi) ve şiir önem kazanır, roman geri plana itilir.

CEVAP: B

1. V numaralı cümlede verilen ifade “Hızın, süratin güzelliğini vurgulayarak uçaklara, arabalara övgüler yağdırırlar.” Naturalizmin değil, fütürizmin özelliğidir.

Naturalizm Akımının Özellikleri:

- Naturalistler, pozitif bilimlerle sanatı birleştirmeye çalışır. Pozitivist kurallara dayanarak doğayı taklit etme çabası içindedirler.
- Naturalist sanatçılar, insanın fizyolojik özellikleri üzerinde durur; insanı soyaçekim ve genetik özellikleriyle ele alırlar. Çünkü kişinin sahip olduğu erdemlerin soylarından geldiğine inanırlar.
- İnsan psikolojisiyle fizyolojisini birbirine bağlı kabul eden natüralistler, eserlerinde kahramanların fiziksel özelliklerini çok ayrıntılı olarak verirler. Buna bağlı olarak da betimleme, doğalcı eserlerin en önemli anlatım biçimi olarak dikkat çeker.
- Naturalistler, sosyal çevrenin insan üzerinde yaptığı etkileri de derinlemesine araştırmışlar, bir anlamda kendilerini bilim adamı, toplumu laboratuvar, insanı da deneme, inceleme aracı olarak ele almışlardır.
- Naturalist yazarlar, insanı belli koşulların içinde kabul edip onun duygu ve düşünce dünyasını, yetiştiği doğal ve toplumsal çevrenin etkisi doğrultusunda çizerler. Onların eserlerinde insan, kendi yazgısını biçimlendirici, çevre üzerinde değiştirici bir güç taşımaz.
- Naturalizmde toplumsal nedenler bir yana bırakılır, yalnızca yaşananlar nesnel bir biçimde aktarılır.
- Realistlerdeki biçim güzelliği, üslup kaygısı natüralistlerde yoktur. Fakat naturalistler de halkın kolayca anlayabileceği yalın ve anlaşılır bir dil kullanırlar.
- Tiyatroda, kostüm ve dekora önem veren natüralistlerin eserlerine genel olarak bir kötümserlik havası hakimdir.

Naturalizmin Temsilcileri:

- Emile Zola
- Alphonse Daudet
- Guy de Maupassant
- Goncourt Kardeşler

Türk Edebiyatında Naturalizmin Temsilcileri:

Türk edebiyatında bu akımın ilk izleri Tanzimat Dönemi sanatçısı Nabizade Nazım'da görülür. Edebiyatımızda naturalizm akımına en yakın eserleri veren sanatçı Hüseyin Rahmi Gürpınar'dır. Ancak Gürpınar, eserlerinde sosyal eleştiriye yer vermesi yönünden naturalistlerden ayrılır.

CEVAP: E

2. Klasizm romantizme değil, romantizm klasisizme bir tepki olarak doğmuştur. Romantizm, özellikle Fransız yazar Victor Hugo'nun tesiriyle çok önemli noktalara gelmiş. Realizm'in önemli temsilcisi Gustavo Flaubert, Modem Bovary'i yazana kadar klasisizme karşı büyük üstünlük kurmuştur.

CEVAP: A

3. Öncülde hakkında bilgi verilen sanatçı “La Fontaine” dir.

La Fontaine:

Dünyaca ünlü fabl yazarıdır. La Fontaine, masalları dilden dile dolaşan eski Yunan sanatçısı Aisopos’tan (Ezop) etkilenmiştir. Aisopos’un biçimlerini deneyerek fabllar yazmıştır. İnsanların, kurnazlık, cimrilik gibi kusurlarını, gülünç bir biçimde anlatmak için kahramanlarını hayvanlar arasından seçmiştir. Kimi fabllarında daha ileri giderek toplumdaki aksaklıkları mizahi yönleriyle dile getirmiştir. La Fontaine’in fablları hemen hemen bütün dünya dillerine çevrilmiştir. Onun masallarını Türk edebiyatına kazandıranlar arasında Orhan Veli Kanık’ın ayrı bir yeri vardır.

Eserleri:

- Ağustos böceği ile Karınca
- Karga ile Tilki
- Kurt ile Kuzu
- Aslan ile Fare

CEVAP: A

4. Romantizm akımının temsilcileri A seçeneğinde “V. Hugo – J.J. Rousseau – W. Goethe – Schiller” şeklinde verilmiştir.

Romantizm:

- Fransa’da 1830 yıllarında klazizme tepki olarak doğmuştur.
- Klasik edebiyatın kural ve şekilleri bırakılır.
- Konular eski Yunan ve Latin edebiyatı yerine Hristiyanlıktan tarihten ve günlük yaşamından alınır.
- Akıl yerine duygulara ve hayallere önem verirler.
- Sanatçılar kendi eserlerinin kişiliklerini gizlemezler.
- Sanat toplum içindir görüşünü benimsemişlerdir.
- Tabiat önemlidir. Gözlem ve tasvire önem verilir.
- Konular işlenirken iyi, kötü, doğru, yanlış gibi karşıtlıklardan yararlanırlar.
- Üç birlik kuralı terk edilir.
- Temsilcileri: Voltaire, Shakespeare, Lord Byron, Goethe, Schiller, Jean Jacques Rousseau, Chateaubriand, Madame de Stael, Lamartine, Victor Hugo, Aleksandre Dumas Pere, Alfred de Musset, Alfred de Vigny, Aleksandre Puşkin.

Türk edebiyatında ise Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Abdülhak Hamit Tarhan, Rezaizade Mahmut Ekrem (şiirde)

CEVAP: A

5. Öncüllerde tanıtılan akım “Realizm”dir. Bu akımın Dünya edebiyatındaki temsilcileri: Balzac, Stendal, Gustave Flaubert, Dostoyevski, Anton Çehov, Daniel Defoe, Charles Dickens; Türk edebiyatında temsilcileri: Halit Ziya, Recaizade Mahmut Ekrem, Sami Paşazade Sezai, Refik Halit, Yakup Kadri, Mehmet Rauf’tur.

CEVAP: C

6. E seçeneğinde “Schiller – Realizm” yanlışlık yapılmıştır çünkü “Schiller” realizmin değil, romantizmin temsilcisidir.

CEVAP: E

7. Öncülde verilen özellikler “realizm”in özellikleridir.

Realizm Özellikleri:

Gözlem ve belgeye dayanır; insan, içinde bulunduğu çevrenin özellikleriyle değerlendirilir.

Sanatçı, taraf tutmaz; kendi duygu ve düşüncelerini yapıtına yansıtmaz.

İnsan ve toplum, “iyi-kötü, güzel-çirkin” demeden, olduğu gibi yansıtılır. (Klasikler, “olması gerektiği gibi”; romantikler, “kendi istedikleri gibi” anlatırlar.)

Anlatım kusursuzdur, üsluba önem verilir. Kişiler, sosyal düzeylerine göre değil, sanatçının üslup özelliklerine göre konuşturulur.

Betimlemeler, ruhsal özellikleri yansıtmak amacıyla ve yapıttaki kişilerin gözüyle yapılır.

Toplum gerçekleri ele alınmasına karşın, “sanat için sanat” anlayışı benimsenir.

Realist edebiyatta tiyatro, özellikle de roman türü çok gelişmiştir.

CEVAP: A

8. E seçeneğinde verilen “Abdülhak Hamit Tarhan” “romantizm” in temsilcisidir. Sanatçı ilk pastrosal şiir olan “Sahra”nın da yazarıdır.

CEVAP: E

9. “Şiir anlaşılacak için değil hissedilmek içindir.” diyen bir sanatçı sembolizmin etkisindedir.

Sembolist Türk Şairleri:

- Cenap Şahabettin
- Ahmet Haşim
- Ahmet Muhip Dıranas
- Cahit Sıtkı Tarancı
- Ahmet Hamdi Tanpınar

CEVAP: A

10. Hakkında bilgi verilen sanatçı “Montaigne”dir.

Dünya edebiyatında deneme türünün ilk örneklerini vermiş ve bu türün kurucusu kabul edilmiştir. Almanya ve İtalya’yı gezdikten sonra şatosuna çekilerek kendini bütünüyle felsefe ve edebiyata vermiştir. Felsefede akıl ilkelerine dayalı kuşkucu bir yöntemi benimsemiştir. İnsanı, özellikle de kendini büyük bir açık sözlülükle anlattığı, dünya edebiyatının başyapıtlarından olan “Denemeler” adlı yapıtı için: “Ben kitabımı yaptığım kadar, kitabım da beni yaptı.” demiştir. Denemeler’ini yazdığı yirmi yıl içinde kendini kitabına, kitabını da kendine göre ayarlamakla uğraşmıştır. Şatosunun kulesine öyle kapanmıştır ki ülkesini kapıp kavuran en kanlı kavgalar, evine kadar sokulan eli bıçaklı insanlar bile onu telaşa düşürmemiş, kitabını yazmaktan alıkoymamıştır.

Eserleri:

Denemeler

CEVAP: A

11. Boşluklara sırasıyla “romantizm” ve “realizm” getirilmelidir. Victor Hugo romantizm akımının en önemli ismidir. Dostoyevski ve Balzac da realizm akımının en önemli temsilcileridir. Ayrıca romantizm klasisizme, realizim de romantizme tepki olarak doğmuştur.

CEVAP: E

12. Metinde boş bırakılan yere “Turgenyev”in getirilmelidir.

Turgenyev (1818 - 1883)

- Rus edebiyatının en büyük realist yazarlarından dır.
- Kendisi toprak sahibi bir asilzâde olmasına rağmen, toprak sahipleri ile yoksul köylüler arasındaki çelişkilere dikkat çekmiştir.
- Bütün eserlerinde döneminin düşünsel akımlarını, toplumsal çelişkileri, Rus asilleri ile köleler arasındaki uyumsuzluğu çok gerçekçi biçimde yansıtmıştır.
- Edebiyatı sosyal gelişmenin bir aracı olarak görmüş; roman, öykü, tiyatro türlerinde yazmıştır.

Turgenyev’in Eserleri:

- Bir Avcının Notları (1852-Öykü)
- Rudin (1855-Roman)
- Asilzade Yuvası (1855-Roman)
- Arefe (1858-Roman)
- Babalar ve Oğullar (1862-Roman)(nihilizm konusunda yazılmış ilk roman)
- Tuğbay (1867-Öykü)
- Ham Toprak (1876-Roman)
- Duman (1870-Roman)
- Bozkırda Bir Kral Lear (1870-Öykü)
- İlk Aşk (roman)

Babalar ve Oğullar

Edebiyat dünyasına damgasını vuran ve Nihilizm’in temel taşı varsayılan romanı Babalar ve Oğullar’ın konusu 1859’da geçer.

Epilogu ise toprak köleliğinin kaldırılmasından (1861) sonraki dönemi anlatır. Bu dönemde Rus yaşayışının en önemli sorunu olan; serflik ilişkilerinin insana aykırılığını, feodal-aristokrat Rusya’nın yıkılışını, yeni burjuva-demokratik güçlerin yükselişini gerçekçi biçimde yansıtır.

Babalar ve Oğullar’da reformist akımla, radikal akımın çatışmasından oluşan nihilizmi vurgular. Bu roman için Dostoyevski gibi bir aydın edebiyatçının bile; romanın kahramanı nihilist Bazarov için “uydurma bir kişi” demesi bile romanlarının farklılığını kanıtlar.

CEVAP: A

1. Özellikleri verilen akım “klasisizm”dir.

Özellikleri:

- Akıl ve sağduyu önemlidir, duygu ve hayal dışlanmıştır.
- Dış dünyanın, doğanın betimlenmesinden kaçınılmıştır. Doğa olarak, insanın doğası, iç dünyası, değişmeyen yanı ele alınmıştır.
- İdeal insan tipleri yaratılmıştır. Bu nedenle kahramanlar halk içinden değil, soylu sınıftan seçilmiştir.
- Karakteristik ve yerel olan değil, evrensel ve kalıcı olan seçilmiştir.
- Eserler ahlaka uygun oluşturulmuştur, aşırı tutkular akılla denetim altına alınmış ve erdem vurgulanmıştır.
- Olayların gerçek olması değil, gerçeğe uygun olması önemsenmiştir.
- Konudan çok, konunun işleniş biçimine önem verilmiştir.
- Sanatçılar eserlerinde kişiliklerini gizlemişlerdir.
- Kaba halk konuşmalarına yer verilmemiş, seçkin kişilerin dili yeğlenmiştir.
- Anlatım, her çeşit süsten, yapaylıktan uzak, açık ve yalın kılınmıştır.
- Sosyal ve fiziksel çevreye yer verilmemiştir.
- Eski Yunan ve Latin edebiyatı örnek alınmıştır. Bu edebiyatın konuları kimi zaman aynı adlarla yeniden işlenmiştir.
- Tüm edebi türler için geçerli olan akım, etkisini daha çok tiyatrodaki göstermiş, bu türde üç birlik kuralı uygulanmıştır.

Türk Edebiyatında Klasisizm

Klasisizm akımının Türk edebiyatında doğrudan bir etkisi yoktur. Tanzimat Edebiyatında Şinasi, akılcılığı ve La Fontaine'den yaptığı çevirilerle klasiklerden kısmen etkilendiğini düşündürür. Aynı şekilde Ahmet Vefik Paşa ve Direktör Ali Bey de Moliere'den yaptıkları çeviri ve adaptasyonlarla klasisizmden etkilenebilirler denilebilir. Divan edebiyatı ve klasisizm arasındaki benzerlikler ise saray çevresinde gelişen edebiyatların ortak yönleridir.

CEVAP: A

2. Hakkında bilgi verilen akım “naturalizm”dir.

Naturalizmin Akımının Özellikleri:

- Naturalistler, pozitif bilimlerle sanatı birleştirmeye çalışır. Pozitivist kurallara dayanarak doğayı taklit etme çabası içindedirler.
- Naturalist sanatçılar, insanın fizyolojik özellikleri üzerinde durur; insanı soyaçekim ve genetik özellikleriyle ele alırlar. Çünkü kişinin sahip olduğu erdemlerin soylarından geldiğine inanırlar.
- İnsan psikolojisiyle fizyolojisini birbirine bağlı kabul eden naturalistler, eserlerinde kahramanların fiziksel özelliklerini çok ayrıntılı olarak verirler. Buna bağlı olarak da betimleme, doğalcı eserlerin en önemli anlatım biçimi olarak dikkat çeker.
- Naturalistler, sosyal çevrenin insan üzerinde yaptığı etkileri de derinlemesine araştırmışlar, bir anlamda kendilerini bilim adamı, toplumu laboratuvar, insanı da deneme, inceleme aracı olarak ele almışlardır.
- Naturalist yazarlar, insanı belli koşulların içinde kabul edip onun duygu ve düşünce dünyasını, yetiştiği doğal ve toplumsal çevrenin etkisi doğrultusunda çizerler. Onların eserlerinde insan, kendi yazgısını biçimlendirici, çevre üzerinde değiştirici bir güç taşımaz.
- Naturalizmde toplumsal nedenler bir yana bırakılır, yalnızca yaşananlar nesnel bir biçimde aktarılır.
- Realistlerdeki biçim güzelliği, üslup kaygısı naturalistlerde yoktur. Fakat naturalistler de halkın kolayca anlayabileceği yalın ve anlaşılır bir dil kullanırlar.
- Tiyatrodaki, kostüm ve dekora önem veren naturalistlerin eserlerine genel olarak bir kötümserlik havası hakimdir.

Naturalizmin Temsilcileri:

- Emile Zola
- Alphonse Daudet
- Guy de Maupassant
- Goncourt Kardeşler

Türk Edebiyatında Naturalizmin Temsilcileri:

Türk edebiyatında bu akımın ilk izleri Tanzimat Dönemi sanatçısı Nabizade Nazım'da görülür. Edebiyatımızda naturalizm akımına en yakın eserleri veren sa-

natçı Hüseyin Rahmi Gürpınar'dır. Ancak Gürpınar, eserlerinde sosyal eleştiriye yer vermesi yönünden naturalistlerden ayrılır.

CEVAP: D

3. Hakkında bilgi verilen sanatçı, "Knut Hamsun"dur. Model ödüllü bir sanatçıdır. "Dünya Nimeti" adlı eseri çok ses getirmiştir.

CEVAP: D

4. Hakkında bilgi verilen edebi akım "Romantizm"dir. Romantizmin Belli Başlı Özellikleri:

- Fransa'da 1830 yıllarında klasizme tepki olarak doğmuştur.
- Klasik edebiyatın kural ve şekilleri bırakılır.
- Konular eski Yunan ve Latin edebiyatı yerine Hristiyanlıktan tarihten ve günlük yaşamından alınır.
- Akıl yerine duygulara ve hayallere önem verirler.
- Sanatçılar kendi eserlerinin kişiliklerini gizlemezler.
- "Sanat toplum içindir." görüşünü benimsemişlerdir.
- Tabiat önemlidir. Gözlem ve tasvire önem verilir.
- Konular işlenirken iyi, kötü, doğru, yanlış gibi karşıtlıklardan yararlanırlar.
- Üç birlik kuralı terk edilir.

CEVAP: A

5. E seçeneğinde verilen "Gorki" realizmin temsilcisidir.

Victor Hugo	}	Romantizm
Voltaire		
Puşkin		
W. Goethe		

CEVAP: E

6. I. Eski Yunan edebiyatının ilk kadın şairidir.
II. Lirik şiirin kurucusu kabul edilir.
III. Aşk tanrısının kutsal bir armağanı olarak kabul etmiş ve eserlerinde sıklıkla işlemiştir.
Şeklinde öncülde verilen özellikler "Sapho" nun özellikleridir.

CEVAP: B

7. Verilen boşluklara sırasıyla "V. Hugo – Namık Kemal" getirilmelidir. Batı edebiyatında Victor Hugo, Türk edebiyatında Namık Kemal romantizmin en önemli ismidir.

CEVAP: A

8. Hakkında bilgi verilen roman "Çanlar Kimin İçin Çalışıyor" dur yazarı da Ernest Hemingway'dir.

CEVAP: C

9. Verilen öncüldeki gibi düşünen biri "romantizm" akımından söz ediyordur.

Romantizmin Akımının Özellikleri:

- Duygu ve coşku önem kazanır.
- Birey, öznellik, akıl dışılık, düş gücü, kişisellik ön plana alınmıştır.
- Romantik sanatçılar, eserlerinde kişiliklerini gizlemezler, olaylarla ilgili görüşlerini açıkça ortaya koyarlar.
- Seçilen kahramanlar ya çok iyi ya da çok kötüdür ve romanlarda iyi-kötü çatışması vardır. Ayrıca romantizmde her sınıftan insan eserlerde kendine yer bulur.
- Aşk, ölüm, tabiat, belli başlı konular olarak dikkat çeker.
- Romantikler, edebiyat dilindeki kalıplaşmış kelimeler yerine, günlük konuşma dilini kullanmayı benimserler. Bu yüzden romantizmde klasisizme göre daha sade bir dil göze çarpar.
- Romantikler, her sınıftan insanı da eserlerine konu olarak almışlardır.
- Klasiklerin önemsemediği din duygusuna geniş yer veren romantiklerin kahramanlarının çoğu dindardır.
- Romantizmde ilk eserler tiyatro alanında verilir, ancak daha sonra roman ön plana çıkar.
- Romantik tiyatrodaki klasik tiyatrodaki bulunan zaman ve yer birliği kaldırılmıştır.

Romantizmin Temsilcileri:

- Victor Hugo
- J.J. Rousseau
- Goethe
- Schiller
- Lamartine
- Aleksandre Dumas
- Alfred de Musset
- Voltaire
- Lord Byron
- Chateaubriand
- Puşkin

Türk Edebiyatında Romantizmin Temsilcileri:

- Tanzimat edebiyatı dönemindeki ürünlerin çoğunluğu Romantizmin etkisiyle kaleme alınmıştır.

- Namık Kemal (Roman ve tiyatrolarıyla)
- Ahmet Mithat (İlk romanlarıyla)
- Rezaizade Mahmut Ekrem (Şiirleriyle)
- Abdülhak Hamit (Tiyatrolarıyla)
- Ziya Paşa (Şiirleriyle)

CEVAP: B

10. Metinde boş bırakılan yerlere sırasıyla D seçeneğindeki bilgiler "Alman – romantizm" getirilmelidir.

CEVAP: D

12. Verilen öncüldeki bilgileri dile getiren sanatçı "sürrealizm" akımına bağlıdır.

Sürrealizm (Gerçeküstüçülük)

Freud'un psikolojide ortaya koyduğu "psikanaliz"den hareketle aklın denetimi olmadan "ben"in dışavurumunu ortaya koyan akımdır.

Sürrealizmin Özellikleri, Felsefesi ve Sanat Görüşü:

Dünyaya dair engelleyici herhangi bir aklın, ahlakın ve estetik kaygının engeli olmadan bilinçaltındaki dışarı vurmak esastır.

Edebiyata, esere bilinçaltının kaynaklık etmesi gerektiğini savunmuştur.

Olağanüstülük, düş ve hayal şiirinin konusunu oluşturur.

Sürrealizmin dünya edebiyatındaki temsilcileri: Andre Breton, Louis Aragon, Dylan Thomas, Eluard'dır.

Türk edebiyatındaki temsilcileri ise I. Yeni (Garipçiler)'den Orhan Veli ve İkinci Yeni sanatçılarından Sezai Karakoç, Cemal Süreya, İlhan Berk, Turgut Uyar ve Ece Ayhan'dır.

CEVAP: B

11. I. Romana determinizm anlayışını getiren bu akımın sanatçıları toplumu bir laboratuvar insanı da deney malzemesi kabul eder.(Naturalizm)

II. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde T. Tzara'nın öncülüğünü yaptığı akım, her şeye kuşkuyla bakmayı ilke edindi. (Dadaizm)

I. Makineyi ve hızı sanata sokan, hayattaki her şeyi hızla açıklayan bu akım 20. yüzyılda ortaya çıktı.(Fütürizm)

II. IV. Daha çok empresyonizme tepki olarak doğan ve kendini resim alanında gösteren bir akım olarak tanındı. (Kübizm)

A seçeneğinde verilen "sürrealizm" ile ilgili bir bilgi verilmemiştir.

CEVAP: A

1. İkinci dönem Tanzimatçıları yönetimdeki baskılardan dolayı "sanat için sanat" ilkesini benimsemişlerdir. Bundan dolayı birinci dönem tanzimatçıları kadar toplumsal konulara yönelmemişlerdir.

CEVAP: D

2. Parçada tanıtılan sanatçı Ahmet Mithat Efendi'dir. "Yazı makinesi" olarak adlandırılır. Çok fazla eser vermiştir. Eserleri teknik olarak yer yer kusurludur. İlk öykümüz "Letaif-i Rivayat"ı kaleme almıştır.

Sanatçının; Çengi, Dürdane Hanım, Esrar-ı Cinayat Cellâd, Müşahadat, Küssadan Hisse, Yeniçeriler, Diplomalı Kız adlı önemli eserleri de vardır.

CEVAP: A

3. I. ve II. dönem Tanzimatçıları aruz ölçüsünü kullanmışlar ve Batı edebiyatından etkilenmişlerdir. Batı edebiyatı etkisiyle birçok tür Türk edebiyatına girmiş, geçen bu türlerle ilgili birçok eser ortaya konulmuştur.

CEVAP: C

4. Parçada I numaralı yerde bilgi yanlışı vardır. Tanzimat döneminin birinci safhasında divan edebiyatının devam ettirilmesi söz konusu değildir. Bu dönemde vatan, milliyet, hürriyet gibi kavramlar edebiyata girmiş ve toplum için sanat yapılmıştır.

CEVAP: A

5. Öncülde verilen karşılaştırmalardan II numarada yanlışlık yapılmıştır. Yeni kavramlar Tanzimat birinci kuşakta ilk kez işlenmiştir. İkinci kuşakta bu kavramlar geliştirilmiştir.

CEVAP: B

6. Bilgi yanlışı IV numarada yapılmıştır. İbrahim Şinasi ve Ahmet Vefik Paşa romantizmden değil klasisizmden etkilenmişlerdir. Şinasi'nin Şair Evlenmesi, Ahmet Vefik Paşa'nın Moliere'den çevirileri klasisizmin derin etkilerini gösterir.

CEVAP: D

7. Tanzimat edebiyatındaki ilk özel gazete Tercümân-ı Ahvâl'dir. Tasvir-i Efkâr ise Şinasi tarafından çıkarılan daha sonra Namık Kemal tarafından çıkarılmaya devam edilen bir gazetedir.

İlk resmi gazete Takvim-i Vekayi'dir.

CEVAP: E

8. Parçada Tanzimat edebiyatında şiir dilinde de yeni arayışların olduğu anlatılmıştır. Bu yönde çalışmaların olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmalardaki asıl amaç da “Şiirdeki üslup anlayışını, herkesin anlayacağı bir şekilde eserlerde yer vermektedir.”

CEVAP: B

9. Bilgi yanlış IV numara yapılmıştır. Birinci kuşak Tanzimatçıları toplum için sanat anlayışını, ikinci kuşak Tanzimatçıları ise sanat için sanat anlayışını benimsemişlerdir.

CEVAP: D

10. A ve B seçeneklerinde “vatan” C seçeneğinde “hükümetten” ve E seçeneğinde “hürriyet” sözcükleri Tanzimat dönemine özgü kavramlardır. D seçeneğinde Tanzimat dönemine özgü bir kavram yoktur.

CEVAP: D

11. Tanzimat birinci kuşakta Namık Kemal romantizmden, Şinasi klasisizmden, Ahmet Vefik Paşa klasisizmden etkilenmiştir. Eserlerin çoğunda realizm akımının izleri görülür seçeneği yanlıştır.

CEVAP: B

1. Parçada edebiyatın toplumdan kopuk olmamasının gerektiği ve suni bir anlatım yerine toplumun anlatılması gerektiği vurgulanmıştır.

CEVAP: B

2. Tanzimat birinci kuşak sanatçıları kendi istekleri doğrultusunda değil mecbur kaldıkları için yabancı sözcükleri kullanmış ve kullanmaya devam etmişlerdir. Çünkü içinde bulunulan toplumsal yapı dilde yeni reformların yapılmasına müsait değildir. Ayrıca ikinci kuşak Tanzimatçıların da dilde sadeleşme yapmak gibi bir düşünceleri yoktur.

CEVAP: C

3. Tanzimat ikinci kuşak sanatçıları sanat için sanat anlayışını benimsemişler fakat parça güzelliği yerine bütün güzelliğine önem vermişlerdir. Parça güzelliğine divan edebiyatı sanatçıları önem vermişlerdir.

CEVAP: E

4. Tanzimat tiyatrosunda Batı'ya özendirme gibi bir amaç yoktur. Toplumu eğitime, topluma doğruları gösterme amacı vardır. Bu dönemdeki birçok türde yanlış Batılaştırma konusu işlenmiş, özendirmenin aksine özenmenin zararları ele alınmıştır.

CEVAP: D

5. Ceride-i Havadis 1840 yılında İngiliz William Churchill tarafından çıkarılan yarı resmi bir gazetedir. Gazete edebi anlamda yer edinse de gazetenin kuruluş amacı İngilizlere casusluk ve bilgi aktarımıdır. İngiliz sömürgesine hizmet eden bir gazetedir.

CEVAP: D

6. İlk yerli tiyatro, ilk Batılı hikaye, ilk özel gazete, ilk eleştiri yazısı Tanzimat döneminde verilmiştir.

CEVAP: A

7. Tanzimat birinci kuşak ve ikinci kuşak sanatçılarının en belirgin farkı birinci kuşak sanatçıların "toplum için sanat", ikinci kuşak sanatçıların "sanat için sanat" anlayışını benimsemesidir.

CEVAP: D

8. Parçaya göre Tanzimat dönemi sanatçıları, edebiyatın alanını genişletip eski edebiyat yerine yeni bir edebiyatı oluşturmayı istemektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışmaları ve edebiyata kazandırılan yeni türleri örnek olarak verebiliriz.

CEVAP: C

9. Ulusal ölçümüz hece ölçüsüdür. Hece ölçüsü kullanılmak istemiş başarılı olunamamış. (II yanlış) Dergicilikten ziyade gazeteciliğe önem verilmiş. Gazeteler sayesinde birçok edebi tür gelişme göstermiştir. (V yanlış)

CEVAP: C

10. Divan edebiyatı soyut olan ve şekil güzelliğine önem veren bir edebiyattır. Bundan dolayı divan edebiyatında göz için kafiye anlayışı hakimdir.

CEVAP: E

11. Tanzimat dönemi hikaye ve romanında tarihi ve sosyal konular daha çok işlenmiştir. Didaktik yönü ağır basan hikaye ve romanların sıklıkla yazılması söz konusu değildir.

CEVAP: D

12. Deneme türündeki önemli isimler Nurullah Ataç, Ahmet Haşim ve Ahmet Rasim'dir. Bu sanatçıların da Tanzimat dönemiyle bağlantıları yoktur.

CEVAP: A

1. Abdülhak Hamit, tiyatro türünde önemli bir isimdir. Çok fazla tiyatro eseri kaleme alıp Türk edebiyatında kendine yer bulmuştur. Onun tiyatroları sahnelenme amaçlı değil okunma amaçlıdır.

CEVAP: E

2. Parçadaki boşluğa "Nabizade Nazım" getirilmelidir. Onun "Karabibik" romanı ilk köy romanımızdır. "Zehra" romanı ise ilk psikolojik roman denememizdir. Zavallı Kız, Haspa, Yedigüzarlarım, Sevda, Hâlâ Güzel adlı eserleri de vardır.

CEVAP: B

3. Durub-ı Emsal-i Osmaniye, Şinasi tarafından 1863 yılında yazılan atasözü kitabı özelliği taşıyan eserdir. 1500'e yakın Osmanlı atasözü ve deyimine yer verilmiştir.

CEVAP: D

4. Parçada tanıtılan sanatçı Rezaizade Mahmut Ekrem'dir. İlk realist roman olan "Araba Sevdası"nı o yazmıştır. Servetifünun sanatçılarında önderlik ettiği için "Üstad Ekrem" olarak da nitelendirilmiştir.

Nağme-i Seher, Nijad Ekrem, Takdir-i Elhan, Şemsa, Zemzeme gibi önemli eserleri de vardır.

CEVAP: B

5. Parçada tanıtılan sanatçı Ahmet Vefik Paşa'dır. Sanatçı tiyatro alanında Türk edebiyatına önemli katkılar sağlamış, farklı edebi türlerde de önemli çalışmalar yapmıştır.

Parçadaki eserlerinin dışında Don Civani, Kadınlar Mektebi, Adamcıl, Tartüffe, Zor Nikah gibi eserleri de vardır.

CEVAP: D

6. Namık Kemal birinci kuşak sanatçısıdır. Vatan, hürriyet, adalet gibi kavramları çok önemsemiştir. Sahnelenen ilk tiyatro esere olan "Vatan yahut Silistre"yi o yazmıştır. İlk edebi roman "intibah" ile ilk tarihi roman "Cezmi"yi o yazmıştır.

CEVAP: E

7. İntibah → Namık Kemal'e aittir.
Araba Sevdası → R. Mahmut Ekrem'e aittir.
Felatun Bey ile Rakım Efendi → Ahmet Mithat Efendi'ye aittir.

CEVAP: E

9. Parçada tanıtılan sanatçı Ziya Paşa'dır. Tanzimat döneminde önemli bir görev üslenmiştir. Görüşlerinde tutarsızlıklar vardır. Bazı eserlerinde yeniyi savunurken bazı eserlerinde eskiyi savunmuştur. Bu yönünden dolayı Namık Kemal tarafından sert bir dille eleştirilmiştir.

Zafernâme, Rüya, Şiir ve İnşa, Defter-i Amâl, Endülüs Tarihi gibi önemli eserleri de vardır.

CEVAP: C

8. Parçada tanıtılan sanatçı Muallim Naci'dir. Rezaizade Mahmut Ekrem'le girdiği edebi tartışma çok önemlidir. Divan edebiyatını da çok iyi bilir, yeni edebiyatı da çok iyi bilir fakat geleneksel edebiyatı savunur. Ömer'in Çocukluğu, Ateşpâre, Şerare, Fürûzan, Demdeme, Sümbüle gibi önemli eserleri vardır.

CEVAP: B

10. Boşluklara sırasıyla Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal getirilmelidir. Bu üç önemli isim sadece Tanzimat dönemine değil daha sonraki dönemlere de tesir etmiştir. Birçok önemli sanatçıya ilham verip edebiyatın gelişmesine katkıda bulunmuşlardır. Birçok yeni türün edebiyatta kendine yer bulmasına öncülük etmişlerdir.

CEVAP: B

1. Parçadaki “vatan”, “esaret zinciri”, “kalb-i millet” sözcükleri Namık Kemal hakkındaki önemli ipuçlarıdır. Şair “Vatan şairi” olarak adlandırılır.

İntibah, Cezmi, Vatan yahut Silistre, Celalettin Harzemşah onun eserleridir. Bir Bayrak Rizgâr bekliyor adlı eser “Bayrak şairi” olarak adlandırılan Arif Nihat Asya'ya aittir.

CEVAP: C

2. Parçada tanıtılan sanatçı Dikrektör Ali Bey'dir. Direktör Ali Bey mizahi yazılarıyla tanınan bir sanatçıdır. Teodor Kasap'ın Diyoneni'nde bu mizahi yazılarını yazmıştır.

CEVAP: E

3. Parçada tanıtılan sanatçı Ziya Paşa'dır. Şiir ve İnşa adlı makalesinde milli bir edebiyatı savunurken, Harabat adlı eserinde eski edebiyatı savunmuş ve Namık Kemal'in eleştirisine maruz kalmıştır.

CEVAP: C

4. Parçanın genelinde özellikleri ve eserleri verilen sanatçı Ahmet Vefik Paşa değil Abdülhak Hamit Tarhan'dır. Tarhan'ın tiyatroları okunmak içindir. Ayrıca şiir alanında da yeni şekilleri denemesi bakımından da önemli bir isim olmuştur.

CEVAP: A

5. Parçada tanıtılan eser Sami Paşazade Sezai'nin “Sergüzeşt” adlı eseridir. Eserin temeli esir ticaretine dayanır. Sami Paşazade Sezai annesinden hareketle eseri yazmıştır. Çünkü onun annesi de bir cariye olarak bir konağa getirilmiştir.

CEVAP: B

6. Edebiyatımızda ilk köy romanı Nabizade Nazım'ın “Karabibik” adlı romanıdır. Sanatçı ilk köy romanını yazmasının yanında “Zehra” adlı ilk psikolojik roman denemesini yazarak da edebiyatımızda önemli bir yer edinmiştir. Ayrıca natüralizm akımından etkilenerek eserlerini oluşturmuştur.

CEVAP: D

7. Birinci boşluğa “Namık Kemal” ikinci boşluğa “Recaizade Mahmut Ekrem” getirilmelidir. Ziya Paşa ile Namık Kemal arasında Harabat – Tahrib-i Harabat tartışması olmuş, Muallim Naci ile Recaizade arasında Demdeme – Zemzeme (Abes – Muktebes) tartışması olmuştur.

CEVAP: A

8. Parçada sözü edilen yazar Sami Paşazade Sezai'dir. Sergüzeşt adlı eserinde esir ticaretini, Küçük Şeyler adlı eserinde küçük insanların sıradan olaylar çevresindeki hayatlardan kesitleri anlatır.

CEVAP: C

9. "Taaşuk-ı Talat ve Fitnat" Şemsettin Samiye ait bir eserdir. İlk yerli romanımızdır. Romanda Talat ve Fitnat üzerinden dönemin kadın - erkek ilişkileri çarpıcı bir şekilde anlatılmıştır.

CEVAP: D

10. Parçada tanıtılan şair Aldülhak Hamit Tarhan'dır. İlk pastoral şiirimiz "Sahra"yı, o yazmıştır. Şiir alanında birçok değişik türü deneyerek edebiyatımızda önemli bir yer edinmiştir.

CEVAP: E

11. Hürriyet, Namık Kemal ve Ziya Paşa tarafından Avrupa'da çıkarılan bir gazetedir. İlk resmi gazete Takvim-i Vekayi'dir.

CEVAP: A

1. Parçada tanıtılan sanatçı Ahmet Vefik Paşa'dır. Bursa valiliği sırasında Bursa'da şehir tiyatrosu kurar. İstanbul'da yıkılan Gedikpaşa Tiyatrosu oyuncularını himayesine alarak Bursa'da tiyatrunun gelişmesini sağlar.
Hikmet-i Tarih, Fezleke-i Tarih-i Osmanî adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

2. Parçada Namık Kemal'in "İntibah" adlı romanı özetlenmiştir. "İntibah" romanı edebiyatımızın ilk edebi romanı olma özelliğini taşımaktadır. Bu yönüyle birçok sanatçıya önderlik etmiş bir eserdir.

CEVAP: C

3. Ziya Paşa, Şiir ve İnşa makalesinde milli kültürle beslenen bir edebiyatı savunurken, Harabat adlı eserinde eski edebiyatı savunur.

CEVAP: A

4. "Yazı makinesi" olarak bilinen Ahmet Mithat Efendi edebiyatı bir araç olarak görüp eserlerinde toplumu, toplumun sorunlarını, insanların psikolojik durumlarını ele almıştır.

Hüseyin Fellah, Çengi, Gürcü Kızı yahut İntikam, Yeniçeriler adlı eserleri de vardır.

CEVAP: E

5. Muallim Naci, Nabizade Nazım, Sami Paşazade Sezai, R. Mahmut Ekrem ikinci kuşak sanatçılarıdır. Ahmet Hamdi Tanpınar ise Öz şiir (saf şiir) anlayışında eser veren önemli bir sanatçıdır.

CEVAP: A

6. Parçadaki boşluğa "Turfanda mı Yoksa Turfa mı?" getirilmelidir. Mizancı Murad'a ait bu eserde 19. yüzyıl siyasal panoramasını çizen, o dönemde kaleme alınan eserlere tepki vardır. Dil olarak kusurlu bir eserdir.

CEVAP: D

7. Şemsettin Sami araştırma-inceleme alanında önemli bir sanatçıdır. Türkçe'nin ilk yazılı metinleri üzerine ve Türkçe sözlükler üzerine önemli çalışmaları vardır. Kamus-ı Fransevi, Kamus-ı Arabi, Kamusu'l Âlam, Gave adlı eserleri de vardır.

CEVAP: A

8. Tevfik Fikret, Cenap Şehabettin, Mehmet Rauf Tanzimat ikinci kuşak değil, servetifünun sanatçılarıdır.

CEVAP: E

9. Parçadaki boşluğa "Direktör Ali Bey" getirilmelidir. Diyojen'deki mizahi yazıları onun tanınırlığını artırmıştır.

Parçada verilen eserlerinden başka Ayyar Hamza, Seyahat Jurnalı, Misafir-i İstiskal adlı eserleri de vardır.

CEVAP: B

10. Namık Kemal'in şiirlerinde klasik kasidenin bölümleri yoktur. Ayrıca onun şiirlerinde parça güzelliği değil bütün güzelliği ön plandadır. Bu yönüyle ilk değişikliği yapan kişi olarak tanınır.

CEVAP: B

11. Parçada tanıtılan eser "Karabibik"tir. İlk köy romanımızdır. Gerçekçi bir şekilde köy gerçekleri ele alınmıştır. Nabizade Nazım'a ait bir eserdir.

CEVAP: B

12. Parçada Muallim Naci'nin "sanat için sanat" görüşünü benimsemesi anlatılmıştır. Muallim Naci geleneğe bağlı kalarak biçim güzelliğine de önem vermiştir. Bu özelliğiyle Recaizade Mahmut Ekrem'le edebi münakaşalara girmiştir.

CEVAP: D

1. Parçada tanıtılan eser "Talim-i Edebiyat"tır. Rezaizade Mahmut Ekrem'e ait bu eser günümüz ders kitaplarının ilk örneklerindedir. Kitap Mülkiye Mektebi'nde beş, Mekteb-i Sultani'de üç yıl ders kitabı olarak okutulmuştur.

CEVAP: C

2. Abdülhak Hamit Tarhan, realizmden değil romantizmden etkilenen bir sanatçıdır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler sanatçı için doğrudur.

CEVAP: E

3. "Harabat" ve "Zafername" Ziya Paşa'ya ait eserlerdir. Harabat'ta; eski geleneği savunduğu görüşlerine yer verir. Zafername adlı eseri de tenkit (eleştiri) amaçlı bir eserdir. Dönemin sadrazamını eleştirir.

CEVAP: C

4. Akif Bey, Kara Bela, Zavallı Çocuk, Gülnihal adlı eserler Namık Kemal'in tiyatro türündeki eserleridir. Cezmi adlı eser roman türünde bir eserdir. İlk tarihi romanımızdır.

CEVAP: E

5. Parçada tanıtılan roman "Araba Sevdası"dır. Yanlış Batılılaşma'yı temele alarak olaylar gelişir. Ayrıca edebiyatımızın ilk realist romanı olarak kabul edilir.

CEVAP: B

6. Parçada tanıtılan sanatçı Ahmet Cevdet Paşa'dır. Sanatçı iyi yetişmiş bir devlet adamıdır. Birçok alanda kendini yetiştirmiştir. Aynı zamanda ilk Türk kadın yazar kabul edilen Fatma Aliye Hanım'ın babasıdır. Tarih-i Cevdet, Mecelle, Tezakir-i Cevdet adlı önemli eserleri de vardır.

CEVAP: B

7. Bilgi yanlış I numarada yapılmıştır. Abdülhak Hamit Tarhan Tanzimat dönemi ikinci kuşak sanatçısıdır. Okunmak için yazdığı tiyatroları ünlüdür. Ayrıca ilk pastoral şiir örneği olan "Sahra"nın yazarıdır.

CEVAP: A

8. **İlk çeviri roman:** Telemak

İlk realist roman: Araba Sevdası

İlk tarihi roman: Cezmi

İlk yerli roman: Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat

Felatun Beyle Rakım efendi ile ilgili bir bilgi yoktur.

CEVAP: B

9. Parçada Ahmet Vefik Paşa ve Secere-i Türkî adlı eseri tanıtılmıştır.

Ahmet Vefik Paşa tiyatro alanındaki önemli faaliyetlerinin yanında Türkcülük akımının da etkisiyle Türk dili için önemli eserler üzerine önemli çalışmalar ve çeviriler yapmıştır.

CEVAP: C

11. Parçada sözü edilen eser Ahmet Mithat'ın "Henüz On Yedi Yaşında" adlı eseridir. Eseri, sanatçı 1881 yılında kaleme almıştır. Sanatçının natüralizme yöneldiği romandır.

CEVAP: A

12. Tasvir-i Efkar gazetesini Şinasi çıkarmıştır. Avrupa'ya gideceğinde gazeteyi Namık Kemal'e bırakmıştır. Namık Kemal Avrupa'ya gideceğinde de gazeteyi Recai-zade Mahmut Ekrem çıkarmaya devam etmiştir.

CEVAP: C

10. – Öykü türü Batı edebiyatında Boccacio ile başlar.
– Türk edebiyatı Batılı anlamda öyküyle Ahmet Mithat Efendi'nin "Letaif-i Rivayet" eseriyle tanışır.
– Öykü türünde basılan ilk eser ise "Küçük Şeyler" dir.

CEVAP: C

1. Servetifünün sanatçıları bireysel konuları ağırlıklı olarak ele almışlardır. İnsan psikoloji gibi daha önce üzerinde sistemli şekilde durulmayan bir alana da eğilim göstermişlerdir. Aşk, doğa, yalnızlık, tedirginlik gibi temaları işlemişlerdir.

CEVAP: D

2. – Servetifünuncular dili sadeleştirmek yerine daha da ağırlaştırmışlardır. (II yanlış)
– Romanda realizm ve naturalizm şiirde ise parnasizm ve sembolizmin etkileri görülür. (V yanlış)

CEVAP: D

3. Parçada “sone” nazım şeklinin tanıtımı yapılmıştır. Türk edebiyatında ilk olarak servetifünün döneminde kullanılmış, ilk kullanan sanatçı da Cenap Şahabet’tin’dir.

CEVAP: B

4. Yoruma açık olmak, ayrı bir yoruma sebebiyet vermek, imgeli söyleyiş ve anlatımla ilgilidir. İmgeli söyleyiş ve anlatım “üslup” kapsamına girmektedir.

CEVAP: A

5. Servetifünün sanatçıları hece ölçüsünü tercih etmişler, daha çok aruz ölçüsünü ve Batı edebiyatından gelen türleri kullanmayı tercih etmişlerdir. (V yanlış)

CEVAP: E

6. Parçadan hareketle A, B, D, E seçeneklerine ulaşılabilir. Fakat C seçeneğine ulaşamaz. Çünkü parçada servetifünün sanatçılarının yalın ve anlaşılır bir dil kullanmalarıyla ilgili bir bilgi yoktur. Zaten bu dönemin sanatçıları süslü, sanatlı ve ağır bir dil kullanmışlardır.

CEVAP: C

7. Tanzimat kuşağı sanatçılarının birçoğu tiyatro ile uğraşmaları neticesinde sürgün edilmişlerdir. Böyle bir örneğin olması ve siyasi sebeplerle servetifünün sanatçıları tiyatroya önem vermemişlerdir.

CEVAP: B

8. Tamlamalı ve yabancı sözcüklerin bulunduğu bir dil kullanmak anlaşılır olmayı önler, yalın ve sade bir dil kullanmanın önüne geçer.

CEVAP: D

9. Servetifünun dönemi sanatçıları da Tanzimat dönemi sanatçıları gibi parça değil konu bütünlüğüne önem vermişlerdir. Edebiyatımızda parça bütünlüğüne divan edebiyatında önem verilmiştir. Sorudaki şiiirden hareketle de parça bütünlüğüne önem verildiği ifade sine ulaşılamaz.

CEVAP: D

10. Realizm akımının doğrultusunda benzer konular değişik ülke edebiyatlarında işlenmiştir. İşlenen konular benzer etkiler bırakmıştır. Parçadaki anlatan konuları karşılayan yargı da C seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP: C

11. Ahmet Mithat Efendi yazmayı bir araç olarak görüp “toplum için sanat” anlayışını benimsemiştir. Servetifünuncular da sanat kaygısı güderek eserler ortaya koymuşlardır. Bundan dolayı ağır ve imgesel bir dil kullanmışlardır. Bu kullanımlarının neticesinde Ahmet Mithat Efendi'nin sert eleştirileriyle karşılaşmışlardır.

CEVAP: C

12. Parçada tanıtılan tür “Manzum hikaye”dir. Manzum hikayeyi Rezaizade Mahmut Ekrem ve Muallim Naci ilk temsilcileri olarak kullanmışlardır. Servetifünun döneminde de en etkili haline gelmiştir.

CEVAP: B

1. Türk edebiyatında vatan, hürriyet, hak, adalet kavramlarını ilk kez Tanzimat dönemi birinci kuşak sanatçıları görmekteyiz. Servetifünuncularda daha çok yanlış Batılılaşma, bireysel konular, aşk ve marazi konular işlenmiştir.

CEVAP: E

2. Servetifünun sanatçılarının roman ve hikayelerinde konu genellikle İstanbul ve çevresidir. İstanbul dışındaki yerleri çok çok az eserde görürüz. Örneğin Mehmet Rauf'un Halas adlı romanında olaylar İzmir ve çevresinde geçer. (III yanlış)

CEVAP: C

3. Cenap Şahabettin şiirlerinde ağır bir dil kullanmıştır. Paransizm ve sembolizmden etkilenmiştir. Yalın bir dil ve hece ölçüsünü kullanmak yerine hece ölçüsü ve yalın bir dil kullananları eleştirmiş, hece ölçüsünü parmak hesabı olarak niteleyerek küçümsemiştir. (IV yanlış)

CEVAP: D

4. “Şiirin ölçüsünü değiştirme” noktasında Tanzimat ve servetifünun sanatçıları arasında farklılıklar vardır. servetifünun sanatçıları aruz ölçüsünün yanında Batı edebiyatından da türler denemiştir.

CEVAP: E

5. Boşluklara “Halit Ziya Uşaklıgil” ve “Mezardan Sesler” getirilmelidir.

Halit Ziya, teknik olarak mükemmel romanlarının yanında çok iyi seviyede mensur şiir örnekleri veren bir sanatçıdır.

CEVAP: A

6. Servetifünun şairleri şiirde sembolizm ve paransizm akımlarından etkilenmişlerdir. Roman ve öykü alanında da realizm ve natüralizm akımlarından etkilenmişlerdir.

CEVAP: E

7. Tevfik Fikret bireyci bir anlayışı benimsememiştir. Özellikle oğlu Haluk'un ölümü üzerine toplumsal konulara yönelmiş, İstanbul ve çevresini kötü bir şekilde kaleme almış, dönemin yöneticileriyle ters düşen bir tavır sergilemiştir.

CEVAP: E

8. Parçada tanıtılan sanatçı Halit Ziya Uşaklıgil'dir. Sanatçı Mai ve Siyah romanında teknik olarak mükemmel bir noktaya ulaşmıştır. Sanatçının en önemli özelliklerinde birisi de ölümünden on yıl önce eserlerini tekrar inceleyip eksiklerini gidermeye çalışmasıdır.

CEVAP: B

9. I, II, III ve V numaralı açıklamalar doğrudur. IV numaralı açıklama yanlıştır.

Kırk Yıl, Halit Ziya'nın anı türünde bir eserdir. Nemide, Aşk-ı Memnu, Sefile, Mai ve Siyah, Kırık Hayatlar Bir Ölünün Defteri sanatçının romanlarıdır.

İhtiyar Dost, Kadın Pençesi, Kar Yağarken, Solgun Demet sanatçının öyküleridir.

CEVAP: D

10. Parçada Hüseyin Rahmi'nin İstanbul ve çevresini anlatması, yalın anlatımı tercih etmesi İstanbul'un mahallelerini ilk defa ele almasına değİlnilmiştir. Eserlerinde halkı güldürme, eğlendirme amacı edindiği ile ilgi bir bilgi yoktur.

CEVAP: D

11. Parçada Ahmet Hikmet Müftüoğlu tanıtılmıştır. Sanatçı, Gönül Hanım romanında I. Dünya Savaşı zamanında Kafkas Cephesi'nde esir düşen bir üsteğmenin Tatar bir kızla aşkını ve Orhun Abideleri'ni ziyaret edip yurda dönmesini ele alır.

Haristan ve Gülistan, Bir Tesadüf, Bir Damla Kan, Alparslan adlı eserleri de vardır.

CEVAP: C

12. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı Mehmet Rauf'tur. Sanatçı aynı zamanda ilk psikolojik roman olan "Eylül"ü de yazmıştır. Halas adlı romanında İstanbul dışında bir yeri kendisine mekan seçmiş, İzmir ve çevresinde gelişen olayları anlatmıştır. Bu yönüyle Halas romanı servetifünun romanlarından mekan olarak ayrılır.

CEVAP: B

1. Servetifünun sanatçıları sanatlı ve ağır bir dil kullanmaya özen göstermişler. Dilde biçimsel mükemmellik aramışlardır. Bunun yanında divan edebiyatı sanatçılarından farklı olarak kulak için kafiye anlayışını benimsemişlerdir.

CEVAP: B

2. Mehmet Rauf'un "Eylül" adlı romanı edebiyatımızın ilk psikolojik romanıdır. Romanda Süreya, karısı Suat ile Necip Bey arasında geçen olaylar anlatılmıştır. Bu romanla birlikte psikolojik tahliller sistemli bir şekilde edebiyatımıza girmiş, daha sonraki sanatçılar üzerine tesir etmiştir.

CEVAP: C

3. Servetifünun döneminin sivri dill sanatçılarından olan Hüseyin Cahit Yalçın her zaman sert tartışmalar, polemikler içerisinde olmuş, Fransızcadan çevirdiği "Edebiyat ve Hukuk" makalesiyle de bağlı bulunduğu edebi hareketin son bulmasına sebep olmuştur.

Nâdide, Hayat-ı Muhayyel, Hayal İçinde, Kavgalarım Niçin Aldatırlarmış adlı önemli eserleri de vardır.

CEVAP: B

4. Bilgi yanlış III numara yapılmıştır. "Eylül" romanı ilk psikolojik romanımızdır. İlk psikolojik roman denememiz ise Tanzimat dönemi ikinci kuşak sanatçısı Nabizade Nazım'ın "Zehra" adlı romanıdır.

CEVAP: C

5. Servetifünun sanatçıları hem şiir alanında hem de düz yazı alanında biçimsel mükemmelliğe önem vermişlerdir. Biçim kaygısı göttükleri için özellikle şiir alanında hece ölçüsü yerine aruz ölçüsünü kullanmışlar. Arapça ve Farsça tamlamalara da sıklıkla yer vermişlerdir.

CEVAP: D

6. Parçada özellikleri verilen sanatçı Cenap Şahabetin'dir. Sanatçı şiir alanında Tevfik Fikret'ten sonra en önemli isim olarak göze çarpar. Elham-ı Şita, Tâmat, Evrek-ı Leyal, Nesr-i Harp sanatçının eserleridir. Bir Şi'r-i Hayal adlı eser Halit Ziya Uşaklıgil'e aittir.

CEVAP: D

7. Parçada servetifünun dönemi tanıtılmıştır.

Halit Ziya ve Mehmet Rauf özellikle hikaye ve roman alanında önemli isimler olmuşlardır.

Tevfik Fikret ve Cenap Şahabettin ise şiir alanında önemli isimler olmuşlardır.

Yahya Kemal ise servetifünun dönemi sanatçısı değildir. Divan edebiyatı ve modern edebiyat arasında köprü görevi gören bir sanatçıdır.

CEVAP: D

8. Parçada sözü edilen sanatçı Tevfik Fikret'tir. Sanatçı ilk önceleri bireysel bir tarz benimserken oğlu Haluk'un ölümü üzerine toplumsal konulara yönelmiştir. Şiir alanında servetifünuncuların en önemli ismi olmuştur. Rübâb-ı Şikeste, Tarih-i Kadim, Haluk'un Defteri, Şermin, Sis, Hasta Çocuk, Doksan Beş'e Doğru, Rübabin Cevabı, Haluk'un Çocukluğu adlı eserleri vardır.

CEVAP: C

10. Boşluklara sırasıyla "Mavi ve Siyah", "Aşk-ı Memnu" getirilmelidir. Romanları teknik bakımdan mükemmel yakın olan Halit Ziya Mavi ve Siyah romanında ustalığa adım atmış, Aşk-ı Memnu romanında ise en mükemmel tekniğe ulaşmıştır.

CEVAP: D

9. Boşluğa "Hüseyin Rahmi Gürpınar" getirilmelidir.

Sanatçı servetifünun döneminin bağımsız sanatçılarından. İstanbul'un kenar mahallelerini edebiyata getiren kişidir.

Şık, İffet, Şişşevdi, Metres, Gulyabani, Son Arzu, Ef-suncu Baba, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Tesadüf, Cadı adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

11. Şehir Mektupları → Fıkra

Eşkâl-i Zaman → Fıkra

Gülüp Ağladıklarını → Fıkra

Falaka → Anı (hatıra)

Romanya Mektupları → Gezi Yazısı

CEVAP: E

1. Parçadaki boşluğa “Tevfik Fikret” getirilmelidir. Mehmet Akif ve Tevfik Fikret arasındaki edebi tartışma döneminde büyük yankı uyandırmıştır. İslam reformcusu olan Mehmet Akif’e Tevfik Fikret “Molla Sirat” lakabını takarken Mehmet Akif de Tevfik Fikret’e “Zangoç” lakabını takmıştır.

CEVAP: B

2. Parçada tanıtılan sanatçı Ahmet Hikmet Müftüoğlu’dur. Asıl ününe Türkçü evrede ulaşmıştır. Birinci Dünya Savaşı’nda esir düşen bir üsteğmenin ve üsteğmenin aşık olduğu Tatar Kızın anlatıldığı Gönül Hanım eseri çok ünlüdür. Bunun dışında Çağlayanlar, Haristan ve Gülistan, Bir Tesadüf, Beliren Simalar, Bir Damla Kan adlı eserleri de vardır.

CEVAP: D

3. Servetifünun sanatçıları “sanat için sanat” anlayışını benimsemişler. Eserlerinde halkı eğitime gibi bir amaç gütmemişler, teknik olarak mükemmel eserlerin peşinde koşmuşlardır. (V yanlış)

CEVAP: E

4. A, B, E seçeneklerindeki şiirler Milli edebiyat dönemi konularını kapsamaktadır. C seçeneğindeki şiir Ali Canip Yöntem’e aittir. Onun Fecr-i Ati döneminde eser verdiği yılların izlerini taşır. D seçeneğindeki dili ağır, tamlamalı şiir servetifünun dönemi izleri taşır. Bundan dolayı şiir Cenap Şahabettin’e ait olabilir.

CEVAP: D

5. Servetifünun sanatçılarından Cenap Şahabettin sembolizm ve parnasizmden etkilenmiş bir sanatçıdır. Önemli şiirlerinden olan Elhan-ı Şita’da imgeyi ve müzikaliteyi ön plana çıkaran bir dil kullanmıştır. İmge ve müzikalitenin sembolizmin vazgeçilmez unsurları olduğu düşünüldüğünde, sanatçının bu şiirinde sembolizmin derin izlerini görürüz.

CEVAP: B

6. Mezarın Sesleri adlı eser Mehmet Rauf’un değil Halit Ziya Uşaklıgil’in mensur şiir türünde bir eseridir.

Halit Ziya’nın Eserleri:**Oyun:** Füzûzan, Fare**Anı:** Kırık Yıl, Saray ve Ötesi**Roman:** Aşk-ı Memnu, Mavi ve Siyah

Nemide, Kırık Hayatlar, Ferdi ve Şürekası

CEVAP: E

7. Parçada Süleyman Nazif tanıtılmıştır. Edebiyat çevresinde ikinci Namık Kemal olarak tanınır. Namık Kemal geleneğini devam ettirir.

Gizli Figanlar, Batarya ile Ateş, Mehmet Akif, İki Dost adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

8. Hem divan edebiyatı hem de servetifünun edebiyatı bireyselliği temele alıp bireysel konular üzerinde durdular. Toplumdan kopuk bir şekilde edebiyatların icra ettiler.

CEVAP: E

9. Ahmet Şuayp, servetifünun döneminde sadece eleştiri alanında faaliyet gösteren bir sanatçıdır. Sanatçının Hayat ve Kitaplar, Hukuk-ı İdare, Esmar-i Matbuat adlı eserleri vardır. Haristan ve Gülistan, Ahmet Hikmet Müftüoğlu'na ait bir eserdir.

CEVAP: D

10. Parçada tanıtılan eser Saray ve Ötesi'dir. Bu eserde II. Abdülhamit'in tahtan indirilmesinden sonra tahta geçen yeni yönetim ve yeni yönetimin getireceği sıkıntılar ve yabancılıklar anlatılmıştır.

CEVAP: C

1. Parçada sözü edilen topluluk Fecr-i Ati'dir. Fecr-i Aticiler servetifünuncuları eleştirmelerine rağmen onların devamı olmaktan kurtulamamışlar ve kısa sürede dağılmışlardır.

CEVAP: B

2. Fecr-i Ati döneminde de servetifünunda olduğu gibi tiyatro yok denecek kadar azdır. Daha çok şiir alanında faaliyet göstermişlerdir. Ağır ve süslü bir dil benimseyip edebiyatlarını icra etmişlerdir.

CEVAP: D

3. Fecr-i Aticiler şiirde parça bütünlüğü değil konu bütünlüğünü savunmuşlardır. Divan edebiyatı sanatçıları parça bütünlüğünü savunmuşlardır. (V ortak değil)

CEVAP: E

4. Parçada tanıtılan sanatçı Emin Bülend Serdaroğlu'dur. Milli konuları da işlemesi bakımından dönemin sanatçılarından ayrılır. Victor Hugo'nun "Mavi Gözlü Yunan Çocuğu" eserine karşılık "Kin" şiirini yazar ve Atatürk'ten övgü alır.

CEVAP: C

5. Emin Bülend daha çok milli konuları içinde barındıran şiirleriyle Fecr-i Ati topluluğu içinde farklı bir yer edinir.

Tahsin Nahit oyunları ve uyarlamalarıyla ünlüdür. (V yanlış)

CEVAP: E

6. Fecr-i Aticiler yenilikler peşinde koşacaklarını belirtmeler de halk edebiyatı kaynaklarına yönelmek gibi bir düşüncenin içinde olmamışlar. Aruzu tercih etmişler, Ağır bir dil kullanmışlardır.

CEVAP: E

7. Ziya Gökalp, Fecr-i Ati topluluğunun içinde yer almamış, Türkçü ve Turancı çizgide Milli edebiyat döneminde eserlerini ortaya koymuştur.

CEVAP: D

8. Fecr-i Aticiler, ilk çıktıklarında servetifünunu sert bir şekilde eleştirmişler, kendilerinin daha farklı bir çizgide eserler ortaya koyacaklarını belirtmişlerdir. Fakat bu açıklamalarıyla çelişerek servetifünuncuları taklitten öteye gidememişlerdir. Bu durum da onların kısa ömürlü olmasına sebep olmuştur.

CEVAP: B

9. Parçada tanıtılan sanatçı Ahmet Haşim'dir. Fecr-i Ati topluluğunun en sadık üyesidir.

Piyade, Göl Saatleri, O Belde, Gurubahane-i Laklak, Bize Göre, Frankfurt Seyahatnamesi adlı önemli eserleri vardır.

CEVAP: A

10. Parçada iki başkan olarak Faik Ali ve Celal Sahir'den söz edilmektedir.

Faik Ali'nin Fani Teselliler, Temasil, Elhan-ı Vatan, Payitahtın Kapısında adlı eserleri vardır.

Celal Sahir'in Beyaz Gölgeler, Buhran, Siyah Kitap adlı eserleri vardır.

CEVAP: C

11. Yanlışlık V numarada yapılmıştır. Simgecilik, düşünceleri, kavramları anlatmakta simgeler kullanma yolu ve eğilimidir. Fecr-i Aticilerin en çok kullandığı yöntemler arasında yer alır. (Özellikle Ahmet Haşim)

CEVAP: E

1. Soruda özellikleri verilen dönem Fecr-i Ati'dir. Bu topluluk simbolizm ve müzikaliteye önem verir, ağır dil kullanır. Sanat için sanat anlayışını benimser.

CEVAP: E

2. Yakup Kadri, Ali Canip, Emin Bülend, Fuat Köprülü Fecr-i Ati beyannamesine imza atan kişilerdir. Halit Ziya ise servetifünun döneminin en ünlü öykü ve roman yazarıdır.

CEVAP: B

3. Fecr-i Ati sanatçıları hece ölçüsüne karşı çıkmışlar, aruz ölçüsünü kullanmışlardır. Topluluğun en önemli üyesi Ahmet Haşim hece ölçüsünü küçümseyerek "köylü vezni" demiştir.

CEVAP: C

4. Göl Saatleri → Ahmet Haşim
Ruh-ı Bikayd → Tahsin Nahit
Hisarlara Karşı → Emin Bülend Serdaroğlu
Yaban → Yakup Kadri
Han-ı Yağma, Tevfik Fikret'e ait bir şiiirdir. Tevfik Fikret servetifünun dönemi sanatçısıdır.

CEVAP: E

5. Parçada sözü edilen sanatçı Ahmet Haşim'dir. Sanatçı Fecr-i Ati topluluğunun en sadık ve en ünlü üyesidir. Sembolizmden etkilenmiştir. Aruz ölçüsünü kullanmış, ağır bir dil tercih etmiştir. İmgelere önem vermiştir. O Belde, Merdiven, Bize Göre, Gurubahane-i Lakkakan, Frankfurt Seyahatnamesi adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

6. Fecr-i Aticiler ağır bir dil kullanmayı benimsemişler, divan edebiyatı ve Batı edebiyatından beslenmişlerdir. Halk edebiyatına yöneliş, halk edebiyatının dilini kazandırma gibi bir amaçları yoktur. (IV yanlış)

CEVAP: D

7. Fecr-i Ati topluluğu daha çok şiir alanında etkili olsa da roman ve öykü alanında da eserler veren sanatçıları vardır. Cemil Süleyman ve İzzet Melih roman ve öyküleriyle toplulukta yer edinir.

Cemil Süleyman'ın Eserleri:

İnhizam, Siyah Gözler, Kadın Ruhu → Roman

Timsal-i Aşk, Ukde → Öykü

İzzet Melih'in Eserleri:

Tezat, Sermet → Roman

Hüzün ve Tebessüm, Her Güzelliğine Aşık → Öykü

CEVAP: C

8. Ulusal tarih ve kaynaklardan yararlanmak Milli edebiyatçıların bir özelliğidir. Fecr-i Ati divan edebiyatı ve Batı edebiyatından beslenen bir edebi harekettir.

CEVAP: D

9. Parçada sözü edilen sanatçı Emin Bülend Serdaroğlu'dur. Bireysel konuların yanında, toplumsal konuları da işler.

Kin, Hisarlar karşı, Hatay'a Selam, Dev Şarkısı adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

10. Hem servetifünuncular hem Fecr-i Aticiler dilde sadeleşmeye karşı durmuşlar. Ağır, anlaşılması güç, tamamlamalarla dolu bir dil kullanmayı tercih etmişlerdir.

CEVAP: C

11. Parçadaki görüş Ahmet Haşim'e aittir. Ona göre şiir anlaşılacak için yazılmaz. Anlaşılacak için bir şey yazacak sanatçı şiirden uzak durmalıdır. Şiirde de musiki çok önemli bir unsurdur.

CEVAP: D

12. Soruda özellikleri verilen topluluk Fecr-i Ati'dir.

Refik Halit, Ali Canip, Yakup Kadri, Ahmet Haşim, Emin Bülend, Tahsin Nahit bu topluluğun önemli temsilcileridir.

CEVAP: D

1. Soruda verilen şiir Ziya Gökalp'in "Lisân" şiiridir. Şiirde öz Türkçe ile ilgili bilgiler verilmiştir. Şiirin içeriğini ve Ziya Gökalp'i düşündüğümüzde şiirin Milli Edebiyatın görüşlerini yansıttığını görürüz.

CEVAP: D

2. Milli Edebiyatçılar "sanat toplum için" görüşünü benimsemişlerdir. Sanatlarını toplumun sorunlarını anlatmak için kullanmışlardır. Özellikle Türkçü ve Turancı bir anlayışla milli konuları işlemişlerdir.

CEVAP: E

3. Yeni Lisancılar; dilde sadeleşmeyi savunmuşlar, dildeki yabancı sözcükleri tasfiye etmek istemişler, ağır ve süslü anlatımdan uzak durmuşlar.

CEVAP: D

4. Halk edebiyatı; şiir, halk hikayesi, destan, masal, ninni vb. türlerden beslenmiştir. Romanı halk edebiyatında görmemekteyiz. Milli Edebiyat sanatçılarının bir çoğu ise roman yazmıştır. Bundan dolayı roman Milli Edebiyat ve halk edebiyatı için ortak özellik değildir.

CEVAP: D

5. Milli Edebiyat sanatçıları biçime değil, içeriğe önem vermişlerdir. Biçime Tanzimat ikinci kuşak, servetifünun, Fecr-i Ati ve öz şiir (saf şiir) anlayışını benimseyenler ... vb. önem vermiştir.

CEVAP: B

6. Milli Edebiyatçılar, İstanbul Türkçesini esas almışlardır. Yurt genelinde dil birliğinin olması için her yerde İstanbul Türkçesinin konuşulması ve kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir.

CEVAP: B

7. Milli Edebiyat sanatçıları özellikle Anadolu insanını, savaşlarda mücadele etmiş vatandaşları konu olarak işlemiştir. Varlıklı insanların hayatlarının işlenmesi Milli Edebiyatçılar için bir misyon değildir.

CEVAP: D

10. “Ağaların toprak işçileri üzerindeki sömürsü” konusunu daha çok “ Toplumcu Gerçekçi” sanatçılar işlemiştir. Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Fakir Baykurt, Kemal Tahir bu sanatçılara örnektir.

CEVAP: E

8. Sözü edilen hareket “Türk-i Basit”tir. Divan edebiyatında etki olan bu hareket günümüz Türkçesi ise “Basit Türkçe” devresidir. Aydınlı Visali, Edirneli Nazmi, Tatalı Mahremi bu devrenin önemli temsilcileridir.

CEVAP: C

11. Boşluğa “Genç Kalemler” getirilmelidir. Bu dergi Milli Edebiyatın temelini oluşturmuştur. Derginin başyazarı Ali Canip Yöntem’dir. Bu derginin rüzgarıyla ilerleyen süreçte “Yeni Lisan Hareketi” başlamıştır.

CEVAP: D

9. Ömer Seyfettin’in “Edebiyatta, lisanda bir ihtilal vücuda getirelim” sözünde “Konuşma diliyle yazı dili birleştirilmelidir.” anlayışını dile getirmiştir. Çünkü bu sayede dilde ikililiğin önüne geçileceği ve dil birliğinin sağlanacağı düşünülmüştür.

CEVAP: D

12. V numara yanlış bilgidir. Milli Edebiyatçılar, şiir, roman, öykü, deneme, inceleme-araştırma alanlarında yoğunlaşmışlardır. Halk kültürü ve milli konulara yöneldiler de semai ve koşma gibi türleri Milli Edebiyatçılarda görmemekteyiz.

CEVAP: E

1. Beş Hececiler'den birçok sanatçı önceleri aruz ölçüsünü kullanmıştır. Daha sonra Milli Edebiyatın etkisiyle heceye yönelmişlerdir. Sorudaki şiirde de aruz için "eski dost" denilerek aruz kullanımının terk edildiği belirtilmiştir.

CEVAP: A

2. Parçada tanıtılan sanatçı Halide Nusret Zorlutuna'dır. Sanatçı Anadolu'nun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yapmıştır. Milli edebiyatçılardan etkilenmiştir. Emine İşinsu'nun annesidir.

Eserleri:

Küller	}	Roman
Sisli Geceler		
Aşk ve Zafer		
Beyaz Selvi		
Geceden Taşan Dertler	}	Şiir
Yayla Türküsü		
Yurdunun Dört Bucağı		
Ellerim Bomboş		
Git Bahar		

CEVAP: D

3. Milli Edebiyatçıların yapmış olduğu birçok atılım kendilerinden sonra Milli Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren birçok sanatçı ve Beş Hececiler üzerinde etkili olmuştur.

CEVAP: E

4. Yeni Lisancılar; dilde sadeleşmeyi savunmuşlar, yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıklarını kullanmak gerektiğini belirtmişler, açık ve anlaşılır bir dil kullanmayı amaç edinmişlerdir.

CEVAP: D

5. Boşluklara sırasıyla "Ömer Seyfettin" ve "Ali Canip Yöntem" getirilmelidir. Bu iki sanatçımız Selanik'te Genç Kalemler'i kurarak Milli Edebiyatın önünü açmışlardır. Daha sonraları Ziya Gökalp de fikirleriyle harekete destek olmuştur.

CEVAP: C

6. Milli Edebiyatın düşünce alanında temsilcileri Ziya Gökalp ve Fuat Köprülü'dür. Öykü alanında Ömer Seyfettin, Şiir alanında Mehmet Emin Yurdakul gibi sanatçılar etkili olmuştur.

CEVAP: C

7. Parçada Yakup Kadri'nin "Yaban" romanı tanıtılmıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında aydın kesimle Anadolu halkı arasındaki kopukluğu konu eder.

Sanatçının bu eserinden başka Kiralık Konak, Panorama, Ankara, Sodom ve Gomore adlı eserleri de vardır.

CEVAP: E

8. Milli Edebiyat akımı Ali Canip ve Ömer Seyfettin'in Selanik'te çıkardıkları "Genç Kalemler" dergisi ile başlar. Daha sonra bu akıma Fuat Köprülü, Ziya Gökalp, Refik Halit, Mehmet Emin, Halide Edip, Yakup Kadri de dahil olur.

CEVAP: B

10. Boşluğa "Çalılıkuşu" getirilmelidir. Reşat Nuri'nin bu eserinde idealist bir genç olan Feride anlatılmıştır. Sanatçının bu eseri dışında Yaprak Dökümü, Dudaktan Kalbe, Akşam Güneşi, Yeşil Gece, Acımak, Damga, Değirmen, Kavak Yelleri adlı eserleri de vardır.

CEVAP: C

11. Parçada Yakup Kadri'nin Nur Baba romanı özetlenmiştir. Sanatçının bu romanı dışında Kiralık Konak, Panorama, Hep O Şarkı, Ankara, Yaban, Sodom ve Gomore adlı romanı da vardır.

CEVAP: A

9. Soruda özellikleri verilen sanatçımız Refik Halit Karay'dır. Özellikle yurdun çeşitli yerlerinden gözlemlerini yansıttığı "Memleket Hikayeleri" adlı eseri çok önemlidir.

Guguklu Saat, Yezidin Kızı, Bugünün Saraylısı, Kirpinin Dedikleri adlı eserleri de vardır.

CEVAP: B

12. Parçada tanıtılan sanatçı Refik Halit'tir. "Kirpi" taka adıyla hiciv türünde eserler yazmıştır. Başlangıçta Fecr-i Ati topluluğunda yer alsa da asıl önemli eserlerini Milli Edebiyat döneminde vermiştir.

Parçada verilen eseri dışında Guguklu Saat, Yezidin Kızı, Kirpinin Dedikleri, Gurbet Hikayeleri, Bugünün Saraylısı adlı eserleri de vardır.

CEVAP: D

1. Parçada sözü edilen sanatçı Mehmet Emin Yurdakul'dur. Milli Edebiyat çizgisinde şiirler kaleme almıştır. Şiirleri içerik olarak güzel olsa da teknik açıdan kusurludur.

Eserleri:

Cenge Giderken, Zeynep'in Duası, Biz Nasıl Şiir İstetiriz?

Tan Sesleri, Ey Türk Uyan, Zafer Yolunda, Fazilet ve Adalet

CEVAP: C

2. Parçada sözü edilen sanatçı Ahmet Hikmet Müftüoğlu'dur. Orhun Abidelerini de konu alan Gönül Hanım romanı önemlidir. Sanatçı kimliğinin yanında diplomatik görevler de üstlenmiştir.

Eserleri:

Haristan ve Gülistan

Çağlayanlar

Bir Tesadüf

Alparslan

CEVAP: C

3. Safahat 5. kitapta Mehmet Akif, Birinci Dünya Savaşı yıllarında yaptığı seyahatleri ve gözlemlerini anlatmıştır. Safahat'ın 3. kitabı "Hakkın Sesleri"ne benzerdir.

CEVAP: E

4. Namık Kemal ve Ziya Paşa Tanzimat dönemi sanatçılarıdır. Tevfik Fikret servetifünun sanatçısıdır. Ömer Seyfettin, öyküleriyle önemli Milli Edebiyat sanatçısıdır. Mehmet Emin, şiirleriyle önemli Milli Edebiyat sanatçısıdır.

CEVAP: B

5. Türk edebiyat tarihini bilimsel açıdan ilk inceleyen sanatçı Abdülhalim Menduh'tur. Falih Rıfkı Atay; anı, gezi yazısı ve fıkra türünde çok önemli bir isimdir.

Falih Rıfkı'nın Eserleri:

Zeytindağı

Çankaya

Deniz Aşırı

Bizim Akdeniz

CEVAP: A

6. Parçada sözü edilen eserlerin sahibi Reşat Nuri Güntekin'dir. Bütün romanlarını tiyatro senaryoları şeklinde de düzenlemiş bir sanatçıdır. Birçok il gezmiş olması onun eserlerine etki etmiştir.

Eserleri:

Çalığışu

Yeşil Gece

Acımak

Dudaktan Kalbe

Yaprak Dökümü

Akşam Güneşi

CEVAP: C

7. Arap ve Fars dilinden, edebiyatından uzaklaşmanın yanında Batı'dan da gelecekler temele alınmamalıdır. Öz Türkçenin ve Türk kültürünün temelde olması gerekir. (Milli Edebiyatı savunan bir sanatçı görüşü)

CEVAP: C

9. Geçtiğim Yol: Ali Canip Yöntem
Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak: Ziya Gökalp
Ey Türk Uyan: Mehmet Emin
Vatan Yolunda: Yakup Kadri

CEVAP: E

8. Milli Edebiyatçılar mekan olarak savaş meydanlarını, Anadolu'yu tercih ederler. İstanbul mekan olarak Tanzimat ve servetifünun sanatçılarınca kullanılmıştır.

CEVAP: B

10. Beş Hececiler:

F aruk Nafiz Çamlıbel
O rhan Seyfi Orhon
H alit Fahri Ozansoy
E nis Behiç Karyürek
Y usuf Ziya Ortaç

CEVAP: D

1. Yeşil Gece, Reşat Nuri Güntekin'e ait bir romandır. Romanın konusu; inkılap öncesi karamsarlık ve toplumdaki derin uçurumdur. Romanda olaylar Şahin Öğretmen etrafında gelişir.

CEVAP: D

2. Boşluklara sırasıyla "Yakup Kadri Karaosmanoğlu" ve "Kıralık Konak" getirilmelidir. Yanlış Batılılaşmanın işlediği bu romanından başka Yaban, Sodom ve Gomore, Bir Sürgün, Hep O Şarkı, Zoraki Diplomat adlı önemli eserleri de vardır.

CEVAP: D

3. Arapça ve Farsça sözcükler kullanılmamalıdır. Dilde mutlak yer edinmişse Türkçe karşılıkları kullanılmalıdır. (Yeni Lisan'a göre)

CEVAP: D

4. Parçada tanıtılan sanatçı Falih Rıfki Atay'dır. Gazeteci yazar, siyasetçi kimliği vardır. Anı, fıkra ve gezi yazısı türünde önemli eserleri vardır.

Eserleri:

Zeytindağı
Çankaya
Yolcu Defteri
Tuna Kıyıları
Yeni Rusya

CEVAP: B

5. – Kıralık Konak, Yakup Kadri'nin nesiller arasındaki çatışmayı yansıttığı bir romandır.
– Yeşil Gece, Reşat Nuri'nin İnkılap sürecini ele aldığı bir romandır.

CEVAP: D

6. Boşluğa "Yahya Kemal" getirilmelidir. Aruzu ustaca kullanarak çığır açmıştır. Sözcük kullanmadaki titizliği onun az ve öz eserler vermesini sağlamıştır. Eserleri ölümden sonra yayımlanmıştır.

Eserleri:

Kendi Gök Kubbemiz
Aziz İstanbul
Bitmemiş Şiirler
Edebiyata Dair

CEVAP: A

7. Parçada tanıtılan eser Yakup Kadri'nin "Yaban" adlı romanıdır. Aydın köylü çatışmasının işlendiği bu romanda köylülerin haklı olduğu sonucuna varılmıştır.

CEVAP: D

8. Parçada tanıtılan yazar Refik Halit Karay'dır. Yazar önceleri Fecr-i Ati topluluğunda yer alırken, daha sonra Milli edebiyat akımının çizgisinde eserler yazmıştır. İğneleyici yazıları yüzünden sürgün edilmiştir. Parçada eserleri dışında Guguklu Saat, Bugünün Saraylısı, Yezidin Kızı, eserleri de vardır.

CEVAP: B

11. Parçada tanıtılan sanatçı Faruk Nafiz Çamlıbel'dir. Çoşkun şiirleriyle önemli bir sanatçımızdır. Beş Hececiler topluluğunun en başarılı ve en önemli ismi kabul edilir. Parçada verilen eserleri dışında Dinle Neyden, Suda Halkalar, Zindan Duvarları, Akıncı adlı şiir kitapları da vardır.

CEVAP: A

9. Boşluğa Abdülhak Şinasi Hisar getirilemez.

Milli Edebiyat sanatçıları:

Ömer Seyfettin

Refik Halit Karay

Fuat Köprülü

Mehmet Emin Yurdakul

Halide Edip Adivar

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Ziya Gökalp

CEVAP: C

BİDGERS YAYINCILIK

10. Beş Hececiler, coşku ve heyecanı içinde bulunduran lirik şiirleriyle ünlüdür. Melankoli ve karamsarlığı Fecr-i Aticiler'de görmekteyiz. (Özellikle Ahmet Haşim)

CEVAP: E

12. Mehmet Akif Ersoy, roman türünden eser vermemiştir. Şiir türünde eserler vermiştir. Balkan Savaşı'ndan itibaren destansı şiirler yazmıştır. Özellikle "Çanakka- le Şehitleri"ne başlıklı şiiri çok ünlüdür. Safahat adlı 8 bölüme ayrılmış eseri de vardır.

CEVAP: E

1. Parçanın sonuna D seçeneği getirilemez. Milli Edebiyatçılar konuşma ve yazı dilinde İstanbul Türkçesini benimsemişlerdir. İstanbul Türkçesinin en güzeli olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

CEVAP: D

2. Parçada boş bırakılan yere "Çalığışu" getirilmelidir. Romanda idealist bir genç olan Feride'nin Anadolu'ya gidiş serüveni anlatılmıştır.

NOT: Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün en sevdiği romanların başında Çalığışu gelmektedir.

CEVAP: C

3. Cenap Şahabettin, servetifünun döneminde eserler vermiştir. Ağır bir dil kullanmış, hece ölçüsünü "parmak hesabı" diyerek küçümsemiştir.

Eserleri:

Tiryaki Sözler

Hac Yolunda

Tâmât

Elhan-ı Şita

Avrupa Mektupları

CEVAP: D

4. Parçadaki görüşü savunan sanatçılar arasında Necip Fazıl Kısakürek yer almaz. Sanatçı "Kaldırımlar şairi" olarak tanınır. Büyü Doğu dergisini çıkararak dönemine damgasını vurmuştur. Dini ve mistik konuları işlemiştir. Batı kültürüne karşı Doğu kültürünü savunmuştur.

Eserleri:

Örümcek Ağı

Kaldırımlar

Ben ve Ötesi

Künye

Bir Adam Yaratmak

Sabır Taşı

CEVAP: D

5. Parçada tanıtılan sanatçı Fuat Köprülü'dür. Araştırma-inceleme alanında önemli bir isimdir. Türk edebiyatının tarihi eserleri ve önemli halk şairleri üzerine çalışmalar yapmıştır. "Türk Edebiyatında ilk Mutasavvıflar" kitabı çok önemlidir. Sanatçı aynı zamanda Demokrat Parti'nin kurucuları arasında da yer almıştır.

CEVAP: A

6. Parçada tanıtılan sanatçımız Muhsin Ertuğrul'dur. Tiyatrolarıyla edebiyatımıza damgasını vurmuş bir isimdir. Ayrıca sinema alanında da Türk sinemasına ilk katkıları sağlayan kişi olmuştur.

CEVAP: C

7. Milli Edebiyatçıların hepsi hece ölçüsünü savunmuşlar ve hece ölçüsüyle şiir yazmışlardır. Aruz ölçüsü ile yazdıkları çok çok az şiirleri vardır.

CEVAP: C

10. Selanik'te Ömer Seyfettin'le Genç Kalemler dergisini çıkaran sanatçımız Ali Canip Yöntem'dir. Cenap Beyle Münakaşalarım, Milli Edebiyat Meselesi adlı kitapları vardır.

CEVAP: C

8. Reşat Nuri'nin eserleri:

Romanları:	Öyküleri:
Gizli El	Eski Ahbap
Çalığışu	Sönmüş yıldızlar
Dudaktan Kalbe	Tanrı Misafiri
Acımak	Leyla ile Mecnun
Yaprak Dökümü	
Kızılıcak Dalları	
Oyunları:	
Balıkesir Muhasebecisi	
Hançer	
Eski Rüya	

CEVAP: E

9. Parçada "Halk için edebiyat yapmanın Milli Edebiyatın gerekliliği olduğu" üzerinde durulmuştur.

NOT: Milli Edebiyat sanatçıları yıllarca sırt çevrilmiş Anadolu insanını eserlerinde anlatmışlardır.

CEVAP: C

1. Yeni Lisan hareketinde; sözcük ve gramer konusunda Türk lehçelerinden yararlanmak diye bir şey yoktur. Türkiye Türkçesinin benimsenmesi gerektiği belirtilmiş, bundan da İstanbul konuşmasının tercih edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

CEVAP: D

2. Soruda özellikleri verilen sanatçı Hamdullah Suphi Tanrıöver'dir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında mecliste yaptığı coşkulu konuşmaları sebebiyle "Milli Hatip" unvanını almıştır. Milli Eğitim Bakanlığı görevinde bulunmuştur. Günebakan, Dağ Yolu, Namık Kemal Bey Magosa'da, Anadolu Milli Mücadelesi adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

3. Parçada anlatılan anlayışta şiir yazan sanatçı Yahya Kemal'dir. "Sanat için sanat" anlayışıyla şiirler yazmıştır. Aruz ölçüsünü ustaca kullanmıştır. Sadece "Ok" şiirinde hece ölçüsünü kullanmıştır.

Aziz İstanbul, Kendi Gök Kubbemiz, Edebiyata Dair, Eğil Dağlar adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

4. Parçada özeti verilen roman Halide Edip Adıvar'ın "Aeşten Gömlek" romanıdır. Yazarın bu eseri dışında Handan, Vurun Kahpeye, Mor Salkımlı Ev, Kalp Ağrısı, Zeyno'nun Oğlu, Döner Ayna, Tatarcık adlı eserleri vardır.

CEVAP: C

5. Parçada sözü edilen sanatçı Fazıl Hüsnü Dağlarca'dır.

Eserleri:

Havaya Çizilen Dünya

Çakırın Destanı

Üç Şehitler Destanı

Anıtkabir

CEVAP: D

6. Şiiri incelediğimizde şiirin 6+5 durak düzeniyle 11'li hece ölçüsünde yazıldığını görürüz.

NOT: Yahya Kemal'in "Ok" şiiri dışındaki bütün şiirleri aruz ölçüsü ile yazılmıştır.

CEVAP: D

7. Güngör Dilmen, Milli Edebiyat dönemi sanatçısı değildir. Cumhuriyet döneminin tiyatro sanatçısıdır. Absürt tiyatronun en önemli temsilcisidir.

Eserler:

Midas'ın Kulakları

Midas'ın Kr Düğümü

Midas'ın Altınları

Canlı Maymun Lokantası

Deli Dumrul

CEVAP: D

8. Soruda verilen dörtlük Faruk Nafiz amlıbel'in "Sanat" Şiirinden almıştır. Bu Şiirde sanatçı, yaygınlaŐmasını arzu ettiği memleket edebiyatı anlayışının felsefesini, belli başlı ilkelerle ortaya koyar.

CEVAP: B

9. "Varlık" dergisi 15 Temmuz 1933'te Yaşar Nabi Nayır tarafından çıkarılan edebi bir dergidir.

NOT: Derginin ilk sayısında derginin sahibi olarak Sabri Esat SiyavuŐil görünüyordu.

CEVAP: E

10. Milli Edebiyat sanatçıları Anadolu'yu, savaş meydanlarını konu olarak seğer. İstanbul'u mekan olarak Tanzimat ve servetifünün sanatçıları kullanmıştır.

CEVAP: D

11. Parçada tanıtılan sanatçı Halit Fahri Ozansoy'dur. Sanatçı, 1955 yılında Şehir Tiyatroları Dergisi'nin yazı işleri müdürlüğünü yapmıştır. EŞi için yazdığđ Şiirlerini "Hep Onun İçin" adlı Şiir kitabında toplamıştır.

Eserleri:

Rüya

Cenk Duyguları

Efsaneler

Bulutlara Yakın

Sulara Dalan Gözler

Paravan

CEVAP: B

12. **İslamcılık:** Mehmet Akif

Osmancılık: Namık Kemal**Türkçülük:** Mehmet Emin**Turancılık:** Ziya Gökalp

CEVAP: E

1. “Falaka” adlı öyküde şiir türüyle ilgili bir bilgi görmekteyiz. Konuların günlük yaşamdan alınması, yalın dil kullanma, sosyal sorunları yansıtma, basit cümle düzenlerinin kullanılması durumlarına ulaşılabilir.

CEVAP: C

2. Parçadaki “Aruz sizin olsun hece bizimdir.” sözü öz Türkçeye, öz kaynaklara yönelmenin daha verimli olacağını belirtmektedir. Çünkü hece ölçüsü Türklerin milli ölçüsü kabul edilmektedir.

Aruz ölçüsü ise Arap ve Fars edebiyatından bizim edebiyatımıza geçmiştir.

CEVAP: B

3. Parçada tanıtılan sanatçı Halide Edip Adıvar’dır. Sanatçı önceleri mandacılığı savunurken Atatürk’le tanışması ile Milliyetçi bir çizgiye yönelmiştir. Kurtuluş Savaşı yıllarında etkin bir şekilde “Onbaşı Halide” olarak görev almıştır.

Eserleri:

Sinekli Bakkal

Ateşten Gömlek

Handan

Türk’ün Ateşle İmtihanı

Mor Salkımlı Ev

Vurun Kahbeye

Maske ve Ruh

Kenan Çobanları

Tatarcık

CEVAP: E

4. **Kıralık Konak:** Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Üç İstanbul: Mithat Cemal Kuntay

Miras: Menduh Şevket Esendal

CEVAP: B

5. Hüseyin Cahit Yalçın, servetifünun sanatçısıdır. Eleştirileriyle önemlidir. Fransızcadan çevirdiği “Edebiyat ve Hukuk” makalesi ile servetifünun dergisinin kapatılmasına sebep olmuştur.

CEVAP: D

6. Boşluğa “Mehmet Fuat Köprülü” getirilmelidir. Araştırmalarıyla ve incelemeleriyle önemlidir. Ordinaryus profesördür.

Eserleri:

Edebiyat Araştırmaları
Erzurumlu Emrah
Makumat-ı Edebiyye
Nasreddin Hoca
Türk Edebiyatı Tarihi
Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar

CEVAP: D

7. Parçada sözü edilen sanatçı Refik Halit Karay'dır. “Kırpi” takma adıyla hiciv yazıları yazar. Sürgüne gönderilir. Milli Edebiyat döneminde eserler verir.

Eserleri:

Guguklu Saat
Yezidin Kızı
Bugünün Saraylısı
Memleket Hikayeleri
Gurbet Hikayeleri
Kırpinin Dedikleri

CEVAP: E

8. Parçada tanıtılan sanatçı Halit Fahri Ozansoy'dur. Ziya Gökalp'in tesiriyle Milli Edebiyat geleneğinde şiirler yazmıştır.

Eserleri:

Rüya
Cenk Duyguları
Efsaneler
Zakkum
Bulutlara Yakın

CEVAP: B

9. Ömer Seyfettin, olay öykücülüğünün Türk edebiyatındaki en önemli temsilcisidir. Ruh çözümlemelerine ve tasvirlere daha çok durum öykücülere Sait Faik ve Memduh Şevket yer vermiştir.

CEVAP: D

10. Parçada sözü edilen sanatçı Muhipzâde Celal'dir. Cumhuriyet'in ilanından sonra da eserler vermeye devam etmiştir. Osmanlı toplumunun yozlaşan değerlerini hicveden tiyatrolar yazmıştır.

Eserleri:

Türk Kızı
Köprülüler
İstanbul Efendisi
Lale Devri
Yedikçe

CEVAP: C

1. Cumhuriyet'in ilanından sonra bir süre daha Milli edebiyat zevk ve anlayışı sürdürülmüş, ilk dönem eserlerinde kurtuluş Savaşı kahramanlık ve Anadolu insanının güzellikleri konu edilmiştir. Bu sebeple "Cumhuriyet'in ilanından sonra eski edebi anlayışlar tamamen terk edilmiştir." İfadesi doğru olamaz.

CEVAP: A

2. Cumhuriyet döneminde ülke ve toplumda büyük değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişikliklerin temeli Atatürk ilke ve inkılaplarına dayanmaktadır. Buna bağlı olarak yeni harflerin kabulü, eğitim sisteminin yenilenmesi, toplumsal değişiklikler etkili olmuştur. Ancak ticaret alanındaki değişiklikler edebiyata doğrudan etki etmemiştir.

CEVAP: D

3. C seçeneğinde verilen bilgi Tanzimat Dönemi romanlarının konularıdır. Cumhuriyet Döneminde yanlış Batılılaşma, görücü usulü evlilik gibi konular terk edilmiştir.

CEVAP: C

4. Bu dönemde Nazım Hikmet öncülüğünde başlayan Serbest Nazım ve Toplumcu Şiir anlayışına bağlı eserlerde herhangi bir ölçü kullanılmamış, şiirler serbest tarzda yazılmıştır. Bu sebeple B seçeneği hatalı olur.

CEVAP: B

5. Cumhuriyet Dönemi öğretici metinleri halka hitap etmiştir. Yazarların amacı halkın kültürlenmesi olduğu için sade, açık ve anlaşılır bir dille eserler kaleme almışlardır. Bu sebeple A seçeneğindeki ifadeler yanlıştır.

CEVAP: A

6. Cumhuriyet Dönemi edebi toplulukları şiir ve romanda belli edebi anlayışları takip etmiştir. Bu anlayışa göre içerik üretmiş ve eserlerine isimler vermiştir. Örneğin edebi anlayışı ile anılan Serbest Nazım ve Toplumcu Şiir, Milli Edebiyat Zevk ve Anlayışını Sürdürenler veya bir araya geldikleri eser ismi ile anılan Garipçiler, Hisarcılar gibi. Ancak bu dönem içerisinde edebi topluluklar siyasi görüşleri ile anılmamıştır.

CEVAP: D

7. Cumhuriyet Döneminde Öz Şiir anlayışını sürdüren şairler dışında Fransız şiirinden etkilenen şair sayısı oldukça azdır. Bu sebeple E seçeneğindeki bilgiyi Cumhuriyet Döneminin tüm şairleri için söylemek yanlış olacaktır.

CEVAP: E

8. Cumhuriyet döneminde Anadolu'da yaşayan efsane, masal ve mitolojiden yararlanıldığı söylenemez. Cumhuriyet dönemi sanatçıları genel olarak bireysel, toplumsal, milli ve manevi, yaşanmış olayları konu edinmişlerdir.

CEVAP: C

10. Cumhuriyet dönemi sanatçılardan bazıları aruz ölçüsünü kullanmıştır. Mehmet Çınarlı, Halit Fahri Ozansoy, Yusuf Ziya Ortaç, Orhan Seyfi Orhan, aruzu kullanan sanatçılardan bazılarıdır.

CEVAP: E

11. Soruda özellikleri verilen dönem, Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı'dır. Bu dönemde edebi topluluk sayısı çok fazla olup değişik konuları ve görüşleri benimseyen sanatçıları görmekteyiz.

CEVAP: D

9. Cumhuriyet dönemi sanatçıları sadece roman alanında değil, şiir, öykü, tiyatro, deneme, makale, fıkra gibi birçok türde başarılı eserler vermişlerdir. Özellikle şiir alanında etkili olan birçok önemli topluluk oluşturmuşlardır.

CEVAP: A

1. Öz şiir anlayışı ile şiir yazan şairlerin en temel ortak özelliği bireyin dünyasını ve duygularını yansıtmaya çalışmaktır. Ancak A seçeneğinde verilen bilgi Öz Şiir anlayışına ait değildir. Bu sebeple cevabımız A olacaktır.

CEVAP: A

2. Verilen şiirde imgeler, sanatlı üslup ve duygusal yoğunluk dikkat çekmektedir. Şiir "Öz Şiir" anlayışının, Yedi Meşaleci sanatçıların özelliklerini taşımaktadır. Seçeneklerde Yedi Meşale grubu içerisinde yer almayan Yusuf Ziya Ortaç bu şiiri yazmış olamaz.

CEVAP: C

3. Necip Fazıl Kısakürek şiirlerinde hece ölçüsünü kullanmış ve bu ölçüyü daha önceki tüm sanatçılardan daha da fazla geliştirerek yepyeni bir değere taşımıştır. Bu yüzden B seçeneğinde verilen bilgide yanlışlık vardır.

CEVAP: B

4. Milli edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren şairler milli romantik bir tutumla Anadolu'yu anlatmaya gayret etmişlerdir. Bu sebeple Sembolizmden etkilenmiştir demek doğru olmaz. III. maddedeki "Şiirlerini anlaşıl- mak için değil hissedilmek için yazarlar." ifadesi ise Saf Şiir sanatçılarının şiir anlayışlarıdır. Bu sebeple doğru cevap III. ve V. yani D seçeneği olur.

CEVAP: D

5. Milli edebiyat zevk ve anlayışı 1940 öncesi, Cumhuriyet'in kabulünü takip eden yıllarda gelişmiş bir anlayıştır. Bu anlayış içinde özellikle köy şiiri denebilecek olan memleket edebiyatı hareketini başlatan isim Ahmet Kutsi Tecer'dir. Bu nedenle doğru cevabımız B seçeneği olur.

CEVAP: B

6. Milli Edebiyat zevk ve anlayışı ile eser veren sanatçılar A, B, C ve D seçeneklerindeki özellikleri taşırlar. Ancak E seçeneğinde verilen özellik, Saf Şiir sanatçılarına özgü bir niteliklidir.

CEVAP: E

7. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçımız Beş Hececiler arasında yer alan Yusuf Ziya Ortaç'tır.

CEVAP: E

8. Öz şiir anlayışında şairler okuyucunun duygularını harekete geçirmeye çalışır, duygu ve çağrışımlar ön planda olur. Bireysel duygu ve düşünceler dile getirilir. Verilen şiir, Cahit Sıtkı'ya ait olan bir eserden alınmıştır. Şiirde bu özellikler hakimdir. Bu sebeple cevap A seçeneği olmalıdır.

CEVAP: A

9. Parçada sözü edilen sanatçı Cahit Sıtkı Tarancı'dır. Sanat için sanat ilkesine bağlı kalmıştır. Ölümünden korkmuş ve ölüm, yaşama sevinci gibi konuları işlemiştir. Ziya Osman Saba ile mektuplaşmaları edebiyat açısından çok önemlidir.

Otuz Beş Yaş, Sonrası, Ziya'ya Mektuplar adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

10. Beş Hececiler şiirde hece ölçüsünü kullanmışlardır. Fakat Yusuf Ziya, Orhan Seyfi, Halit Fahri gibi isimler başlangıçta aruz ölçüsünü kullanmışlardır.

CEVAP: D

11. Öz şiir anlayışını benimseyen sanatçılar sanatı bir form sorunu olarak görürler. Bu doğrultuda kendilerine özgü bir imge dünyası oluştururlar. Ahmet Haşim, Ahmet Hamdi, Yahya Kemal, Ahmet Muhip Dıranas, Cahit Sıtkı, Ziya Osman öz şiirin temsilcileri kabul edilir.

CEVAP: B

1. Sanatçının sözleri Toplumcu şiire ait özellikleri içermektedir. Serbest şiir yazılması, şiirin bir ideolojiyi savunması gibi özellikleri bunu belirgin hale getiren ifadelerdir.

CEVAP: E

2. Parçada özellikleri verilen sanatçımız Nazım Hikmet'tir. Nazım Hikmet, Toplumcu şiir anlayışının edebiyatımızdaki öncüsüdür. Türk edebiyatında Fütürizm akımının da temsilcisi Nazım Hikmet'tir.

CEVAP: A

3. Parçada özelliklerinden bahsedilen sanatçımız Rıfat Ilgaz'dır. Önemli bir şair olan Rıfat Ilgaz, öğretmenlik yıllarında yazdığı "Hababam Sınıfı" adlı romanıyla bilinir.

CEVAP: E

4. Toplumcu şiirimizde 1920 - 1960 yıllarında Nazım Hikmet'in etkisi çok yoğun bir şekilde görülür. Bu dönem şiirinde yoğun imgeli ve anlaşılması güç bir kelime dağarcığı tercih edilmemiştir. Daha sade ve anlaşılır bir şiir dili hakimdir. İmgeli söyleyiş daha çok 1960 sonrasında kendini göstermiştir.

CEVAP: B

5. Parçada sözü edilen sanatçı Süreyya Berferdir. Gün Ola ve Savrulan eserleri bu sanatçıya aittir.

CEVAP: C

6. Parçada hakkında bilgiler verilen sanatçı İsmet Özel'dir. Özellik Amentü ve Şiir Okuma Kılavuzu adlı eserlerden sanatçı hakkında kesin bilgiye ulaşılabilir.

CEVAP: B

7. Ceyhun Atıf Kansu doktora yaparken şiirle uğraşmış ve alanı sebebiyle çocuklara karşı sevgi duymuştur. Sakarya Meydan Savaşı adlı eserinde halk söyleyişleri ve destansı anlatım kendini çok net gösterir. Ancak Çırac Arıyor adlı eser, Refik Durbaş'a ait bir şiir kitabıdır. C seçeneği Ceyhun Atuf için söylenebilir.

CEVAP: C

8. Şiir incelendiğinde dize anlayışında yarım dizelere yer verildiği görülür. Bu biçimsel kalıplardan çıkıştır. Son üç dizede herkesin bildiği bir özdeyiş haline gelmiş ifadeler vardır. Ancak şiirde "bizim" kelimesi redif olarak kullanılır. Ayrıca dize sonlarında da uyaklara yer verilmiştir.

CEVAP: E

9. Parçada sözü edilen sanatçımız Ahmet Arif'tir. Sanatçı Diyarbakır'da doğmuş, o bölgede yetişmiştir. Toplumcu şiirin önemli seslerinden biri olmayı başarmıştır.

CEVAP: D

10. Toplumcu şiirde toplum önemli yer tutar. Toplumun sorunları önemlidir. Biçim güzelliği önemli değildir. Konu ve içerik biçimden daha önde gelir. Rıfat Ilgaz ve Nazım Hikmet bu türün en önemli temsilcilerindedir.

CEVAP: D

11. Parçada sözü edilen sanatçı Nazım Hikmet'tir. Sanatçı serbest nazımın ilk uygulayıcısı ve Çağdaş Türk şiirinin en önemli isimlerindedir. Rusya'ya sürgün edilmiştir. Rusya'da ölmüştür. 835 satır, Gece Gelen Telgraf, Milli Gurur adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

1. Garip akımı sanatçılarından olan Orhan Veli'nin Garip adlı kitapta yazdığı ön söze göre Garip şiiri edebi sanatların şiirde kullanılmasını kabul etmemektedir. Bu akımın sanatçıları şiirlerini edebi sanatlar kullanmadan yazmaya çalışmışlardır. Onlar için "eda" şairin şiiri söyleyiş biçiminin güzelliğidir.

CEVAP: C

2. İkinci Yeni şairleri Garip şiirine tepki duydukları için sıradan insanın hayatını eserlerine konu edinmezler. Bu özellik Garipçilere ait bir özelliktir. İkinci Yeni şairleri toplum içinde yalnızlaşan insanları, bunalım ve sıkıntı yaşayanları anlatmayı tercih eder.

CEVAP: B

3. Verilen şiirde yoğun imge kullanımı göze çarpmaktadır. Şiirde çağrışımlardan ve soyutlamalardan yararlanılmıştır. Ayrıca anlamı da oldukça kapalı olan şiir İkinci Yeni şiir özelliklerini taşımaktadır. D seçeneğindeki Ülkü Tamer, İkinci Yeni şairlerindedir.

CEVAP: D

4. Sözlerine yer verilen sanatçının bahsettiği özelliklerin tümü Garip sanatçılarına aittir. Bu sebeple bu sanatçının da Garip akımına bağlı olduğu söylenebilir.

CEVAP: E

5. Parçada verilen bilgiler İkinci Yeni şairlerine ait özelliklerdir. Bunu gösteren en önemli özellik çözümlenmiş güç imgeler kurulmasıdır. Bu özellik İkinci Yeni şiirinin en belirgin farkıdır.

CEVAP: B

6. Şiirin biçimsel özellikleri, devrik cümle yapısı, anlaşılması zor imgeleri ve farklı üslubu İkinci Yeni şairlerine ait olduğunu gösteren en belirgin özellikler durumundadır.

CEVAP: E

7. Garip akımına tepki olarak doğan ve değişik imge, çağrışım ve soyutlamalardan yararlanan şiir akımı İkinci Yeniciler'dir.

CEVAP: B

8. Garip şiirinin en güzel örneklerini Orhan Veli Kanık vermiştir. "Bedava" başlıklı bu şiirde Garip şiirinin A, C, D ve E seçeneklerindeki tüm özellikler görülmektedir. Ancak şair her ne kadar karşı olsa da bu şiirinde bedava kelimesini redif olarak dize sonlarında tekrarlamıştır. Bu durum B seçeneğindeki özelliğe aykırıdır.

CEVAP: B

9. Garipçiler, sıradan insanların sorunlarına çözüm bulmak gibi bir misyon yüklenmemişlerdir. Her türlü sözcüğü edebiyata getirmişler, ölçüye baş kaldırmışlar, şairane duyguları göz ardı etmişlerdir.

CEVAP: D

10. Parçada tanıtılan sanatçı Attila İlhan'dır. Sanatçı Maviciler grubunun en sadık ve en ünlü ismidir. "Ben Sana Mecburum" şiiriyle edebiyat dünyasında haklı bir yer edinmiştir.

Sokaktaki Adam, Kurtlar Sofrası, Bıçağın Ucu, Sırtlan Payı, Dersaadet'te Sabah Ezanları adlı romanları vardır.

CEVAP: B

11. İkinci Yeniciler, toplumsal konuları işlememişlerdir. Bireysel konuları tercih etmişlerdir.

Akımın önemli şairlerinden Ece Ayhan'a göre topluluğun ismi "Sivil Şiir"dir.

İmge, çağrışım, soyutlamalar şairlerin vazgeçilmez unsurlarıdır. Cemal Süreya, Ece Ayhan, Turgut Uyar, Sezai Karakoç, Edip Cansever, İlhan Berk, Ülkü Tamer topluluğun önemli sanatçılarıdır.

CEVAP: C

12. Garipçilere tepki olarak doğan topluluk İkinci Yeni'dir. İmge, çağrışım gibi konular İkinci Yenicilerin vazgeçilmez unsurlarıdır. Cemal Süreya, Turgut Uyar, Ülkü Tamer, Sezgi Karakoç, Ece Ayhan, İlhan Berk, Edip Cansever topluluğun sanatçılarıdır.

CEVAP: D

1. Parçada bilgisi verilen edebi grup Hisar Grubu sanatçılarıdır. Bu sanatçılar Türk kültürünün korunması için bir kale duvarı (Hisar) gibi durduklarını ve Türk kültürü ve dilini muhafaza edeceklerini söylemişlerdir.

CEVAP: E

2. Parçada tanıtılan sanatçı "Om Mani Padme Hum" adlı şiir şairi Asaf Halet Çelebi'dir.

CEVAP: A

3. Behçet Necatigil "Evler Şairi" olarak bilinmektedir. Vatan Şairi Namık Kemal, Egzotik Şair Asaf Halet Çelebi, Üstad Necip Fazıl ve Destan Şairi ise Fazıl Hüsni Dağlarca'dır.

CEVAP: A

4. Sebep Ey ve Risaleler adlı eserler Cahit Zarifoğlu'na değil Erdem Beyazıt'a aittir. Ayrıca bu eserler çocuk hikayesi türünde değil, birer şiir kitabıdır.

CEVAP: D

5. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçımız Fazıl Hüsni Dağlarca'dır. Dağlarca, yazdığı destan niteliğindeki şiirler sebebiyle "Destan Şairi" olarak anılmaktadır.

CEVAP: C

6. Hisar grubu şairleri arasında Erdem Beyazıt bulunmamaktadır. Erdem Beyazıt, Cahit Zarifoğlu ile birlikte Mavera dergisi etrafında toplanan sanatçılar arasındadır.

CEVAP: D

Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir

7. Garip akımının etkileri ile kaleme alınan Kızılçullu Yolu adlı eser Necati Cumalı'ya aittir. Boşluğa bu isim getirilmelidir.

CEVAP: B

10. Adamın Biri, Türk Mavisi ve Yeşeren Otlar adlı şiir kitapları Yavuz Bülent Bakiler'e değil, Cahit Külebi'ye aittir.

CEVAP: C

8. Attila İlhan'ın özelliklerine bakıldığında B, C, D ve E seçeneklerindeki ifadelerin doğru olduğu görülecektir. Ancak Attila İlhan yalnız şiir türünde değil, roman, gezi yazısı ve düşünce yazıları da kaleme almıştır.

CEVAP: A

BİDERS
YAYINCILIK

9. Maviciler, garip ve İkinci Yeni şiir anlayışlarına karşı bir duruş sergiler. Bu sebeple garip anlayışına benzer özellik olan III. madde Mavicilere ait bir özellik olamaz. Ayrıca toplumcu şiirden etkilenmiş olsalar da şiiri ideolojinin bir aracı haline getirmek istemezler. Bu sebeple IV. madde de söylenemez.

CEVAP: D

11. Parçada sözü edilen sanatçı Attila İlhan'dır. Sanatçı şiir ve roman alanında çok ünlüdür. Maviciler topluluğunun en önemli ismidir. Parçada verilen eserlerinden başka Bıçağın Ucu, Sırtlan Payı, Gazi Paşa adlı eserleri de vardır.

CEVAP: D

1. 1980 sonrasında ortaya çıkan pek çok farklı şiir anlayışı içinde İkinci Yeni şiirinin etkilerini imgeci şiir olarak devam ettiren şairler olsa da İkinci Yeni grubu olarak ayrı bir şiir eğilimi olmamıştır. İkinci Yeniciler 1960 yıllarına kadar edebiyatımızda varlıklarını sürdürmüştür. Sonrasında şairler üzerinde bıraktıkları etki ile var olmuşlardır.

CEVAP: E

2. 1980 sonrasındaki şiirimizde birçok sanatçı divan ve halk şiiri geleneğinden yararlanmışlardır. Bu sebeple D seçeneğinde verilen bilgi doğru değildir.

CEVAP: D

3. Parçada sözü edilen sanatçı Nurullah Genç'tir. Nurullah Genç 1980 sonrasında İslami duyarlılıkla eserler veren önemli bir şairimizdir.

CEVAP: B

4. Parçada tanıtılan sanatçı Haydar Ergülen'dir. Ergülen 1980 sonrasında birçok dergide şiirler yayımlamış, gelenekten beslenerek oluşturduğu şiirlerini metinde geçen eserlerde bir araya getirmiştir.

CEVAP: D

5. Parçada geçen birkaç anahtar ifade sözü edilen sanatçının Aşık Veysel olduğunu işaret etmektedir. Sivas'ta keşfedilmesi, gözlerinin çocukken geçirdiği bir kaza sonrası kapanması ve Anadolu insanının samimi duygularını ifade etmesi Aşık Veysel'in en önemli özellikleridir.

CEVAP: D

6. Parçada sözü edilen sanatçı Neşet Ertaş'tır. Kırşehir, Çiçekdağı yöresinden sazı ve sözüyle tüm Türkiye'nin kalbine giren Ertaş, halk şiirinin de son büyük şairi olarak kabul edilmiştir.

CEVAP: B

7. Erzurumlu Emrah Âşık edebiyatımızın 19. yüzyıl sanatçılarından biridir. Bu nedenle Cumhuriyet dönemi sanatçılarından biri olarak ele alınamaz.

CEVAP: B

8. Dostlar Beni Hatırlasın adlı eser Aşık Veysel'e aittir. Bu sebeple Abdurrahim Karakoç için doğru bir bilgi olamaz.

CEVAP: E

9. Parçada sözü edilen Cumhuriyet Dönemi Halk şairimiz Aşık Mahzuni Şerif'tir. En meşhur eserleri Çeşm-i Siyahım ve Dom Dom kurşunu adlı şiirlerdir.

CEVAP: E

12. Parçada tanıtılan sanatçı Hüseyin Atlansoy'dur. Atlansoy, 1990 Yazarlar Birliği Şiir Ödülü'nü kazanmasını sağlayan "Şehir Konuşmaları" adlı eseri ile bilinmektedir.

CEVAP: B

10. Parçada sözü edilen sanatçı Haydar Ergülen'dir.

Şiir, deneme ve çocuk kitapları yazmıştır.

Aşk, acı, hüznün, yalnızlık, kırılma, kimliksizlik gibi temaları tercih eder.

Karşılığını Bulamamış Sorular, Sokak Prensesi, Sırat Şiirleri, Eskiden Terzi, Karton Valiz, Ölüm Bir Skandal adlı şiirleri vardır.

CEVAP: B

BİDERS YAYINCILIK

11. Parçada hakkında bilgi verilen, Hasan'a Mektuplar ve Vur Emri şiirlerinin şairi olan sanatçı Abdurrahim Karakoç'tur.

CEVAP: C

1. Cumhuriyet Döneminde Milli Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren roman sanatçılarındaki patron-işçi çatışması ya da zorluk yaşayan halk gibi konulara rastlanmaz. Bu konular toplumcu gerçekçi roman yazarlarının eserlerinde söz ettiği meselelerdir.

CEVAP: C

2. Karartma Geceleri adlı roman, Rıfat Ilgaz'ın II. Dünya Savaşı yıllarında İstanbul'da yaşanan olaylardan bahsettiği romanıdır. Diğer romanlar Kurtuluş Savaşı yıllarını anlatmaktadır.

CEVAP: B

3. Parçada sözü edilen sanatçımız yazdığı hikaye ve romanlarla tanınan Bahaeddin Özkış'ıdır.

CEVAP: B

4. Mustafa Necati Sepetçioğlu roman, tiyatro oyunları, hikayeler yazmıştır ancak gezi yazısı türünde bir eser yazmamıştır. Bu bilgi yanlıştır.

CEVAP: D

5. Halide Edip Adıvar'ın Ateşten Gömlek adlı eserinde Peyami, Anadolu'da görev yapan bir subaydır. Diğer tüm kahramanlar çeşitli şekillerde Anadolu'da görev yapan öğretmenlerdir.

CEVAP: E

6. Parçada özeti verilen eser Mithat Cemal Kuntay'a ait olan Üç İstanbul adlı romandır.

CEVAP: A

7. Tanzimat'tan I. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar üç neslin anlatıldığı roman "Kiralık Konak"tır. Milli Mücadele yıllarındaki Anadolu köylüsünü anlatan roman "Yaban"dır.

Yakup Kadri'nin Nur Baba, Hüküm Gecesi, Sodom ve Gomore, Panorama, Hep O Şarkı, Ankara adlı romanları, Bir Serencam, Rahmet, Ceviz, Milli Savaş Hikayeleri adlı öyküleri vardır.

CEVAP: B

10. Talip Apaydın'ın parçada özeti verilen eseri Toz Duman İçinde adlı romandır.

CEVAP: A

8. Parçada Kemal Tahir'in Esir Şehrin İnsanları romanının özeti verilmiştir. Sanatçı tarihi konular, Anadolu insanının yaşamı gibi konuları eserlerinde işler.

Sanatçının Devlet Ana, Yol Ayrımı, Kurt Kanunu, Yorgun Savaşçı, Bozkırdaki Çekirdek, Hür Şehrin İnsanları adlı romanları vardır.

CEVAP: A

9. Yorgun Savaşçı, Ateşten Gömlek, Yaban Kurtuluş Savaşı dönemini yansıtan romanlardır.

Yorgun Savaşçı, Kemal Tahir'e; Ateşten Gömlek, Halide Edip Adivar'a; Yaban, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'na aittir.

CEVAP: B

1. Toplumcu gerçekçi sanatçılar, özellikle 1940-1980 yılları arasında verdikleri eserlerde işçi sınıfı ve çiftçilerimizin sorunlarını anlatırken mekan olarak da Ege, İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgelerini mekan olarak tercih etmiştir. Bu sebeple III. ve IV. maddelerdeki bilgiler toplumcu gerçekçi sanatçılar için geçerli değildir.

CEVAP: D

2. Mustafa Kutlu bireyin iç dünyasını esas alan eserlere imza atmış, psikolojik yönü ağır basan eserler veren bir sanatçıdır. Bu sebeple toplumcu gerçekçi sanatçılar arasında saymak doğru olmayacaktır.

CEVAP: E

3. Bereketli Topraklar Üzerinde adlı eser, Yaşar Kemal'in değil, Orhan Kemal'in eseridir. Bu sebeple Cevap C olmalıdır.

CEVAP: C

4. Parçada hakkında kısaca bilgi verilen bilgiye göre eser Ölmez Otu, yazar da Yaşar Kemal'dir. Özellikle Meryemce, Uzunca Ali, Taşbaş, Memidik gibi karakterler Yaşar Kemal'in Çukurova'da pamuk işçisi olarak çalışan köylülerin hayatını verdiği Orta Direk, Yer Demir Gök Bakır ve Ölmez Otu romanlarının ortak kahramanlarıdır. Romanlarda öne çıkan kahramanlar Orta Direk'te Meryemce ile oğlu Uzunca Ali, Yer Demir Gök Bakır'da Taşbaşoğlu, Ölmez Otu adlı roman da ise Memidik'tir.

CEVAP: A

5. B seçeneğinde verilen ifadeler Milli Edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren sanatçıların tutumudur. Bu sebeple B seçeneğindeki yargı toplumcu gerçekçi sanatçılar için söylenemez.

CEVAP: B

6. Soruda sözü edilen Esir Şehrin İnsanları adlı eser Kemal Tahir'e aittir.

CEVAP: A

7. Parçada sözü edilen eser İrazca'nın dirliği adlı eserdir. Bu eser Yılanların Öcü adlı romanın devamı niteliğindedir. Yılanların Öcü adlı eserde İrazca ve ailesinin toprak kavgası anlatılırken İrazca'nın Dirliği eserinde bu ailenin dağılması anlatılmıştır.

CEVAP: B

10. Verilenlerden A seçeneğinde Kemal Tahir'e ait olmayan bir eserden bahsedilmiştir. Yılkı Atı adlı eser, Abbas Sayar'a ait bir eserdir.

CEVAP: A

8. Yukarıdaki metinde bahsedilen eser Yaşar Kemal'in Üç Anadolu Efsanesi adlı eseridir. Bu eserde sanatçı Köroğlu, Karacaoğlan ve Alageyik hikâyelerini anlatmıştır.

CEVAP: A

11. Verilen eserlerden "Cemo" adlı roman Kemal Bilbaşar'a ait bir eserdir.

CEVAP: E

9. Toplumcu gerçekçi sanatçıların eserlerinde kahramanlar halk tabakasından ve genellikle işçi, çalışan gibi kesimlerden seçilir. Akademisyen ve eğitilmiş karakter tercihleri daha çok Modernizmi esas alan yapıtlar görülen bir tercihtir. Aziz Nesin de eserlerinde sıradan halk kesiminden karakterler seçmiştir.

CEVAP: C

12. Orhan Kemal'in Murtaza adlı eseriyle ilgili verilen bilgi yanlıştır. Murtaza romanında her şeyden daha değerli gördüğü bekleme görevini yaparken aldığı emirleri sorgusuz yerine getiren bir karakteri anlatır.

CEVAP: D

1. Bireyin iç dünyasını esas alan eserler genel olarak roman türünde yazılmıştır. Bu alanda eser veren bazı sanatçılar hikaye türünde de eserler kaleme almış olsalar da tiyatro türünde yazılmış bireyin iç dünyasını esas alan eser oldukça azdır.

CEVAP: D

2. Parçada sözü edilen eser Dokuzuncu Hariciye Koğuşu adlı romandır. Romanda genç bir kişinin bacağındaki hastalık sebebiyle yaşadığı buhranlı dönemler ele alınmıştır. Bu romanın yazarı da Peyami Safa'dır. Bu bilgileri doğru olarak veren seçenek E seçeneği olmuştur.

CEVAP: E

3. Rifat Ilgaz, toplumcu gerçekçi sanatçılarımızdan biridir. Şiir, roman, tiyatro türünde eserler veren sanatçı, bireyin iç dünyasını esas alan sanatçılar arasında sayılamaz.

CEVAP: B

4. Abdülhak Şinasi Hisar, şiir türünde eser yazmamıştır. Sanatçı roman, anı, inceleme eserleri yazmış; başka şairlere ait sevdiği şiirleri derlediği antolojiler yapmıştır. (Aşk İmiş Her Ne Var Alemde)

CEVAP: D

5. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı B seçeneğindeki Samiha Ayverdi'dir.

CEVAP: B

6. Mahalle Kahvesi adlı eser Sait Faik Abasıyanık'a ait bir eserdir. Diğer seçeneklerdeki tüm eserler Mustafa Kutlu'nun eserleridir.

CEVAP: D

7. Parçada sözü edilen eser Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Saatleri Ayarlama Enstitüsü adlı eseridir. Eserin kahramanı Hayri İrdal, kurduğu Saatleri Ayarlama Enstitüsünün çalışmalarına kendini adanmış ve hayattan soyutlanmıştır.

CEVAP: D

8. Tarık Buğra'nın Osmancık adlı eserinde Osmanlı Devletinin kurucusu Osman Bey'in gençlikten yaşlılığa geçişi yani Osmancık'tan Osman Bey oluşu anlatılmıştır. Bu değişim anlatılırken tarihi olaylardan çok bu olayların Osman Bey üzerindeki psikolojik etkileri verilmeye çalışılmıştır. Buna göre A seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır.

CEVAP: A

10. Parçada bahsedilen eser, Abdülhak Şinasi Hisar'a ait olan "Ali Nizami Bey'in Alafrangalığı ve Şeyhliği" adlı romandır. Romanda Ali Nizami Bey, mirasyedi biridir. Parası tükenince alafranga hayatı terk eder ve dergah şeyhlerinin sade hayatına özenerek evini bir dergaha çevirir. Ancak bu duruma uyum sağlayamaz ve hayal ettiği şeylere kavuşamadığı için çıldırır.

CEVAP: A

11. Ziya Osman Saba, bireyin iç dünyasını esas alan sanatçılar arasında yer almaz. Yedi Meşaleciler topluluğunun üyesidir.

Bireyin iç dünyasını esas alan yazarlar:

- Peyami Safa
- Tarık Buğra
- Semiha Ayverdi
- Mustafa Kutlu
- Ahmet Hamdi Tanpınar
- Abdülhak Şinasi Hisar

CEVAP: B

9. Parçada sözü edilen eser Bir Tereddüdün Romanı adlı eserdir. Bu eserde başkarakterin içine düştüğü tereddüt hali anlatılmıştır.

CEVAP: C

12. Tanıtılan roman "Huzur"dur. Romanın bölümleri kahramanlar İhsan, Nuran, Suat ve Mümtaz'a göre belirlenmiştir. Romanda dikkat çeken en önemli unsurlardan birisi de musikidir.

CEVAP: B

1. Modernizm'de sanatçılar geleneksel olanı değiştirmeye ve geçmişten gelen unsurları bugünün anlayışına uydurmaya gayret etmiştir. Bu amaçla metin yapısında da köklü değişiklikler yapmışlardır. Dolayısıyla E seçeneğinde verilen bilgi Modernizm ile ilgili yanlış bir bilgi olur.

CEVAP: E

2. Yusuf Atılgan ile ilgili verilen A, B, C ve D seçeneklerindeki ifadeler doğrudur. Ancak E seçeneğinde Yusuf Atılgan'a ait olduğu söylenen öykü kitapları Sait Faik Abasıyanık'a ait eserlerdir.

CEVAP: E

3. Verilen parçada sözü edilen sanatçı, Rasim Özdenören'dir. Bu sanatçımızın Denize Açılan Kapı adlı hikayesinin de metinde anılması bilgiyi kesinleştirmektedir.

CEVAP: D

4. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı Sait Faik Abasıyanık'tır. Sait Faik, tam manasıyla modernizmi esas alan sanatçılar grubuna girmese de bazı eserlerindeki biçimsel tutumu ve kahramanlarına olan yaklaşımı onu modernizmi esas alan sanatçılara dahil etmemeze neden olur. Öykü dalında her yıl düzenli olarak Sait Faik Hikaye Ödülü verilmektedir. Bu ödül edebiyat dünyasında oldukça önemsenmektedir.

CEVAP: B

5. Metinde özeti verilen eser Oğuz Atay'ın edebiyatımızın ilk postmodern eseri olarak da bilinen Tutunamayanlar adlı romanıdır.

CEVAP: B

6. Parçada sözü edilen polisiye roman yazarı sanatçımız Ahmet Ümit'tir.

CEVAP: D

7. Metinde özeti verilen eser Yeni Hayat romanıdır. Romanda Osman karakteri, arkadaşı Canan'dan bir kitap alır ve kitaptan çok etkilenir. Bu sebeple Canan'a âşık olur. Sonrasında kaybolan Canan'ı bulmak için yollara düşer. Bu arayış sırasında başından geçenleri roman olarak anlatır.

CEVAP: A

8. Parçada özeti verilen eser, Adalet Ağaoğlu'na ait, postmodern bir roman olan Ölmeye Yatmak adlı eserdir. Eserde bir üniversitede doçent olarak görev yapan ve kimlik çatışmaları yaşayan Aysel adlı kadının intihar düşüncesi ve bu intihardan vazgeçiş süreci anlatılır.

CEVAP: A

9. Modernizm ve Postmodernizm akımlarının temelinde varoluşçuluk akımı yatmaktadır. Bu akıma göre de sanatçı dış gerçekliği anlatmaz, karakterlerin kendi gerçekliklerini oluşturmaya çalışır. Bu sebeple C seçeneğinde verilen Realizmle alakalı bilgi postmodernizm için geçerli değildir. Zaten postmodern sanatçıların temel amaçlarından biri sanatı gerçeklikten uzaklaştırmaktır.

CEVAP: C

10. I numaralı bilgi Orhan Pamuk'a, II numaralı bilgi Halikarnas Balıkcısı'na, III numaralı bilgi Memduh Şevket Esenda'ya ve IV numaralı bilgi Yusuf Atılgan'a aittir. Verilen cümlelerde Rasim Özdenören ile ilgili bir bilgi yoktur.

CEVAP: B

1. Cumhuriyet dönemi Türk tiyatrosuna kadar tiyatro kültürümüz oldukça gelişmiş ve sanatçılarımız tiyatroyu bir eğitim aracı olmaktan ziyade bir sanat aracı olarak görmeye başlamıştır. Tiyatronun bir eğitim aracı olarak görüldüğü yıllar Tanzimat Devri'ne denk gelmektedir. Bu sebeple E seçeneğindeki bilgiler Cumhuriyet Dönemi için söylenemez.

CEVAP: E

2. Keşanlı Ali Destanı Haldun taner'in yazdığı devrin siyasi sosyal bir eleştirisi niteliğindeki tiyatro eseridir. Eser Türk edebiyatının ilk "epik" tiyatro örneğidir. Bu sebeple B seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır.

CEVAP: B

3. Parçada sözü edilen sanatçımız E seçeneğinde verilen Güngör Dilmen'dir.

CEVAP: E

4. Verilen bilgiler Necati Cumalı'nın Susuz Yaz adlı tiyatro oyunudur.

CEVAP: C

5. Şu Çılgın Türkler, Çanakkale 1915 gibi romanlar yanında pek çok senaryo ve tiyatro oyununu da kaleme alan sanatçımız C seçeneğindeki Turgut Özakman'dır.

CEVAP: C

6. IV. Murat adlı oyun Turan Oflazoğluna aittir. Diğer tüm tiyatro oyunları ise Refik Erduran'a ait eserlerdir.

CEVAP: D

7. Parçada bilgileri verilen sanatçımız A seçeneğindeki Orhan Asenadır. Bu sanatçımız trajedi türündeki eserlerinden ötürü Türk Tiyatrosunun Shakespeare'i olarak adlandırılır.

CEVAP: A

8. Sorumuzda verilen Midas'ın Kulakları Güngör Dilmen'in tiyatro türünde eseridir. Yılanların Öcü Fakir Baykurt'un, Tehlikeli Oyunlar Oğuz Atay'ın, Tütün Yorgunu Talip Apaydın'ın, Ölmeye Yatmak Adalet Ağaoğlu'nun romanlarıdır.

CEVAP: A

10. Parçada sözü edilen sanatçı Ahmet Kutsi Tecer'dir. Halk edebiyatı kaynaklarından beslenen sanatçı Aşık Veysel'i edebiyatımıza kazandırmıştır.

Önemli tiyatro eserleri ortaya koymuştur.

Yazılan Bozulmaz, Köşebaşı, Koçyiğit Köroğlu, Bir Pazar Günü, Satılık Ev önemli tiyatro eserleridir.

CEVAP: E

11. Necati Cumalı'nın parçada özeti verilen eseri Susuz Yaz adlı tiyatrosudur.

CEVAP: C

9. Turan Oflazoğlu ve Orhan Asena tarih konulu tiyatro eserleri yazmıştır.

Turan Oflazoğlu'nun Eserleri:

Sinan, II. Selim, Kösem Sultan, Deli İbrahim, Gardiyan

Orhan Asena'nın Eserleri:

Tanrılar ve İnsanlar, Hürrem Sultan, Fadik Kız, Kocaoğlan, Yalan, Kapılar

CEVAP: E

12. Turan Oflazoğlu, tiyatrolarında tarihi konuları işlemiştir.

Deli İbrahim, IV. Murad, Sokrates Savunuyor, Genç Osman, Kösem Sultan, Atatürk, Cem Sultan, Korkut Ata, Yavuz Sultan Selim adlı tiyatroları vardır.

CEVAP: D

1. Edebi eleştiri Tanzimat edebiyatıyla sanat dünyamıza girse de en önemli ve eleştiri türünün karşılığını veren yapıtlar Cumhuriyet Döneminde Nurullah Ataç adlı sanatçımız tarafından verilmiştir. Haldun Taner, Öykü ve Tiyatro alanında önemli bir sanatçımızdır. Ancak Cumhuriyet dönemi eleştiri türü denilince türün kurallarını belirleyen isim Nurullah Ataç'tır.

CEVAP: C

2. Parçada hakkında bilgi verilen ve eserlerinden birkaçı söylenen sanatçımız Cemil Meriç'tir.

CEVAP: E

3. Soru kalıbında hakkında bilgi verilen sanatçımız Eflatun Cem Güney'dir. Yazdığı masallarla edebiyatımızda Masalçı Baba olarak ün yapmış, birçok masalımızın günümüz Türkçesiyle yeniden ortaya çıkarılması için büyük çaba göstermiştir.

CEVAP: A

4. Nurullah ataç için birkaç anahtar cümle bulunmaktadır. Bunlardan ilki devrik cümle yapısını kullanması, ikincisi deneme ve eleştirinin en büyük ustası olmasıdır. Verilen metindeki bu ipuçlarından başka bir de Günce adında günlük türünde bir eserinin olması cevabımızın C seçeneği Nurullah ataç olduğunun kanıtıdır.

CEVAP: C

5. Varlık Dergisi, Cemil Meriç tarafından değil; Yaşar Nabi Nayır tarafından çıkarılmıştır. Doğru cevabımız E seçeneği olacaktır.

CEVAP: E

6. Mavi Hümanizma akımının üç sanatçısı Azra Erhat, Cevat Şakir Kabaağaçlı, Sabahattin Eyüboğlu'dur. Sanatçının bu anlayış doğrultusunda yazdığı Mavi ve Kara adlı eseri bilinmektedir. Boş bırakılan yere D seçeneğindeki bilgi getirilmelidir.

CEVAP: D

7. Parçada hakkında bilgi verilen sanatçı ünlü sohbet ve deneme yazarı Şevket Rado'dur. Boşluğa C seçeneğinde verilen Şevket Rado getirilmelidir.

CEVAP: C

8. Parçada bilgileri verilen sanatçımız ünlü spor yazarı Burhan Felek'tir. Burhan Felek'in ismi İstanbul ve çeşitli şehirlerdeki spor salonlarına verilmiş, adına "Burhan Felek Basın Hizmet Ödülü" verilmeye başlanmıştır.

CEVAP: A

9. Mehmet Kaplan Kültür ve Dil adlı eserinde Türk kültüründen, Türk kültürü üzerine söz söyleyenlerden, İslam dininden ve Türk kültüründen söz eder.

Not: Mehmet Kaplan araştırmacı, akademisyen kişiliğiyle Türk edebiyatına hizmet etmiş önemli isimdir.

CEVAP: E

11. Turan Oflazoğlu, Cumhuriyet döneminde tarihi konuları ele alan tiyatrolarıyla ünlü bir sanatçıdır.

Cumhuriyet dönemi denemecileri:

Nurullah Ataç

Suut Kemal Yetkin

Mehmet Kaplan

Salah Bırsel

Melih Cevdet Anday

Falih Rıfıkı Atay

Ceyhun Atıf Kansu

Cemil Meriç

Küçük İskender

Özdemir Asaf

CEVAP: E

10. Parçada Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Beş Şehir" adlı eseri verilmiş. Sanatçının hayatına damga vurmuş İstanbul, Ankara, Bursa, Konya, Erzurum kentleri anlatılmıştır.

CEVAP: C

1. Cumhuriyet dönemi içerisinde Fecr-i Ati topluluğu yoktur. Fecr-i Ati topluluğu kronolojik sıralamaya göre servetifünun ile Milli edebiyat arasında faaliyet gösterir. (V yanlış)

Yedi Meşaleciler, Garipçiler, Hisarcılar, Toplumcu Gerçekçiler, Maviciler, İkinci Yeniciler Cumhuriyet döneminde faaliyet gösteren edebi topluluklardır.

CEVAP: E

2. İkinci Yeniciler şiiri bir araç olarak görmemişlerdir. Ahlaki yönden toplumu eğitime misyonları yoktur. Akımın en ünlü ismi Cemal Süreya cinsel konuları sıklıkla kullanmıştır.

Cemal Süreya, Turgut Uyar, Ece Ayhan, Sezai Karakoç, Edip Cansever, Ülkü Tamer topluluğun önemli temsilcileridir.

CEVAP: D

3. Serbest şiirin Türk edebiyatında gelişmesinde Batı edebiyatı etkili olmuştur. Özellikle Fransız edebiyatının etkisiyle serbest şiir ileri bir seviyeye gelmiştir. (V yanlış)

CEVAP: E

4. Modernizmde konu halk ve halkın sorunları değildir. Özellikle bireyin iç dünyası esas alınır. Yalnızlık, toplumdandan kaçış, geleneksel değerlere bağlılık gibi konular işlenir.

CEVAP: B

5. Garip akım, İkinci Yenicilere değil, İkinci Yeniciler Garip akımına tepki olarak doğmuştur.

İkinci Yeniciler, şiirde çağırışım gücüne büyük önem vermişlerdir.

Bilinçaltını yansıtmaya çalışmışlardır.

CEVAP: B

6. Yedi Meşaleciler, Garipçilere değil, Beş Hececilere tepki olarak ortaya çıkmışlardır. Topluğun temsilcileri arasında Yaşar Nabi Nayır, Ziya Osman Saba, Kenan Hulusi, Cevdet Kudret gibi isimler yer alır.

CEVAP: B

7. Parçada “Yedi Meşaleciler” topluluğundan söz edilmiştir. Topluluk; içtenlik, samimiyet, devamlı yenilik anlayışını benimsemişlerdir.

CEVAP: B

10. Parçada sözlü edilen yazar Peyami Safa’dır. Sanatçı psikolojik yönü ağır basan romanlarıyla ünlüdür.

Dokuzuncu Hariciye Koğuşu, Sözde Kızlar, Yalnızız, Biz İnsanlar, Fatih-Harbiye, Matmazel Noraliya’nın Koltuğu adlı eserleri vardır.

CEVAP: C

8. Garipçilerin yazdığı şiirlerin kaynağı sıradan insanlardır. İnsanların yaşama sevinçlerini şiire yansıtmışlardır. Halk şiirinin anlatım ve deyimlerinden faydalanırlar.

CEVAP: E

BİDERS YAYINCILIK

9. Parçada anlatılan türde yazılmış eser “Çalıkuşu”dur. Reşat Nuri’ye ait bu romanda idealist bir genç olan Feride’nin başından geçenler çarpıcı bir şekilde anlatılmıştır.

CEVAP: A

11. Parçada sözü edilen sanatçı Sabahattin Ali’dir. Toplumcu gerçekçi çizgide eserlerini yazar.

Kuyucaklı Yusuf, Kürk Mantolu Madonna, İçimizdeki Şeytan, Değirmen, Kağrı, Ses adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

1. Köyün Kamburu Kemal Tahir'e, Kablumbağalar Fakir Bayburt'a, Kalkaplıklar Samim Kocagöz'e aittir. Bu sanatçılarımız eserlerini toplumcu gerçekçi çizgide yazmışlardır.

CEVAP: D

2. Hürrem Sultan ve Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe eserleri Orhan Asena'ya aittir. Tiyatro türünde çok önemli bir isimdir. Türk tiyatrosunun Shakespeare'i olarak anılır.

CEVAP: A

3. Verilen dizelerde basit konuları işleme, ölçü ve ayağa karşı çıkma, mecazlı söyleyişlerden kaçma, şiirde her türlü kurala karşı çıkma bilgilerine ulaşılır. Halk deyişlerinden yararlanma ile ilgili, şiirde bir bilgiye ulaşılamaz.

CEVAP: C

4. Beş Hececileri eleştirip samimiyet, içtenlik, daima yenilik ilkesini benimseyen topluluk Yedi Meşaleciler'dir. Muammer Lutfi bu topluluğun içinde yer alır. Topluluğun en sönük ismidir. Kayda değer bir eseri yoktur.

CEVAP: B

5. Küçük Ağa romanında Tarık Buğra Kurtuluş Savaşı yıllarını konu almıştır. Bu eserde Kurtuluş Savaşı yıllarına merkezden değil bir kasabadan bakar. Siyah Kehribar, Küçük Ağa, İbişin Rüyası, Firavun İmanı adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

6. Peyami Safa'nın Fatih-Harbiye romanında Şinasi'yle aşk yaşayan Neriman'ın zengin bir genç olan Macit'e kapılması ve Neriman'ın gösteriş merakı anlatılır. (I yanlıştır)

CEVAP: A

7. Parçada tanıtılan sanatçı Cevat Şakir Kabaağaçlı (Halikarnas Balıkcısı)'dır. Deniz aşığı bir kişidir. Bodrum'a sürgün edilir. Bodrum ile arasında bir bağ oluşur. Denizi ve Bodrum'un güzelliklerini eserlerinde anlatır. Ege Kıyılarından, Merhaba Akdeniz, Gülen Ada, Aganta Burina Burinata, Uluç Reis, Turgut Reis adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

9. – Yıldız Karayel, Bizim Koğuş Rifat Ilgaz'a aittir.
– Yarbükü, Talip Apaydın'a aittir.
– Cemo, Memo, Başka Olur Ağaların Düğünü Kemal Bilbaşar'a aittir.

CEVAP: B

10. Kurtuluş Savaşı'nda değil Balkan Savaşı yıllarında Ziya Gökalp'in tavsiyesi ile heceyi benimser ve Milli duygularla yüklü eserler yazar (IV yanlış)

CEVAP: D

8. Parçada tanıtılan sanatçımız Menduh Şevket Esendal'dır. Durum öykücülüğünün önemli temsilcilerindendir.
Ev Ona Yakıştı, Mendil Altında, İhtiyar Çilingir, Kelepir, Kaçanı Kovalar adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

11. "Huzur" romanı Ahmet Hamdi Tanpınar'a aittir. Tanpınar'ın bu romanında musiki ön plandadır. Mümtaz, Nuran, İhsan, Suat romanın kahramanlarıdır. Bu romanda sanatçı ruh tahlillerine, bireyin iç dünyasına yönelmiştir.

CEVAP: B

1. Kuralları yıkmaya çalışan, mecazlı söyleyişten kaçınan topluluk “Garip akımı”dır. Bu akıma mensup sanatçılar; Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktay Rifat’tır.

CEVAP: A

2. Parçada tanıtılan sanatçı Nezihe Meriç’tir. Türk edebiyatının önemli kadın öykücülerindendir. 1970’li yıllardaki siyasi savrulmaları öyküleştiren.

CEVAP: C

3. Soruda tanıtılan sanatçı Ahmet Muhip Dıranas’tır. Bireyci şiiri, estetik anlayışa özenle uygulamıştır.

Olvida, Kar, Fahriye Abla, Elif, Rüzgar adlı önemli şiirleri vardır.

CEVAP: D

4. Parçadaki boşluğa “Hasretinden Prangalar Eskittim” adlı kitap getirilmelidir. Kitap Ahmet Arif’in hayattayken yayımlanan tek kitabıdır. Sanatçının Ay Karanlık, Akşam Erken İner Mapushaneye adlı eserleri de vardır.

CEVAP: B

5. Yanlış düzeltmek için III ve IV numara yer değiştirmelidir. Sakarya Savaşı’nı Tarık Buğra Firavun İmanı’nda anlatır.

Osmancık’ta Osmanlı Devleti’nin kuruluşunu anlatır.

CEVAP: C

6. Boş bırakılan yere “Ahmet Kutsi Tecer” getirilmelidir. Ahmet Kutsi Tecer Aşık Veysel’i edebiyatımıza kazandırması yönüyle de önemlidir.

Koçyiğit Köroğlu, Köşebaşı, Bir Pazar Günü, Satılık Ev adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

7. Cumhuriyet döneminde tiyatro da önemli gelişme göstermiştir. Güngör Dilmen, Orhan Asena, Turan Ofazoğlu, Necati Cumalı, Refik Erduran, Recep Bilginer tiyatrodaki çığır açmışlardır. (IV yanlış)

CEVAP: D

8. "Huzur" Tanpınar'ın en önemli romanı kabul edilir. Sanatçının bütün şiirleri "Bütün Şiirleri" adlı eserinde toplanmıştır.

CEVAP: C

9. Parçada sözü edilen sanatçı Peyami Safa'dır. Sanat kaygısı güttüğü için kalitesine güvenmediği eserlerini "Server Bedii" takma adıyla yapımlar.

Fatih-Harbiye, Dokuzuncu Hariciye Koşuşu, Yalnızız, Cingöz Recai adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

1. Parçada tanıtılan sanatçı Kemal Tahir'dir. Toplumcu gerçekçi çizgide eserler yazmıştır. Köy edebiyatının önemli temsilcilerinden biridir.

Esir Şehrin İnsanları, Köyün Kamburu, Bozkırdaki Çekirdek, Kurt Kanunu, Yol Ayrımı adlı romanları vardır.

CEVAP: D

2. Parçadaki boşluğa "Vüsat O. Bener" getirilmelidir. Sanatçı özyaşam öyküsü özelliği gösteren öyküleriyle ünlüdür.

Dost, Yaşamamız, Siyah-Beyaz, Karan Tren, Kapan adlı öyküleri vardır.

Buzul Çağının Virüsü, Bay Muannit Sahtegi'nin Notları adlı romanları vardır.

CEVAP: B

3. Kuyucaklı Yusuf Sabahattin Ali'nin Rahmet Yolları Kesti Kemal Tahir'in, Ortadakiler, Yer Demir Gök Bakır, Ölmez Otu Yaşar Kemal'in eserleridir. Bu üç sanatçımız toplumcu gerçekçi çizgide eserler vermişlerdir. Toplum sorunlarını, köylünün sıkıntılarını, ezilen halkı roman ve öykülerinde anlatmışlardır.

CEVAP: A

4. Parçada tanıtılan sanatçı Oktay Akbal'dır. Öykü yazmaya ilkokul yıllarında başlar. Çeşitli çocuk dergilerinde öyküler yayımlar. İlerleyen yıllarda çeşitli gazetelerde görev alır.

Batık Bir Gemi, Berber Aynası, Güzel Düşlerin Sonu, Garipler Sokağı adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

5. Parçadaki eserleri Refik Halit Karay'a aittir. Sanatçı "Kirpi" takma adıyla hiciv türünde yazılar "Kirpinin Dedikleri" kitabıyla yayımlar. Guguklu Saat, Çete, Yezidin Kızı, Dişi Örümcek, Kadınlar Tekkesi, Memleket Hikayeleri, Gurbet Hikayeleri adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

6. Parçada boş bırakılan yere Necip Fazıl Kısakürek getirilmelidir. Kaldırımlar şairi olarak tanınır. Çıkarılmış olduğu "Büyük Doğu" dergisi ile dönemine damgasını vurur. Örümcek Ağı, Ben ve Ötesi, Tohum, Bir Adam Yaratmak, Çöle İnan Nur adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

7. Öz şiir anlayışını benimseyen sanatçılar: Ahmet Haşim, Yahya Kemal, Ahmet Hamdi, Ahmet Muhip Dıranas, Asaf Halet, Özdemir Asaf, Ziya Osman; Gizemsellik, simgecilik, bireysellik, ruh, ölüm temaları öz şiirde işlenen asıl konulardır.

CEVAP: D

10. Parçada Cemil Meriç tanıtılmıştır. Tarih, sosyoloji, edebiyat, dil ve çeşitli sosyal bilimlerde çalışmaları vardır. Geçirdiği bir kaza sonucunda görme yetisini kaybeder.

Mağaradakiler, Bu Ülke, Umrandan Uygarlığa eserleri deneme türünde önemli eserlerdir.

CEVAP: D

8. Parçada tanıtılan sanatçı Cahit Sıtkı Tarancı'dır. Karamsarlık, ölüm korkusu, yaşama sevinci, yalnızlık temalarını şiirlerinde işler. Ziya Osman Saba ile yakın arkadaştır.

"Memleket İsterim" ve "Otuz Beş Yaş" şiirleri çok ünlüdür.

CEVAP: B

BİDERS YAYINCILIK

9. Parçada sözü edilen sanatçı Nazlı Eray'dır. Büyülü Gerçekçilik akımının önemli bir ismidir. "Varlık" dergisinde çalışmıştır. Uyku İstasyonu, Beyoğlu'nda Gezsin, Arzu Sapağında İnecek Var, Pasifik Günleri, Kapıyı Vurmadan Gir adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

11. Parçadaki boşluğa Mithat Cemal Kuntay getirilmelidir. Üç İstanbul döneminde üç farklı dönemi anlatır. Sanatçının yayımladığı ilk şiiri "Çırçır Suyunda" başlığını alır. Vatan ve millet temalı epik ve lirik tarzda şiirler kaleme alır. Üç İstanbul tek romanıdır. Tefik Fikret isimli basılmamış bir çalışması da vardır.

CEVAP: D

1. Yanlışlık II numarada yapılmıştır. Buzul Çağının Virüsü Vüs'at O. Bener tarafından yazılmış bir romandır.

Orhan Pamuk'un Eserleri:

Cevdet Bey ve Oğulları
Sessiz Ev
Kara Kitap
Benim Adım Kırmızı
Kar
Öteki Renkler
Masumiyet Müzesi
Kırmızı Saçlı Kadın
Beyaz Kale

CEVAP: B

2. Parçada sözü edilen sanatçı Orhan Kemal'dir. Sanatçı Anadolu insanının ve işçilerin sorularını işlemiştir. Toplumcu gerçekçi çizgidedir.

Murtaza, Avare Yıllar, Hanımın Çiftliği, Cemile, EkmeK Kavgası, Kardeş Payı, 72. Koşuş adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

3. Çocuk ve Allah, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın şiir kitabıdır.

Sait Faik'in Eserleri:

Semaver, Sarnıç, Şahmardan, Lüzumsuz Adam, Kumpanya, Mahalle Kahvesi

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Eserleri:

Havaya Çizilen Dünya, Çocuk ve Allah, Çakırın Destanı, Anıtkabir, Vietnam Savaşımız

CEVAP: E

4. Soruda özellikleri ve eserleri verilen sanatçı Bilge Karasu'dur. Öykü, roman ve deneme türünde eserleri vardır. Soruda verilen eserlerin dışında Kısmet Büfesi, Kılavuz, Narla İncire Gazel adlı eserleri de vardır.

CEVAP: D

5. Parçada sözü edilen sanatçı Refik Erduran'dır. Otuzdan fazla oyunu vardır. Milliyet gazetesinde köşe yazarlığı yapmıştır.

Açıl Kafam Açıl, Bahçemdeki Ayı, Karayar Köprüsü, Eşek Dağın Sevdalısı adlı oyunları da vardır.

CEVAP: B

6. Parçada sözü edilen sanatçı Peyami Safa'dır. Psikolojik yönü ağır basan romanlarıyla ünlüdür. Dokuzuncu Hariciye Koşuşu, Yalnızız, Fatih-Harbiye, Sözde Kızlar, Biz İnsanlar, Matmazel Noraliya'nın Koltuğu adlı eserleri önemlidir.

CEVAP: E

7. Boşluklara sırasıyla “Köşebaşı” ve “Koçyiğit Köroğlu” getirilmelidir.

A. Kutsi Tecer, halk kültürü alanındaki çalışmalarıyla ünlüdür. Aşık Veysel'i edebiyatımıza kazandırır.

Yazılan Bozulmaz, Koçyiğit Köroğlu, Köşebaşı, Bir Pazar Günü, Satılık Ev adlı tiyatroları vardır.

CEVAP: A

10. Sebep Ey ve Risaleler adlı eserler Erdem Bayazıt'a aittir.

Erdem Bayazıt'ın Eserleri:

Sebep Ey

Risaleler

Şiirler

İpek Yolundan Afganistan'a

Cahit Zarifoğlu'nun Eserleri:

Yedi Güzel Adam

Menziller

Korku ve Yakarış

İşaret Çocukları

Şiirler

CEVAP: D

8. Parçada sözü edilen sanatçı Melih Cevdet Anday'dır. Garip akımında yer alır. Kolları Bağlı Odysseus ile felsefi bir şiir akımı başlatır.

CEVAP: C

11. Halit Fahri Ozansoy Beş Hececiler topluluğuna mensuptur.

Beş Hececiler

- F** aruk Nefiz Çamlıbel
O rhan Seyfi Orhon
H alit Fahri Ozansoy
E nis Behiç Koryürek
Y usuf Ziya Ortaç

Halit Fahri'nin Eserleri:

Rüya, Cenk Duyguları, Zakkum, Paravan, Sulara Dalaran Gözler, Hep Onun İçin, Efsaneler

CEVAP: D

9. Birinci Yeniciler (Garip akımı) Halk deyişlerinden yararlanıp toplumsal yargıya yer vermişlerdir. Günlük hayattan sıradan insanların problemlerini, yaşama sevinçlerini anlatmışlardır. (V yanlış) Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktay Rifat topluluğun temsilcileridir.

CEVAP: E

12. Parçada anlatılan sanatçı Güngör Dilmen'dir. Absürt tiyatronun ülkemizdeki en önemli ismidir.

Bağdat Hatun, Midas'ın Altınları, Midas'ın Kör Düğümü, Troya İçinde Vurdular Beni adlı tiyatroları vardır.

CEVAP: D

1. Boşluklara “Baba Evi” ve “Orhan Kemal” getirilmelidir. Küçük Adam Serisinin kitapları sırasıyla; “Baba Evi”, “Avare Yıllar”, “Cemile”dir. Bu seri dünya dillerinin birçoğuna çevrilmiş, büyük ilgi görmüştür.

CEVAP: B

2. Parçada verilen tarzda şiir yazar sanatçı Melih Cevdet olabilir. Şiirde belli kalıpları yıkmak isteyen sanatçı mitolojik ve felsefi kaynaklarla beslenir. Mikado'nun Çöpleri, Rahatı Kaçan Ağaç, Telgraphane, Teknenin Ölümü adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

3. 835 Satır, Nazım Hikmet'e aittir. Nazım Hikmet Komünizm'den etkilenmiş bir sanatçıdır. Hayatı sürgünlerde geçmiştir. Rusya onun hayatı ve eserleri üzerinde çok etkili olmuştur.

835 Satır, Varan 3, Kafatası, Unutulan Adam, Taranta Babu'ya Mektuplar, İt Ürür Kervan Yürür, Gece Gelen Telgraf adlı eserleri vardır.

CEVAP: E

4. Boşluğa Adalet Ağaoğlu gelmelidir. Daha çok öykü türünde eserleriyle tanınır. Edebiyata ilgisi lise yıllarında başlar. Birçok eseri önemli edebiyat ödülleri alır.

Ölmeye Yatmak, Bir Düşün Gecesi, Fikrimin İnce Güllü, Ruh Üşümesi, Romantik Bir Viyana Yazı adlı romanları vardır.

Yüksek Gerilim, Sessizliğin İlk Sesi, Hadi Gidelim adlı öyküleri vardır.

CEVAP: D

5. Boşluğa Ziya Osman Saba getirilmelidir. Sanatçı Yedi Meşaleciler topluluğunda yer alır. Cahit Sıtkı Tarancı ile yakın arkadaştır. Sebil ve Güvercinler, Nefes Almak, Çocukluğum, Bir Yer Düşünüyorum, İstanbul adlı şiir türünde eserleri vardır.

CEVAP: C

6. Parçada sözü edilen sanatçı Nurullah Ataç'tır. Dene-türünün en önemli temsilcileri arasında yer alır.

Günlerin Getirdiği, Karalama Defteri, Günce, Söyleşiler, Gene Yalnızlık önemli eserleridir.

CEVAP: C

7. Parçadaki boşluğa Ahmet Muhip Dıranas getirilmelidir. Sanatçı sese, musikiye ve biçim güzelliğine önem verir. Ahmet Haşim ve A. Hamdi Tanpınar'dan etkilenir.

Fahriye Abla, Olvido, Kar, Elif adlı şiirleri vardır.

CEVAP: C

8. Cahit Zarifoğlu'nun şiir anlayışı parçadaki açıklamalara uymaz. Batı diktasına karşı Doğu'yu savunur. Şiirde dıştan içe dönük bir anlayışı benimser.

İşaret Çocukları, Menziller, Yedi Güzel Adam, Korku ve Yakarış adlı şiirleri; Serçekuş, Ağaçkakanlar, Küçük Şehzade adlı çocuk kitapları vardır.

CEVAP: C

9. Aşık Kerem ünlü aşk hikayesi olan Kerem ile Aslı'nın kahramanlarındandır. 16. yüzyılda yaşar. Saz ozanıdır. Hayatı hakkında detaylı bilgiye sahip değiliz.

Aşık Veysel, Şeref Taşlıova, Erzurumlu Yaşar Reyhanî, Karslı Murat Çabanoğlu Cumhuriyet dönemi aşıkları arasında yer alırlar.

CEVAP: D

10. Orhan Veli gelenekleri yıkan devrimci bir şairdir. Heceyi, aruzu, kafiyeyi yok sayar. Serbest şiirler yazar. Sıradan sözcükleri bile şiire dahil eder.

Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, Yenisi, Karşı, Bütün Şiirler adlı şiir kitapları vardır.

CEVAP: C

11. Boşluğa Fuat köprülü getirilemez. Köprülü, Milli edebiyat döneminde etkili olmuş, araştırma-inceleme alanında önemli bir isimdir. Aynı zamanda ordinaryus profesördür.

Edebiyat Araştırmaları, Türkiye Tarihi, Türk Edebiyatında ilk Mutasavvıflar, Bugünkü Edebiyat adlı önemli kitapları vardır.

CEVAP: C

12. Parçada sözü edilen sanatçı Ece Ayhan'dır. İkinci Yenciler topluluğunun üyesidir. Dile önem verir. Bakışsız Bir Kedi Kara, Ortodoksluklar, Devlet ve Padişah adlı şiir kitapları vardır.

CEVAP: D

1. Parçada sözü edilen sanatçı Nezihe Meriç'tir. Sanatçı kadın ve çocuk sorunlarına önem verir. İlk öyküsü "Bir Şey" Seçilmiş Hikayeler Dergisi'nde yayımlanır. Sait Faik ve Sedat Simavi Edebiyat Ödülleri'ni alır.

Bozbulanık, Topal Koşma, Dumanaltı, Menekşeli Bilingç adlı öyküleri vardır.

CEVAP: B

2. Abdürrahim Karakoç, halk edebiyatı sanatçısıdır. Kahramanmaraş ilinin Ekinözü ilçesinde doğar. Ankara'da vefat eder.

Hasan'a Mektuplar, Eli Kulakta, Vur Emri, Kan Yazısı Beşinci Mevsim adlı önemli şiirleri vardır.

CEVAP: E

3. Boşluklara sırasıyla "Üç İstanbul" ve "Mithat Cemal Kuntay" getirilmelidir. İstanbul'un üç farklı döneminin anlatıldığı bu eser sanatçının tek romanıdır. Sanatçının Namık Kemal, Mehmet Akif, Ali Suavi üzerine biyografi yazıları mevcuttur.

CEVAP: C

4. Hececi akım adında bir edebi topluluk yoktur. Cumhuriyet döneminde; Beş Hececiler, Garipçiler, Yedi Meşaleciler, İkinciler Yeniciler, Maviciler, Hisarcılar gibi topluluklar vardır.

CEVAP: D

5. Basitlik ve sıradan konuları şiire dahil eden topluluk "Garipçiler" dir. Garipçiler alışılmış şiir kalıbına karşı çıkmışlar. Ölçü ve kafiyei önemsememişlerdir.

Orhan Veli, Melih Cevdet, Oktay Rıfat bu topluluğun temsilcileridir.

CEVAP: D

6. Parçada sözü edilen sanatçı Behçet Kemal Çağlar'dır. Sanatçı Onuncu Yıl Marşı'nı yazarak ün kazanmıştır. "Ankaralı Aşık Ömer" mahlasını kullanır.

Erciyes'ten Kopan Çığ, Burada Bir Kalp Çarpıyor, Benden İçeri adlı şiirleri vardır.

Çoban, Atila, Deniz Abdal adlı oyunları vardır.

CEVAP: B

7. Boşluğa Fazıl Hüsnü Dağlarca getirilmelidir. Çocuklar onun eserlerinde önemli yer tutar. Sözcü ve Vatan dergilerinde yazılar yazar. Havaya Çizilen Dünya, Çocuk ve Allah, Daha, Üç Şehitler Destanı, Deli Böcek, Cezayir Türküsü adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

8. Parçada sözü edilen sanatçı Necati Cumalı'dır. Ege insanının sorunlarını eserlerinde anlatır. Yaşar Kemal onu "Yaşlanmaz şair çocuk" olarak niteler.

Susuz Yaz, Ay Büyürken Uyuyamam, Yalnız Kadın adlı öyküleri vardır.

Tütün Zamanı, Acı Tütün, Aşk da Gezer, Viran Dağlar adlı romanları vardır.

CEVAP: B

9. Delifışek, Bedri Rahmi'nin gezi yazısı türünde bir eserdir. Sanatçı Trabzon'da doğar. Gençlik yıllarında Fransa'ya gider. Fransa dönüşünde Varlık, Yeditepe, Ses dergilerinde şiirlerini yayımlar. İlk şiir kitabı Yarıdana Mektuplar 1941 yılında basılır.

CEVAP: D

10. Orhan Veli, Melih Cevdet ve Oktay Rıfat garip akımına bağlı kalsalar da yer yer bu akımın dışında da ürünler ortaya koymuşlardır. Özellikle Oktay Rıfat Perçemli Sokak eseriyle İkinci Yeni akımına yöneldi. (V yanlış)

CEVAP: E

11. Sorudaki özellikler İkinci Yeni'ye aittir. Ataol Behramoğlu bu topluluğa bağlı değildir. Sanatçı, İsmet Özel'le çıkardığı "Halkın Dostları" adlı dergiyle ün kazanır.

Bir Ermeni General, Bir Gün Mutlaka, Mustafa Suphi Destanı, Kızıma Mektuplar adlı eserleri vardır.

CEVAP: E

12. Parçada Hilmi Yavuz'dan söz edilmiştir. Sanatçı Behçet Necatigil'in öğrencisidir. Kendine özgü bir şiir düzeni oluşturur.

Bakış Kuşu, Doğu Şiirleri, Ayna Şiirleri, Gizemli Şiirler, Çöl Şiirleri adlı şiirleri vardır.

CEVAP: C

1. Parçada sözü edilen sanatçı Talip Apaydın'dır. Köy Enstitüsü çıkışlı bir yazardır. Birçok önemli dergide yazılar yayımlamıştır. Öykü ve romanlarında doğa betimlemelerine yer verir. Sarı Traktör, Yarbükü, Ortakçılar, Define, Toz Duman İçinde, Tütün Yorgunu adlı romanları da vardır.

CEVAP: B

2. Cemal Süreya, Edip Cansever Sezai Karakoç, Ülkü Tamer, İlhan Berk, Turgut Uyar, Ece Ayhan İkinci Yeni topluluğunun temsilcileridir.

CEVAP: B

3. Parçada sözü edilen sanatçı Fakir Baykurt'tur. Köy romanları yazarı olarak tanınır. Köy Enstitüsü çıkışlıdır.

Romanları:	Öyküleri:
Yılanların Öcü	Efendilik Savaşı
İrazcanın Dirliği	Çilli
Amerikan Sargısı	Anadolu Garajı
Tırpan	Duisburg Treni
Köygöçüren	Dikenli Tel
Koca Ren	Barış Çöreği

CEVAP: B

4. IV numarada yanlışlık yapılmıştır. Sözde Kızlar, Fatih-Harbiye adlı eserler Peyami Safa'ya aittir. Tarık Buğra'nın Osmancık, Siyah Kehribar, Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

5. Parçada hakkında bilgi verilen eser İbiş'in Rüyası'dır. Eser Tarık Buğra'ya aittir. Sanatçının bu eserinin dışında Küçük Ağa, Küçük Ağa Ankara'da, Firavun İmanı adlı romanları da vardır.

CEVAP: B

6. Şiirde sıradan insanların sorunlarına çözüm bulmak Garipçilerin getirdiği bir yenilik değildir. Servetifünun edebiyatından sonra çoğu yazar İstanbul'un dışına çıkıp Anadolu'yu ve sıradan insanların hayatlarını da eserlerinde anlatmışlardır.

CEVAP: D

7. İlk şiirlerinde Fecr-i Ati değil servetifünun etkisi görülür. Bu etkide on iki adet manzume yayımlar. Daha sonraları Beş Hececiler topluluğunda faaliyet gösterir.

Miras, Varidat-ı Süleyman, Güneşin Ölümü adlı şiir kitapları vardır.

CEVAP: A

8. Necip Fazıl, şiirlerinde hece ölçüsünü kullanmıştır. Sanatının ilk yıllarında aruzu denese de bundan vazgeçmiştir. Sanatçıda serbest ölçüyü görmemektedir.

CEVAP: A

9. Parçada tanıtılan sanatçı Sabahattin Ali'dir. Sanatçının eserlerinde döneminin sosyal ve siyasal sorunlarını görmek mümkündür. Toplumcu gerçekçi bir anlayışla eserlerini yazar. Değirmen, Kağrı, İçimizdeki Şey, Sırça Köşk, Yeni Dünya, Ses adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

10. Parçadaki düşüncelere sahip sanatçımız Nurullah Ataç'tır. Özellikle deneme türünde çok önemli bir isimdir. Dili sadeleştirme ve tasviyecilik devriminin savunucuları arasında yer alır.

Günlerin Getirdiği, Karalama Defteri, Diyelim, Söz Arasında, Günce adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

11. Parçada sözü edilen sanatçı Yaşar Kemal'dir. İlk romanı İnce Memed ile büyük bir üne kavuşur. Çukurova yöresini ve bu yöre insanının sorunlarını eserlerinde anlatır.

Sarı Sıcak (öykü), Teneke, Orta Direk, Yer Demir Gök Bakır, Ölmez Otu, Yılanı Öldürseler, Tek Kanatlı Bir Kuş adlı romanları vardır.

CEVAP: A

12. I → Attila İlhan
II → Necati Cumalı
III → Nazım Hikmet
IV → Güngör Dilmen

Öncüllerde Turan Oflazoğlu ile ilgili bir bilgi yoktur. Oflazoğlu, tarih konulu tiyatrolarıyla ünlü bir sanatçımızdır.

CEVAP: C

1. Parçada sözü edilen sanatçımız Mustafa Kutlu'dur. Sanatçı hikayelerinde yenilikler denemiştir. Dergah dergisinde genel müdürlük yapmıştır.

Öyküleri:

Ortakdaki Adam
Gönül İşi
Yokuşa Akan Sular
Ya Tahammül Ya Sefer
Yoksulluk İçimizde

CEVAP: B

2. Yanlışlık I numarada yapılmıştır. Olvida manzum öykü değil, şiirdir. Sanatçının ayrıca Kırık Saz, Fahriye Abla, Kar, Elif adlı şiirleri vardır.

CEVAP: A

3. "Otuz Beş Yaş" şiiri Cahit Sıtkı Tarancı'ya aittir. Yaşama sevinci, ölüm, yalnızlık temalarını şiirlerinde işler. Ömrümde Sükût, Düşten Güzel, Sonrası adlı şiirleri vardır. Ziya'ya Mektuplar adlı eseri edebi mektup türünün önemli eseridir.

CEVAP: B

4. Cahit Kulebi, kendi iç seslerine kulak veren ve halk deyişlerine yer veren bir sanatçımızdır. Milli Eğitim müfettişliği, Kültür müsteşar yardımcılığı görevlerinde bulunur.

Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda, Yeşeren Otlar, Süt, Türk Mavis, Sıkıntı ve Umut, adlı şiirleri vardır.

CEVAP: C

5. Parçada özellikleri verilen eser "Zıkkımın Kökü"dür. Eserde Muzaffer İzgü kendi yaşam öyküsünü anlatır. Filme konu olur.

Sanatçının ayrıca; Gecekondu, İlyas Efendi, Halo Dayı, Kasabanın Yarı, Çizmeli Osman adlı romanları vardır.

CEVAP: B

6. Parçada İkinci Yeni hareketi tanıtılmıştır. Ferit Edgü bu harekete mensup değildir. Ferit Edgü pek çok alanda çeviriler yapmıştır. Mavi dergisinde yazılar yazmıştır. Kimse, O, Hakkari'de Bir Mevsim, Kaçkınlık, Bir Gemide adlı eserleri vardır.

CEVAP: C

9. Garip akımına tepki olarak doğan topluluk İkinci Yeni'dir. Ece Ayhan da topluluğun önemli bir temsilcisidir. Ortodoksluklar, Yort Savul, Devlet ve Tabiat, Kınar Hanımın Denizleri adlı şiir kitapları vardır.

CEVAP: C

7. Parçada tanıtılan şairimiz Arif Nihat Asya'dır.

Eserleri:

Kanatlarını Arayanlar

Kubbeler

Top Sesleri

Fatihler Ölmez ve Takvimler

Rübaiyat-ı Arif I - II

CEVAP: D

BİDERS YAYINCILIK

8. Parçada özellikleri verilen sanatçı Cahit Kulebi'dir. Sanatçı Tokat'ta doğar. Öğretmenlik ve Milli Eğitim Müfettişliği yapmıştır. İlk şiir kitabı "Adamın Biri"ni 1946 yılında yayımlar. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda Yeşeren Otlar, Türk Mavisi, Güz Türküleri adlı şiirleri vardır.

CEVAP: B

10. Parçada verilen özellikler Yaşar Kemal ve Orhan Kemal'e aittir. Her iki sanatçı da Çukurova yöresi insanının ve işçilerin sorunlarını anlatmışlardır. Toplumcu Gerçekçi çizgide eserlerini vermişlerdir.

CEVAP: C

1. Parçada tanıtılan sanatçı Cengiz Dağcı'dır. Sanatçı Kırım Türkleri'nin yaşadığı sıkıntıları eserlerinde anlatmaktadır. Parçada verilen eserleri dışında; Onlarda İnsanda, Dönüş, Üşüyen Sokak, Benim Gibi Biri, Yoldaşlar, İhtiyar Savaşçı adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

2. Öncelerde verilen sanatçıların ortak özelliği üçüncü de Azeri sanatçıları olmalarıdır. Bu isimler dışında Seyit Azim Şirvani, Bahar Şirvani, Kasım Bey Zakir önemli Azeri sanatçılarıdır.

CEVAP: C

3. Parçada sözü edilen yazar Heinrich Böll'dür. İlk kısa öyküsü "Haberci" ilk romanı "Ademoğlu Neredeydin?"dir. 1982 yılında Köln şehrinin Onursal vatandaşı kabul edilmiştir.

CEVAP: A

4. Parçada tanıtılan Kıbrıslı şair Osman Türkay'dır. Girne doğumludur. Uzun şairi olarak da bilinir. Şiirlerinde insanın kainattaki yerini göstermek ister.

Eserleri:

Kıyamet Günü Gözlemcileri
Seçme Şiirler
Gezgin
Uyurgezer

CEVAP: B

5. **Azeri şair:** Şeyhiyar
Bulgaristan Türklerinin şairi: Recep Köpçü
Kıbrıslı yazar: Osman Türkay
Özbek şair: Süleyman Çolpan

CEVAP: E

6. Parçada tanıtılan sanatçı Henrik İbsen'dir. Oyun yazarı ve şairdir. Hayatının önemli bir kısmını İtalya'da geçirir. Anarşist bir dünya görüşüyle eserlerini ortaya koyar.

Toplumun iç yüzü ve dış yüzü arasındaki çatışmaları yansıtır.

Eserleri:

Hortlaklar
Denizden Gelen Kadın
Biz Ölüler Uyanınca

CEVAP: B

7. Parçada tanıtılan yazar Cengiz Aytmatov'dur. Kırgız edebiyatının en güçlü ismidir. Türkiye'de filmlere de konu olan "Selvi Boylu Al Yazmalım" romanı çok ünlüdür. Bu eserin dışında Cemile, Darağacı, Beyaz Gemi, Elveda Gülsarı adlı eserleri vardır.

CEVAP: D

8. Parçada sözü edilen şair Bahtiyar Vahapzade'dir. Azeri edebiyatının en tanınmış ismidir. Halkı uyandırmak amacıyla eserler kaleme alır. Vatan, millet, tabiat temalarını sıklıkla işler.

CEVAP: D

9. Parçada tanıtılan sanatçı T.S Eliot'tur. ABD asıllı İngiliz bir yazardır. Ünlü "Faber and Faber" yayınevini kurar. Sanatçının şiirlerinde zaman ve zaman güdümlü gelenekten kaçma önemli yer edinir.

CEVAP: D

10. Parçada sözü edilen sanatçı Celil Mehmet Küllizade'dir. Sanatçının düşünce alanındaki devrimlerinden dolayı birçok cadde ve sokağa ismi verilmiştir.

Eserleri:

İran'da Hürriyet

Post Kutusu

Usta Zeynali

CEVAP: B

11. Boşluğa "Tagore" getirilmelidir. Hindistan edebiyatının önemli bir ismidir. Hindistan'ın İngiliz sömürgesi olması karşısında mücadele etmiştir. "Gora" adlı romanıyla Nobel Edebiyat Ödülü'nü almıştır. Yaşamının sonlarına doğru resimle de ilgilenmiştir.

CEVAP: A

12. Parçada sözü edilen sanatçı Anton Çehov'dur. Rus edebiyatının hikaye türündeki en güçlü temsilcilerindedir. Durum öyküsünün öncüsüdür. Öykülerinin yanında önemli tiyatro eserleri de vardır.

Eserleri:

Vanya Dayı

Vişne Bahçesi

Martı

Üç Kız Kardeş

CEVAP: B

1. Cengiz Aytmatov, Kırgız Türklerinin önemli bir sanatçısıdır. Kırgız Türklerinin Manas Destanı'yla birlikte edebiyattaki en önemli ismidir.

Eserleri:

Elveda Gülsarı

Selvi Boylu Al Yazmalım

Cemile

Beyaz Gemi

Darağacı – Dişi Kurdun Rüyaları

Zorlu Geçit

CEVAP: E

2. Türkiye dışındaki Türk edebiyatının temsilcileri en çok "Yaşama sevinci" teması işlemişlerdir. Çünkü birçok Türkün hayatı savaş, baskı ve şiddetle geçmiştir. Bundan dolayı yaşama sevincine özlem vardır.

CEVAP: E

3. Kanlı Dağ: Ziya Samedi
Kerkük Şairleri: Ata Terzibaşı
Kadınlar Ülkesi: İsmail Gaspralı
Toprak Ana: Cengiz Aytmatov

CEVAP: E

4. Boşluğa "Hoca Ahmet Yesevi" getirilmelidir. Yesevi, sadece Türkmenistan'ın değil bütün Türk topluluklarındaki tasavvufi düşüncenin temeli atmıştır. Divan-ı Hikmet adlı eseri çok önemlidir. Yetiştirmiş olduğu dervişler sayesinde Türk kültürü ve İslamiyet hızlı bir şekil dünyanın dört bir tarafına yayılmıştır.

CEVAP: C

5. Parçada tanıtılan şair Şehriyar'dır. Aslen İran Türklerindedir. Arapça ve Farsçanın yanında Fransızca'yı öğrenir. 1979 yılında yapılan İslam devrimini destekler. Ölüm yıl dönümü İran'da "Milli Şiir Günü" olarak kutlanır.

CEVAP: A

6. “Dilde, fikirde, işte birlik” ilkesiyle yola çıkan isim İsmail Gaspıralı’dır. Kıırlı bir yazardır. Kıırlı halkının sorunlarıyla yakından ilgilenir. Türkçü, Turancı görüşün savunucularındandır. Türk halklarını her zaman birliğe çağırırıştır.

CEVAP: D

9. Parçada sözü edilen sanatçı Baudelaire’dir. Paris doğumludur. Modern Paris’in inşa ettiği edebiyatı anlatmasıyla modernizmin habercisi olarak görölmüştür. Bizim edebiyatımızda Yahya Kemal ve Cahit Sıtkı üzerinde önemli etkiler bırakmıştır.

CEVAP: D

7. Parçada sözü edilen yazar Cervantes’tir. İspanyol edebiyatının önemli bir ismidir. Deneme ve tiyatro türünde eserleri vardır. Ayrıca İspanyol edebiyatında roman geleneğinin başlatıcısı kabul edilir.

CEVAP: B

10. Cengiz Dağcı ve İsmail Gaspıralı Kıırlı Türk edebiyatının önemli isimleridir. Her ikisi Kıırlı sorunlarını, Kıırlı’nın yaşadığı dramı anlatmayı kendilerine misyon edinmişlerdir. İsmail Gaspıralı düşünce olarak Cengiz Dağcı hikaye ve romanlarıyla Kıırlı edebiyatına damga vurmuştur.

CEVAP: A

8. Boşluğa Montaigne getirilmelidir. Deneme türünün Dünya edebiyatındaki en önemli ismidir. Denemelerinde klasik kuşkuculuğu yeniden gündeme alır. İyimser, özgürlük yanlısı, dayanışma ruhlu özellikleri vardır.

CEVAP: B

11. Parçada tanıtılan şair Süleyman Çolpan’dır. Orta Asya’da yenicilik akımının en güçlü temsilcilerindedir. Özbekçe’nin gelişmesinde etki olmuştur. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Kurtuluş Savaşı’nın destekçisi olmuştur.

CEVAP: B

1. A'ya "Sanat eseri insana ne ahlâksızlık öğretir ne de ahlâklı olmayı öğütler" cümlesinden, B'ye "Çünkü gerçekliği yorumlar, dönüştürür ve yeniden yapılandırır." cümlesinden, C ve D'ye "Çünkü gerçekliği yorumlar, dönüştürür ve yeniden yapılandırır. Buna sanata özgü gerçeklik denir. Ama sanat eseri sezgisel bilgi vererek insanın katı gerçekliğinin ötesini düşünmesini sağlar." bölümünden ulaşılır ancak E seçeneğine ulaşamaz.

CEVAP: E

2. Ahenk, uyum demektir. Şiirde ahenk, birbiriyle uyumlu seslerin belli bir ritimle bir arada kullanılmasıyla sağlanır. Şiirde ahengi sağlayan ses ve ritim unsurlarının başında ölçü, uyak, redif gelir. Bu dizede ahengi sağlayan "luk" şeklinde verilen zengin uyaktır.

CEVAP: E

3. "Düşünme boş gelse posta tatarı
Siperden akın var yarın dışarı"
Verilen öncüde "-arı" ifadesi zengin uyaktır. B seçeneğinde verilen:

"Arka bir dalgalı umman yığını

Önde bilmem geçidin nereye çıkıp yardığını"

Beyitte de zengin uyağa yer verilmiştir.

CEVAP: B

4. Pastoral şiirin "Doğayla insan arasındaki tarih boyunca süren çatışmaları, gerginlikleri konu alır." Böyle bir özelliği yoktur. Ayrıca pastoral şiir:

- Kent yaşamının karmaşıklığından ve yozlaşmışlığından uzaktaki kırsal dünyayı, köylülerin ve çobanların yaşamını çoğu zaman yücelterek anlatan şiir türüne "pastoral şiir" denir.
- Pastoral şiirin ilk önemli temsilcileri eski Yunan edebiyatında Theokritos (MÖ III. yy.) ve Latin edebiyatında Vergilius (MÖ 70-19) tur.
- Türk edebiyatında pastoral şiirin ilk örneği Abdülhak Hamit'in "Sahra" (1878) adlı kitabıdır.
- Pastoral şiirin "idil" ve "eglog" olmak üzere iki türü vardır:

- Şiir kişinin (şairin ya da bir çobanın) ağzından kır yaşamının güzelliklerini ve çobanların aşklarını anlatan şiirlere "idil" denir. İki ya da daha çok çobanın karşılıklı konuşması yoluyla yazılan pastoral şiirlere ise "eglog" denir. Türk edebiyatında eglog örneği yoktur.

CEVAP: B

5. B seçeneğinde verilen beyitte:

"Kadın erkek koşuyor borç ederek Avrupa'ya

Sapa düşmekte bizim şıklara, sanırım Asya"

"-ya" seslerinin sadece yazılışları aynı olduğundan tam uyaktır. B seçeneğinde redife yer verilmemiştir. Diğer seçeneklerin tamamında redife yer verilmiştir.

CEVAP: B

6. Verilen özelliklere baktığımızda özellikle "Bir konunun iki karşıt yönü üzerinde tarafların tartışmasıdır." yargısından hareketle "münazara" olduğu yargısına ulaşılabilir.

CEVAP: B

7. E seçeneğinde verilen ifadede "Bir şiirin her beytinin son sözcüğünü sonraki beytin ilk sözcüğü olarak kullanma sanatına akis denir."yanlışlık yapılmıştır verilen tanım "akis"in değil "iade" sanatının tanımıdır.

Akis kelimesinin sözcük anlamı geri dönme, yansımadır. Edebiyatta ise bir mısra içinde anlamlı bir ifadenin ters çevrilip, yine anlamlı bir ifadeye dönüştürülerek yerleştirilmesiyle yapılan sanattır.

Akis Sanatına Örnekler:

Didem ruhunu gözler gözler ruhunu didem

Kiblem olalı kaşın kaşın olalı kiblem

Birinci mısraın "Didem ruhunu gözler" ifadesi ters çevrilerek, "gözler ruhunu didem" anlamlı ifadesine dönüştürülmüş ve aynı mısradaki yerleştirilmiştir. İkinci mısra da aynıdır.

CEVAP: E

8. Özellikleri verilen tür “açık oturum”dur. Açık oturum : Konusunda uzman kişilerin bir masa çevresinde toplanarak tartışmasına Açık oturum denir.

- Açık oturumda tartışılacak konu, toplumun tümünü ya da bir bölümünü ilgilendirmelidir.
- Açık oturum; bir salonda izleyici önünde ya da televizyon ve radyoda dinleyici önünde 3-5 tartışmacı ile yapılmaktadır.
- Konuşmacılar bir başkanın yönetiminde belirli sürelerde iki-üç tur konuşurlur.
- Açık oturumda izleyicilerin sorularını almak ve cevaplamak da mümkündür. Bu takdirde açık oturum, “forum”a dönüşmektedir. Televizyon ve radyodan tartışmayı izleyen kişiler, açık oturuma telefon sorularıyla katılabilir.

CEVAP: B

9. Verilen parça “tragedya” türünü örneklendirmektedir.

Tragedyanın (Trajedinin) Özellikleri:

Koro, trajedinin temel öğesidir. Halkı temsil eder, eyleme karışmaz. Kentin yaşlıları ya da kadınlarından oluşur. İnsanlara öğüt verir, yol gösterirler. Konular mitoloji ya da tarihten alınır.

Erdeme ve ahlaka değer verilir.

Kahramanları, sıradan insanlardan değil; doğa üstü varlıklar (Tanrılar, Tanrıçalar...), yüksek tabakadan kişilerden (kral, soylular) oluşturulur.

Eser, baştan sona kadar ciddi bir hava içinde geçer.

Acı veren; vurma, yaralama, öldürme gibi olaylar sahnede seyirciye gösterilmez. Yalnızca bu olayların öyküsü anlatılır.

Sahnede basit ve sıradan bir üslup kullanılmaz.

Kaba saba sözlere yer verilmez.

Sahnede üç birlik kuralına (yer, zaman, olay) uyulur.

Trajedi birbiri ardından süren diyalog ve koro bölümlerinden oluşur,

Korolar lirik, diyaloga dayalı dramatik bölümlerdir.

Korolar şarkı ve danstan oluşur.

Trajedi bir bütün halinde aralıksız oynanır.

Önemli Tragedya Sanatçıları:

Eski Yunan Edebiyatında;

- Aiskhyleos (MÖ 525 – 456)
- Sophokles (MÖ 495 – 406)

- Euripides (MÖ 480 – 406)

Fransız Edebiyatında;

- Racine (1639 – 1699)
- Corneille (1606-1684)

CEVAP: A

10. Göstermeye Bağlı Edebi Metinler, olayı bir topluluk önünde canlandırma esasına dayanan metinlerdir. Orta oyunu, karagöz, komedi, dram... gibi türler bu bölüme girer. Verilen metinde bu metinlerde görülen özellikler olmadığından “Göstermeye dayalı bir sanat metnidir.” yargısına ulaşılamaz.

CEVAP: E

11. Konferans için IV numaralı cümlede verilen “olabildiğince bilimsel ve terimsel bir dil kullanılmalıdır.” yargıya ulaşılamaz çünkü herkesin anlayabilmesi için anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Ayrıca, Konferansın özellikleri şunlardır:

- Hazırlıklı olarak yapılan konuşmalardır, daha çok akademik ortamlarda yapılır.
- Amaç dinleyicilere bir düşünceyi aşılacak ya da onları bir hedefe yönlendirmek değil, belli bir konuda bilgilendirmektir.
- Konferans veren kişi, hitabet yeteneğinden çok bilgisini ve düşüncelerini ortaya koymalıdır.
- Bilimsel toplantılarda söylenen ve akademik hitabet türüne giren söylevler de konferans sayılır.

CEVAP: D

12. Kafiyedeki kelimelerden birinin, diğerini içinde aynen bulunması yani tekrar edilmesiyle oluşan kafiyeler tunç kafiye denir.

“ince” sözcüğü “çevrilince” sözcüğünün içinde geçtiği için beyitin kafiye türü “tunç uyak”tır.

CEVAP: C

1. I. Bir sanat ya da fikir eserinin olumlu veya olumsuz yanlarını çeşitli ölçütlere göre değerlendiren yazılardır. (eleştiri)
- II. Yazarın okuyucusuyla konuşuyormuş gibi samimi bir dille yazdığı kısa yazılardır. (deneme)
- III. Konularını daha çok tarih ve mitolojiden alan ve acıklı olayları işleyen tiyatro. (trajedi)
- şeklinde olacaktır.

CEVAP: B

2. Metni oluşturan parçalar arasındaki anlam ilişkisine bağdaşıklık denir.

Bağdaşıklık; bir metni oluşturan unsurlar arasındaki anlam bütünlüğü, homojenlik. Bağdaşıklık, anlamsal ilişkiler açısından tanımlanan dilsel bir birlikteliktir. Bir metin yalnızca dilbilgisi kurallarına göre düzenlenmez. Dil öğelerinin açıkladığı özellik ve durumlar arasında anlam bağıntıları da vardır. Bu anlam bağıntılarına bağdaşıklık denir. Dil bilgisel bağlamda doğru görünen bir cümlede anlam ve mantık hataları bulunabilir. Bağdaşıklık, bu tür hataların oluşmasını engeller.

Bağdaşıklık konusu daha çok "anlatım bozukluğu" kapsamında, bağdaşıklık kavramı ile karşılaştırmalı olarak ele alınır. Bağdaşıklık, bir cümlenin yapısal olarak doğru olmasını ifade ederken; bağdaşıklık, anlam bütünlüğü ve mantıksal bağlamda doğru olması demektir. Bir cümlede bağdaşıklık veya bağdaşıklık yönünden hatalar olması, anlatım bozukluğuna neden olur.

Türkçedeki bağdaşıklık hataları başlıca şu başlıklar altında incelenir:

- Gereksiz sözcük kullanımı
- Bir sözcüğün yanlış anlamda kullanımı (benzer sözcüklerin karıştırılması)
- Anlam belirsizlikleri
- Sözcüğün yanlış yerde kullanımı
- Zamir eksikliğinden kaynaklanan belirsizlikler
- Karşılaştırma hataları
- Noktalama işareti eksikliğinden kaynaklanan anlam hataları
- Çelişen sözcüklerin bir arada kullanılması
- Deyim ve atasözlerinin hatalı kullanımı
- Mantık hataları

CEVAP: C

3. E seçeneğinde verilen beyitte,
 “Bin bahçeli beldemizi yâd ellere bıraktık
 Gölgesinde barınacak tek ağacım yok artık”
 Redif kullanılmamıştır “tık” sesleri ise “zengin uyak”
 olarak kullanılmıştır.

CEVAP: E

5. Verilen şiir “epik şiir”e örnektir.

Epik şiir

Konusu savaş, yiğitlik, kahramanlık ve vatan sevgisi olan, bir olayı veya tarihi bir hadiseyi coşkulu bir şekilde anlatan şiirlere “epik şiir” denir. “Epik” sözcüğü, efsanelerle değişikliğe uğramış tarihî bir olayın izlerini taşıyan destan, bir milletin hayal gücünü en çok doyurabilecek en eski edebiyat biçiminin adıdır. Yunanca bir sözcük olan “epik”; konuşma, hikâye, şarkı, kahramanlık şiiri anlamına gelen “epos” sözcüğünden türemiştir. Epik şiirlerin ilk örnekleri destanlara dayanır ve bu şiir türü çıkışı itibarıyla destanlardan beslenir.

Epik şiirler bir milletin hayatında önemli izler bırakan büyük göçler, savaşlar, doğal afetler gibi olaylarla; yiğitlik, kahramanlık, mertlik, yurt sevgisi gibi konuların destan havası içinde işlendiği kahramanlık şiirleridir. Destan gibi uzunca yazılan bu şiirlere hamasi şiir, “kahramanlık şiiri”, “destanî şiir” gibi adlar da verilir. Epik şiir, okuyanda coşku, yiğitlik duygusu, savaşma arzusu uyandırır. Destanlar gibi daha çok, uzun olarak söylenir.

Epik şiir türünün ilk örneği olarak Homeros'un derlediği ‘İlyada ve Odise’ destanı kabul edilir. Epik, geleneksel hikâyeciliğin gelişmiş şeklidir; gelişmesi boyunca, kahramanlar ve işleri, insanlar arasındaki şöhretlerini yüceltme gayesiyle seçilmiştir. Şairin gücü, yeni bir hikâye meydana getirmeye değil, meşhur bir hikâyeden epik şiir çıkarmaya yöneliktir. Türk ulusunun tarihi, şanlı zaferlerle dolu olduğundan Türk edebiyatı epik şiir yönüyle bir hayli zengindir. Türk edebiyatında Oğuz Kağan Destanı’ndan başlayarak, Türk kahramanlarının veya göç maceralarının hikâyelerini anlatan destanlar vardır. Divan edebiyatında “kasideler”, halk edebiyatında “koçaklamalar, destanlar, varsağılar” epik şiir türüne örnek olarak gösterilebilir. Günümüzde, epik şiir, eski destanlardaki niteliğiyle yaşamamaktadır. Modern dünyada artık kahramanlık ögesi ağır basan bazı şiirler, epik şiir olarak görülmektedir.

CEVAP: C

4. E seçeneğinde verilen beyitte,
 “Bursa’da eski bir cami avlusu
 Küçük şadırvanda şakırdayan su” “su” sözcüğü “av-
 lusu” sözcüğünün içinde geçtiği için redif kullanılmamıştır ve “tunç uyak” a yer verilmiştir.

CEVAP: E

6. Verilen şiir “didaktik şiir” e örnektir.

Didaktik şiir

Belli bir konuda öğüt ve bilgi veren, bilimin metot ve prensiplerini, sanat eserlerinin güzel yönlerini öğreten, ahlaki, kültürel dersler veren şiirlere “didaktik (öğretici) şiir” denir.

Şairin temel amacı bir düşünceyi, bir bilgiyi aktarmak ve öğüt vermektir. Bunlar okurun aklına seslenir. Bu nedenle didaktik şiirler duygusal yönden zayıftır. Duygu yönü az olduğundan kuru bir anlatımı vardır. Dil ve anlatım bakımından pek değer taşımaz. Bu şiirlerin bilgi ve felsefî yönü ağırlıklıdır. Söylenenler imgeye dönüştürülmeden, düzyazı gibi bir yapı içinde aktarılır. Şairler, kafiye ve ölçülerinden dolayı akılda kolay kaldığından, bilgileri bu yolla vermeyi tercih ederler.

Didaktik şiirin tarihi eski Yunan’a dayanır. Hesiodos (MÖ 8. yüzyıl) düşüncelerini, kolayca akılda kalması amacıyla şiirin olanaklarından yararlanarak bu türde kaleme almıştır.

Türk edebiyatında “ta’limi” terimi didaktik şiir yerine kullanılmıştır. Manzum hikâyeler ve fabllar da bu türe girer. Türk edebiyatının Orta Asya’da oluşturduğu, “Yusuf Has Hacıp’in ‘Kutadgu Bilg’”. Edip Ahmet Yükneki’nin “Atabetü’l - Hakayık” adlı eserleri bazı bilgileri, doğruları öğretmek amacıyla oluşturulduğu için didaktik şiir sayılır.

Divan edebiyatı döneminde kaleme alınan, Aşık Paşa’nın “Garipnâme”, Nâbi’nin “Hayriyye” ve “Hayrâbât” adlı eseri de didaktik nitelikler taşımaktadır.

Türk edebiyatında Nabi (1614-1712), Ziya Paşa (1825-1880), Tevfik Fikret (1867-1915), Ziya Gökalp (1875-1924) didaktik şiirin başarılı örneklerini vermiş sanatçıların başında yer almaktadır.

CEVAP: B

7. Ey sevgi dalında ilk çiçek açan tomurcuk ----- a
Kanımın akışını yenileştiren damarlar ----- b
Gül rengi ışıkları sevda dolu akşamlar ----- b
İçimle yeni bir fecir gibi dolan çocuk ----- a
şeklinde verilen uyak örgüsü “sarma uyak”tır.

CEVAP: D

8. B seçeneğinde verilen,
“Artık bahtın açıktır, uzun etme arkadaş
Ne hudut kaldı bugün, ne askerlik ne savaş”
Beyitte “aş” ekleri “tam uyak” oluşturmaktadır.

CEVAP: B

9. Gözlerim gözünde aşkı seçmiyor
Onlardan kalbime sevda geçmiyor
Ben yordum ruhumu biraz da sen yor
Çünkü bence şimdi herkes gibisin
Şiirde zengin uyak değil, tam uyak kullanılmıştır. “-miyor” ifadeleri “redif”, “-eç” sesleri ise “tam uyak”tır.

CEVAP: E

10. C seçeneğinde verilen “Entrika komedisi, yüksek kültürlü bir sosyal çevreye ve gruba yönelir, Şinasi'nin Şair Evlenmesi bu türe örnektir.” bilgi yanlıştır.

İnsan karakterinin gülünç ve eksik yanlarını anlatanlara karakter komedyası, toplumun gülünçlüklerini anlatanlara töre komedyası, olayların merak uyandıracak şekilde işlendiği eserlere entrika komedyası adı verilir. Ayrıca Şinasi'nin “Şair Evlenmesi” de “töre komedisi” ne örnektir.

CEVAP: C

11. Verilen metinle ilgili olarak A,B,C ve E seçeneklerinde verilen bilgiler doğrudur ancak D seçeneğinde verilen “Anlatımda üslup yaratma kaygısı ağır basmaktadır.” ifade yanlıştır çünkü metnin yapı, anlatım ve dil özelliklerine baktığımızda böyle bir yapının olmadığı açık bir şekilde ortaya çıkacaktır.

CEVAP: D

1. Verilen metinden hareketle A seçeneğinde verilen “Ağırlıklı olarak öyküleyici, betimleyici anlatım türleri kullanılmıştır.” yargıya ulaşılamaz.

CEVAP: A

2. Divan edebiyatında bir kentin güzelliklerini anlatan türe “surname” değil, “şehrengiz” denir.

Şehrengiz: Bir şehrin güzelliklerini ve güzelliklerini konu alan manzumelere verilen isimdir. Türk edebiyatına ait bir tür olan şehrengizler genellikle mesnevi biçiminde kaleme alındığından baş tarafından tevhid, müna-cat, naat bulunur. Bahsedilecek şehirle ilgili bilgi verildikten sonra o şehrin güzelliklerinin tanıtımına geçilir. Edirne, Bursa, Yenice, İstanbul gibi kültür merkezleri, şehrengiz yazılan yerler arasında önemlidir. Bu türün ilk örneğini 16. yy.da Mesîhi vermiştir: Şehrengiz Der-medh-i Cüvanân-ı Edirne (Edirne Şehrengizi)

Sûrname: Sözlükte, sûr; “dügün, ziyafet, şenlik; nâme de mektup, risale, kitap” anlamlarına gelmektedir. Terim olarak, pâdişâhların erkek çocuklarının (şehzadelerin) Sûr-ı Hitân denilen sünnet düğünlerini; kızlarının veya kız kardeşlerinin Sûr-ı Ârûs, Sûr-ı Velîme, Sûr-ı Cihaz” adı verilen evlenme düğünlerini; “Veladet-i Hümâyûn” denilen pâdişâh ve şehzadelerin doğumları vesilesiyle yapılan eğlence ve şenliklerini anlatan manzum veya mensur eserlere surnâme adı verilir. Manzum surnâmeler, genellikle mesnevi nazım şekli ile yazılmıştır. Başlangıcındaki nesib bölümünde aynı konuları ele aldığı için suriyye veya surname olarak adlandırılan kasideler de bulunmaktadır.

CEVAP: D

3. E seçeneğinde verilen “Katılımcıların hangi görüşlerine katıldığını, hangilerine katılmadığını açıklar” ifade bir tartışmada başkanın görevlerinden biri değildir.

Tartışmada Başkanın Görevleri:

Tartışmada bir başkan ve konuşmacılar vardır. Başkan konu hakkında özet bilgiler verir, konuyu dinleyicilere tanıtır. Konunun özelliklerini verirken tartışmanın ilkelerini ve sınırlarını da hatırlatır. Sorularla tartışmacıları yönlendirir. Başkan, konuşmacılara konuşabilecekleri rahat bir ortam hazırlamakla, konuşmacıların konu dışına çıkmasını engellemekle, kısır ve yaralayıcı tartışmaları önlemekle sorumludur. Ayrıca başkan, konuşmacılara karşı tarafsız davranmalı, program sonunda bütün görüşleri toplayarak bir sonuca ulaşmalıdır.

Tartışmada ön yargılardan kaçınılmalı, konuşanların sözü kesilmemelidir. Bağırırmaktan kaçınılmalı, tartışma kişiselleştirilmemelidir. Konu dışına çıkılmamalı, örnekler düşünceleri destekleyici nitelikte olmalıdır.

Tartışmaların belli bir topluluk karşısında yapılanlarına topluma açık tartışma denir. Dinleyiciler karşısında yapılan bu tartışmalarda amaç kamuoyu oluşturmak, karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak, dinleyicilerin bilgi ve görgülerine göre konuşulandan sonuçlar çıkarmasını sağlamaktır.

CEVAP: E

4. C seçeneğinde verilen bilgi “İslamiyet öncesinde sözlü edebiyat ürünlerinde kullanılan dördlük nazım birimi ve hece ölçüsü, İslamiyet’in kabulünden sonra ortaya çıkan halk edebiyatında yerini beyit nazım birimine ve aruz ölçüsüne bırakmıştır.” yanlıştır çünkü İslamiyet’ten sonra beyit ve aruz ölçüsü halk edebiyatında değil divan edebiyatında kullanılmıştır. Halk edebiyatında dördlük ve hece ölçüsü devam etmiştir.

CEVAP: C

5. Verilen metin “Oğuz Kağan Destanı”ndan alınmıştır. Oğuz Kağan Destanı:

Orta Asya’dan gelerek Anadolu’da Türk tarihini kuran Oğuzların tarihi bir destanla başlar. Oğuzların cediti Oğuz Han adında bir kahramandır. Bu kahraman doğduğu vakit çok güzel bir çocuktü. Bu güzel çocuğun dudakları ateş gibi kırmızı, kaşları ve gözleri simsiyahtı. Annesinin memesini bir kere emdi, bir daha emmedi. Bundan sonra da yürümeye ve konuşmaya başladı. Şaşılacak bir şey yok; bu efsanevi bir destan, bir kahramanlık hikayesidir.

Oğuz Han kırk günde büyüdü. Cesur, genç, güzel, arslan gibi bir delikanlı oldu. Bu cesur delikanlı korku, yorgunluk nedir bilmez dağ, tepe dolaşırdı. Atına biner, kılıç kuşanır, yalnız başına av avlardı.

Oğuz Han’ın doğduğu memleketin yakınında büyük ve korkunç, bir orman vardı. Bu ulu ormanda ırmaklar, dereler akar; çeşitli kuşlar ötüşürdü. Burada hayat çağıl çağıl çağıldayan ırmakları; cıvıl cıvıl ötüşen kuşları ile cennete eşti.

Yalnız, bu yüce ormanda yaşayan korkunç canavar etrafa dehşet saçıyordu, çünkü bu korkunç hayvan insanları parçalar, yutardı. İşte Oğuz Han bu korkunç hayvanı öldürdü.

Oğuz Han, bir gün ormanda gezerken her taraf birden bire kapkaranlık oldu. Gök gürlüyor, şimşek çakıyor, ortalık şakır, şakır şakırdıyordu. Birdenbire şaşılacak bir hal oldu. Gökten mavi bir ışık düştü. Ay ve güneşten daha parlak olan bu ışığın içinde genç ve güzel bir kız vardı. Güzel kızın başında parlak bir yıldız vardı. Kız güldükçe her tarafında güller açılıyordu. Kahraman Oğuz, genç ve güzel kızı aldı. Kırk gün kırk gece düğün, demek yapıldı.

Oğuz Hanın; Ay Han, Gün Han, Yıldız Han, Gök Han, Dağ Han, Deniz Han adında altı oğlu oldu. Oğuz Han ihtiyarlayınca memleketi altı oğlu arasında taksim etti.

CEVAP: C

6. E seçeneğinde verilen bilgi "Divan nesrinde bilgi vermek, düşünceyi ortaya koymak amacı vardır; hayallere, sanatlara ve süslere pek yer verilmez." yanlıştır. Çünkü divan edebiyatı nesrinde süse, sanata yer verilir.

Divan nesrinin temel özelliklerini şöyle özetleyebiliriz:

1. Divan edebiyatında nesir, şiirin gölgesinde kalmış; ikinci plandadır.
2. Düzyazıya inşa, düzyazıyla uğraşanlara da münşî denilmiştir. Düzyazı şeklindeki eserlere de münşeat adı verilmiştir.
3. Sanatlı söyleyişe sahip olan düzyazılarda tıpkı şiirde olduğu gibi, düşünceyi dile getirmekten çok onu güzel bir şekilde ifade etmek önemlidir.
4. Bazı düzyazılarda ise sanat kaygısından çok düşünce ve bilgi ön plana çıkmıştır.
5. Genellikle uzun cümleler kullanılmıştır.
6. Süslü nesirde seci denilen iç uyak kullanılmıştır.
7. Bu nesirde Türkçe cümle yapısına dokunulmamıştır. Cümlede özne - tümleç - yüklem dizisi korunmuştur. Yalnız cümlenin yapısı Farsça ve Arapça tamlamalar, yabancı fiil çekimleri, ön ve son ekleri katılmıştır.
8. Noktalama işaretleri kullanılmamıştır.
9. Divan nesrinde en çok tezkire, tarih, seyahatname, mektup gibi türlerde örnekler verilmiştir.

10. Divan nesri üç bölümde incelenebilir:

Sade Nesir:

Halka yönelik eserlerde görülen sade nesir, kolay anlaşılır olmayı esas almıştır. Din tasavvuf, tarih ve ahlak kitaplarında sade nesir kullanılmıştır. Evliya Çelebi'nin Seyahatname'si, Mercimek Ahmed'in Kabusnamesi, Kul Mesut'un Kelile ve Dimne çevirisi ile Katip Çelebi'nin bazı eserleri sade nesir örnekleridir.

Orta Nesir:

Sade ve süslü nesirin özelliklerini bir arada taşıyan nesir türüdür. Tarih kitaplarında, tezkirelerde ve vakanüvislerin eserlerinde orta nesre rastlamak mümkündür. Genellikle tarih kitaplarında bu düzyazı türü görülür. Osmanlılar zamanında tarihçilik, "Vakanüvis" adı altında yürütülen bir tür memurluktu. Sarayda görevlendirilen vakanüvisler, önemli önemsiz her olayı günü gününe notlar halinde yazarlardı. Bu eserler, olay anlatımına dayalı olduğundan, bilimsel tarih anlayışıyla bağdaşmaz. Divan döneminin başlıca tarihçileri arasında Aşıkpaşazade, Ali, Ebülğazi Bahadır

Han, Naima, Peçevi, Mütercim Asım sayılabilir.

Süslü Nesir:

Düşüncenin ikinci plana atıldığı, ustaca söz söylemenin, sanatlı anlatımın ön plana çıktığı bir nesirdir. Süslü nesirde secilere yer verilmiş, şiirsel bir dil kullanılmıştır. Sinan Paşa'nın Tazarruname'si süslü nesrin önemli bir örneğidir. 16. ve 17. yüzyılda Veysi ve Nergisi süslü nesrin temsilcileridir.

CEVAP: E

7. Verilen şiirdeki hangi ifadelerin kafiye oluşturduğunu bilmediğimizden dolayı şiirin hangi kafiye ye sahip olduğunu bilemeyiz.

CEVAP: D

8. Verilen örnek şiir serbest şiire örnektir.

Belirli ölçüleri ve uyak düzeni olmayan şiirlerin “ölçüsüz”, serbest ölçüdür. Bu tür şiirlerde ahenk ve uyum, ölçü veya uyakla değil; seslerin birbiri ile olan ilişkisiyle sağlanır.

Şiirler ölçüsüz olabileceği gibi ölçülü de olabilir. Dar kalıplara bağlı kalınmadan yazılır. Söz sanatlarına pek yer verilmez.

İlk defa Garipçiler tarafından kullanılmıştır. 1950'lerden sonra, edebiyatımızda sıkça tercih edilmiştir.

Serbest Ölçü Örnekleri

Yollar ne kadar güzel olsa

Gece ne kadar serin olsa

Beden yorulur

Baş ağrısı yorulmaz

Orhan Veli

O sabah mı çıkmıştın bir gün önce mi

Bir bıçağın ağzında yürür gibiydin

Demirlerin soğukluğu soluk dudaklarında

Gözlerinde karanlığı dar hücrelerin

Seni görür görmez özgürlüğünden utandım

Söyle ne içersin çay mı kahve mi

Çok değişmişsin birden tanıyamadım

Attila İlhan

Dizelerinin oluşturulmasında herhangi bir ölçü birimi kullanılmayan şiirlerdir. Serbest tarzda yazılan şiirlerde aruz ölçüsü veya hece ölçüsü kullanılmaz. Dizeler serbest tarzda oluşturulur. Serbest şiirlerin bazı özellikleri vardır. Serbest şiirler,

- Ölçüsüz ve uyaksız olabilir.
- Ölçüsüz ancak uyaklı olabilir.
- Nazım birimi (dörtlük, beyit, bölüm vb.) bakımından serbest olabilir.

CEVAP: C

1. Verilen örnek şiirde milli - manevi değerler ön plana çıkarılmak istendiğinden bu tarz şiirler ancak "Sanat toplum içindir." anlayışıyla yazılabilir bundan dolayı A seçeneğinde verilen "Sanatçılardan, "Sanat, sanat içindir." anlayışıyla hareket etmeleri istenmektedir." ifade yanlıştır.

CEVAP: A

2. Verilen şiirde metaforlar ve alışılmamış bağdaştırmalara yer verilmiştir bu şiir için "Gerçekçi sanat anlayışına bağlılığı yansıtmaktadır." yorumuna ulaşamaz.

CEVAP: E

3. A seçeneğinde verilen dizede "Sonbahar ağlıyor ayaklarımda" "ağlamak" özelliği sonbahara atfedildiğinden "sonbahar" kişileştirilmiştir.

Teşhis bir edebi sanat türüdür. İnsan dışındaki varlıkları insan özelliğiyle donatma, kişileştirme sanatıdır.

CEVAP: A

4. Verilen şiir serbest tarzda yazılmıştır uyak ve redife genel anlamda pek yer verilmediğinden "uyak ve redif" in bu şiirin ahengini sağladığını söylemek sağlıklı bir yorum olmayacağından D seçeneği "Uyak ve redif, ahengi sağlayan öğelerdendir." yanlıştır.

CEVAP: D

5. Verilen şiirde "-or" seslerinin yazılışları aynı olduğundan ve iki ses benzerliği de tam uyağı verdiği için doğru cevap B seçeneğidir.

CEVAP: B

6. Verilen şiir "mani"dir. Mani de aşık edebiyatı değil, anonim halk edebiyatı ürünü olduğundan doğru cevap E seçeneğidir.

CEVAP: E

7. "Kutadgu Bilig" İslami dönemin ilk yazılı ürünü olduğundan C seçeneğinde verilen bilgi "Edebiyatımızın sözlü dönemine ait ilk ürünlerdir biridir." yanlıştır.

CEVAP: C

8. Hakkında bilgi verilen eser "Kalyanamkara ve Pamkara hikayesi" dir. Uygur Dönemi'nin önemli hikayeleri arasında yer alır.

CEVAP: A

9. Verilen dörtlüğün nazım türü "koçaklama"dır. Çünkü yiğitlik ve kahramanlık temasını işlemektedir.

CEVAP: A

10. Verilen şiirde metaforik bir anlatıma ve alışılmamış bağdaştırmalara yer verildiğinden E seçeneğinde verilen "Yerel söyleyişlerden çokça yararlanıldığı" ifadeye ulaşamaz.

CEVAP: E

11. Her şey yerli yerinde; masa, sūrahi, bardak
Serpilen aydınlıkta dalların arasından
Büyülenmiş bir ceylan gibi bakıyor zaman
Sessizlik dokunuyor bir yerde yaprak yaprak
Şeklinde oluşturulursa şiir sarmal uyak düzeni olmuş olur.

CEVAP: A

12. I ve III. dizelerde "-er" sesleri ortak olduğundan zengin değil tam uyağa yer verilmiş olup diğer seçenekler doğrudur.

CEVAP: C

1. Verilen paragrafta edebiyat ile psikoloji arasındaki ilişkiden söz edilmektedir. Mehmet Rauf'un Eylül adlı romanı da zaten bunu kanıtlar niteliktedir.

CEVAP: E

2. Koşma aşık edebiyatı nazım şekli olduğundan A seçeneğinde verilen bilgi yanlıştır.

Koşmaların genel özellikleri şunlardır:

- Genellikle hece ölçüsünün on birli (6+5 ya da 4+4+3) kalıbıyla üç veya beş dörtlük arasında söylenir.
- Şair koşmanın son dördlüğünde adını ya da mahlasını söyler.
- İlk dördlüğün kafiye örgüsü xaxa ya da aaab biçiminde olur.
- Diğer dörtlüklerin ilk üç dizesi kendi arasında kafiyelenir, dördüncü dize birinci dördlüğün son dizeyiyle kafiyelenir. Yani cccb, dddb...

CEVAP: A

3. Verilen şiirin çapraz kafiye örgüsüne göre düzenlemek için "III. ve IV. dizeler yer değiştirmelidir." yani şiir,

- I. Her şey özlem fısıldıyor durmadan
- II. Kelebek kanadı, gül tomurcuğu
- III. Geçmiyor hiçbir gün, bağra vurmadan
- IV. Sanki gönlüm acıların çocuğu
şeklini almalıdır.

CEVAP: B

4. "Irg Bitig" Budizm'in değil, Maniheizm'in etkisinde yazılmıştır. Fal kitabıdır. Fallar ışık taşları yardımıyla belirlenir.

CEVAP: B

5. Türklerin bilinen en eski destanı “Yaratılış”tır. Yaratılış destanı, Türklerin Altay-Yakut zamanında çıkan bir destanıdır. Ayrıca ilk Türk destanlarından olma özelliğine de sahiptir. Asya kıtasının çeşitli bölgelerinde yaşayan Türk boyları ve Altay Türkleri arasında söylenmektedir. Türk destanları arasında en eskisidir. Radloff tarafından saptanıp yazıya geçirilmiştir. Kahramanlarının olağanüstü eylemlerini coşkulu, törensel bir üslupla anlatan ve genellikle birkaç bölümden oluşan manzum yapıtlardır. Bilinen en eski edebiyat türlerinden biridir. Altay Dağları’nda söylenen yaratılış ve türeyiş destanları, değil yalnız Türklerin; bütün Orta Asya ile Sibiry’a’nın bile, en gelişmiş ve üzerinde ilgi ile durulan Türk mitolojisi verileridir.

CEVAP: E

Hikâyelerde düşündürmekten çok, duygulandırmak ve heyecanlandırmak esastır. Hikâyeler, gerçek ya da düş ürünü bir olayı kısa şekilde anlatır. Kısa oluşu, yalın bir olay örgüsüne sahip olması, genellikle önemli bir olay ya da sahne aracılığıyla tek ve yoğun bir etki uyandırması ve az sayıda karaktere yer vermesiyle roman ve diğer anlatı türlerinden ayrılır.

Hikâye, olay eksenli bir yazı türüdür. Hikâyede temelde bir olay vardır ve olaylar genellikle yüzeyseldir. Hikâyeler genellikle kişilerin anılarını anlatması şeklinde oluşur. Hikâye kısa bir edebiyat türü olduğu için bu eserlerde fazla ayrıntıya girilmez. Olayın ya da durumun öncesi, sonrası okura sezdirilir. Okur, bazı sözcüklerden yararlanarak ve düş gücünü kullanarak kişiler hakkında ya da olaylar ve durumlarla ilgili yargılara ulaşabilir.

Hikâyenin Ögeleri:

- Olay:** Öykü kahramanının başından geçen olay ya da durumdur. Hikâyede temel öge veya durumdur.
- Çevre (yer):** Hikâyede sınırlı bir çevre vardır. Olayın geçtiği çevre çok ayrıntılı anlatılmaz, kısaca tasvir edilir.
- Zaman:** Hikâye kısa bir zaman diliminde geçer. Hikâyeler geçmiş zamana göre (-di) anlatılır. Konu, yazarın kendi ağzından veya kahramanın ağzından anlatılır.
- Kişi:** Hikâyede az kişi vardır. Bu kişiler “tip” olarak karşımıza çıkar ve ayrıntılı bir şekilde tanıtılmaz. Hikâyede kişiler sadece olayla ilgili “çalışkanlık, titizlik, korkaklık, tembellik” gibi tek yönleriyle anlatılır. Kişiler veya tipler, belli bir olay içinde gösterilir. Bu tiplerin de çoğu zaman sadece belli özellikleri yansıtılır.

CEVAP: D

6. III numaralı cümlede “Konu ve kişi sayısında sınır yoktur.” Bilgi yanlışlığı vardır çünkü öyküde kişi sayısında bir sınır vardır bunda çok uzun bir tür olmasının etkisi vardır. Ayrıca V numaralı cümlede de “Gazete çevresinde gelişen öğretici metinlerden biridir.” Bilgi yanlışlığı vardır nitekim “öykü” gazete çevresinde gelişen bir tür değildir.

Yaşanmış veya yaşanması mümkün olan olayların okuyucuya haz verecek şekilde anlatıldığı kısa edebî yazılara “hikâye (öykü) denir.

Hikâye, insan yaşamının bir bölümünü, yer ve zaman kavramına bağlayarak ele alır. Hikâyede olay ya da durum söz konusudur. Olay ya da durum kişilere bağlanır; olay ya da durumun ortaya konduğu yer ve zaman belirtilir; bunlar sürükleyici ve etkileyici anlatımla ortaya konur.

7. A seçeneğinde “Ayasofya'nın içinde bazı parçalar değişik dönemlerde yerinden alınarak Türkiye dışına çıkarılmıştır. Bunlar bugün Avrupa'daki bazı müzelerde sergilenmektedir.” Verilen bilgiler gerçeği yansıttığından kurmaca bir metinden alındığı söylenemez. Diğer seçeneklere baktığımızda ise doğrudan kurmaca bir metinden alındıkları söylenebilir.

CEVAP: A

8. Verilen dörtlükte “arı” konuşturulduğundan intak sanatına yer verilmiştir.

İnsan dışındaki varlıkları konuşmaktır. Her intak sanatında teşhis sanatı vardır; ancak her teşhiste intak sanatı yoktur. İntak sanatının bulunduğu her yerde teşhis sanatı da vardır. İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkları konuşurma sanatıdır. Konuşurma, kişileştirmeden sonra gelir. Varlık önce kişileştirilir, gerekirse konuşturulur.

CEVAP: E

9. A, B, D, E seçeneklerinde verilen bilgiler edebiyat tarihinin inceleme alanına girerken C seçeneğinde verilen “Dönemin ekonomik koşulları” ifade edebiyat tarihinin inceleme alanının girmez.

CEVAP: C

10. Şiirin sadece bir beyiti,

“Çıkılmaz yokuş tırmanan sarmaşık

Sağar kuytulardan biçim, renk, ışık”

Veriliyorsa bundan sadece şiirin “ölçüsü”ne ulaşılabilir çünkü aruz ölçüsüyle yazılmıştır şiir ve bütün beyitlerde aynı ölçü tekrar edilecektir.

CEVAP: D

11. B seçeneğinde verilen “Kurmaca metinlerde yazar gerçeği yansıtan bir aynadan farksızdır.” İfadede yanlışlık yapılmıştır çünkü “kurmaca metinler” de yazar olayı yorumlayarak yeniden ele alır.

Sanatsal (Kurmaca) Metinler Ve Genel Özellikleri:

- Destan, halk hikâyesi, masal, fabl, öykü, roman, tiyatro gibi türleri kapsar.
- Bu türlerde anlatılanların bir kısmının hiçbir gerçeklik temeli yoktur. Masal, fabl gibi türler bu gruba dâhil edilebilir.
- Bir kısmı istenirse gerçeklikten hareket edilerek, istenirse tümüyle tasarlanarak yaratılır. Öykü, roman, tiyatro gibi türler bu gruba dâhil edilebilir. Bir kısmı mutlaka bir gerçekliğe dayanır; ama söz konusu gerçeklik bir düş ve kurgu perdesinin altında nerdeyse görünmez hâle gelir. Destan, halk hikâyesi gibi türler bu gruba dâhil edilebilir. Anlatıcı, kişi, zaman, mekân olay öğeleriyle kurulurlar. Kurmaca metinlerin asıl varlık nedeni okuru bilgilendirmek, ona bir şeyleri öğretmek değildir.
- Kurmaca metinlerde yazarın asıl amacı, okuru kendi kurduğu bir dünyanın içine çekerek dar yaşam alanının dışına çıkarmak ve başkalarının yaşamına ortak etmek, eğlendirmek, dolayısıyla da onun yaşantısını zenginleştirip renklendirmektir.
- Kurmaca metinlerin öğretici-eğitici işlevi doğrudan değil, dolaylıdır. Bu metinler daha çok estetik zevk vermek, heyecan uyandırmak amacıyla yazılır. En gerçekçi kurmaca yapıtlarda bile hiçbir okur gerçeğin kendisini bulamaz. Çünkü yazar, ele aldığı gerçekliği; yaratıcılığını, düş gücünü, özlemlerini, sanat zevkini, hayata bakış açısını vb. işin içine katarak yeniden yaratır. Gerçekliği kurgular, eklemeler ve çıkarmalar yaparak ona dilediği biçimi verir. Yani kurmaca bir metindeki kişi, zaman, mekân, olay öğeleri farklı bir yazar tarafından değiştirilip farklı şekilde yeniden kurgulanabilir. Bu yüzden de aynı gerçek olay ve kişilere dayalı hiçbir kurmaca yapıt diğerine benzemez.

- Kurmaca metinler günlük hayatın ve bilimin gerçekleriyle doğrulanmak zorunda olmadıklarından yüzyıllar boyunca tazelik, gerçeklik, evrensellik ve güncelliklerinden bir şey kaybetmezler. Geçmişte birçok bilim adamının geliştirdiği çok sayıda “bilimsel” kuramın geçerliliğini yitirmesine karşın “İnsanlık Komedi, Don Kişot ve Madame Bovary” gibi kurmaca yapıtların canlılıklarını hâlâ korudukları göz önüne alınırsa bu savın doğruluğu ortaya çıkar.
- Kurmaca metinlerde nesnellikten söz edilemez.
- Kurmaca yapıtların eşi ve benzeri yoktur.
- Kurmaca metinlerde yazar neyi anlattığından çok nasıl anlattığına önem verir; yani üslup yaratma kaygısıyla hareket eder, içerikten çok biçimi önemser. Dili kendisine özgü bir şekilde kullanır. Kendisini sözcüklerin mevcut anlamlarıyla sınırlandırmaz. Onlara belli bağlamlar içinde yeni anlamlar yükler. Mecaza dayalı sanatlardan yararlanabilir. Bu yüzden de kurmaca metinlerde dil, göndergesel işlevden çok coşku ve heyecan uyandırma işleviyle kullanılır.
- Kurmaca metinler yoruma açık nitelikler taşır. Bu yüzden de kurmaca metinlerden herkesin aynı anlamları çıkarması, aynı sonuçlara varması, anlatılanları zihninde aynı biçimlerde tasarlaması beklenemez.
- Kurmaca metinlerde açıklayıcı, tartışmacı anlatım pek görülmez. Kurmaca metinler genel olarak öyküleyici ve betimleyici anlatımla yazılır. Kurmaca metinlerde tanımlama, örnekleme, tanık gösterme, sayısal ve bilimsel verilerden yararlanma gibi düşüncüyü geliştirme yolları kullanılmaz. Üsluba ağırlık verildiğinden deyimlerden, ikilemelerden, sözcüklerin duygusal anlamlarından yararlanma; benzetme, kişileştirme, konuşturma, eğretilme sanatlarına başvurma gibi anlatımı geliştirme yollarına ağırlık verilir, istendiğinde diyaloglar, monologlar vb. ön plana çıkarılır.
- Sanatsal (kurmaca) metinlerin bir kısmı anlatmaya, bir kısmı göstermeye dayalıdır.

Özellikle sanatsal (kurmaca) metinlerde karşımıza çıkan anlatım biçimleri:

- Öyküleyici anlatım
- Betimleyici anlatım
- Acı ve hüznü verici anlatım
- Coşku ve heyecana bağlı (lirik) anlatım

- Düşsel (fantastik) anlatım
- Mizahi anlatım
- Gelecekte söz eden (ütopya) anlatım

Öğretici metinlerde de yeri geldiğinde kullanılmakla birlikte, özellikle sanatsal (kurmaca) metinlerde karşımıza çıkan anlatımı geliştirme yolları:

- Deyimlerden yararlanma
- İkilemelerden yararlanma
- Benzetme yapma
- Eğretilmelere başvurma
- Kişileştirme yapma
- Ad aktarmaları yapma
- Kinayeli sözler kullanma
- Sözcüklerin duygusal anlamlarından yararlanma

CEVAP: B

12. D seçeneğinde verilen “Ürünlerde Arapça, Farsça ve Türkçenin karışımından oluşan sanatlı ve ağır bir dil kullanılmıştır.” ifade İslamiyet öncesi ürünler için söylenemez çünkü bu metinlerde saf bir dil kullanılmıştır. İslamiyet’in Kabulünden Önceki Türk Edebiyatının Genel Özellikleri:

- Bilinmeyen dönemlerde başlayan bu dönem, 11. yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür.
- Yabancı etkilerden uzak kalmış bir edebiyat dönemidir.
- Dönemin oluşumunda Şamanizm, Maniheizm ve Budizm gibi dinlerin etkisi vardır.
- Biçim, ölçü ve dil bakımından tamamen yerli (milli) özellikler taşır.
- Göçebe kültüre ait bir edebiyattır.
- Yazılı eser çok azdır; genellikle sözlü bir edebiyattır.
- Aşk, doğa sevgisi ve kahramanlık konuları işlenmiştir.
- Yabancı sözcüklere hemen hemen hiç rastlanmayan bir öz Türkçe ile oluşturulmuştur.
- Çoğunlukla anonim ürünleri içerir.
- İslamiyet’in kabulünden önceki Türk edebiyatı sözlü ve yazılı olmak üzere iki bölümde incelenir:

CEVAP: D

1. Verilen metinde sözü edilen Tür destanı “Seyyid Battal Gazi” destanıdır.

Halk arasında “Battal Gazi Destanı” diye de anılan hikâyenin kahramanı “Battal Gazi” dir. Bu kişinin kahramanlıkları etrafında meydana gelen menkâbeler ilk defa Arapça “Zelhimme” adlı kitapta toplanır. Kitabın ilk bölümünde Seyyid Battal Gazi’nin kahramanlıkları, yüzyılda Bizanslılar’la yaptığı savaşlar ve İstanbul’u kuşatan Emevî kumandanı Mesleme’nin silâh arkadaşı Sahsâh’ın başından geçen olaylar anlatılır. Bir destan kahramanı olması dolayısıyla, kitabın ikinci bölümünde, o devirde ve daha sonraki devirlerde cereyan eden birçok olay da Battal Gazi’ye mâl edilir. Görüldüğü gibi destanın kahramanı Arap cengâveri olmasına rağmen, Türk halkı ona Anadolu gazilerine uygun bir ünvan olmak üzere Battal Gazi adını verir.

Dânişmendîler Devleti’nin gazi hükümdarları da Haçlılar ve Bizanslılar’a karşı çetin mücadeleler verdikleri için, yaptıkları bu gazâlar halk arasında Emevî-Bizans ve Abbasî-Bizans savaşlarının devamı gibi gösterilmiş ve bu devirde geçen olaylar da Battal Gazi Destanı’na ilâve edilmiştir. Böylece, ve yüzyıllarda Dânişmendîler Devleti bünyesinde nesir halinde yazıya geçen “Battalnâme” adındaki Türkçe destan bu şekilde meydana gelir.

Yazıya ne zaman ve kimin tarafından geçirildiği bilinmeyen ve Türkçe’de çok çeşitli yazma ve basma nüshaları bulunan eser Türk halkı arasında büyük rağbet görmüş, bazı hikâyeler saz şairleri tarafından çeşitli meclislerde şifâhen (ağızdan, sözle) okunarak yayılması sağlanmıştır. Destanın esas kahramanı Battal Gazi tipi ayrıca bazı din kitaplarına, Yeniçeri Ocağı’nda okunan destanı hikâyelere ve bazı tasavvufî şiirlere kadar da girmiştir.

Battal Gazi Destanı, daha sonra, 18. yüzyılda Dârendeli Bekaî adlı bir halk şairi tarafından manzum olarak ve 7000 beyit halinde yeniden kaleme alınmıştır.

Destanın esas hikâyesi, idealist bir İslâm cengâverinin olağanüstü olaylarla dolu macerasından ibarettir. Hikâyenin aslı kahramanı ise, İslâm dini uğrunda sadece Rumlar ve diğer kâfirlerle değil, cinler, devler, cadılar ve ifritlerle de çarpışmak zorunda kalır. Hikâyede ayrıca Battal Gazi’nin atı “Aşkar Devzâde” de önemli bir yer tutar.

Türk edebiyatı tarihinde Türkler’in İslâmiyet’i kabul ettikleri ve yerleşik medeniyete geçtikleri dönemin yazılı ürünü olması bakımından ayrı bir önemi olan destanda, önceki dönemin alp tipi yerine, bu defa İ-

lâm uğrunda gazâ eden gazî ve velî tipi geçer.

CEVAP: A

2. C seçeneğinde verilen “opera” yanlış açıklanmıştır. Çünkü Opera: Sözlerinin tümü ya da çoğu “koro, solo, düet” biçiminde şarkılı olarak söylenen müzikli tiyatro eseridir. Oyunculara, orkestra eşlik eder.

CEVAP: C

3. Verilen metinde “fıkra” türünün özellikleri ağır basmaktadır.

Gazete ve dergi gibi süreli yayınlarda, bir yazarın periyodik olarak genel bir başlık altında günün sosyal ve siyasî olaylarını kendi bakış açısına, siyasî, ideolojik eğilimine ve düşünce yapısına göre değerlendirdiği kısa yorum yazılarına *fıkra* denir. Yazarın, gündelik olayları, özel bir görüşle, güzel bir üslupla, kanıtlayıcı gereği duymadan yazdığı kısa, gününbirlik yazılardır.

* Gazete yazısıdır.

* Yazar düşüncelerini kanıtlayıcı yoluna gitmez.

* Dil tabiidir. Günlük deyimlere, yer yer nükteli sözlerle yer verilir.

* Okuyucuyla sohbet ediyormuş gibi bir hava sezdirilir.

* Türün ünlüleri, Ahmet Rasim, Falih Rıfki, A. Haşim, H. Cahit Yalçın, Peyami Safa.

CEVAP: A

4. C seçeneğinde şekilde “Yazarın gündelik olayları özel bir görüşle, kısa ve yoğun bir anlatımla işlediği gününbirlik gazete yazılarına sohbet denir.” Bilgi verilerek “sohbet” türü yanlış tanımlanmıştır. Verilen tanım “sohbet”in değil, “fıkra”nın tanımıdır.

CEVAP: C

6. Verilen bilgilerden III ve IV numaralıları yanlıştır. Öncelikle bu taşların “resmi tarih” olduğunu söylemek doğru bir yargı olmayacaktır. Köktürk devleti, İslam inancını benimsemediğinden bu taşların “İslam” inancını savunduğunu söylemek de keza yanlış bir bilgi olacaktır.

CEVAP: D

5. A seçeneğinde verilen “Yaşlı adam, duvarda asılı duran fotoğrafları indirdi, dikkatle sardı. Çekmeceye yerleştirdi. Sonra yol çantasını bulup içine biraz yiyecek, birkaç çamaşır yerleştirdi.” cümle gözlemci bakış açısıyla verilmiştir.

Gözlemci Bakış Açılı (Ben veya O) Anlatıcı:

İtibarı dünyada olup bitenleri, sadece müşahede etmekle yetinir. İkinci aşamada da gözlemlerini adeta bir tarafsızlığı ile okuyucuya nakleder. Bir yansıtıcı konumundadır. Çok daha az bilgilidir. Onun bilme, görme, duyma yetenekleri geçmiş ve geleceğe uzanmadığı gibi, kahramanların ruh hallerine de yetişemez.

Hem üçüncü tekil hem de birinci tekil olabilir. Anlatıcının bakış açısı sınırları ve anlattıkları karşısındaki tutumuna dikkat etmek zorundadır.

CEVAP: A

7. Dede Korkut Hikayeleri'nin yazarı bilinmediğinden E seçeneğinde verilen bilgi “Eserin yazarı Dede Korkut her hikayenin sonunda çıkararak öğütler verir.” yanlıştır.

CEVAP: E

8. C seçeneğinde verilen bilgi “İdeal devlet yönetiminin nasıl olması gerektiğiyle ilgili öğütler vermektedir.” “Divan-ı Hikmet”in değil, “Kutadgu Bilig”in bir özelliğidir.

CEVAP: C

9. Sözlü dönem eserlerinde dil saf Türkçe ile oluşturulduğundan D seçeneğinde verilen bilgi “Kullanılan dil Arapça ve Farsça sözcüklerle yüküdür.” yanlıştır.

Sözlü gelenek dönemi edebi metinlerinin özelliklerini şöyle özetleyebiliriz:

- Bu dönem ürünleri tamamıyla manzumdur. Nesir alanında eser yoktur.
- Dönemin yaşayış tarzını ve kültürünü yansıtan eserlerdir.
- Bu dönemde Türkler, göçebeliliğe dayanan günlük hayatlarında ve özellikle düzenledikleri törenlerde (sığır: av töreni; şölen: ziyafetler; yuğ: ölüm töreni) bir araya geldiklerinde “ozan”, “kam” veya “baksı” denilen şairler “kopuz” denilen saz eşliğinde “koşuk”lar ve “sagu”lar söylerlerdi.
- Bu şiirler (sagu, koşuk, destan) hece ölçüsüyle söylenen ve yarım kafiye kullanılan şiirlerdir.
- Anlatım söze dayanır.
- Düşünce ve hayaller şiirle anlatılmıştır.
- Nazım biçimi dördlük, vezin hece veznidir.
- Yarım kafiye kullanılmıştır.
- Dil sadedir. Hiçbir yabancı dilin etkisi yoktur.
- Bu ürünler düzenlenen törenlerde (sığır: av töreni; şölen: ziyafetler; yuğ: ölüm töreni) ortaya çıkmıştır.
- Şiirler kopuz denilen saz eşliğinde söylenir.
- Daha çok somut konular işlenmiştir.
- Kahramanlık, savaşlar, tabiat ve aşk konuları işlenir.
- Şairlere ozan, kam, baksı, oyun, şaman gibi adlar verilir.
- Kaşgarlı Mahmud’un Divânü Lûgati’t - Türk adlı eserinde ve Turfan kazılarında ele geçirilen metinlerde adlarına ve şiirlerine rastlanan ilk Türk şairleri Aprın Çor Tigin, Çuçu, Ki-ki, Kül Tarkan, Asıg Tutung, Pratyaya Şiri, Kalun Kayşı, Çisuya Tutung’dur.

CEVAP: D

10. Verilen metin “eleştiri” türüne örnektir.

Eleştirinin belirleyici özellikleri nelerdir?

- Düşünsel plânla yazılır.
- Konu, yazının sonuna dek değerlendirilmesi yapılan esere bağlı kalmalıdır. Eser ile ilgili, değerli ve değersiz diye gösterilen yargılar, eserden alınacak örneklere dayandırılmalıdır.
- Yazar, yargılarında belirli ölçülere bağlı kalmalı, eleştirileri nesnel olmalı, “beğendim, hoşuma gitti”... gibi öznel değerlendirmelerden kaçınmalıdır. Bunun yanında eleştiri yazısını okutacak olan elbette eleştiri yazarının kendine özgü konuyu ele alış biçimi, kendine özgü yorumlayışı ve anlatımındaki üslûbudur.
- Eleştirisi yapılan çalışma, bütün boyutlarıyla ele alınmalı, kendi türü içindeki bilimsel, sanatsal, toplumsal yere oturtulmalıdır. Alanındaki diğer çalışmalarla karşılaştırılarak bu türe kattıklarıyla, kendisinden beklendiği halde katamadıklarıyla ele alınmalıdır. Bu da gösteriyor ki eleştiri yazarı, her konuda eleştiri yazısı yazamaz, ancak uzmanı olduğu alanda yazabilir. Eleştiri yazarının alan bilgisi, eleştirdiği çalışmayı yapanın alan bilgisi ile en azından aynı düzeyde olmalıdır.

CEVAP: A

11. Öncülde özellikleri verilen eser "İrk Bitig"dir.

İrk Bitig (Fal Kitabı)

Tahminen 930 yılında Göktürk harfleriyle kaleme alınmış olan İrk Bitig, Mani muhitinde yazılmış önemli bir eserdir. İçinde dine ait unsurlar bulunmakla beraber dini bir eser değildir; bir fal kitabıdır. Her bir ayrı bir fal olarak yorumlanan 65 paragraftan meydana gelmiştir. Her falın başında siyah mürekkeple çizilmiş küçük daireler vardır. Her faldaki daireler üç dizi halindedir. Her dizide 1-4 arasında değişen daireler vardır. Böylece her fal, üç rakamlı bir sayıyla numaralandırılmış gibidir. Mesela, bir paragrafın başındaki birinci dizide 2, ikinci dizide 4, üçüncü dizide 2 daire varsa bu fal 242 numaralı faldır. Falına bakmak isteyen insan, muhtemelen dört yüzünden her biri ayrı bir sayıya dalalet eden aşık kemiğini üç defa atmak suretiyle kaç numaralı falın kendisine isabet ettiğini tespit eder.

İrk Bitig'in son derece ilgi çekici bir yapısı ve üslubu vardır. Her fal; "şöyle biliniz iyidir veya "şöyle biliniz kötüdür" şeklinde bir hükümle bitmektedir.

Bu küçük eserde çeşitli adetler, inanışlar ve masal unsurları da yer almakta, günlük dilin kelimeleri de bolca kullanılmaktadır.

CEVAP: C

1. Edebiyatımızın ilk tasavvuf eseri kabul edilen yapıt "Divan-ı Hikmet"tir. Bundan dolayı B seçeneğinde verilen bilgi "Edebiyatımızdaki ilk tasavvuf eseridir." yanlıştır.

CEVAP: B

2. Hakkına bilgi verilen sanatçı "Karacaoğlan"dır. 17'nci yüzyılda yaşadığı sanılıyor. Göçebe Türkmen obalarında yetişti. Asıl adının İsmail, Halil ya da Hasan olduğu yolunda görüşler vardır. Hatta aynı mahlasla şiiirler yazmış birçok Karacaoğlan'ın varlığı bile iddia ediliyor.

Ahmet Kutsi Tecer ve Şükrü Elçin'in araştırmaları, yaşamının büyük bölümünü Rumeli'nde geçiren ve Kanuni Sultan Süleyman döneminde Avusturya seferine katılan bir Karacaoğlan'ın varlığını ortaya koyar. Fuad Köprülü ve Cahit Öztelli gibi araştırmacılar da, 17'nci yüzyılda yaşadığını öne sürüyor. Bu araştırmacılara göre Karacaoğlan, şiiirlerinde Abaza Hasan Paşa'nın öldürülmesi, Köprülü Fazıl Ahmed Paşa'nın Avusturya seferi gibi bu döneme ait tarihsel olaylardan söz eder.

Karacaoğlan'ın şiiiri aşk ve doğa üzerinde kuruludur. Ayrılık, gurbet, sıra özlemi ve ölüm en çok değindiği konulardır. Şiiirlerinde sıkça adları geçen Elif, Zeynep ve İsmikan adlı kadınların sevgilileri olduğu sanılıyor. Duygularını, yaşadıklarını, düşüncelerini içten, gerçekçi ve özgün bir şiiir yapısı içinde anlatır.

Karacaoğlan, Türk aşık edebiyatına yepyeni bir söyleyiş biçimi getirdi. Doğa benzetmelerini sık sık kullanır. Çok yalın ve temiz bir Türkçe kullanır. Kendisinden sonra gelen birçok ozanı derinden etkiledi. Bu olumlu etkiler günümüz Türk şiiirine kadar uzanır. Şiiirlerini ilk kez Nüzhet Ergun derleyip yayınladı. Cahit Öztelli'nin Karacaoğlan-Bütün Şiiirleri adlı derlemesi de önemli Karacaoğlan araştırmalarından. Birçok şiiiri bestelendi.

CEVAP: A

3. E seçeneğinde verilen bilgi "Alp Er Tunga sagusu" Hunlara ait en ünlü Türk destanlarından biridir." yanlıştır çünkü "Alp Er Tunga sagusu" Hunlara değil, Sakalara ait bir destandır.

CEVAP: E

4. A seçeneğinde verilen bilgi "Makale, sadece sanat ve edebiyat konularında yazılan bir yazı türüdür." yanlıştır nitekim "makale" her konuda yazılabilir.

Makalenin Özellikleri:

- * Amaç bilgi ve fikirleri başkalarına açıklamak olduğu için ağırbaşlı, ciddi, kolay anlaşılır, yalın, pürüzsüz bir dil kullanılır.
- * Öne sürülen düşünce ve tez nesnel bir nitelikte ele alınıp birtakım bilgi, belge ve araştırma verilerinden yararlanılarak kanıtlanır.
- * Söz oyunlarına baş vurulmaz, süslü anlatımdan uzak durulur. Düşünceler doğrudan aktarılır.
- * Sosyal, edebî, sağlık, din, teknik vs. olmak üzere her türlü konuda makale yazılabilir
- * Öğretici bilgilendirici fikir yazısı olduğu için daha çok açıklayıcı anlatım biçimi kullanılır.
- * Gazete ve dergilerde yayımlanır.

CEVAP: A

5. Divan-ı Lügati't -Türk'teki şiiirlerde aruz değil hece ölçüsü kullanıldığından B seçeneğinde verilen bilgi "Bu eserdeki şiiirlerde aruz ölçüsü kullanılmıştır." yanlıştır.

CEVAP: B

6. Öncülde boş bırakılan yerlere sırasıyla "Ay Toldı - Kün Togdı" kavramları getirilmelidir.

CEVAP: A

7. A seçeneğinde verilen bilgi "İkisi de aruzun aynı kalıplarıyla yazılır." yanlıştır çünkü "rubai" aruzun 24 farklı kalıbıyla yazılabilirken "tuyuğ" aruzun sadece bir kalıpla yazılır.

CEVAP: A

8. Metinde verilen boşluğa “deneme” getirilmelidir.

Deneme

Bir yazarın herhangi bir konuda kesin yargılara varmadan ve kanıtama amacı gütmeyen kaleme aldığı yazılara “deneme” denir. Denemelerde yazar kendi kendine konuşuyormuş gibi bir üslup kullanır. Bu türde yazar gözlemlendiği veya tespit ettiği herhangi bir konuyu hiçbir kurala bağlı kalmadan tamamen serbestlik için yazıya dökmesidir. Deneme yazarı bu türde içten bir üslup kullanır. Herhangi bir ispat ve kanıtama amacı gütmeyen. Denemenin inandırıcılığı yazarın üslubunun samimiyetinden kaynaklanır.

Denemenin Özellikleri:

- Deneme yazarı kendi fikirlerini kesin yargılara varmadan ve kanıtama yoluna gitmeden okuyucuya aktarır.
- Deneme, yazarın kendi dışındaki varlıklar ile gerçek ya da düşsel anlamda ortaya koyduğu diyalogun eseridir.
- Denemeler bir tek konuda kaleme alınan çoğu zaman yazarın kişisel düşüncesini ortaya koyan orta uzunluktaki yazılardır.
- Konular öznel bir şekilde yazıldığından farklı yazarların aynı konudaki düşüncelerini ortaya koyar.
- Deneme yazarı konu seçiminde özgürdür.
- Yazar ele aldığı konu hakkında bilgi birikimine sahip olmalıdır. Her konuda yazılsa da denemeler daha çok toplumu ilgilendiren konularda kaleme alınır.
- Denemelerde genellikle evrensel ve tüm insanlığı ele alan konular anlatılır.

CEVAP: A

9. Türklerin divan edebiyatına kazandırdığı nazım biçimleri: “Tuyuğ ve Şarkı”dır.

CEVAP: A

10. Hakkında kısaca bilgi verilen tür “masal”dır.

Masal Nedir?

Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla olağanüstü durum ve olayları yine olağanüstü kahramanlara bağlayarak anlatan halk hikâyelerine masal denir.

Masal Türünün Özellikleri:

- Masallar tamamıyla hayal gücü ürünüdür. Gerçekle organik bir bağ söz konusu değildir.
- Mensur bir yapıya sahiptir. Nazım-nesir karışık olan masal örnekleri de vardır.
- Sunduğu evreni inandırıcı kılma gibi bir kaygı söz konusu değildir.
- Masallar, meydana geldikleri zaman bir kişinin maliyken, yaygınlaştıkça, yöreden yöreye, ülkeden ülkeye geçtikçe halkın malı olur. Masal, anonim bir türdür.
- Masallarda genellikle iyilik - kötülük, doğruluk - haksızlık, adalet - zulüm, alçakgönüllülük - kibir... gibi zıt durumların temsilcisi olan kişilerin mücadelelerinden veya insanların ulaşılması güç hayallerinden söz edilir.
- Masallarda yer ve zaman kavramları belirsizdir. Mekan adı olarak genellikle “Hint, Yemen, Kaf Dağı, Çin, Maçın” kullanılır.
- Anlatımda genellikle geniş zaman veya öğrenilen geçmiş zaman kipi (-mişli geçmiş) kullanılır.
- Anlatım kısa ve yoğundur.
- Masal kişileri her tabakadan seçilebilir. Masallarda cinler, periler, devler de rol alır.
- Masalların bir kısmı hayvanlarla ilgilidir.
- Masalların çoğu “bir varmış, bir yokmuş” ya da “evvel zaman içinde, kalbur saman içinde” gibi ifadelerle başlar. Bunlara tekerleme ya da döşeme denir. Tekerlemeden sonra olay ve dilek bölümleri gelir. Türk masallarında dilek bölümü “Onlar ermiş muradına .. “ ya da “gökten üç elma düştü.” biçiminde başlar.
- Masallarda millî ve dini motiflere hemen hiç yer verilmez.
- Masallarda genellikle bir eğitim amacı saklıdır; masallar bu yönüyle didaktik (öğretici) bir nitelik taşır.
- Günümüzde belli bir kişinin ortaya koyduğu yapma masallar da yazılmaktadır. Türk masalları

üzerinde, bizde Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney gibi kişiler çalışmışlardır. Eflatun Cem Güney, edebiyatımızda “masalcı baba” olarak anılır. Pertev Naili Boratav’ın masallarla ilgili yaptığı iki önemli çalışma “Az Gittik Uz Gittik” ve “Zaman Zaman içinde” adı ile yayımlanmıştır. Billur Köşk Masalları, Tahir Alangu’ya aittir.

- Masal türünün Hindistan’da doğduğu sanılmaktadır.
- Evrensel esaslara dayanır.
- Anlatımda secilere yer verilir.
- Metin hacmi olarak destandan ve halk hikayesinden kısadır.
- Masal metinlerinin içerisinde diğer halk edebiyatı ürünlerine yer verilmiş olabilir.
- Olağanüstülükler ön plandadır.
- Tasvir, soru - cevap, tekrar gibi yöntemler anlatımı şekillendiren hususlardır.
- Türk masalları, sembolik açıdan zengindir. Türk masallarında Hızır, derviş, pir gibi karakterlere yer verilir; bu karakterler genellikle dualarının kabul görmesi yönüyle anlatılırlar.
- Türk masalları ile ilgili derleme yapan ilk kişi Ziya Gökalp’tir.
- Türk masalları ile ilgili ilk önemli bilimsel çalışmalar ise Ignacz Kunos’a aittir.
- Behçet Necatigil’e ait Üç Turunçlar ve Ziya Gökalp’e ait Alageyik adlı eserler önemli manzum masal örneklerimizdendir.

CEVAP: C

11. Öncülde tanıtılan divan şairi “Nedim”dir.

Edebî Kişiliği:

- Divan şiirine yenilik getirmiş, bu şiirin soyut dünyasından çıkarak dış dünyayı ve duyguları gerçek yönleriyle vermeye çalışmıştır.
- Halk zevkinin inceliklerine dikkat etmiş, halk deyimlerini ve söyleyişlerini şiirlerinde kullanmıştır.
- İstanbul Türkçesi onunla büyük ölçüde şiir dili hâline gelmiştir.
- Kasideden çok, gazel ve şarkı türünde başarılı olmuştur.
- Şiirlerinde bazı kuralların dışına çıkarak şiire yenilikler getirmiştir.
- Klasik şiirin mazmunlarının yanında yeni mazmunlar oluşturmuştur.
- Tasavvufu ilişkisi olmayan, hikmetli sözler söylemeye merak duymayan bir şairdir.
- Şiirlerinde maddi ve beşeri bir aşkı, şen şakrak ve çarpıcı bir şekilde dile getirmiştir.
- Kudretli tasvirleri, ince hayalleri ve güzel anlatımıyla yaşadığı Lale Devri’ni ve eğlencelerini başarılı bir şekilde anlatmıştır.
- Yaşamı hep neşeli yanlarıyla gören sanatçı, şiirlerinde hüznün ve kedere yer vermemiştir.
- Şarkı türünün gelişip yaygınlaşmasında büyük rol oynamış, “şarkı şairi” olarak anılmıştır.
- Kasidelerinde İstanbul’un tabiat güzelliklerini, İstanbul yaşamını ve aşk duygularını tasvir ve ifade etmiştir.
- Farsça şiirleri de olan şairin hece vezniyle bir de türküsü vardır.
- Divan’ından başka Arapçadan bazı tercüme nersirleri vardır.

CEVAP: A

12. Yukarıda bazı özellikleri verilen sanatçı "Mevlana"dır.

Edebî kişiliği:

- Türk ve dünya edebiyatının önde gelen sanatçılarından.
- Tasavvuf düşüncesini halk zevkine uygun olarak hikâyeler yardımıyla anlatmaya çalışmıştır.
- Arapça, Farsça ve Rumca da bilen sanatçı, bu dillerle de şiirler söylemiş, devrin edebiyat dili Farsça olduğundan şiirlerini Farsça yazmıştır.
- Tasavvuf düşüncesini ilahî aşkla birleştirip şiir sanatıyla ölümsüz hâle getirmiştir.
- Şiiri, musiki ve sema sanatıyla birleştirmiştir.
- Din, dil, ırk ve mezhep farkı gözetmeksizin bütün insanlığa seslenmiş, insanı insan olduğu için sevmiştir.
- İnsan sevgisi, ilahî aşk eksenindeki dinî konuları kendine özgü bir anlayışla işlemiştir.

Eserleri:

Mesnevi, Divan-ı Kebîr, Mecalis-i Seb'a, Mektubat, Fihi Ma Fih

Mesnevi

Mevlana'nın Çelebi Hüsameddin'in isteği üzerine Farsça yazdığı mesnevisidir. 25 bin beyitlik eserde Mevlana, tasavvufi fikir ve düşüncelerini hikâyelerden hareketle anlatmıştır.

Divan-ı Kebîr

Mevlana'nın çeşitli konularda söylediği şiirlerin tamamı bu divanda yer almaktadır. Eserin dili Farsçadır, içinde az sayıda Arapça, Türkçe ve Rumca şiir de yer almaktadır.

Mektubat

Başta Selçuklu hükümdarlarına ve devrin ileri gelenlerine öğüt vermek, kendisine sorulan dinî ve ilmi konularda açıklayıcı bilgiler vermek için yazdığı 147 adet mektuptur.

Fihi Ma Fih

Mevlana'nın çeşitli meclislerde yaptığı sohbetlerin, oğlu Sultan Veled tarafından toplanması ile meydana gelmiştir.

Mecalis-i Seb'a

Yedi Meclis anlamına gelen eser, Mevlana'nın yedi sohbetinin not edilmesinden meydana gelmiştir.

CEVAP: B

1. Metinde boş bırakılan yere “mesnevi” getirilmelidir. Mesnevinin özelliklerini maddeler halinde şöyle sıralamak mümkündür:
- Her beyiti kendi içinde uyaklıdır.
(aa - bb - cc - dd - ee - ff...)
 - Aşk, tasavvuf, savaş, kahramanlık, savaş... gibi çeşitli konular işlenir.
 - Divan şiirinde olay ağırlıklı konuların işlendiği bir türdür. Hikaye ve romanın divan edebiyatındaki karşılığıdır.
 - Divan şiirinin en uzun nazım biçimidir.
 - Aruzun kısa kalıplarıyla yazılır.
 - Beyitler arasında anlam bütünlüğü vardır.

CEVAP: B

2. Namık Kemal, Ahmet Mithat ve Şemsettin Sami'nin ortak özellikleri birinci kuşak sanatçıları olmalarıdır. Namık Kemal, tiyatro, roman ve gazete alanında; Ahmet Mithat, öykü ve roman alanında; Şemsettin Sami araştırma-inceleme alanında önemli isimlerdir.

CEVAP: B

3. Tanzimat ikinci kuşak sanatçıları “toplum için sanat” yerine “sanat için sanat” anlayışını benimsemişlerdir. Edebi eserleri araç olarak görmemişlerdir. Tanzimat birinci kuşak sanatçıları ise edebi eserleri araç olarak görmüşlerdir.

CEVAP: E

4. I. boşluğa → Ziya Paşa
II. boşluğa → Ahmet Mithat Efendi
III. boşluğa → Namık Kemal
IV. boşluğa → Abdülhak Hamit Tarhan getirilmelidir. Öncüllerde Recaizade Mahmut Ekrem’le ilgili bir bilgi yoktur.

CEVAP: E

5. Tevfik Fikret başta olmak üzere birçok servetifünun sanatçısı değişik türler, yeni ve farklı konuları ele almışlardır. Parçada da bu konu anlatılmıştır. Bu anlatılanlar bu dönem sanatçılarının “yenilikçi oluşunu” gösterir.

CEVAP: C

6. Parçada servetifünun sanatçılarının ağır dil kullanmaları, Fransız şairlerden etkilenmeleri, yeni bir şiir dili oluşturmak istemeleri, başka sanatçılarınca eleştirilmeleri konularına değinilmiştir. Fakat Fransız şairlerin şiirlerini Osmanlıcaya çevirmeleri konusuna değinilmemiştir.

CEVAP: E

7. Parçada tanıtılan sanatçı Ahmet Rasim'dir. Sanatçı yazınsal türlerden olan anı, makale, fıkra gibi türlerde önemli eserler vermiştir. Parçada verilen eserleri dışında Gülüp Ağladıklarım, Eşkal-i Zaman, Tarih ve Muharrir, Romanya Mektupları adlı eserleri de vardır.

CEVAP: B

8. Parçadaki boşluğa "Türk Derneği" getirilmelidir. Derneğin kuruluş amacı Türk Dili Dergisi'nde açıklanmıştır. Derneğin yayın organı da Türk Derneği Dergisi olmuştur.

CEVAP: A

10. *Kuş Cıvıltıları*: Yusuf Ziya Ortaç
Han Duvarları: Faruk Nafiz Çamlıbel
Sonsuz Gecelerin Ötesinde: Halit Fahri
Çanakale Şehitliği'nde: Enis Behiç

CEVAP: D

9. Parçada tanıtılan sanatçı Falih Rıfkı Atay'dır. Atatürk'e yakın olan bir yazardır. 1923-1950 yılları arasında Milletvekilliği yapmıştır.

Eserleri:

Ateş ve Güneş
Zeytindağı
Çankaya
Kurtuluş
Bayrak
Batış Yılları

CEVAP: B

11. – Uyak düzeni abab olduğu için çapraz kafiye kullanılmıştır.
– Dizelerde redif yoktur. Tam kafiye vardır.
– I. ve III. dizeler arasında tam kafiye vardır.
– Sade dille yazılmıştır.
– Şiir 14'lü hece ölçüsü ile yazılmıştır.

CEVAP: A

1. Kasidede şairin kendini övdüğü bölüme “Fahriye” denir. Methiye, kasideye konu olan din ve devlet büyüğünün övüldüğü bölümdür.

CEVAP: C

2. I numara “biyografi”, II numara “röportaj”dır. Biyografi, önemli bir kişinin yaşamını bir başkasının anlattığı yazı türüdür.

Röportaj; araştırmalar, incelemeler, fotoğraflar yardımıyla hazırlanan gazete yazılarıdır.

CEVAP: B

3. Beyitte sebebi bilenen bir durum daha güzel bir nedene bağlanmışır. Bu tarz kullanıma Hüsni talil sanatı denir.

CEVAP: B

4. Parçadaki şiir türü “Didaktik Şiir”dir. Şiirin dizelerini incelediğimizde bilgi verme amacıyla şiirin yazıldığını görmekteyiz.

CEVAP: A

5. Parçada sözü edilen dönem “İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı”dır. Bu dönem Türkçenin en duru olduğu dönemdir. Bu dönemde sözlü edebiyat daha etkilidir. Sav, sagu, koşuk gibi türlere sıklıkla rastlanır.

CEVAP: A

6. Sözü edilen tür “sav”dır. Sav, günümüz atasözlerinin İslamiyet öncesindeki karşılığıdır. Uzun deneyimler sonucu söylenen, yargı bildiren sözlerdir. Sözlü edebiyat ürünleri arasında yerdir.

CEVAP: A

7. Halk şairlerinin şiirlerini topladığı defterlere “cönk” denir. Menakıbnâme ise velilerin, tarikat büyüklerinin ve şeyhlerin kerametlerini konu alan eserlerdir.

CEVAP: C

8. Parçada Göktürkler’e ait Ergenekon Destanı anlatılmıştır. Göktürkler’in bu destan dışında Bozkurt Destanı da vardır. Türklerin dışı bir bozkurttan türemesi konu olarak ele alınmıştır.

CEVAP: C

10. Parçada tanıtılan eser “Kutadgu Bilig”dir. Yusuf Has Hacip tarafından yazılmıştır. Karahanlı Dönemi’nde yazılmıştır. 6645 beyit, 117 dörtlükten oluşur. Mesnevi şeklinde yazılmıştır. “Mutlu olma bilgisi” anlamına gelir.

CEVAP: E

11. Dede Korkut Hikayeleri’nde Arapça ve Farsa yok denecek kadar azdır. Türk gelenekleri İslami motiflerden daha ağır basar. On iki hikayeden oluşur. Tam nüshası Dresten nüshasıdır. Vatikan nüshasında altı hikaye vardır.

CEVAP: D

9. Parçada tanıtılan tür “roman”dır. Bu tür bizim edebiyatımıza Tanzimat ile girmiştir.

İlk yerli roman: Taaşuk-ı Talat ve Fitnat

İlk realist roman: Araba Sevdası

İlk tarihi roman: Cezmi

İlk edebi roman: İntibâh

İlk psikolojik roman: Eylül

CEVAP: B

12. Halk edebiyatı toplumla iç içe olan, halkın yaşayışı, faaliyetleriyle beslenen bir edebiyattır. Toplumdan kopuk, soyut bir edebiyat ifadesi divan edebiyatı için geçerlidir.

CEVAP: E

1. Parçada sözü edilen sanatçı Nef'i'dir. Divan edebiyatının en önemli kaside yazarları arasında yer alır. Övdüğü kişileri göklere çıkarır, yerdığı kişileri ise yerin dibine sokacak kadar sivri dillidir. Babasını bile hiciv etmekten geri durmamıştır. Siham-ı Kaza eseri ismi kadar ünlüdür.

CEVAP: C

2. Parçada tanıtılan şiir türü "epik şiir"dir. Kahramanlık, savaş gibi konuları işler. Epik şiir kelimesinin kökü Eski Yunan ve Latin kaynaklarında "epope"dir. Epik şiir geleneği konusunda Türk edebiyatı olarak önemli bir yerdeyiz. Özellikle İslamiyet Öncesi Dönem, Osmanlı Dönemi ve Kurtuluş Savaşı yıllarında epik şiirlerle ilgili güzel örnekler vermişiz.

CEVAP: D

3. Parçada sözü edilen tür "makale"dir. Makaleler, bilimsel bir üslupla, nesnel bir anlatımla, kanıtlar gösterilerek yazılan yazınsal bir türdür. Bu türün bizim edebiyatımızdaki ilk örneği "Tercüman-ı Ahval Mukaddimesi"dir.

CEVAP: A

4. Türkü ve mani anonim halk edebiyatı ürünleridir. Çoğu türkü ve maninin yazarı belli değildir. Topluma mâl olmuştur. Bu ürünler dışında ninni, ağıt, tekerlemeler, fıkralar, bilmeceler, masallar, orta oyunu gibi anonim halk edebiyatı türleri de vardır.

CEVAP: D

5. Boşluklara sırasıyla "Katip Çelebi" ve "Keşfü'z Zünun" gelmelidir. Önemli bir bilim insanı olan Katip Çelebi'nin bu eser dışında Cihannüma, Tarih-i Frengi Tercümesi, Fezleke adlı eserleri de vardır.

CEVAP: D

6. Parçada tanıtılan sanatçı Abdülhak Hamit Tarhan'dır. İlk pastoral şiirimiz "Sahra"yı yazması önemlidir. Bunun yanında okunmak için yazdığı tiyatrolarıyla da önemlidir.

Sahra şiirinden başka Makber, Hacle, Validem, Garâm, Ölü adlı şiirleri de vardır.

CEVAP: A

7. Yeni Lisan adlı makale Milli edebiyatın dil özelliklerini ortaya koymuştur. Milli edebiyat topluluğunun içinde Fuat Köprülü, Ali Canip, Refik Halit, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Halide Edip gibi önemli sanatçılar yer almıştır.

CEVAP: E

8. Üç sanatçımızda herhangi bir edebiyat topluluğuna dahil olmadan eserlerini vermişlerdir. Mehmet Akif, İslamcılık akımının temsilcisi olarak eserlerini ortaya koymuş, Hüseyin Rahmi İstanbul'un kenar mahallelerini yani sokağı edebiyata dahil ederek ürünler vermiş, Yahya Kemal de biçim güzelliğine önem vererek ve aruzu ustaca kullanarak ürünlerini ortaya koymuştur.

CEVAP: C

9. Kurtlar Sofrası, Attila İlhan'ın roman türünde bir eserdir. Diğer seçeneklerde verilen eserler şiir türündedir.
- Gece Gelen Telgraf → Nazım Hikmet
Gurbet → Kemalletin Kamu
Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor → Arif Nihat Asya
Bu Vatan Kimin → Orhan Şaik Gökyay

CEVAP: E

10. Gazete ve dergilerde güncel bir olayla ilgili olarak yazılan, kısa ve nükteli yazılara "fıkra" denir.

Deneme: Herhangi bir konuda yeni ve kişisel görüşlerle bezenmiş bir yazınsal türdür.

CEVAP: E

11. D seçeneğinde verilen bilgiler ve eser Erzurumlu İbrahim Hakkı'ya aittir. Mutasavvıf bir âlimdir. Astronomi, fizik, psikoloji, sosyoloji gibi bilim dallarıyla ilgilenmiştir. Ayrıca Divan'ı da vardır.

CEVAP: D

12. Şairin mahlasının bulunduğu son beyite "makta" denir. Matla beyiti divan şiirlerinin ilk beyitidir.

CEVAP: A

1. Boşluklara sırasıyla “Zehra” ve “Eylül” getirilmelidir. Nabizade Nazım’ın Zehra romanı edebiyatımızın ilk psikolojik roman denemesi iken; Mehmet Rauf’un Eylül romanı edebiyatımızın ilk psikolojik romanıdır.

CEVAP: C

2. Parçada iki sevgilinin karşılık söyleşmesi vardır. Bundan dolayı şiirde intak sanatı yoktur. **İntak:** İnsan dışındaki varlıklara insana özgü olan konuşma misyonunun yüklenmesine denir.

CEVAP: E

3. Parçada sözü edilen şair Faruk Nafiz Çamlıbel’dir. Beş Hececiler topluluğunun en önemli temsilcisidir. Lirik ve çöşkün şiirleriyle tanınır. Şiirlerinde Anadolu ve Anadolu sevgisi önemli yer tutar. Han Duvarları, Dinle Neyden, Çoban Çeşmesi, Gönülden Gönüle, Akıncı Türküleri adlı şiir kitapları vardır.

CEVAP: B

4. Boşluğa “Sergüzeşt” getirilmelidir. Sami Paşazade Sezai bu romanında esir bir cariye olan Dilber’i anlatır. Yazarın kendi annesinin de bir cariye olmasından dolayı yazar bu romanı yazarken annesinden ilham almıştır.

CEVAP: A

5. I numara → Fecr-i Ati
II numara → Milli edebiyat
III numara → Servetifünun
IV numara → Birinci Yeni

Öncüllerde İkinci Yenicilerle ilgili bir bilgi yoktur. Bu topluluğun temsilcileri Cemal Süreya, Turgut Uyar, Sezai Karakoç, Edip Cansever ve Ece Ayhan’dır.

CEVAP: D

6. Bir Bilim Adamının Romanı → Oğuz Atay
Karartma Geceleri → Rıfat Ilgaz
Merhaba Akdeniz → Cevat Şakir Kabaağaçlı
Fikrimin İnce Gülü → Adalet Ağaoğlu
Öncüllerde Sezai Karakoç ile ilgili bir eser yoktur.

CEVAP: D

7. Boşluğa “Abbas Sayar” getirilmelidir. Köy edebiyatının önemli isimlerinden biridir. Köy halkının yoksullarını ve çaresizliklerini eserlerinde anlatır.
- Yılkı Atı, Can Şenliği, Çelo, Dik Bayır, Anılarda Yumak Yumak adlı eserleri vardır.

CEVAP: C

8. Parçanın türü “eleştiri”dir. Parçada Tanpınar’ın Huzur romanı çeşitli yönlerde değerlendirilmiştir.

Eleştiri türünün önemli temsilcileri:

Namık Kemal, Hüseyin Cahit, Ali Canip, Cenap Şahabettin, Cemil Meriç, Tahir Alangu, Metin And, Özdemir Nutku

CEVAP: D

10. Atabetü'l Hakayık sözü edilen eserler arasında yer almaz. Karanlık Dönemi eseridir. “Hakikatler Eşiği” anlamına gelir. Edip Ahmet Yükneki'ye aittir. Türk edebiyatının Karahanlı safhasındaki dört büyük eseri arasında yer alır. İlk yazma nüshası İstanbul Ayasofya Kütüphanesi'nde yer alır. 46 beyit ve 101 dörtlükten oluşur.

CEVAP: E

11. Halk şiirinde, İslamiyet öncesi ozanın yerini “aşık” kopuzun yerini “saz” almıştır ve yaygın olarak kullanılan şiire “koşma” denilmiştir.

CEVAP: C

12. Ahmet Hamdi Tanpınar edebiyatın birçok türünde eserler vermiştir. Musiki ve zaman kavramı eserlerinde önemli yer tutmuştur.

Denemeleri:

- Beş Şehir
- Yahya Kemal
- Yaşadığım Gibi

Romanları:

- Huzur
- Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- Mahur Beste

Öyküleri:

- Yaz Yağmuru
- Abdullah Efendi'nin Rüyaları
- Hikayeler

Şiirleri:

- Şiirler

CEVAP: B

1. Divan edebiyatında ağırlıklı olarak beyit nazım şekli kullanılmıştır. Bunun yanında dördlüklerle yazılan şekiller de vardır. Müstezad, tuyuğ, rubaî, murabba, şarkı... vb.

CEVAP: C

2. Parçada sözü edilen edebiyat topluluğu "Tanzimatçılar"dır. Roman, öykü, deneme, makale, gazete gibi birçok tür bu dönemde edebiyatımıza girmiştir. Özellikle Namık Kemal; hürriyet, milliyet, vatan, adalet gibi konuları işlemiştir.

CEVAP: A

3. Sabri Esat ve Vasfi Mahir Yedi Meşaleciler topluluğunda yer alır.

Vasfi Mahir; ulusal, epik ve lirik tarzda şiirleriyle tanır.

Sabri Esat; çeviri ve inceleme alanında önemli bir isimdir.

CEVAP: A

4. Ahmet Hamdi Tanpınar edebiyatın birçok türünde eserler vermiştir. Musiki ve zaman kavramı eserlerinde önemli yer tutmuştur.

Denemeleri:

- Beş Şehir
- Yahya Kemal
- Yaşadığım Gibi

Romanları:

- Huzur
- Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- Mahur Beste

Öyküleri:

- Yaz Yağmuru
- Abdullah Efendi'nin Rüyaları
- Hikayeler

Şiirleri:

- Şiirler

CEVAP: B

5. Soruda sözü edilen tartışma Rezaizade Mahmut Ekrem ve Muallim Naci arasında olmuştur. Muallim Naci geleneği, Rezaizade ise yeniyi savunmuş, bu tartışma Zemzeme ve Demdeme'nin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

CEVAP: B

6. Yaz Yağmuru, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hikaye türünde bir eseridir.

Halikarnas Balıkcısı'nın Eserleri:

- Ege Kıyıları'ndan
- Merhaba Akdeniz
- Ege'nin Dibi
- Yaşasın Deniz
- Gülen Ada
- Dalgıçlar

Öykü

- Aganta Burina Burinata
- Ötelerin Çocukları
- Anadolu'nun Sesi
- Hey Koca Yurt
- Merhaba Anadolu

Roman

CEVAP: D

7. Parçadaki boşluğa "Sadri Ertem" getirilmelidir. Edebiyata gerçek anlamda yönelişi 1928 sonrasındadır. Eserlerinde toplum sorunlarına yer vermiştir. Bacayı İndir, Düşkünler, Çıkrıklar Durunca adlı eserleri vardır.

CEVAP: B

8. Şiiri incelediğimizde dört dizede de redifin kullanılmadığını görmekteyiz. Çünkü şiir aaab şeklinde kafiyelenmiştir. İlk üç dizede redif kullanılmıştır.

CEVAP: D

10. Boşluğa "benzetmenin" getirilmelidir. Divan edebiyatında en çok kullanılan söz sanatlarının başında benzetme gelir. Sevgili her zaman en güzele, en iyi mazmuna benzetilir.

CEVAP: A

11. Parçada özeti verilen eser "Sergüzeşt"tir. Sami Paşazade'nin bu eserinin dışında Küçük Şeyler, Rümuzu'l Edep, İclal, Şîr adlı eserleri vardır.

CEVAP: A

9. Divân-ı Hikmet hem aruz hem heceyle yazılmış bir eserdir. Hoca Ahmet Yesevi'ye aittir. Tasavvufî bir kitaptır. Sade bir Türkçe ile yazılmıştır. Hikmetler ve bir münaccattan oluşmuştur.

CEVAP: A

12. Jean Valjan, Victor Hugo'nun Sefiller romanının baş kahramanıdır. Balzac'ın en önemli eseri Goriot Baba'dır. Eserin baş kahramanı da Rastignac'tır.

CEVAP: E

1. Boşluğa “Mavi” getirilmelidir. Mavi topluluğunun en önemli temsilcisi Attila İlhan’dır. Akımın temsilcileri şiirin basit olmayacağını, zengin benzetmelerle bir derinliği sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir.

CEVAP: C

2. Parçada tanıtılan akım “Garip akımı”dır. Melih Cevdet Anday ve Oktay Rifat Horozcu akımın diğer temsilcileridir.

CEVAP: E

3. Parçada tanıtılan sanatçı Refik Erduran’dır. Sanatçı ünlü sinema yönetmeni Ertem Eğilmez ile Çağlayan Yayınevini kurar. Mizahi yönü ağır basan tiyatrolar yazar. Tamirci, Korkunçlar, Ayı Masalı, Yağmur Duası, Halay, Bahçemdeki Ayı adlı oyunları da vardır.

CEVAP: A

4. Çalığışu, Reşat nuri Güntekin’e ait bir romandır. İdealist bir genç olan Feride’yi anlatır.

Memleket Hikayeleri, Refik Halit Karay’ın Türkiye’nin değişik yerlerindeki olayları anlattığı hikayelerden oluşan bir eseridir.

CEVAP: D

5. Parçada tanıtılan şair Özdemir Asaf’tır. Şairin parçada verilen eserleri dışında Nasılsın, Çiçekleri Yemeyin, Ben Değilim, Bugün ve Bugün adlı şiirleri vardır.

CEVAP: C

6. Batılı tarzda küçük hikayeler yazan sanatçı “Sami Paşazade Sezaî”dir. Batılı anlamda ilk hikâyeler “Küçük Şeyler”dir. Esir ticaretini konu alan roman da “Sergüzeşt”tir.

CEVAP: C

7. Soruda özellikleri verilen topluluk Tanzimat dönemi ikinci kuşaktır. Soruda verilen isimler dışında Sami Paşazade Sezai, Nabizade Nazım, Muallim Naci de bu kuşağın sanatçılarıdır.

CEVAP: B

8. Parçada tanıtılan topluluk "Beş Hececiler"dir.

Temsilcileri:

- F** aruk Nafiz Çamlıbel
O rhan Seyfi Orhon
H alit Fahri Ozansoy
E nis Behiç Koryürek
Y usuf Ziya Ortaç

CEVAP: C

9. Parçada sözü edilen sanatçı Kemal Tahir'dir. Onun düşüncelerinin çıkış noktası Marksizm ile Türkiye gerçeği arasındaki bağlantı sorunudur.

Eserleri:

- Sağırdere
 Körduman
 Yorgun Savaşçı
 Namuscular
 Devlet Ana
 Yol Ayrımı
 Hür Şehrin İnsanları
 Esir Şehrin İnsanları

CEVAP: A

10. Tanzimat ve servetifünun edebiyatında roman çok önemli bir ilerleme göstermiştir. Genel olarak bu iki dönemi düşündüğümüzde şiirin de çok ileri seviye de olduğunu ve bu türde önemli eserlerin ortaya çıkarıldığını görürüz.

CEVAP: E

11. "Sokağı edebiyata taşıyan adam" Hüseyin Rahmi Gürpınar'dır.

Eserleri:

- Şık, İffet, Tesadüf, Son Arzu, Metres, Nimetşinas, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Efsuncu Baba, Dirilen İskelet

CEVAP: D

1. Gazete ve dergilerde güncel bir olayla ilgili olarak fazla derine inmeden nükteli bir şekilde yazılan gazete yazılarına "fıkra" denir.

CEVAP: E

2. Parçada tanıtılan sanatçı Ziya Osman Saba'dır. Yedi Meşaleciler akımının en önemli ismidir. Dini mistisizmi şiirlerinde görmekteyiz.

Eserleri:

Sebil ve Güvercinler

Geçen Zaman

Nefes Almak

Bir Yer Düşünüyorum

Çocukluğum

İstanbul

CEVAP: A

3. Parçadaki söylenenlerle aynı doğrultuda fikirleri olan sanatçı Ahmet Haşim'dir. Ahmet Haşim şiir ve düz yazıyı birbirinden uzaklaştırmış, imgeli bir üslupla şiirlerini yazmıştır. Ayrıca, sanatçı hece ölçüsüne "köylü vezni" diyerek küçümsemiştir.

CEVAP: A

4. – İnce Memed, Yaşar Kemal'in roman türünde bir eseridir.
– Benim Adım Kırmızı, Orhan Pamuk'un roman türünde bir eseridir.
– Yer Demir Gök Bakır, Yaşar Kemal'in roman türünde bir eseridir.
– Zübük, Aziz Nesin'in roman türünde bir eseridir.
– Merhaba Akdeniz, Halikarnas Balıkcısı'nın öykü türünde bir eseridir.

CEVAP: E

5. Parçada sözü edilen edebiyatçı Babür Şah, eseri de 8. Babür Şah'ın kaleme aldığı hatırat türündeki bu eser pek çok dile çevrilmiştir. Anı türünde birçok sanatçıya ilham kaynağı olmuştur.

CEVAP: B

6. $\left. \begin{array}{l} \underline{a} \text{ göllere} \\ \underline{a} \text{ dillere} \\ \underline{a} \text{ illere} \\ \underline{b} \text{ seni} \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{lere'ler rediftir.} \\ \text{l'ler yarım kafiyedir.} \end{array}$

CEVAP: C

7. Parçada sözü edilen kişi Mevlana'dır. Tasavvufi konulardaengin bilgileri olan bir kişiliktir. Hocası Şems-i Tebrizi'dir. Konya'daki dergahında önemli kişilerin yetiştirilmesine vesile olmuştur.

Mesnevi, Fihi Ma-Fih, Divan-ı Kebir, Mecalis-i Seb'a adlı eserleri vardır.

CEVAP: C

8. Aşık edebiyatı XVI. yüzyıldan sonra gelişir. Saz şairleri tarafından meydana getirilir. Anonim halk edebiyatının etkisi altındadır.

Önemli Temsilcileri:

Köroğlu

Karacaoğlan

Kayıkçı Kul Mustafa

Aşık Ömer

Dadaloğlu

Dertli

Aşık Veysel

Şeref Taşlıova

CEVAP: C

9. Parçada sözü edilen divan şairi Nabi'dir. Şair Urfa'da doğar. 24 yaşında İstanbul'a gelir. Burada Halep'e gider. Klasik şark dillerini çok iyi bilir. Bol bol yazmayı kendine misyon eder.

Eserleri:

Hayriye

Hayrâbât

Surnâme

Divânçe

Münşeât

CEVAP: A

10. İslamiyet öncesi ilk Türk şiirlerine; Koşuk, sagu, sav denir. (IV yanlış)

– İslamiyet öncesi şairlere; kam, baksı, şaman, ozan isimleri verilir. (V yanlış)

CEVAP: E

11. Verilen şiir Karacaoğlan'a aittir. Karacaoğlan da Aşık edebiyatının güzellemeleriyle ünlü bir aşığıdır. Toroslarda yaşayan, gezgin bir şairdir. Son bulunan kanıtlarla mezarının Karaman ilinin Sarıveliler ilçesinde olduğu anlaşılmıştır.

CEVAP: C

12. Parçadaki boşluklara "Hüseyin Rahmi Gürpınar" ve "natüralizm" getirilmelidir. "Sokağı edebiyata taşıyan adam" olan Hüseyin Rahmi; sade dilde, teknik açıdan kusurlu, natüralist çizgide eserler vermiştir.

Eserleri:

Şık

Metres

Nimetşinas

Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç

Son Arzu

Namussuz Necdet

Kaderin Cilvesi

Can Pazarı

CEVAP: A